

Om Prostitutionen i Paris.

I Frankrig er det ved Love af $\frac{16}{24}$ August 1790 (jfr. Lov af 5. April 1884 Art. 97) og $\frac{19}{22}$ Juli 1791 overladt Kommunemyndighederne at give Reglementer og Forskrifter bl. a. angaaende Overholdelse af den almindelige Ro og Orden. Forsaavidt Overtrædelse af saadanne Forskrifter bringes for Domstolene, er Straffen en Bød fra 1 til 5 Francs efter Code pénal Art. 471 Nr. 15. Nogen Straf for at drive Prostitution som Næringsvej har man ikke i Frankrig¹⁾ En arbitrær Revselsesmyndighed har Politiet fra gammel Tid udøvet overfor prostituerede.

At paase Overholdelse af kommunale Reglementsbestemmelser tilligger ogsaa de kommunale Myndigheder ligesom

*) Art. 334 i Code pénal sætter Fængselstraf (fra 6 Maaneder til 2 Aar) og Bøder (altsaa kumulativt) fra 50 til 300 Francs for til Stadighed (»habituellement») at befordre eller lade unges Utugtsudsvævelser, d. v. s. saadannes, som endnu ikke har fyldt 21 Aar, hvad enten de tilhører det ene eller det andet Køn. Efter Retsanvendelsen kan prostituerede Kvinder blot rammes af dette Straffebud under meget indskrænkede Betingelser (nemlig naar de paa en Gang har Besøg af flere unge Personer og bedriver Utugt med en af dem i de øvriges Nærværelse, o. desl.). Som Regel vil alene Mellemlandlere træffes af nævnte Lovbud.

Loven af 27de Mai 1885 angaaende Recidivisters Relegation omtaler ogsaa Domfældelser efter Art. 334. De, der til Stadighed lever af Udbyttet af andres Prostitution, ansees som Løsgjængere (»gens sans aveu»), selv om de har fast Bopæl og ikke er trængende.

Organisationen af de forskellige Kommuners Politi. I Paris er de kommunevalgte Myndigheders Magtfuldkommenhed for en stor Del tillagt Prefekten (eller rettere Prefekterne, idet der ved Siden af Seinedepartementets Prefekt findes en særskilt Politiprefekt); i de øvrige større Byer (paa over 40.000 Indbyggere) er ogsaa Prefekten høieste Politimyndighed. Ellers er dette Mairen.

De for Paris udfærdigede Bestemmelser om Tilsyn med prostituerede er for en stor Del efterlignede i de større Byer. I 80-Aarene er i Amiens Bordellerne ophævede, men ellers bestaar de fremdeles i alle de større Byer.

Hvad særlig angaar de Foranstaltninger, for hvilke de offentlige Fruentimmer er Gjenstand i Paris, bestaar disse efter hvad Politiet selv gjør gjældende i følgende*):

»Enhver Kvinde, som bevislig (notoirement) driver offentlig Prostitution, er at anse som offentligt Fruentimmer (fille publique) og at indskrive som saadan enten paa Forlangende eller ex officio.

»Indskrivningen bestaar i Indførelse paa en særskilt, for Øiemedet bestemt Fortegnelse af: vedkommendes Navn, Alder, Føde- og Bosted samt tidligere Beskæftigelse. Før Indskrivningen gjøres de offentlige Fruentimmer bekendt med de for saadanne givne Reglementsbestemmelser.

»Indskrivningen er næsten altid frivillig. Ex officio sker den alene overfor det Faatal af Kvinder, som aabenbart (manifestement) hengiver sig til et usædeligt Liv, og, efter flere Gange at have været arresterede for offentlig Utugtstrafik eller at være befunden angrebne af smitsomme Sygdomme, vægrer sig ved at underkaste sig de Forholdsregler, som fra Myndighedernes Side maa bringes i Anvendelse til Bedste for den offentlige Orden og Sundhed.

»De offentlige Fruentimmer, som indskrives, er enten »*Isolées*«, d: saadanne, som bor for sig selv, eller »*Filles de*

*) Her indsættes i Oversættelse en »Notice«, som Forf. af denne Oversigt modtog i 1895, under Ophold i Paris bl. a. for at studere Prostitutionsforholdene, fra Politiprefekturets Sædelighedsbureau.

maison«, 3: saadanne, der opholder sig i offentlige Utugtshuse (maisons de tolérance). De kan dog gaa over fra den ene Klasse til den anden alene efter en foreløbig Meddelelse.

»De Kvinder, som holder offentligt Utugtshus (saakaldte »*Maitresses de maison*«) kan ikke uden Autorisation drive denne Næringsvei. Autorisationen er betinget af vedkommende Huseiers skriftlige Samtykke og Tilveiebringelse af en indregistreret Leiekontrakt, ligesom ogsaa af, at det efter anstillet Undersøgelse findes paakrævet at oprette Utugtshus i vedkommende Strøg.

»Af Hensyn til Velanstændighed bør saadanne Huse være saa langt som muligt fra Kirker, offentlige Bygninger og Indretninger og fra Skoler. Af Hensyn til Naboer skal Utugtshusenes Vinduer indvendig være forsynede med dobbelte Gardiner og udvendig med laasede Persiennelemmer.

»Den, der forestaar saadant Hus, er ansvarlig for de Uordener, som finder Sted indenfor som udenfor Huset fra de Pigers Side, som der opholder sig. De Værtinder, som ikke opfylder de dem paahvilende Pligter, fratages enten midlertidig eller for ubestemt Tid deres Bevillinger.

»Hvormange Piger der kan bo i Utugtshuse, beror paa de stedlige Forhold.

»Den væsentligste Forpligtelse, som Indskrivningen medfører for de offentlige Fruentimmer, gaar ud paa at være underkastede regelmæssige Lægeundersøgelser. — — — — De for sig selv boende Fruentimmer undersøges 1 Gang hver 14de Dag i vedkommende Lægebureau, hvor altid er tilstede til Tjenestgjøring to Læger. De i Utugtshuse boende Fruentimmer undersøges en Gang ugentlig i Husene. Denne forøgede Forsigtighed nødvendiggjøres dels ved det forudsatte større Antal Personer, med hvem de indlader sig, dels ved den større Sløvhed og Ligegyldighed med sig selv, som efter deres i Almindelighed mere uregelmæssige Opførsel (leur habitudes généralement plus déréglées) befrygtes.

»De for sig selv boende modtager ved Indskrivningen et Kort, som fornyes hvert Aar. Hver Gang de undersøges,

stempler Kortet for at godtgjøre, at de har gjort sin Pligt, da de paa Forlangende bliver nødte til naarsomhelst at forevise sit Kort (o: for Politiet).

»Om Undersøgelserne af dem, der bor i Utugtshuse, gjør Lægerne for hver Gang Antegnelser i en Bog, som Værtinderne har, og i hvilken de i Politikontoret maa lade indføre de Fruentimmer, som skal bo hos dem.

»Værtinderne maa ogsaa henvende sig til samme Kontor for at faa udslettet dem, som flytter fra dem. Saavel Indførsel som Udslettelse maa finde Sted senest 48 Timer efter Ankomsten eller Fraflytningen.

— — — — —

»Uden Hensyn til de ovennævnte regelmæssige Undersøgelser maa den for sig selv boende, som vil tage Ophold i et Utugtshus, eller omvendt, lade sig undersøge i vedkommende Lægebureau. Det samme gjælder ved Flytning fra et Utugtshus til et andet, naar noget offentligt Fruentimmer søger Reisepas, og endelig hver Gang et saadant arresteres eller kommer ud af Fængsel eller Sygehus.

»Naar et Fruentimmer i Utugtshus ved Undersøgelse dersteds erklæres for syg, bliver hun ufortøvet sendt til Lægebureauet for at undersøges paany. — — — — —

»Den syge sendes samme Dag til Hospital med Erklæring fra Bureauets Læger om hendes Tilstand.

»Blandt de for sig boende offentlige Fruentimmer er der en Del, som uden Tvang indordner sig under Sundhedsforskrifterne. Men det aldeles overveiende Antal søger at unddrage sig fra sine Pligter i saa Henseende. Det administrative Bureau modtager fra Lægebureauet de fornødne Meddelelser for at efterspore dem, der er udeblevne til den fastsatte Undersøgelsestid.

»Et vist Antal Politibetjente har særlig som Hverv at paase Overholdelse af Reglementsbestemmelserne i dette Stykke og skal tilholde de for sig boende Fruentimmer nøiagtig at indfinde sig til Undersøgelse, og de forsømmelige skal de indbringe til Undersøgelse. De har ogsaa at under-

søge i Utugtshusene, om Værtinderne i disse nøiagtig opfylder sine Forpligtelser, og har at forvisse sig om, at de ikke hemmelig tager unge Piger til sig for at forføre dem, og at de heller ikke paa anden Maade afstedkommer Uordener.

»De Fruentimmer, som opgiver sit Utugtserhverv, bliver efter en Prøvetid fritagne for Undersøgelser.«

De indskrevne Fruentimmer, der opholder sig i Bordel, faar altsaa intet Kort, men alene de for sig selv boende*).

Desuden leveres der dem et Aftryk af »*Obligations et défenses imposées aux femmes publiques*«. Blandt andet gaar disse ud paa, at de ikke maa søge at drage Kunder til sig (provoquer à la débauche), medens det er Dagslys. Det er dem ikke tilladt at »entrer en circulation« paa offentlig

*) Kortet har saadant Udseende:

Forsiden:

18 {
.....

Undersøgelserne finder Sted den og den hver Maaned.				
Naar Visitdagen falder paa Søndag eller Festdag, træder den følgende Dag istedet. Festdage er.....				
Maaned	1. Halvdel	Undersøgt	2. Halvdel	Undersøgt
Januar				
Februar				

Bagsiden:

Marts				
April				
Mai				
Juni				
Juli				
August				
Septbr.				
Oktbr.				
Novbr.				
Decbr.				

Gade før $\frac{1}{2}$ Time efter den fastsatte Tid for Tænding af Gadelygterne og til ingen Aarstid før Kl. 7 Aften, og de maa ikke færdes ude efter Kl. 11. De maa aldrig være hørøstede eller paatrængende i sine Henvendelser, og det er dem udtrykkelig forbudt at tiltale Mænd, som gaar i Følge med Kvinder eller Børn.

De maa ikke staa stille, ikke flokke sig sammen, ikke gaa langsomt frem og tilbage paa en kort Strækning. De maa ikke streife om i Nærheden af Kirkerne, paa de mest befærdede af de store indre Boulevarder, ikke i de offentlige Haver, paa Kaierne, Broerne og i det hele taget ikke paa øde og mørke Gader eller Pladse osv. osv.

Overtrædes de ovenanførte Forbud, ligesom hvis de forsømmer at indfinde sig til Lægeundersøgelsen til fastsat Tid, er de underkastede Revselsler i Forhold til Overtrædelsernes Beskaffenhed. De omfattende Forskrifter maa næsten selvsagt overtrædes, hvis vedkommende Fruentimmer skal drive sin skjændige-Næringsvei, og det vilde alene være et Faatal, som kunde undgaa Straf, hvis ikke Distriktets Politier og der saa igjennem Fingre med Forskrifternes strenge Overholdelse. Dette gjør Anvendelsen af de arbitrære »Straffe«, som Politimyndighederne selv baade dikterer og fuldbyrder, dobbelt vilkaarlige.

Er de Fruentimmer, som er forsynede med Kort (lilles en carte), undergivne Ufrihed i sin Livsførelse, saa er dette i endnu højere Grad Tilfældet med dem, der lever i Utugts-huse.

Disses Antal er i Tidens Løb stadig aftaget. I 1845 var der i Paris og dets Forstæder ialt 235 Bordeller, i 1855 204, i 1869 (Aaret før Krigen med Tyskland) 152, i 1880 133. I 1888 var Antallet sunket helt ned til det halve af dette Tal, nemlig til 67. 1889 (Udstillingsaaret) viser en liden Opgang igjen til 69. Men siden er Antallet fremdeles gaaet stadig nedover. I 1894 var der saaledes ikke mere end ialt 56, deraf 30 forbundne med Bevertning (maisons

å estaminet). Ogsaa i de øvrige erholdes imidlertid Drikkevarer (Øl som Vin), men kun i hele Flasker*).

Forholdet mellem indskrevne viser, bortset fra et Par enkelte Aar, en tilsvarende Nedgang i Antallet af de første. Der falder saaledes paa det samlede Antal af indskrevne:

		boende i Bordel	boende for sig selv (isolées)
i 1885	af 4259:	1852	2407
i 1869	» 3731:	1206	2525
i 1872	» 4242:	1126	3116
i 1873	» 4603:	1143	3460
i 1878**)	» 4150:	1127	3030
i 1879**)	» 3991:	1343	2648
i 1882	» 2839:	1107	1723
i 1888	» 4591:	772	3819
i 1889	» 4951:	691	4260
i 1890	» 4770:	663	4107
i 1891	» 5015:	682	4333
i 1892	» 5004:	596	4408
i 1893	» 4793:	540	4253
i 1894	» 5154:	580	4574

Paris's Folkemængde udgjorde i 1872 1.852.000 Indbyggere, ved Folketællingen i 1881 2.269.000, i 1886 2.345.000 og i 1891 2.448.000. Bevægelsen i Antallet af indskrevne *isolées* kan formentlig delvis tilskrives Folkemængdens For-

*) I de paa det fineste Publikum beregnede Bordeller er der baade i Saloner og Soverum en gennemført Stilfuldhed med en Rigdom i Udstyr, som man vanskelig kan tænke sig. Man finder Tag- og Vægmalier af fremragende Kunstnere, kort sagt alt af det dyreste og eleganteste, som findes. Hvor Besøgstaxten er lavere, er selvfølgelig ogsaa Udstyret og det hele ringere. Kvinderne er ogsaa forskellige i Opførsel, Udseende og Antræk, eftersom Stedet er for Folk med mere eller mindre velfyldte Pengepunge, er beregnet paa en mere forfinet Smag eller mere robuste Fordringer. Til den unaturlige Tilfredsstillelse af Besøgenes Kjønsdrift byder alene de finere Steder Anledning. Men i denne Henseende byder disse paa enhver tænkelig »Komfort«.

**) Fra Sommeren til ud paa Høsten 1878 holdtes Verdensudstilling i Paris. Tallene er at henføre til Forholdet ved Aarets Begyndelse. Opgaven for 1879 viser saaledes nærmest, hvordan man med det store Fremmedbesøg i 1878 havde indrettet sig.

øgelse. Men for det fra Aar til Aar nedadgaaende Antal af saadanne i Tidsrummet 1873 til 1882 fra 3460 til 1723, altsaa under det halve, og for Antallets Tiltagen igjen fra Aar til andet indtil 1894 maa ogsaa søges andre Forklaringsgrunde*).

I denne Forbindelse bør kortelig omtales, hvorledes de i Bordeller boende Fruentimmer har det. Disse Indretninger forestaaes i Almindelighed af forhenværende offentlige Fruentimmer. Om »Madame« har en Mand, træder han aldrig frem som Husherre overfor Politiet. Det almindelige er, at han har Befatning med Erhvervelse af friskt og indbydende »Kjød« for Hustruens Bedrift. At der ved Hvervning af Kvinder til Bordeller fra andre Steder ofte drives en Trafik, som nærmer sig Slavehandel saa meget, som det vel er tænkeligt, er en bekjendt Sag. Det er foreskrevet reglements-mæssig, at ingen under Myndighedsalderen (21 Aar) maa optages i Bordel. Dette overholdes imidlertid ikke strengt.

Det nærmeste Opsyn med Husets Fruentimmer føres af den ansatte *Sous-Maitresse*. Hun indlader de besøgende og modtager Betalingen og fører Regnskab for de forskellige Fruentimmers Andel i de Indtægter, de tilfører Huset. Saa vidt vides, godskrives de for Halvdelen. Hvad besøgende fortærer eller trakterer paa Fruentimmerne, maa selvfølgelig betales særskilt, og paa de eleganteste Steder betales ofte mange Gange Værelses Kostende. Vil en tage sig et varmt Bad, betales derfor op til 100 Frances. Den vanlige Betaling for et kort Besøg er efter Husets Udstyr og det foreliggende Udvalg af tiltrækkende Kvinder fra 1 Franc op til 20. Sær-

*) Ved Politibudgettets Behandling i 1880 i Paris's Kommuneraad gik den bekjendte Yves Guyot som Budgetkomiteens Ordfører i en meget indgaaende og skarp Fremstilling strengt i Rette med den hele Politioordning i Paris og særlig med Hensyn til Prostitutionsforholdene. Utænkeligt er det ikke, at denne Komiteindstilling, der bl. a. gik ud paa Afskaffelse af det særskilte Sædeligheds-politi, kan have øvet Indflydelse paa Forholdene i Tiden nærmest efter. Regjeringens Modstand bragte Reformplanerne til at strandе i 1880.

lig paa de finere Steder maa Fruentimmerne tilfredsstille Besøgenes Kjønsdrift paa enhver Maade, som forlanges.

Foruden hvad der trakteres paa Fruentimmerne, søger disse almindeligvis for sig selv at faa af Kunderne nogle Penge »til sine Hansker« udenfor den Betaling, der ydes til Sous-Maitressen. Kommer denne over, hvad der saaledes indvindes, pleier hun dog at lægge Beslag derpaa til Husets Fordel. Fruentimmerne, der til sin personlige Opvartning altid har kvindeligt Tyende, og som uden at betale derfor fødes rigelig og godt, vil tiltrods herfor efter en kort Tids Ophold være i Gjæld opover Ørene til »Madame«. Alle Slags Toilettegjenstande, som hun leverer dem, og de oftest vistnok lette, men pyntelig udseende Beklædningsgjenstande, som de faar overladt, og baade det ene og det andet, som ydes extra, beregnes vedkommende til Last med den mangedobbelte Værdi; og jo mere indbringende hun er for Huset, des høiere drives Gjælden op ved allehaande Extraydelser for at binde hende fastere. Det hænder ikke sjelden, at et mere formaaende Hus kjøber en saadan »Guldflugt« ved at overtage og indfri hendes »Gjæld« paa det gamle Sted. I det Bordel, som hun flytter over til, bliver hun strax belastet med den gamle »Gjæld«, og der fortsættes paa denne Maade, saalænge vedkommende over sin Tiltrækningskraft paa de besøgende. Formindskes denne, gaar hun gjerne over til et Bordel med mindre formaaende Publikum. Den »Gjæld«, som dettes Indehaver faar at betale som Løsesum, staar i Forhold til Varens Kurs. Naar ikke Overgang finder Sted fra et til et andet Bordel, eller det enkeltvis hænder, at en Liebhaber vil frikjøbe et Fruentimmer for at have det for sig selv, staar Gjælden der blot som et Middel til at unddrage Bordelpigerne ethvert umiddelbart Udbytte af deres Bedrift udover Kost og Logi. Rømning finder forholdsvis sjelden Sted. Værtinderne søger nemlig paa alle mulige Maader at sikre sig herimod. Et almindelig anvendt Middel, naar en Bordelpige en enkelt Gang faar Udgangslov, er, at Værtinden laaner hende nogle

Klædningsstykker eller ubetydelige Smykker; og hvis hun da forsvinder med de laante Sager, kan Værtinden benytte det mod hende begaaede strafbare Eiendomsindgreb som Tvangsmiddel. Erfaringsmæssig viser det sig iøvrigt, at Piger, der har været en Tidlang i Bordel, og som saaledes har vænnet sig til Livet der, ikke trives udenfor, og snart vender tilbage af egen Drift, paa samme Maade som Omstreifere gjerne tager sit Vandreliv op igjen, naar de har forsøgt at holde sig i Ro en Tid med almindelige Menneskers Levevis. Stadigt Arbeide faar de efterhaanden en uovervindelig Afsky for. Saavel fysisk som intellektuelt bliver Bordelpigerne efterhaanden nedbrudte, og naar dertil kommer de veneriske Sygdomme, hvoraf paa det nærmeste alle angribes sent eller tidlig, kan enhver sige sig selv, at det er en haard Skjæbne, der rammer dem, som skal være Hovedafløb for Medmenneskers Usædelighed.

Tilsynet med de indskrevne offentlige Fruentimmer, som opholder sig i Bordeller, skaffer ikke Politiet paa langt nær saa meget Besvær som de for sig selv boende, der, som ovenfor bemærket, viser en overordentlig stærk Tilbøjelighed til at unddrage sig Efterlevelsen af Kontrollforskrifterne.

Følgende Tabel for Aarene 1889—1894 er betegnende:

	1889	1890	1891	1892	1893	1894
Antallet af indskrevne Iste						
Januar	4951	4770	5015	5004	4793	5154
indskrevne i Aarets Løb...	691	617	665	396	787	855
tilsammen...	5642	5387	5680	5400	5580	6009
Udgaaede af Fortegnelsen i						
Aarets Løb:						
som er døde	13	5	14	10	9	11
» » gifte	6	18	14	10	18	16
» har faaet andet Er-						
hverv	30	18	19	16	17	14
» er forsvundne	2132	1565	1450	1440	1121	794
samlet Antal af udgaaede i						
Aarets Løb	2181	1606	1497	1476	1165	835

I Aaret 1872 var Antallet af udgaaede endnu lavere end i 1894, nemlig 813. I 1878 var Antallet 1855, i 1885 2112 og i 1887 endog helt oppe i 2564. At Forholdet mellem forsvundne og udgaaede af andre Aarsager da har været nogenlunde svarende til samme i Aarene 1889 til 1894 kan vistnok med Tryghed antages. Naar man betænker, at vel omkring $\frac{1}{5}$ af de indskrevne til enhver Tid vil opholde sig under Laas og Lukke i Politiarresten eller i Anstalten St. Lazares Detentionsafdeling eller ogsaa indlagt i denne Anstalts Hospitalsafdeling, og naar man dertil sætter ud af Betragtning Bordelpigerne, blandt hvilke forholdsvis faa gjør sig usynlige, bliver det et særdeles betragteligt Forholdstal af for sig selv boende indskrevne, som unddrager sig Tilsynet hvert eneste Aar, trods Politiets Anstrengelser for at holde Rede paa dem*).

Reglementet af 1878 paabyder Eftersøgelse af »forsvundne« offentlige Fruentimmer med den største Varsomhed. Politibetjentene skal dog efter Reglementets Instruktioner indskrænke sig til en Indberetning (uden at arrestere vedkommende), hvis den forsvundne er vendt tilbage til sin Families Hjem, har taget fat paa hæderligt Arbejde eller i det

*) At den allerstørste Del af de »forsvundne« forbliver i Paris, kan man vistnok trygt gaa ud fra. Hvor vanskeligt det er at opspore nogen i en saa stor By, kan enhver sige sig selv, om end med ganske nøiagtige Signalementer. Men for prostituerede er man i denne Henseende saavidt Forf. af nærv. Oversigt har kunnet erfare langt fra nøiesende. Af et Tilfælde inden Forf.s personlige Erfaringskreds i Kristiania med dets nok saa gjennemsigtige Forhold drages iøvrigt den Slutning, at Efterlysning ikke altid fører til noget. En Person, der var bleven anmeldt for en Række af Bedragerier, blev under rigtigt Navn og med Tilføielse af meget nøiagtigt Signalement efterlyst i Polititidenden ifølge Rettens Paagrebelsesordre. Først efter Maaneders Forløb blev han greben paa Grund af, at han netop havde begaaet et Tyveri fra en bekjendt. Personens tidligere Beskæftigelse (som Kontrollør ved et offentligt Forlystelsessted) var oplyst. Det viste sig senere, at han fremdeles efter Politibekjendtgjørelsen havde fortsat sit Arbejde paa samme Sted i længere Tid. Og der, hvor han altsaa daglig færdedes omgivet af Politi, fakkedes han ikke.

hele taget er holdt op med at drive Utugtserhverv. Derimod skal anholdes og indbringes til Politifængslet (le Dépôt) de »forsvundne«, som senere findes forstukne i offentlige Utugtshuse, hos andre offentlige Fruentimmer, paa offentlige Steder, paa Gaderne eller i Logihuse (hôtels garnis).

Organiserede Streiftog eller, om man vil, Klapjagter efter prostituerede gennem et eller flere Kvarterer, saakaldte »Raffles«, fandt tidligere Sted i nok saa stor Udstrækning, men bruges nu ikke længer, fordi man fangede saa mange uvedkommende, og de mere drevne og altsaa de farligste af paagjældende Omraades hemmelige eller indskrevne vidste i Regelen at holde sig undaf. Saadanne Klapjagter maatte nemlig beordres mindst en Dag iforveien af Politiprefekten, og der var saa mange Veie, ad hvilke det kunde sive ud, at et Uveir trak op.

Følgende Tabel giver for Aarene 1889 til 1894 et Indtryk af Paris's Sædelighedspolitis Virksomhed for at holde de indskrevne til Overholdelse af Reglementerne:

	1889	1890	1891	1892	1893	1894
I Aarets Løb:						
Sendt til Sygehus	678	597	599	460	472	602
» » Barmhjertigheds-						
hjem	24	23	47	51	52	76
Straffe dikterede	11692	9051	8638	6027	10134	15792
Løsladelser efter Lægeunder-						
søgelse og Forhør.....	5672	10170	10499	8117	9097	10519
Tilsammen...	18066	19841	19783	14655	19755	26989
Trækkes herfra Antallet af						
Tilfælde, da baade Straf						
og Indsendelse til Sygehus						
er anvendt.....	335	222	214	144	166	317
Fremkommer det samlede						
Antal af Arrestationer af						
indskrevne Fruentimmer.	17731	19619	19569	14511	19511	26672

Foruden Varetægtsarrest, om man saa kan kalde det, som de anholdte løssagte Fruentimmer er underkastede

i Politifængslet, anvendes som Straf Indsættelse i St. Lazarefængslet fra 4 til 15 Dage eller undtagelsesvis 3 Uger efter Politidekret, som ikke kan indbringes for en Domstol. (Om Politiets Sædelighedskommission se nedenfor).

Som allesteds, hvor der findes en under særegne Forskrifter (med Hensyn til Undersøgelse m. v.) indordnet tolereret offentlig Prostitution, gives der i Paris ved Siden af de indskrevne (*soumises*) mangfoldige Gange flere hemmelig prostituerede (*«clandestines»* eller *«filles insoumises»*, som de kaldes i Politisproget). Hvormange der er kan selvfølgelig ingen med Sikkerhed sige. Men flere Forfattere har i sin Almindelighed sat Forholdstallet $\approx 10 : 1$. Dette er muligvis endel overdrevet. Men hvor samvittighedsfuldt Eftersyn der end er, er det ialfald af alle erkjendt, at Hovedmassen ved at unddrage sig Kontrol fra Sædelighedspolitiets Side.

I Paris som i alle andre store Byer træder Eftersporingen af hemmelige prostituerede frem som en langt mere vanskelig og byrdefuld Opgave for Politiet end Kontrollen med de indskrevne; men der opspores, som nedenfor vil sees, ikke et Antal, der staar i Forhold til den overveiende Mængde af uindskrevne.

Som ovenfor nævnt, finder de tidligere i Paris hyppig anvendte Klapjagter paa offentlig Gade ikke længer Sted. Derimod bliver af og til i Henhold til Politiprefektens Beslutning afholdt Husundersøgelser i Hoteller og Privathuse, som med skjellig Grund mistænkes som Arnesteder for den hemmelige Prostitution. Til Kafeer og offentlige Bevertningssteder har Politiet Adgang saalænge de lovlig eller ulovlig er aabne for Gjester.

Den parisiske Politiforordning fra 1778, der endnu i flere Stykker ansees gjældende, forbyder alle løsagtige Fruentimmer at kapre (*raccrocher*) paa offentlig Gade, selv gennem Vinduerne. Samme Forordning forbyder Udleie af Husrum til usædelige og ilde berygtede Personer og særlig at tillade nogen Utugtstrafik i sit Hus. Den paalægger Ho-

teleiere og andre Udleiere af enkelte Værelser ikke at give Løsgjængere og utugtige Fruentimmer Tilhold hos sig.

De indskrevne offentlige Fruentimmer, som paatræffes ved saadanne Husundersøgelser sammen med Mandfolk, skal i Almindelighed arresteres, da de, selv om de faar Lov til at bo i Hoteller, ikke har Lov til der at drive sin Utugtsnæring. Derimod paalægger Reglementet af 1878 de Polititjenestemænd, der udfører Husundersøgelser i Hoteller osv. ikke at arrestere Fruentimmer (enten de er alene eller sammen med Mandfolk) uden under saadanne Omstændigheder, at der er overveiende Grund til at antage, at vedk. driver Utugtserhverv. Det samme gjælder, naar uindskrevet Fruentimmer træffes paa et offentligt Sted, der er bekjendt som aabent for prostituerede Fruentimmer.

Mest udsatte for at blive fakkede er de uindskrevne Fruentimmer, som Politiet træffer paa offentlig Gade ifærd med at lokke Kunder til sig. Ogsaa overfor saadanne er det paalagt at optræde med den størst mulige Varsomhed og alene at anholde dem, naar de paaviselig gjentagne Gange har søgt at faa nogen til at følge dem for at bedrive Utugt med dem. Det er udtrykkelig og paa det strengeste forbudt Polititjenestemændene at gjøre Skridt til at faa vedkommende narret til at indlade sig med ham som mulig Liebhaber.

Ethvert arresteret uindskrevet Fruentimmer fremstilles først for Distriktets Politikommissær, som prøver, hvorvidt Anholdelsen har været berettiget. Saaframt han finder dette, sender han vedkommende med en Rapport til Politifængslet. Før den anholdte derfra fremstilles til Lægeundersøgelse, har Bureauchefen i Politiets Sædelighedsafdeling at gennemse vedkommendes Papirer for at afgjøre, hvorvidt man ikke kan lade denne Undersøgelse bero.

Efter Lægeundersøgelsen examineres vedkommende Fruentimmer af en »Commissaire-Interrogateur« ved Hovedstationen. Denne nedskriver hendes Forklaring, som hun undertegner.

Derefter fremstilles hun efter den Forretningsorden, som Forf. havde Anledning til personlig at følge i Paris i 1895, for en Underbureauchef, der afgiver Bestemmelse om de anholdtes videre Behandling efter en ganske kort Examination paa Grundlag af de foreliggende Akter angaaende vedkommendes tidligere Forhold, de Omstændigheder, under hvilke Arrestationen har fundet Sted, Udfaldet af den foretagne Lægeundersøgelse.

De, som er fundne lidende af venerisk Sygdom, skikkes paa Sygehus. De øvrige bliver enten løsladte eller indskrevne. (Særlig om Behandling af mindreaarige nedenfor.)

Til at bestemme Straffene, naar arresterede indskrevne Fruentimmer ikke vedtager de af Underbureauchefen dikterede, ligesom til at træffe Afgjørelse angaaende mindreaariges Behandling samt om de Forføininger, der bliver at træffe overfor arresterede fuldmyndige Fruentimmer, der ikke underkaster sig Underbureauchefens Bestemmelse, har man en særegen administrativ Kommission (*Commission de mœurs*) bestaaende af Politiprefekten, eller i Regelen som hans Stedfortræder en Bureauchef (for 2det Bureau) i Sædelighedsafdelingen og Underbureauchefen for dettes 3die »Sektion« samt efter Tur to af Paris's Politikommissærer. For Kommissionen, der afholdes 1—2 Gange om Ugen*), afhøres de arresterede og, om fornødiges, tillige vedkommende Politibetjente, ligesom man ogsaa indkalder paarørende eller andre, der kan antages at ville tage sig af unge, for hvem der er grundet Haab om Tilbagevenden til et ordentligt Liv.

*) Forf. af denne Oversigt havde i 1895 Anledning til at overvære en Række Møder af Sædelighedskommissionen ligesom til at følge de administrative Forhør, som ellers saavel indskrevne og uindskrevne blev underkastede. Om motiverede Kjendelser var der aldrig Tale, og den hele Behandlingsmaade var i høi Grad summarisk. Men man gennemførte med Fasthed de Regler, som har udviklet sig i Tidens Løb for denne høist eiendommelige udenfor Loven liggende »Retspleie«. At man efter bedste Skjøn gjorde alt muligt for at hemme Lasten og saavidt muligt for at redde, hvem man kunde, har Forf. ingen Grund til at betvivle.

Der findes ikke statistiske Opgaver over, hvormange der arresteres mere end 1 Gang om Aaret, og heller ikke over, hvormange af de arresterede, som er fundne syge, man tidligere en eller flere Gange har sendt til Sygehus. De ovennævnte Talopgaver over Arrestationer af indskrevne viser, at disse i Gjennemsnit arresteres en 4—5 Gange om Aaret eller tildels endog mere. Ved de uindskrevne maa man ogsaa gaa ud fra, at der er adskillige, som bliver indbragte mere end en Gang, og naar man derfor skal slutte noget af den nedenanførte Tabel, saa bliver det nødvendigt ialfald at regne med, at $\frac{1}{3}$ af de arresterede forekommer 2 Gange. Den tvungne Indskrivning finder som ovenfor antydnet ikke Sted, medmindre der foreligger gjentagne Arrestationer for »Raccolage». De Betjente, som Sædeligheds-politiet udelukkende beskæftiger med at paase, at Uordener ikke finder Sted paa Gaderne, var for hele Paris ikke mere end 30. Selvfølgelig medvirker ogsaa det almindelige Ordenspolitis Betjente, naar det kan falde sig; men de har fornemmelig andre Opgaver end at passe paa alle de løsaagtige Fruentimmers Gjøren og Laden, og de ved dem foretagne Anholdelser maa derfor antages at være forholdsvis faatallige. At en talrigere Sædelighedspolitistyrke vilde udrette mere, er selvsagt. Men med den Tilbøielighed til altid at være om sig og stadig at skifte Virkefelt, kan man ogsaa sige sig selv, at der maatte en hel liden Hær af Sædelighedspoliti til for at kunne passe paa overalt og med den fornødne Aarvaagenhed. Den store Vexling i Antal fra Aar til andet i nedenstaaende Tabel kan formentlig delvis tilskrives Skifte i Indhavere af Politiprefektstillingen.

Af ikke indskrevne (insoumises) fandt følgende Antal Arrestationer Sted:

	1872	1878	1889	1890	1891	1892	1893	1894
Ialt.....	3769	2599	2511	2542	2415	1615	3208	3023
deraf Tilfælde, da den anholdte						(1. Gang: 922)	(1. Gang: 1685)	(1. Gang: 1632)
viste sig syg..	1302	784	927	814	882	658	1150	1036
i Procenter ...	34,5	30,2	36,9	32,0	36,5	40,7	35,5	34,3

Sygeprocenten mellem for sig selv boende undersøgte indskrevne og de deriblandt fundne syge var i 1872: 10,5 og i 1878: 7,4, i 1880: 17,7, i 1883 endog 21,9 med Synken igen til 9,45 i 1888. For hele Tidsrummet 1872—88 er Gjennemsnitstallet 13,7.

Hvad særlig angaar mindreaarige (Personer under 21 Aar). viser Statistiken for Aarene 1890—94, at der sendtes til Sygehus i 1890: 533 (samlet Antal af Arrestationer af mindreaarige: 1266), i 1891: 605 (af 1256), i 1892: 456 (af 862), i 1893: 702 (af 1561) og i 1894: 610 (af 1405).

Mindreaarige, som efter Arrestation ikke blev fundet syge, eller som efter endt Kur er kommen ud fra Sygehus, blev i 1889 til 1894 i Paris behandlet paa følgende Maade:

Arresterede mindreaarige	1889	1890	1891	1892	1893	1894
Paa Begjæring givet Forældre eller andre paarørende i Varetagt anbragte i Redningsanstalter (refuges)	591	587	545	425	647	540
anbragte i Forbedringsanstalt efter Forældres Begjæring*)	48	90	92	46	50	76
indsatte i Forbedringsanstalt efter Straffelovbogens Art. 66**)	3	101	103	24	44	45
givet sin Familie i Varetagt**) ..	63	42	55	32	49	61
løsladte uden at nogen paarørende har bekymret sig om dem	229	312	220	184	362	416
indskrevne som offentlige Fruentimmer	244	191	246	129	275	326
Ialt ...	1178	1323	1261	840	1464	1523

*) Ifølge den franske Civillovbogs Art. 376 flg. har Fader (Moder) Adgang til at forlange sit Barn anbragt i Forbedringsanstalt, Barn under 16 Aar indtil 1 Maaned og over 16 Aar indtil 6 Maaneder. I første Tilfælde afgiver vedkommende Arrondissementsrets Formand Indespærringsordre uden videre, i det andet efter at have forhandlet med Rettens Prokurør. Barnet har Adgang til at indbringe Beslutningen om Indespærring for vedkommende Appelrets Formand.

**) Straffelovbogens Art. 66 bestemmer, at en tiltalt under 16 Aar skal frifindes, hvis Retten finder, at han ikke har indseet Hand-

Lægeundersøgelseskontoret for prostituerede (»le Dispensaire de salubrité«) staar i Forbindelse med Politiprefekturet, hvis 1ste Afdeling det er underlagt*). Det har en Overlæge og en Reservelæge, 14 Undersøgelseslæger og desuden et Antal Hjælpelæger. Undersøgelserne udføres altid af 2 Læger i Forening. De afløses af 2 andre efter $1\frac{1}{2}$ Times Arbejde. De for sig selv boende prostituerede maa som før nævnt møde frem en Gang hver halve Maaned. De, som bor i Bordeller, undersøges der en Gang ugentlig til regelmæssige Tider. De arresterede, der kjendes som eller mistænkes for at være prostituerede, bliver endelig under Hensiddende i Politifængslet (le Dépôt) fremstillede til Undersøgelse. I Paris er Lægeundersøgelsen nu for alle gratis, enten den foregaar i Kontoret eller andetsteds.

De, som er syge, føres strax til St. Lazare-Hospitalet. Ved Udskrivningen derfra ligesom ved Ind- og Udtrædelse af Bordel bliver vedkommende altid fremstillet til Undersøgelse (contre-visite) ved Kontoret. Erklæres der en udskreven for fremdeles lidende af venerisk Sygdom, gaar hun igjen tilbage til Hospitalet. De, der erkjendes helbredede, undergives i den første Tid særskilt Politiopsigt for Tilfælde af Udeblivelse fra Undersøgelse ved mulige Tilbagefald.

St. Lazare-Indretningen er dels Hospital, dels Straf-

lingens forbryderske Beskaffenhed; men han skal efter Omstændighederne enten overgives i sin Families Varetægt eller indsættes i Forbedringsanstalt for at opdrages og holdes fast der for saa lang Tid som Dommen bestemmer, dog ikke ud over det fyldte 20de Aar.

*) Som Benævnelsen »Dispensaire« tyder paa, var efter Parent-Duchatelet (se 1ste Del S. 624 i hans berømte Værk »De la prostitution dans la ville de Paris«) denne i 1802 igangsatte Indretning egentlig nærmest, hvad man i vore Dage vilde kalde en »Poliklinik« for kvindelige Kjønsygdomme. De syge, som kom der, skulde have gratis Lægehjælp og Medicin. Vilde vedkommende have Tilsyn i Hjemmet, betaltes en Afgift derfor. Indretningen er senere gaaet aldeles over til at være et administrativt Undersøgelseskontor.

fængsel for domfældte Kvinder og dels Detentionsanstalt for de af Politiet administrativt indsatte. De forskellige Afdelinger har fælles Administration, men er indbyrdes aldeles afsondrede.

Antallet af Lægeundersøgelser i Paris var:

	1889	1890	1891	1892	1893	1894
Ved Undersøgelseskontoret:						
af for sig selv boende Fruentimmer	43980	46780	48031	47346	43940	41478
af Fruentimmer ved Indeller Udtrædelse af Bordel i Bordellerne	4606 33644	4118 31926	4070 30013	3811 28491	3869 26708	3471 25833
tilsammen...	82230	82824	82114	79648	74517	70782
af arresterede indskrevne Fruentimmer	17444	19320	19249	14248	19346	26486
af arresterede ikke indskrevne Fruentimmer....	2547	2555	2415	1615	3208	3023
samlet Antal Undersøgelser	102221	104699	103778	95501	97071	100291

Hvilke Udgifter Paris har af sine Foranstaltninger mod Prostitutionen, er vanskeligt at angive. Lønningerne til den saakaldte »Brigade des mœurs« af Politiet, androg i 1880 til 123,400 Francs, hvortil kommer Husleiegodtgjørelse og andre Emolumenter, der antagelig udgjør ikke langt fra lige saa meget. Sædelighedsbetjentene bruger dog ikke Uniform. Endvidere bemærkes, at Udgifterne til St. Lazare udgjør omtr. 350,000 Francs aarlig, endvidere kommer hertil Lægeundersøgelsespersonalets Lønninger og endelig en vanskelig beregnelig Andel i Politiprefektorets Budget.

Der har gjentagne Gange i Paris's Kommunerepresentation foreligget Forslag til Ophævelse af Sædelighedspolitiet som særskilt Institution; men det har strandet paa Grund af Modstand fra Regeringens Side. Dennes Adgang til at reise saadan hidrører delvis fra Statstilskuddet til Paris's Politi. Der ydedes i 1895 til Paris's Politiudgifter et Statstilskud paa 10¹/₂ Million Francs (foruden den paa Statsbudgettet

opførte Bevilgning af 1,600,000 Francs til hemmeligt Statspoliti). Til Politiet i Lyon ydes iøvrigt ogsaa Statstilskud til Beløb henved $1\frac{1}{2}$ Million Francs.

I en stor Del af Frankrigs øvrige Byer findes en Ordning af Prostitutionen, mere og mindre lig Paris's ovenfor beskrevne. Undersøgelserne foregaar dog næsten overalt for de for sig selv boende prostituerede hyppigere end i Paris, enten hver 10de eller hver 8de Dag; enkelte Steder som Nantes har Undersøgelse 2 Gange hver Uge. Det er ogsaa meget almindeligt, at man har fastsat en Afgift for hver Lægeundersøgelse, dog med Adgang for dem, der ikke kan eller vil betale, til at faa gjort det gratis. I Bordeaux udleveres saaledes paa Begjæring for hver Gang en Undersøgelsesbillet paa Sædelighedspolitiets Kontor, og mod dennes Aflevering sker Undersøgelse uden Betaling.

Saavel i Paris som i Frankrigs øvrige Byer er der rig Adgang til poliklinisk Gratisbehandling for venerisk Sygdom. Adskillige Steder gjælder denne Adgang kun for Kvinder. I Paris, Lyon og de fleste større Byer kan Personer af begge Kjønn søge saadan Hjælp, der i meget stor Udstrækning benyttes.

A. Færden.

Ubestemte Straffedomme.

Lidt om Spørgsmaalets nuværende Stilling.

Det gaar i Videnskaben som i hele Livet: naar en stor Tanke kastes ud, saa deler den først de interesseredes Skare i to absolutte Kamplejre, for og imod, og en heftig Strid blusser op. Er Tanken sund og god og født til rette Tid, da vinde vel dens Tilhængere Sejr over de afgjorte Fjender. Men herefter møder den andre Angreb, som udspringe fra dens eget Indhold i Forbindelse med alle Tings Relativitet, og som beklippe dens Konsekvenser, begrænse dens Omraade, skære bort af dens Yderligheder; for disse Hug hverken kan eller bør den kunne værges sig. Og slutelig træder da den først saa kæmpestore og vidtrækkende Tanke, hvis Ophavsmand i den maaske saa det generelle Reformskridt, det almengyldige Lægemiddel, ud i det praktiske Liv som et lille Led paa et begrænset Felt i det paa-gældende Livsforholds store Arbejdsplan.

Denne Skæbne bliver vistnok ogsaa de ubestemte Straffedomme beskaaren. Vel er der endnu — og navnlig, saa underlig det lyder, i det »frisindede« Frankrig — en Del absolutte Modstandere af Tanken, der paa intet penitentiært Omraade ville slippe den ind; men i det store og hele har Tankens almindelige Brugbarhed sikkert Majoritet for sig i Europa som i Amerika, og den Strid, Spørgsmaalet endnu vækker, vil navnlig dreje sig om Anvendelses-

omraadet og Instituttets nærmere Gennemførelse. Og naar jeg har anset Tidspunktet for passende til nu at forsøge en Oversigt over Sagens Stilling, endskønt nærværende Tidsskrift i de senere Aar flere Gange har bragt Artikler om dette Emne*), er den umiddelbare Foranledning her- til den Diskussion, der fandt Sted paa Møderne i April og Maj 1899 i »Société générale des prisons«**), og hvor alle de teoretiske Indvendinger og Forsvarsgrunde bleve fremdragne og belyste. —

Tanken om disse Domme skyldes et praktisk Krav til Foranstaltninger mod den stigende Kriminalitet og navnlig mod den uhyggelig voksende Recidivprocent, og den fremkommer som en naturlig Konsekvens af Frihedsstraffens Brug i den moderne Kriminalogi, der ser Straffen fra den praktiske Side og i første Linie spørger om dens Evne til at opfylde en praktisk Mission, det Krav nemlig, som Samfundet stiller til den. Det er paa Forhaand rimeligt, at de principielle Indvendinger navnlig ville kunne ventes fra den gamle strafferetlige »jurisprudens«, der principielt sætter Straffen mere ideelle Formaal. Men Valget mellem disse to Standpunkter afgør jo ikke Spørgsmaalet om de ubestemte Straffedommes Anvendelighed, saa vist som ingen enkelt Teori, intet isoleret Formaal kan være Straffens Basis; enhver Løsning, i Videnskaben som i Livet, er en For- midling og Forsoning mellem modstaaende Krav og Hen- syn, hvor Maalet er dette: at vinde det mest og ofre det mindst mulige.

Hvilke berettigede Formaal kan man overhovedet under- lægge Straffen? Prof. van Hamel nævner i sit aandsfulde Foredrag paa det ovennævnte Møde følgende fem: at ad- vare Forbryderen, at give Udtryk for Samfundets Mis-

*) Jvfr. A. Goll i Tidsskriftets Aargang XIV Pag. 65—99 og St. Grundtvig i Aarg. XV Pag. 129—45.

**) Se Revue pénitentiaire for Maj og Juni 1899.

billigelse af Forbrydelsen, at afskrække andre fra denne Forbrydelse, at bidrage i Samfundets Interesse til den skyldiges Forbedring og at værne Samfundet mod professionelle Forbrydere — disse Maal bør Straffen sætte sig til Værn for Samfundet, og Tilhængerne af den her drøftede Art Domme hævde, at man ved dem bedst fyldestgør disse Øjemed, altsaa »vinder mest«.

Den Gruppe Angreb, der gaa ud paa at bestride dette, bliver man vistnok hurtigst færdig med. Dommen uden forud fikseret Tidsgrænse maa ubetinget kunne skræmme den enkelte og »de ligesindede« mer end det nu brugelige System, hvor Forbryderen ligefrem kan med en tilnærmelsesvis Sikkerhed forud afveje, hvad han vinder, og hvad han vover. Værnet mod de professionelle Forbrydere er ligeledes saa kraftigt som blot muligt, idet de ligefrem uskadeliggøres. — De saarbareste Punkter skulde da være de andre to Formaal: Udtrykket for Misbilligelse og Forbedringen. Hvad det første angaar, kunde man hævde, at al Gradation i Udtrykket for Samfundsindignationen forsvinder, naar Straffen for alle, store og smaa, Delikter, bliver den samme, nemlig Frihedens Berøvelse paa ubestemt Tid — naar man saaledes slaar den undskyldelige og i Virkeligheden ufarlige Lejlighedsforbryder i Hartkorn med den habituelle Vanebandit og viser begge hen til samme Behandling. Denne Indvending er delvis berettiget og vilde være det absolut, hvis ikke netop det Omraade, hvor de ubestemte Domme tænkes anvendte, er saa snævert, at det bl. a. slet ikke tangerer den rene Lejlighedsforbryder; dette vil blive nærmere paavist senere. Men endda er der noget berettiget i Anken, særlig naar den formuleres derhen, at det for den almindelige Opinion vil tage sig ud som den rene Vilkaarlighed, om f. Eks. det ene af to Individuer, der have begaaet samme Forbrydelse, slippes ud efter en ganske kort Tids Forløb, medens den anden fastholdes en lang Arrække. Her vil Teorien slaa af paa sin Konsekvens, indføje et Ord endnu i Definitionen og kalde sit Maal for

den »relativt ubestemte Straffedom«, idet Dommeren ved Hjælp af de for vedkommende Forbrydelse fastsatte Rammer og de almindelige Udmaalingsregler skal fastsætte et Straffeminimum, saa at ingen Straf af denne Art faar en kortere Varighed, end Loven kunde hjemle. — Hvad endelig angaar Forbedringsformaalet, skulde det paa Forhaand synes klart og ubestrideligt, at Chancen for virkelig Forbedring, o: for Assimilation med det lovordnede Samfund, Evnen til at indordne sig i dette, er uendelig meget større, naar Individet kan holdes i Strafanstalten, indtil man mener at kunne konstatere Forbedringen, end naar han efter et forud givet Spand af Tid skal slippes ud, efter at hans eneste Tragten i denne Tid har været at faa Haas paa den og snarest mulig naa sin Befrielsestid. I Straffuldbyrdelses-anordningen af 13. Februar 1873 § 13 er foreskrevet som Fængselsmyndighedernes Opgave at gøre Fangen klart, at hans Skæbne i Strafanstalten er lagt i hans egen Haand, — en smuk og frugtbar Tanke, som den ubestemte Straffedom fører ud i sin videste Konsekvens ved at vise Individet, at selve Varigheden af hans Ophold i Strafanstalten, hans Adgang til at vende tilbage til de fries Skare, er lagt i hans egen Haand, afhængig af det Personlighedsarbejde, han kan og vil udføre.

Der er imidlertid fremsat bestemte Indvendinger netop mod Systemets Forbedringsevne: de ubestemte Domme ville, siger man, ikke føre til nogen virkelig Forbedring; det er en ren Chimære at tro paa, at Forbryderen vil arbejde paa sin sædelige Oprejsning i Straffetiden, nej, hans eneste Maal vil være at slippe ud snarest mulig; og heraf resulterer da en ved selve Systemet fremkaldt Skinhellighed og Skinlydighed, en snedig Kryben for højere og lavere Funktionærer, hvis Rapporter og Vidnesbyrd jo faktisk skulle afgøre hans Skæbne, og som ingenlunde alle ville have de fornødne Forudsætninger for at kunne skelne mellem virkelig og forstilt Lydighed, samt — paa Grund af indbyrdes Misundelse — en høj Grad af Mistænkeliggørelse af og Sladren om

Medfanger. Den drevne Slynge vil med sine angergivne Miner, sit flittige Arbejde og sin ærbødige Lydighed snart tjene sig en Frihed, som han vil ile med at misbruge og misbruge med det Plus af særlig Snildhed, som Opholdet i Strafanstalten har lært ham at benytte.

Det forekommer mig dog, at disse Anker i Virkeligheden have grumme liden Vægt. De maatte jo for det første ogsaa gøres gældende mod ethvert progressivt System, hvor Fremskridtet er betinget af god Opførsel m. v., og mod enhver Mulighed af Benaadning. Men dernæst — og det er det vigtigste — hvile de paa en falsk Opfattelse af den Art »Forbedring«, der skal søges opnaaet ved Straffen: Maalet er i første Linie Forbedring for Samfundets Skyld, ikke for Individets egen, og det interesserer foreløbig mindre, ud fra hvilke Motiver denne Forbedring, som altsaa er Evne til at overvinde de forbryderske Impulsers Magt, eventuelt hindre deres Opstaaen, oprindelig er begyndt. Lad end Oprindelsen dertil være Haabet om snart at slippe ud, saa kan man dog ikke være blind for, at det Individ, som i en længere Tid — og dette er jo Forudsætningen, jvfr. ovenfor om det paakrævede Minimum — har højet sig for og nøje adlydt et strengt Fængselsreglement, faar en vis Vane og vanemæssig Tilbøjelighed til at bøje sig og kue sine individuelle Impulser ind under de af Samfundsmagten givne Normer — og dette er jo netop den tilstræbte Form for »Forbedring«. Om han saa bøjer sig ud fra en sædelig Anerkendelse eller af en vanemæssig tillært Følelse af Nødvendighed, det faar være. —

Det kan da vistnok hævdes, at skal Valget mellem en begrænset Indførelse af de relativt ubestemte Straffedomme og en ubetinget Fastholdelse af det hidtidige System træffes efter, om der ved det ene eller det andet vindes mest, da gaa de ubestemte Domme af med Sejren. Vi finde derfor ogsaa, at Hovedangrebet mod dem, den Anke, der idelig føres frem af Modstanderne, er, at de ofre for meget.

Det sikreste Middel til at hindre, at en i Tyveri greben Person stjæler oftere, var naturligvis at tage Livet af ham; naar man dog ikke gør dette, er Grunden den, at andre Hensyn spille ind, idet man herved vilde bringe utaaalelige Ofre af andre berettigede Interesser. Paa samme Maade — hævdes der — staar Sagen, naar Talen er om de ubestemte Straffedomme: de sikre quam maxime den ene Side, Statens Trang til Ro og stærk Haandhævelse af Retten, men de ofre det i højeste Grad vigtige Princip i moderne offentlig Ret, Individets Sikring mod Samfundsmagtens Vilkaarlighed, hans Krav paa forud at vide, hvilke retslige Følger et givet Skridt vil medføre, hans Ret til gennem de forud bestemte Straffesatser at vide sig sikker paa en objektiv og retfærdig Straftilmaaling og mod en vilkaarlig og maaske af private Grunde dikteret Magtudfoldelse uden Maal og Grænse. Og der føjes til, at de ubestemte Straffedomme historisk set vilde betegne et umaadeligt Tilbagekridt: dette var jo netop Kendemærket for Barbariets og Absolutismens »Retspleje«, at man, én Gang greben af Lovens Arm, ikke slap ud, før det behagede Magten at give én fri. Skulde nu alle de Kampe, som det har kostet at sætte Skranker for Magten, ende med en Tilbagevenden til Politistatens og Bastilletidens uhyggelige Perioder, hvor ingen véd sig tryg?

Der er en god Del Overdrivelse i disse Indvendinger og en hel Del Teoretisering i denne Frygt for Samfundsmagtens Overgreb mod Individet. At det historiske Argument ikke overbeviser, er klart. Det umulige i hine Tiders kriminelle Retspleje laa jo ikke blot og ikke mest i dette, at Straffetiden var uden Forudbegrænsning, men væsentligst deri, at man rent administrativt, ved en simpel Ordre uden formelig og betryggende Undersøgelse og Dom kunde spærres inde; men nu drejer Talen sig om en Strafform, hvortil de sædvanlige Domstole efter den sædvanlige Undersøgelse og i Henhold til lovbestemte Regler skulle kunne dømme Individet, hvorved Sammenligningen med

Bastilletiden glipper: hvad der paa hine Tider og under daværende Forhold var en utaalelig Vilkaarlighed, kan ikke paa Forhaand karakteriseres saaledes under vor nuværende kulturelle og retslige Udvikling med uafhængige og selvstændige Domstole, beklædte af Mænd med en høj faglig Dannelse og vel i Stand til en rent sagmæssig Afvejelse.

Nu vel — kan man hertil gøre gældende — det er heller ikke Dommerskønnet, man frygter for, det er Skønnet hos den Autoritet, hvem det nu bliver, der skal afgøre, hvornaar Forbryderen er saa vidt forbedret, at han kan sættes i Frihed; her bliver der en uindskrænket Tumbleplads for Autoriteternes private Sympati og Antipati, for personlige Bevæggrunde og Livsopfattelser, hvorved man i Virkeligheden havner i den samme Utryghed, som hine ovennævnte ældre Tilstande vare prægede af. — Fra denne Side er der uomtvistelig noget berettiget i Indvendingen, hvorfor de ubestemte Dommes Forsvarere ogsaa baade kunne og ville gaa med til en Begrænsning, en Fordobling af Relativiteten ved Indføjjelsen af et Maksimum for Straffetiden, bestemt i Loven, og udover hvilket man under ingen Omstændigheder skal kunne naa. Men naar man saaledes har begrænset Ubestemtheden, fra begge Sider, ved et legalt og judicielt Minimum og et legalt Maksimum, kan Systemet da ikke antages?

De, som stadig besvare dette Spørgsmaal benægtende, begrunde deres Svar derved, at Systemet desuagtet paa dette indskrænkede Omraade er et Udtryk for Vilkaarligheden, Magtens ubestemte Omfang, der ikke har andre Grænser end de selvsatte: Forbryderen skal først slippes ud, naar han er kommensurabel med Samfundet, og Afgørelsen heraf ligger altsaa i Straffuldbyrðelsesmyndighedens Haand — det vil sige, at Dommen tages fra de til Individernes Værn organiserede Domstole med den derefter afpassede Forretningsgang og henlægges til Administrationen. Men Retspleje og Forvaltning bør netop være adskilte; den »separation de pouvoirs«, som siden Montesquieu har ud-

viklet sig stærkere og stærkere, er et uvurderligt Gode for Retssikkerheden, som paa intet Punkt maa slippes; og dette vilde jo netop ske, hvis Loven hjemlede at afsige en Dom, hvis reelle Indhold er dette: N. N. skal straffes, saa længe Administrationen finder det passende.

Hertil maa først svares, at der jo i og for sig intet var til Hinder for ogsaa at lægge Afgørelsen af, hvornaar Straffangen kan løslades, i Domstolens Hænder. Det kunde foreskrives, at hans Sag med visse regelmæssige Mellemrum, efter hans eget eller Fængselsmyndighedernes Initiativ, skulde foretages for den Domstol, som havde inddømt ham, med Fremlæggelse af Rapporter og Vidnesbyrd om hans Forhold i Strafanstalten, med Afgivelse af herhen hørende Forklaringer af Anstaltens Chef, Præst, Lærer, vedkommende underordnede Betjent o. s. v. Saaledes blev den formelle Beskyttelse — Domstoleværnet — bevaret, og Administrationsskønnet fik kun den Indflydelse, som Dommeren vilde og kunde tillægge det, suppleret med sit eget Indtryk af Fangen, som han nu er, og sammenholdt med Indtrykket ved hans Domfældelse. — Imidlertid maa det straks indrømmes, dels at en slig Ordning med personligt Møde for den maaske fjerntliggende Domstol, der har inddømt Manden, og hvis Personale derfor har noget Kendskab til paagældende, er upraktisk, og dels, at i Realiteten dog Fængselsmyndighedernes Skøn blev det afgørende, saavist som Dommerens personlige Indtryk af vedkommendes nuværende Sjæls- og Sindstilstand ikke vil blive ret dybt. Men det skønnes heller ikke nødvendigt at gaa denne Vej: en fælles — eller maaske flere lokale — blandet Kommission, hvor foruden Repræsentanter for Straf-fuldbyrdelsesmyndighederne en eller flere judicielle Embedsmænd og Repræsentanter for Anklagemyndigheden samt eventuelt for Kommunen havde Sæde, vilde vistnok afgive tilstrækkelig Garanti; Frygten for personlige Motiver er i vor Tid saa temmelig ugrundet, i hvert Fald, naar bortses fra rent politiske Forbrydelser, hvilke ligge ganske uden for

det Felt, hvor man har tænkt sig Anvendelsen af den her drøftede Art Straffedomme. Det er sandt, og det er naturligt, at Straffuldbyrdelsesmyndighedens Stemme vil være den tungest vejende inden for Kommissionen under Hensyn til, at det mest indgaaende Kendskab til Individet vil være hos den, og det Tilfælde, at der fra denne Side indstilles til en Løsladelse, som nægtes af Kommissionens Flertal, vil næppe blive praktisk; skulde det modsatte ske, at en af nogle Kommissionsmedlemmer ønsket Frigivelse stranded paa Modstand fra de administrative Elementers Side, vil man, om ønskes, kunne lade Tilfældet gaa til Afgørelse af Straffevæsenets øverste Chef. hos os Justitsministeren, som da under sædvanligt konstitutionelt Ansvar maa tage Afgørelsen i sin Haand. Saaledes ordnet, og begrænset ved et Straffetidens Minimum og Maksimum saant — som senere skal paavises — til visse Grupper af Forbrydere og Forbrydelser, vil Faren for Misbrug sikkert være ringe i Sammenligning med de Fordele, som frembyde sig, blandt hvilke den ikke bør glemmes, at man herved fritager Dommeren for et i Virkeligheden uløseligt Hverv: forud at beregne Straffens Indvirkning paa de enkelte Forbrydere og derefter bestemme den fornødne Straffetid. Er denne Opgave i visse Tilfælde uløselig, da begaar man ved her at fastholde de forud bestemte Straffetider Uret, dels mod Dommeren, hvem man bebyrder med et Hverv, han ikke kan magte, og dels — naar Sagen skal stilles paa Spidsen — mod Forbryderen selv, idet man postulerer ved hans Afstraffelse at ville fyldestgøre visse Øjemed ud over den rene Misbilligelse, men derefter opgiver dette Maal og til en forud bestemt Termin slipper ham løs, aldeles uafset, om Straffen over for ham i mindste Maade har naaet det Resultat, hvorved den motiveredes.

Dette sidste Ræsonnement vil af Modstanderne maaske blive karakteriseret som ganske teoretisk og formelt. Lad saa være. Men selv om det virkelig maa indrømmes, at der under de ubestemte Dommes Fane bliver nogen mere

Mulighed for Vilkaarlighed end ved de nu brugelige Domfældelser paa bestemt Tid, saa mener jeg, at dette Offer kan og maa bringes. Samfundets Beskyttelse mod Individet og Individets Beskyttelse mod Samfundet ere de to i Straffesystemet kolliderende Principper. Overfor ældre Tiders stærke Overgreb fra Magtens Side kom man naturlig til en Reaktion, en skarp Pointering af Individets Krav paa Beskyttelse; men mon ikke nu Tiden er inde til at reagere i modsat Retning? Den voksende Kriminalitet og det stigende Recidiv synes mig at lede Tanken hen paa Kravene om de manges — det lovtro Samfunds — Beskyttelse mod de enkelte, Forbryderne, og givet er det jo, at jo stærkere man gør Værnet for de første, desto uholdbarere bliver Situationen for de sidste. Skulde saa et Individ med Urette blive holdt for længe tilbage i Strafanstalten, saa maa det ikke glemmes, at for overhovedet at gribes af Systemets Fangarme, maa det ved Dommen over hans Forbrydelser være konstateret, at han enten er eller staar i truende Nærhed af at blive en særlig farlig Forbryder. Det synes mindre uhyggeligt, om en saadan maaske en enkelt Gang straffes for strengt, end at han regelmæssig og principielt slippes løs paa Samfundet igen, uden at man har mindste Garanti for Fremtiden.

Hermed har jeg forsøgt en Gendrivelse af de vigtigste af de Anker mod de ubestemte Straffedomme, som gaa ud paa at benægte, at der ved disse vindes mest og ofres mindst. Tilbage staar endnu det Spørgsmaal, om ikke Systemet i Virkeligheden er overflødigt, om vi ikke allerede rundt i Lovgivningerne have et andet Institut, der yder det samme paa en bedre Maade. Der sigtes hermed til den betingede Løsladelse; skaffer den ikke netop de ønskede Fordele samtidig med, at den undgaar det voldsomme Brud paa Garantien og danner en fuldt ud harmonisk Afslutning paa det alt bestaaende System? En nærmere Betragtning vil dog vise, at dette langtfra er Tilfældet.

For det første maa, naar Dommeren udmaaler Straffetiden efter, hvad han mener vil kunne slaa til for at opnaa Straffens Formaal, den betingede Løsladelse altid staa som det mere ekceptionelle; den vil have Karakteren af en Begunstigelse, der i særlige Tilfælde bliver visse Fanger til Del, ikke en af selve Straffesystemet flydende Konsekvens. Og dernæst maa det erindres, at Følgen af, at den betinget løsladtes Vandel nødvendiggor Genindsættelse i Straffeanstalten, nundgaelig er den, at han da maa aftjene hele Resten af den ham idømte Straffetid; thi kan man ikke paa andre Punkter tillade Tidens Ubestemthed, kan man heller ikke gøre det paa dette Stadium. Endvidere følger heraf, at Eksperimentet kun vil kunne gøres én Gang med hvert Individ. — Ved de ubestemte Straffedomme staar Sagen ganske anderledes; dér slippes Fangen ud, ikke ved en speciel Velvilje, som en Art Dydsbelønning, men fordi paagældende Myndigheder mene, at Straffens Opgave over for ham nu er løst og dens Grundlag dermed borttaget. Viser nu Erfaringen, at dette Skøn var forhastet, idet den frigivne atter kommer i Konflikt med Loven, da griber Straffemagten ham igen og beholder ham indtil — og kun indtil — den atter mener at have opfyldt sin Mission, alt-saa kort eller længe, eftersom det skønnes fornødent, men ikke, som i det nugældende System, bunden til en forud afgiven Tidsbestemmelse, og vel at mærke: med Muligheden for at gentage Eksperimentet saa ofte, som det findes passende. Denne Forskellighed er ubestridelig og af stor praktisk Betydning. —

Forudsat, at man i Princippet billiger den ovenfor fremførte Dokumentation af de ubestemte Straffedommes store Fortjenester, staar nu tilbage den anden Hovedopgave, at bestemme Omraadet for dem. Selv om de ved Tankens første Fremkomst maatte være blevne ansete for et mere universelt Reformskridt i den straffende Retshaandhævelse, er det i alt Fald vist, at man nu er klar paa den Be-

grænsning, som deres Virkefelt maa have. Prof. van Hamel angiver i sit ovenfor nævnte Foredrag*) deres Opgaver som »peine de réforme« og »peine de sûreté«. I den første af disse Relationer tager Instituttet da Sigte paa de yngre Forbrydere, der ikke ere blotte Lejlighedsforbrydere, heller ikke endnu farlige Vaneforbrydere, men om hvem der — paa Grund af de begaaede Forbrydelsers Beskaffenhed og deres sociale Forhold, Karakter o. s. v. — er Grund til at frygte, at de let ville blive dette sidste. Her staar Instituttet altsaa i nær Forbindelse med og kan vel til Dels glide over i Tvangsopdragelse af forsømte og forbryderske Børn, kun at Anvendelsen netop skulde ramme voksne og ansvarlige Personer som Straf. Man kan forstaa, om det er denne Relation, der særlig vækker Modstand. Tanken om over for voksne Personer med Selvansvar at anlægge et saadant Forbedringssystem uden bestemt Tidsgrænse synes mange for farlig og for voldsomt et Indgreb i Friheden. Og dog er det denne Form, der først er traadt frem i Lovgivningen og praktiseret i Livet. Der sigtes her til Anstalten Elmira Reformatory i Staten New York, bestemt til at optage Personer mellem 16 og 30 Aar, der af Domstolene paa Grund af en egentlig Justitsforbrydelse indømmes paa ubestemt Tid, dog ikke ud over Lovens Maksimumsgrænse for vedkommende Forbrydelse. Om denne Anstalt har Politifuldmægtig Goll i nærværende Tidsskrift**) skrevet en yderst indgaaende og interessant Artikel, hvortil paa dette Sted henvises, idet jeg kun konstaterer, at den amerikanske Repræsentant paa Mødet i »société générale des prisons« d. 19de April 1899, Mr. Barrows, i stærke Ord og med Fremhævelse af illustrerende Eksempler udtalte den Tilfredshed, som man i New York stadig nærer over for denne fortrinlige Anstalt, som bærer de bedste Frugter***).

*) Revue pénitentiaire Maj 1899 p. 664.

**) Aargang XVI Nr. 2.

***) Rev. pen. Maj 1899 p. 681—86.

I europæisk Lovgivning foreligger der af herhen hørende Foranstaltninger vistnok intet. Et Forslag til Ændring i den ungarske Straffelov med Hensyn til Behandling af Personer, der mellem det 12te og 14de Aar begaa Forbrydelser, synes nærmest at maatte henregnes til Tvangsopdragelse af Børn og dermed at falde uden for det foreliggende Emne. —

Den anden Forgrening af Institutionens Anvendelsesomraade blev ovenfor betegnet som »peine de sûreté«. Denne Side af Sagen vil vistnok vække mindst Modstand og lettest kunne overvinde de fremførte Indvendinger, ligesom den er optagen i et Par europæiske Straffelovsudkast. Tanken staar maaske i Forbindelse med en Teori om, at visse Forbrydere maa anses som absolut uforbederlige; men den behøver ikke denne Forudsætning, idet deres store Farlighed og i Forbindelse dermed den ringe Chance for deres Forbedring, til Overflod konstateret ved den store Recidivprocent, er tilstrækkelig Hjemmel. I saadanne Tilfælde er det Statsmagts Ret og Pligt at uskadeliggøre det faretruende Individ, at anvende en præventiv Retshaandhævelse mod ham og spærre ham inde paa ubestemt Tid. Naar man ikke ligefrem inddømmer Forbryderen paa Livstid, har dette flere Grunde, dels den, at Kriterierne, hvorved Farligheden i den her nævnte Forstand konstateres, jo til en vis Grad maa være byggede paa Gennemsnitlighed og derfor praktisk kunne vise sig at have slaaet fejl in concreto, dels Muligheden af, at vedkommende under sit Ophold i Strafanstalten virkelig lader sig forbedre, og dels endelig den simple Betragtning, at Farligheden henimod Oldingealderen af rent fysiske Grunde vil være saa formindsket, at vedvarende Indespærring er overflødig — en Betragtning, der dog langt fra altid slaar til, f. Eks. over for Sædelighedsforbrydere. — Ud fra de nævnte Betragtninger møder man da her Kravet om den ubestemte Straffedom, anvendt paa et Omraade, der af Loven er bestemt

afgrænset med Hensyn til saavel Tal som Art af de Forbrydelser, hvis Begaaelse skulde kunne karakterisere Gerningsmanden som kvalificeret til Uskadeliggørelse; yderligere vil man gøre Anvendelsen fakultativ for Domstolene.

Det siger sig selv, at den nærmere detailmæssige Ordning af Spørgsmaalet fremkalder en Række Undersøgelser, som der imidlertid næppe er Grund til at gaa nærmere ind paa her, da Løsningen i saa høj Grad afhænger af den alt bestaaende Retstilstand m. v. i de enkelte Lande. Det turde være mere instruktivt at kaste et Blik paa de herhen hørende Lovforslag, som i de sidste Aar ere fremsatte, dels i Norge og dels i Svejts.

Udkastet til almindelig borgerlig Straffelov for Kongeriget Norge*) har i § 65 følgende Bestemmelse:

»Har nogen gjort sig skyldig i flere fuldbyrdede eller forsøgte Forbrydelser, straffbare efter §§ 148, 149, 152 1. Led, 154 1. Led, 159, 160, 161, 174, 178 jvfr. 174, 191, 192, 193, 195, 196, 197, 198, 200, 201, 202, 203, 204, 217, 224, 227, 230, 231, 233, 245 2. Led, 261, 266, 267, 268 eller 292, kan Retten beslutte at stille Lagretten Spørgsmaal, om den skyldige i Betragtning af Forbrydelsernes Beskaffenhed, den Drivfjeder, som for samme ligger til Grund, eller det Sindelag, som gennem dem aabenbarer sig, maa anses særlig farlig for Samfundet eller for enkeltes Liv, Helbred eller Velfærd.

Bejaes det stillede Spørgsmaal, kan Dommen bestemme, at domfældte kan beholdes i Fængsel, saa længe det findes fornødent, dog ikke længere ud over den fastsatte Straffetid end det tredobbelte af denne og i intet Tilfælde længere end 15 Aar ud over samme.«

At der ved denne Bestemmelse tilsigtes en »peine de sûreté«, behøver ingen nærmere Bevisførelse og udtales med stor Skarphed i Motiverne**): Tanken er den, fysisk at

*) Udarbejdet af den ved kgl. Resolution af 14. November 1885 indsatte Kommission. Kristiania 1896.

**) Motiver til Udkast o. s. v. Kristiania 1896 p. 113—121.

uskadeliggøre de særlig farlige Forbrydere, over for hvem Straffetrusselen har vist sig utilstrækkelig. Faren konstateres ved Arten og Tallet af de begaaede Forbrydelser. I første Henseende medtager Paragraffen følgende: Mordbrand, Ødelæggelse ved Dynamit o. l., Forgiftninger, Udbredelse af dødelige Epidemier, Pengefalsk, Voldtægt (i vidt Begreb), Utugt med Børn, Rufferi, Barnerov, grov Legemsbeskadigelse, Drab, Mord, professionel Fosterfordrivelse, Røveri og Ødelæggelse af betydelige Værdier, visse Klasser af groft Tyveri og af kvalificeret Frihedsberøvelse, samt Afpresning og Trusseler; endvidere — under Hensyn til, at disse Handlinger ofte foretages rent professionelt — Bigami, Forførelse (selv af voksne Kvinder) ved underfundig Adfærd og Forførelse af umyndige. — Med Hensyn til Tallet maa vel mærkes, at Bestemmelsen ikke kræver nogen tidligere Domfældelse, jvfr. Ordene »Har nogen gjort sig skyldig i flere . . .« — der er altsaa intet til Hinder for, at Bestemmelsen kommer til Anvendelse mod en første Gang tiltalt Person, der overbevises om at have begaaet mindst to Forbrydelser af nogen af de i Paragraffen opregnede Arter, idet man er gaaet ud fra den Betragtning, at de farlige Forbrydere netop ofte ere de, som gennem lang Tid have forstaaet at unddrage sig Forfølgning. Retten er da saaledes meget frit stillet, men som Garanti mod Overilelse er det krævet, at Retten og Lagretten skulle være enige, for at Bestemmelsen kan komme til Anvendelse, hvori ligger, at Spørgsmaalet overhovedet kun kan rejses for Lagmandsretten. Bestemmelsen er i øvrigt ganske fakultativ, jvfr. Ordene »... kan Retten beslutte . . .« og »... kan Dommen bestemme . . .«

Den Dom, som kan afsiges, naar Lagretten besvarer det stillede Spørgsmaal bejaende, gaar da ud paa, at Domfældte kan holdes i Fængsel, saa længe det findes fornødent o. s. v. Ogsaa for Straffuldbyrddelsesmyndighederne er Bestemmelsen altsaa fakultativ. Den mindste Tid, paagældende kommer til at sidde i Strafanstalten, bliver den ham

efter de almindelige Udmaalingsregler inden for Strafferammerne tilkendte Straffetid; naar denne er udløben, skal vedkommende Myndighed — Motiverne til Udkastet foreslaa et Kollegium af Fængselsmænd, Dommere og Repræsentanter for Paatalen — undersøge og afgøre, om der er Brug for den ved Dommen hjemlede Adgang til at forlange Straffetiden, og i bekræftende Fald lade dette ske saaledes, at der med visse Mellemlum anstilles Prøvelse for at konstatere, om Maalet, Uskadeliggørelse eller maaske — man kunde sige: mod Forventning — Forbedring, nu skulde være naaet, eller om en fortsat Frihedsberøvelse er nødvendig. For Udstrækningen af en saadan er der da sat to Grænsebestemmelser, en relativ og en absolut, idet Maksimum af den Tid, domfældte kan holdes i Fængsel ud over den fastsatte Straffetid, er det tredobbelte af denne og aldrig længere end 15 Aar. Ved disse Begrænsninger er der for de store Forbrydelsers Vedkommende taget Hensyn til, at man da som Regel først vil nødes til at slippe Fangen ud som Olding, og for alles Vedkommende til den Chance for Forbedring, som, om den end er ringe, dog ikke helt kan nægtes at være til Stede.

Om Fangens Behandling, naar § 65 anvendes, har Udkastet af den Grund ikke udtalt sig, at dette Spørgsmaal maatte ordnes ved en Lov om Straffuldbyrdelse. Alligevel har Kommissionen ikke villet undlade i Motiverne at fremsætte sine Anskuelser herom i grove Træk. Den vil her have sondret mellem dem, der nærmest tage sig ud som uforbederlige, dem, om hvis Muligheder i saa Henseende der er Tvivl, og dem, der ikke a priori synes at udelukke Haab om Forbedring. De første ønsker man alt fra Straffetidens Begyndelse hensatte paa en Fællesanstalt med de simple Formaal at hindre Forbrydelser fra deres Side uden at tilføje dem noget unødvendigt Onde og samtidig drage den størst mulige Nytte af deres Arbejdskraft; den anden Kategori ønskes først en Tid hensat til nærmere Observation i Enkeltecelle for at faa afgjort, om de bør be-

handles som de nys nævnte, eller som den tredje Gruppe; for disses Vedkommende anbefales det at lade dem gennemgaa Straffen paa sædvanlig Maade, indtil det bestemte Lavmaal er naaet, for, hvis de saa maa antages at behøve fortsat Frihedsberøvelse, at lade dem overgaa til den ovenomtalte Fællesanstalt. Sluttelig fremhæves, at man ved den nye Institutions Anvendelse naturligvis agter at bevare den betingede Løsladelse.

Ligeledes som Sikkerhedsstraf træffe vi den ubestemte Straffedom i det svejtsiske Udkast *). hvis § 44, der omhandler »Verwahrung vielfach Rückfältiger«, er saalydende:

§ 1. »Wird jemand wegen eines Verbrechens gegen Leib und Leben, gegen das Vermögen, gegen Treue und Glauben, gegen die geschlechtliche Sittlichkeit und Freiheit oder wegen eines gemeingefährlichen Verbrechens zu Freiheitsstrafe verurteilt, der wegen solcher Verbrechen schon viele Freiheitsstrafen erstanden hatte, und waren, als er das neue Verbrechen beging, noch nicht 3 Jahre abgelaufen, seit er die letzte dieser Freiheitsstrafen erstanden hatte, so kann das urteilende Gericht seine Verwahrung bei der zuständigen Bundesbehörde beantragen, wenn es überzeugt ist, dass der Verurteilte nach Ersthung der Strafe wieder rückfältig wurde, und es die Verwahrung als geboten erachtet.«

§ 2: »Die Bundesbehörde untersucht sein Vorleben, seine Erziehung, seine Familienverhältnisse, seinen Erwerb, seine körperliche und geistige Gesundheit, sowie die Verbrechen, die er begangen, und die Strafen, die er erstanden hat, und vernimmt ihn selbst darüber ein. Ist die Behörde überzeugt, dass der Verurteilte nach Ersthung der Strafe wieder rückfältig würde, und erachtet sie die Verwahrung geboten, so ordnet sie die Verwahrung des Verurteilten für

*) Vorentwurf zu einem Schweizerischen Strafgesetzbuch nach der Beschlüssen der Expertenkommission. Berlin 1896.

mindestens 10 und höchstens 20 Jahre an. Die Dauer der Verwahrung ist höher zu bemessen als die Dauer der Strafe, zu der der Thäter verurteilt worden ist; die Verwahrung tritt an die Stelle dieser Freiheitsstrafe.«

§ 3: Ordnet die Bundesbehörde die Verwahrung des Verurteilten nicht an, so wird das Urteil vollzogen.»

Ved denne Bestemmelse maa først mærkes, at man vel med formel Ret kan hævde, at den slet ikke omhandler Straf. Der tales om en »Verwahrung«, der fastsættes af »Bundesbehörde«, ikke af Retten, og der siges, at den »tritt an die Stelle dieser Freiheitsstrafe«. Men dette turde dog være ganske uden reel Betydning, eftersom Institutionens tilsigtede Formaal og forventelige Resultat er ganske uafhængigt af det terminologiske Spørgsmaal, om man her vil tale om Straf eller om Prævention; det skal kun fremhæves, at vælger man denne sidste Betegnelse, maa den i Virkeligheden anvendes paa hele Begrebet om de ubestemte Straffedomme, der jo tage direkte Sigte paa at prævenere fremtidige Retsbrud fra den paagældendes Side, ligesom det i denne Sammenhæng kan bemærkes, at § 44 findes i Kapitlet om Strafudmaaling.

Naar man i øvrigt sammenligner denne Bestemmelse med den norske, ses det, at den ogsaa er fakultativ, ligesom denne: Retten kan indstille og »Bundesbehörde« kan bestemme Indespærringen, og for begge Dele er som Betingelse opstillet Overbevisningen om, at den skyldige efter Straffetidens Ophør vil falde tilbage, og at hans Indespærring er nødvendig. De nærmere Regler ere i Relation til Forbryderen dels mildere, dels strengere end efter det norske Udkast. Saaledes kræver Paragraffen bestemt tidligere Domfældelse til og Udtaaelse af Frihedsstraffe, endog mange — efter det oprindelige Udkast ikke mindre end 10 — Gange, fremdeles, at der ikke maa være hengaaet 3 Aar fra Udtaaelsen af den sidst idømte Frihedsstraf paa den Tid, da den nye Forbrydelse blev begaaet, og endelig, at denne

»Verwahrung« træder i Stedet for den tilkendte Straf, medens den jo efter den norske § 65 først traadte i Funktion efter den normale Strafs Udstaaelse. Paa den anden Side maa som strengere mod Forbryderen freinhæves den i almindelige Udtryk holdte og ikke til bestemte Paragraffer bundne Bestemmelse af de Forbrydelser, der kunne medføre Institutionens Anvendelse, hvorved Myndighederne jo faa friere Hænder ved Brugen af denne, og fremdeles, at de tidligere foreliggende Domfældelser ikke just behøve at angaa den samme specielle Forbrydelse, hvorom der nu er Tale, men blot en af de i Bestemmelsen nævnte genera, hvilket navnlig klart fremgaar af den samtidige franske Tekst. Hvad angaar Straffetiden, har det svejtsiske Udkast et absolut Minimum og Maksimum af henholdsvis 10 og 20 Aar, medens der paa den anden Side ikke findes noget Sidestykke til det norske relative Maksimum af 3 Gange Straffetiden.

Om Behandlingsmaaden under Forvaringen giver Udkastet ingen Oplysninger.

Ud over disse to Lovudkast foreligger der vistnok ikke i europæisk Straffelovgivning noget Forsøg med de ubestemte Straffedomme. Der er dog Grund til at tro, at Institutionen vil vinde Indgang, særlig naar henses til de gode Resultater fra Elmira-Anstalten, og at vi ogsaa herhjemme ville faa hertil sigtende Forslag frem, om ikke før saa i Forbindelse med den almindelige Revision af Straffeloven. Foreløbig synes det da en passende Opgave — blandt mange andre — for vor nystiftede Kriminalistforening at forberede Jordbunden og Stemningen for slige Forslag.

Olaf Haack.

Nogle Optegnelser fra et Besøg i svejtsiske Strafanstalter.

Sidste Sommer foretog jeg med Understøttelse af det Classenske Fideikommiss en Rejse til Svejts for at sætte mig ind i dette Lands Fængselsvæsen, der i flere Retninger frembyder betydelig Interesse, bl. a. fordi det ikke henhører under Republikkens Fællesanliggender, men organiseres selvstændigt af hvert Kanton for sig, kun under Overtilsyn af en for hele Landet fælles Fængselskommission. Man træffer derfor i Forhold til Landets Størrelse en usædvanlig stor Mængde Strafanstalter og andre penitentiære Institutioner, og da disse i mange Henseender frembyde betydelige Forskelligheder fra de danske Fængsler, har jeg tænkt mig, at en Beskrivelse af et Par af de mest karakteristiske af dem maatte kunne paaregne Interesse hos dette Tidsskrifts Læsere.

Da jeg havde slaaet mig ned i Neuchâtel for en tre Ugers Tid, fik jeg særlig Lejlighed til at besøge denne Bys Strafanstalt, hvis Indretning i det væsentlige skyldes de internationale Fængselskongressers mangeaarige Sekretær. Dr. Guillaume, der nu er Direktør for det statistiske Bureau i Bern, men som tidligere i en Aarrække var Direktør for nævnte Anstalt. Da denne efter min Mening giver et godt Indblik i det svejtsiske Fængselsvæsens nuværende Tilstand, skal jeg begynde med en kortfattet Beskrivelse af den.

Strafanstalten for Mænd i Neuchâtel er beliggende paa samme Skraaning som selve Byen (Bjærget Chaumont), men fjernt fra og højt over de andre Bygninger, saa at den ligger isoleret til alle Sider. Fra Fængslets Facade haves en henrivende Udsigt over hele Byen med de bagved liggende Bjerge og den smukke Sø. Fængslet er bygget for ca. 30 Aar siden af det sædvanligt i Neuchâtel til offentlige Bygninger anvendte Materiale, en for Byen særlig Slags gul Kalksten, der er særdeles køn, og som holder sig saa udmærket, at Fængslet udvendig fra ser ud, som det var nyopført, skønt det, som man sagde mig, ikke siden sin Opførelse har været underkastet nogen Reparation af Betydning.

Anstaltens Direktør, en ældre Herre, til hvem jeg efter de sædvanlige Formaliteter blev vist ind, modtog mig elskværdigt og lovede at vise mig Fængslet, naar han var færdig med et Funktionærmøde, der netop i Øjeblikket blev afholdt i Værelset ved Siden af hans Kontor. Da Døren stod aaben ind til dette Værelse, fik jeg Lejlighed til at iagttage, hvorledes et saadant Møde gik for sig. Foruden Direktøren bestod Deltagerne i Mødet af Præsten, Økonomen, der tillige er Bogholder og Kasserer, samt Overbetjenten, en ganske ung Mand. Forhandlingsemnet, hvis man overhovedet kan tale om et saadant, var meget ensformigt. Jeg hørte kun Direktøren nævne de forskellige Fangers Nummere og Overbetjenten hver Gang svare: »5 Procent, 10 Procent o. s. v.», hvilket i Øjeblikket var mig temmelig uforstaaeligt; senere, paa vor Runde igennem Fængslet, forklarede Direktøren mig, at Fangernes Gratiale beregnedes procentvis af Indtægten af deres Arbejde, saaledes at de begyndte med 5 Procent og steg gradvis indtil 20 Procent. Det var denne Notering, man var beskæftiget med ved min Ankomst. Et saadant Funktionærmøde afholdtes én Gang om Maaneden, og paa dette drøftede man ogsaa Fangernes Opførelse og Spørgsmaalet om deres Be-

naadning, men nogen indgaaende Omtale af Fangernes forskellige moralske Standpunkt syntes ikke at finde Sted.

Efter endt Møde gik vi ind i Fængslet. Dette er bygget i Korsform. Den længste Fløj strækker sig fra Øst til Vest, er forsynet med panoptisk Korridor og indeholder i 2 Afdelinger, hver paa 2 Etager, Cellerne, af hvilke der findes 120, samt Arbejdssalene og Værkstederne. Saavel Celler som Arbejdssale og Værksteder ere af passende Størrelse, Cellerne dog maaske lidt for smaa; de ere godt oplyste og tilfredsstillende alle rimelige Krav. Deres Udstyrelse er omtrent som hos os. Der syntes at herske en god Disciplin og Orden i Fængslet, men Vedligeholdelsen af dettes Gange og Vægge lod efter mit Skøn en Del tilbage at ønske, hvorom Direktøren for øvrigt ogsaa gjorde en Bemærkning. — Den vinkelret paa Fangefløjen staaende Fløj indeholder Kontorerne, en Forsamlingssal, hvor den øverste Fængselskommission i Svejts samles én Gang om Aaret, Skolen og Kapellet samt andre til Fængslet hørende Lokaler som Køkken, Bageri m. m. Saavel Kapellet som Skolen ere indrettede paa den i Cellefængsler sædvanlige Maade med særskilte Stole til hver Fange. Kapellet var vel vedligeholdt, men som alle reformerte Kirker og Kapeller overordenlig fattigt paa Udsmykning. Rundt om paa Væggene har Dr. Guillaume ladet male Navnene paa de forskellige Landes øverste Fængselsmænd; af danske Navne bemærkede jeg: Bruun og Goos. — Hele Fængslet er omgivet af en Ringmur. Direktøren bemærkede, at der af og til skete Forbindelse med tidligere Fanger ved, at disse fra Højderne bag ved Fængslet kastede Breve, Tobak o. s. v. ind over Ringmuren til Fangerne. Inden for Ringmuren findes en Have, hvor der dyrkes forskellige Køkkensager, og for begge Ender af Fangefløjen er der straaelformige Spadseregaarde for Fangerne. Fra Fængslets Tag, hvor Direktøren førte mig op, haves en videre og om muligt endnu smukkere Udsigt over Byen, Søen og Jurabjærgene end nedefra. — Hele Anstalten opvarmes ved Kaloriferer

med ophedet Damp; man var vel tilfreds med deres Virksomhed. — I Façadebygningen havde bl. a. Direktøren sin Bolig, til hvilken der hørte en smuk Have, som dyrkedes ved Hjælp af Fangerne.

Anstaltens Funktionærer bestaa af Direktøren, Økonomen, der som sagt tillige er Bogholder og Kasserer, Præsten, Overbetjenten, 8 Betjente og 8 Værkmestre (contremaitres), der lede de forskellige Arbejder.

Fængslet er Mandsstrafanstalt for Kanton Neuchâtel. Det er indrettet for 120 Fanger, men indeholdt, da jeg besøgte det, kun 52. Der indsættes dels Personer, der ved de saakaldte »tribunaux de police correctionnelle« ere idømte Fængselsstraffe paa over en Maaned (»les correctionnels«), dels de virkelige Forbrydere (»les criminels«), der ved »cours d'assise« idømmes »la peine de reclusion«, hvilken Straf, der jo nærmest svarer til vort Strafarbejde, kan idømmes fra 6 Maaneder til Livstid. Nogen Forskel i Behandlingen af disse 2 Kategorier af Fanger var der dog ikke. De hensidde først i nogle Maaneder i Enkeltecelle Dag og Nat, men komme saa paa Arbejdsstuerne og Værkstederne, hvor de arbejde i Fællesskab om Dagen, medens de stadig sove i deres Celle om Natten, ligesom de ogsaa indtage deres Maaltider i Cellen. Den korteste Tid, en Fange tilbringer i denne, er 6 Maaneder, men Direktøren har Myndighed til at lade ham sidde længere, hvis han finder det fornødent. Fangerne bære en særlig Dragt, der dog ikke er saa afstikkende som den hos os brugte Fangedragt. Saavel i Cellen som paa Fællesskab beskæftiges de som Snedkere, Bødkere, Skræddere, Skomagere, Smede, Mekanikere, Bogbindere eller ved Litografi, Fletning af Rørsæder, Havearbejde, Brændehugning m. m. Alt Arbejdet drives for Fængslets egen Regning, og det er altsaa af Udbyttet heraf, at Fangen faar sine visse Procent. Han har dog ikke Lov til at bruge sin Arbejdsfortjeneste under Straffetiden undtagen til Indkøb af Materiale til, hvad han i sin Fritid har Lov til at forarbejde. Resten af Fortjene-

sten sættes i Sparekassen. Direktøren viste mig en Del i Fængslet forarbejdede Skoleborde med tilhørende Stole, paa hvilke Fængslet havde taget Patent. De syntes at være særdeles praktiske og solgtes for 24 Francs Stykket fuldt færdige.

Fangerne behandles for øvrigt efter et progressivt System, der ligner vort. Dog kunne Livstidsfanger først vente at komme ud paa betinget Benaadning efter 25 Aars Forløb, og Direktøren erklærede, at det hændte aldrig, at de bleve benaadene forinden. For Øjeblikket var der én Mand ude paa betinget Benaadning. Han havde siddet 27 Aar i Fængslet for Mord og havde altid opført sig godt, men var ikke desto mindre først sluppen ud nu.

Fangerne Forplejning bestod i Café au lait om Morgen, et mægtigt Fransklbrød, der bages i Fængslets eget Bageri, og som skal holde ud i 3 Dage; til Middag Suppe og »légumes«, hvorunder ogsaa henregnes Makaroni, saunt én Gang om Ugen Oksekød og én Gang Flæsk. Den Dag, jeg besøgte Køkkenet, skulde Fangerne have Flæsk; det saa godt og frisk ud. Køkkenets mægtige Gryder vare ved en særlig Mekanisme til at dreje rundt, saa at Indholdet kunde hældes ud. To Gange om Aaret, Nytaarsdag og 1ste Marts (den nationale Festdag til Minde om, at Kanton Neuchâtel den 1ste Marts 1848 blev befriet fra Preussernes Herredømme) faa Fangerne et Glas Vin, men i øvrigt ingen Forbedring i Kosten. Syge Fanger indlægges som Regel paa Hospitalerne.

De disciplinære Straffe, der anvendes over for Fangerne, ere omtrent de samme som hos os. Dog anvendes ikke korporlige Straffe. Derimod havdes en Straffecelle, hvor Fangerne indsattes for disciplinære Forseelser, og hvor de genstridige Fanger kunde hensættes, indtil de faldt til Føje. Af Møbler fandtes i denne Straffecelle kun en Potte; Vindueskarmen var besat med stumpe Jærnpigge for at forhindre Fangen i at kravle op til Vinduet, og for dette kunde der sættes store Jærnskodder, der udelukkede alt

Lys. Der var intet bestemt Maksimum for Fangernes Hensigten i denne Straffecelle; en Gang havde saaledes en Fange siddet 8 Dage og Nætter i Træk i mørk Celle, før han vilde bøje sig. Af andre Straffemidler viste Direktøren mig nogle tunge Jærnbøjler til at spænde om Fødder og Arme, men bemærkede samtidig, at de kun anvendtes yderst sjældent.

Fangerne havde Tilladelse til at modtage Besøg af deres Familie om Søndagen. Under Besøget ere de ved to Staaltraadsgittere adskilte fra de besøgende, og en Betjent overværer Samtalen.

Den ovenfor i store Træk givne Beskrivelse af Strafanstalten i Neuchâtel passer i det væsentlige paa de andre Strafanstalter, jeg besaa. Kun én af dem indtager et saadant Særstandpunkt og adskiller sig i saa mange Henseender fra de andre, at den fortjener en nærmere Omtale, nemlig den i Kanton Bern, ved den nordlige Ende af Neuchâtellersøen beliggende Strafanstalt Witzwyl. Denne Anstalt blev mig forevist af de Herrer Overinspektør for Kanton Berns Fængselsvæsen, Schaffroth, Dr. Guillaume og Anstaltens egen Direktør, O. Kellerhals paa en saa elskværdig og forekommende Maade, at jeg ikke noksom har kunnet paaskønne det. Netop i denne Tid, hvor man herhjemme er begyndt paa at anvende Fanger ved Friluftsarbejde, turde en Skildring af Witzwyl Strafanstalt have særlig Interesse. Den er nemlig en »Friluftsanstalt« i stor Stil, idet saa godt som alle Fangerne beskæftiges ved Arbejde i fri Luft paa de til Anstalten hørende vidtstrakte Arealer. Med dens Tilblivelse er det gaaet til paa følgende Maade:

Ved Regulering af Afløbet fra Bieler- og Neuchâtellersøen sank Vandet i disse Søer saa meget, at en stor Landstrækning imellem dem, der tidligere hyppigt var

oversvømmet, blev tørlagt. Da man almindeligt antog, at det indvundne Land maatte være meget frugtbart, og at det kun vilde fordre en meget ringe Dyrkning for at give et rigt Udbytte, dannede der sig hurtigt Aktieselskaber, der havde til Formaal at drive Landbrug paa disse Jorder, bl. a. det Aktieselskab, som kom i Besiddelse af Domænen Witzwyl, det Parti af den ovennævnte Landstrækning, der ligger nærmest ved Neuchâtellersøen. Det viste sig imidlertid snart, at de store Forventninger, man havde knyttet til dette Landbrug, bleve i en sørgelig Grad skuffede. Jorden viste sig for en overvejende Del at bestaa af Tørvejord, der ganske manglede de Mineralbestanddele, man troede den i Besiddelse af, og som kun ved en langvarig Dyrkning og kostbar Behandling vilde kunne komme til at give Udbytte. Følgen heraf var, at de paagældende Selskabers pekuniære Status efterhaanden blev alt andet end god.

Omtrent samtidig begyndte man i Bern at tale om Nødvendigheden af at flytte den derværende Strafanstalt og skaffe andet Arbejde til Fangerne. Hidindtil havde en Del af disse været beskæftigede med Byggearbejde paa stærkt befærdede Gader i Byen eller ved Landbrug langt borte fra Anstalten. Navnlig beklagede Byens Haandværkere sig over den Konkurrence, der paaførtes dem fra Strafanstaltens Side, og man mente, at den smukt beliggende og dyre Grund, hvorpaa denne var opført, kunde benyttes bedre til andre Formaal, saa meget mere som Salget af denne Grund vilde kunne indbringe mere end tilstrækkeligt til at købe et nyt og bedre beliggende Areal for Strafanstalten. Der opnaaedes snart Enighed om at flytte denne, men ved Afgørelsen af, hvor den ny Anstalt skulde lægges, og hvorledes den skulde indrettes, delte man sig i 2 Partier. Det ene ønskede et stort Centralfængsel, i hvilket man skulde behandle Størstedelen af de straffede i Enkeltecelle for at kunne individualisere Behandlingen saa meget som muligt. Det andet Parti gjorde gældende, at

da de tre Fjerdedele af Fangerne vare Landarbejdere, burde man ikke drage dem bort fra Landbruget ved at lære dem et Haandværk, medens der paa den anden Side ingen Betænkelighed vilde være ved at oplære Fanger, der ikke tidligere havde beskæftiget sig med Landbrug, heri, da man muligvis derved vilde kunne modvirke den stadig stigende Tilgang til Byerne af Arbejdskraft fra Landet, idet i ethvert Fald en Del af de oplærte Fanger ogsaa efter deres Løsladelse fra Strafanstalten for Fremtiden maatte antages at ville søge deres Erhverv ved Landbrug. Som yderligere Grund til at beskæftige Fangerne paa denne Maade anførte man, at Konkurrencen med det fri Haandværk derved vilde ophøre, og at Landarbejde maatte siges at være overordentlig sundt for Folk, der vare svækkede ved Drik og andre Laster.

Denne sidste Anskuelse sejrede, og Opmærksomheden henleddes naturligt paa de ovennævnte Landstrækninger, der tilhørte Landbrugsselskabet Witzwyl, og hvis Opdyrkning vilde kræve et betydeligt Arbejde, der oversteg Selskabets Kræfter. Da man vidste, at dette, hvem Ejendommen stod i over 1,800,000 Francs, var tilbøjeligt til at sælge billigt, indledede man i 1891 Underhandlinger med det desangaaende, hvilke førte til, at Staten samme Aar købte hele Domænen for 742,760 Francs. Staten havde saa meget mere Grund hertil, som det derved vilde blive den muligt at anvise de mindre Landbrugere, der ejede lignende Jorder, Maaden, hvorpaa man skulde gaa frem ved deres Opdyrkning.

Hele Domænen omfatter 2400 Tønder Land, af hvilke ved Statens Overtagelse en stor Del henlaa uopdyrket eller blev benyttet til Tørvegravning. Bygningerne vare i faldefærdig Tilstand, saa at man blev nødt til at opføre helt nye Bygninger, hvilket for saa vidt var heldigt, som man derved blev i Stand til at indrette dem ganske efter eget Ønske.

I den siden da forløbne Tid er et mægtigt Arbejde

blevet udrettet af Direktør eller, som han selv kalder sig. Forvalter Kellerhals udelukkende ved Hjælp af Fanger.

Hvad først Bygningerne angaar, da ligger Hovedbygningen, den saakaldte Lindenhof, omtrent midt i Terrainet. Det er en vel vedligeholdt Bygning, der indeholder Arbejdssale for de Fanger, der ikke beskæftiges ude. samt Celler, hvori Fangerne sove om Natten, endvidere Køkken, Bageri. Skole, Kapel o. s. v. Her har Forvalteren sin Bolig, hvorfra han kan oversé hele det vidtstrakte Terrain, og ved Siden af Hovedbygningen ligger der store Stalde og Lader. Spredt over hele Terrainet findes endvidere saakaldte Filer, der hver har sit særlige Navn (Nuszhof, Neuuhof o. s. v.). og som foruden Bolig for en Betjent og et Par Fanger ogsaa omfatter store Lader og Stalde.

Med Hensyn til Jordens Opdyrkning er man gaaet frem paa følgende Maade:

Først var det nødvendigt at foretage en fuldstændig Dræning og Kanalisering af hele Terrainet. Landbrugsselskabet havde ganske vist givet over 90,000 Francs ud her til, og Kanalerne vare i Almindelighed godt projekterede, men de vare daarligt anlagte og slet ikke vedligeholdte. Nu er derimod Kanaliseringen gennemført paa en fuldstændig tilfredsstillende Maade.

Man har derpaa maattet anlægge Veje over hele det vidtstrakte Terrain, hvilket paa Grund af den bløde Jordbund har været forbundet med stor Vanskelighed. De nuværende Veje ere dog efter Omstændighederne særdeles gode og vel vedligeholdte.

Af Jord, der egner sig til Tørveskæring, havde Witzwyl endnu i 1896 over 1000 Tønder Land. Den Fremgangsmaade, man stadig anvender, er nu den, at man efter først at have gravet Tørv i et Par Aar, gøder Jorden med Kainit og Thomasslagge samt almindelig Staldgødning og derefter tilsaar den med Havre, der at dømme efter de Marker, jeg saa, trives usædvanlig godt. I det paafølgende Aar lægges der Kartoller i Jorden for at rense den, og

endelig tilsaas den med Græs. Store Strækninger, der før henlaa som Mosejord, ere nu forvandlede til de prægtigste Græsgange, og Kvæget og Hestene, der græsse paa dem, ere af en sjældent smuk og kraftfuld Race. For at danne et Læbælte mod den skarpe Vind fra Søen har man plantet Træer, der allerede nu danne en lille Skov, og inden for denne tunle Hestene og Kvæget sig i fuldstændig Frihed paa Græsgangene. Alt hvad der avles af Korn og Hø, medgaar til Underhold af Anstaltens Besætninger af forskellige Kreaturer, og Kartollerne, hvis Størrelse var ligefrem kæmpemæssig, anvendes til Spritfabrikation. Dels herved og dels ved Salg af Kreaturer har Anstalten sin Fortjeneste.

For at skaffe sig en god Kvægbestand begyndte man med selv at opdrætte en Mængde Spædekulve, og disse danne endnu Fundamentet for Anstaltens Besætning. Kun af og til har man været nødt til at købe en Tyr. Den 31. December 1898 bestod Anstaltens forskellige Besætninger af 307 Stk. Hornkvæg, 27 Heste, 60 Svin og 290 Faar. Disse sidste drives ud paa de mindre frugtbare Græsgange og sælges, naar de ere godt fedede.

Takket være Forvalter Kellerhals's Elskværdighed fik jeg Lejlighed til at besøge hele Terrainet, idet han kørte mig rundt og viste mig de forskellige Drifter og Bygninger, af hvilke navnlig Laderne og Staldene vare meget interessante. Overalt herskede der den smukkeste Orden.

At Anstaltens Drift i ethvert Fald efterhaanden vil komme til at betale sig udmærket, fremgaar af en Sammenligning af Regnskaberne i de to Aarsberetninger — for 1897 og 1898 — man gav mig. Det første Aar var Indtægten af Landbruget 51581 Fr. 34 Ctm., og det næste Aar var samme Indtægt stegen til 72729 Fr. 61 Ctm.

Af Fanger indeholdt Anstalten, da jeg besøgte den, 104 Mand, af hvilke som sagt Størstedelen beskæftigedes med Landbrugsarbejde. Et begrænset Antal var dog selsat paa Arbejdssalene med Skomageri, Skrædderi o. s. v.,

men alt, hvad de forarbejdede, medgik til Anstaltens eget Brug.

Det er kun første Gang til Strafarbejde dømte Personer, der indsættes i Witzwyl Strafanstalt, og kun for en Straffetid af indtil 3 Aar. De tilbringe de første 3 Maaneder i Celle og komme saa ud til Arbejde i Fællesskab om Dagen, men tilbringe stadig Natten i Enkeltecelle. Naar den halve Straffetid er udstaaet, rykke de op i 2. Klasse, hvor deres Fortjeneste er større, og hvor de ikke stadig arbejde under Opsyn, ligesom de ogsaa foretrækkes til de mere betroede Poster, saasom ved Arbejde i Køkkenet, Staldene o. s. v. Paa Straffens 3die Stadium avancere de til at komme ud paa Filialerne, hvor de bo sammen med Bestyreren og næsten behandles som frie Arbejdere. I det hele taget syntes Fangebehandlingen at gaa ud paa at hæve Fangernes Selvagtelse ved at vise dem saa megen Tillid som muligt, saa længe de ikke misbrugte den. Af Straffe anvendtes Straffecellen, Nedsættelse i Klasse og Berøvelse af Tilladelsen til at arbejde i Marken. Navnlig den sidste Straf var efter Forvalterens Sigende meget virksom. Kosten var den samme som i Neuchâtel Strafanstalt. De 3 Maaneder, Fangerne sidde i Enkeltecelle, skulle efter Reglementet bl. a. bruges til, at Anstaltens Funktionærer skulle lære dem at kende, men Forvalteren forsikrede mig, at han først lærte dem rigtig at kende, naar de kom ud til Arbejde i Marken, og paa min Bemærkning, at dette Arbejde i Fællesskab dog rummede en Fare for, at Fangerne kunde gøre slette Bekendtskaber, svarede han mig, at det fik de ikke Tid til, da de i hele Arbejdstiden uafbrudt vare beskæftigede med haardt Arbejde og efter denne bleve lukkede ind hver i sin Celle. Og at der er blevet arbejdet og maa arbejdes haardt, det viser noksom det Resultat, der er opnaaet ved Hjælp af de forholdsvis faa Fangers Arbejdskraft. Det maa jo heller ikke glemmes, at man har søgt at udelukke de værste Elementer ved kun paa denne Strafanstalt at indsætte de

første Gang til Strafarbejde dømte Personer. Disse bestaa for øvrigt ligesom i Neuchâtel's Strafanstalt baade af »correctionnels» og »criminels».

Hvilken Mening man nu end maatte have om denne Behandlings Overensstemmelse med de almindelig anerkendte penitentiære Principper, saa maa dog saa meget indrømmes, naar man har sét disse Mennesker ved deres Arbejde, at de i ethvert Fald legemlig sét have udmærket godt deraf. Det var en Fornøjelse at se dem solbrændte og sunde i Modsætning til den blege og gustne Ansigtssfarve, som Fanger, der have været underkastede længere Tids Indespærring, altid faa. Ligeledes var det en Fornøjelse at sé den Iver, hvormed Arbejdet gik fra Haanden. De arbejdede i Kolonner, hver under Anførsel af en Betjent, hvis Dragt var saa lidt forskellig fra Fangernes, at det ved første Øjekast var vanskeligt at udpege ham iblandt Fangerne.

At Undvigelser ikke kunne undgaas i en Anstalt, hvor man overlader Fangerne saa stor relativ Frihed som i Witzwyl, er let forstaaeligt. I det sidste Aar vare 6 Fanger undvegne. De 4 var dog allerede paagrebne Dagen efter. De straffedes saa med Cachot og have ikke senere forsøgt at undvige. Til Anstalten knytter sig endelig en Koloni, hvortil løsladte Fanger tyede, hvem man saa forsynede med Arbejde paa samme Maade som Anstaltens Fanger.

Witzwyl var ubetinget den interessanteste Strafanstalt, jeg besaa, og det er unuligt ikke at yde Forvalter Kellerhals sin Anerkendelse for det store og beundringsværdige Arbejde, der her under hans Ledelse er foretaget i de senere Aar, og hvorved betydelige Landstrækninger, der før henlaa uopdyrkede, nu ere bragte til at give rigt Udbytte.

Af de andre Anstalter, jeg besøgte, skal jeg til Slutning med et Par Ord omtale Strafanstalten i Lausanne samt »l'Evêché» i Genève.

Førstnævnte Anstalt indeholder baade Mænd og Kvinder i 2 adskilte Fløje. Den er gammel og upraktisk og skal snart rives ned. Cellerne vare meget smaa og forsynede med smaa Vinduer, saa at det, som Direktøren sagde, næsten var umuligt at lade Fangerne afsone deres Straf i Celle. Celledørene gaa ud til Arbejdssalene, der ere lange og smalle. Kosten og Fangebehandlingen er den samme som i Neuchâtel. I Anstalten hensad 150 Mænd og 14 Kvinder. De indsættes fra 100 Dage indtil Livstid (baade »correctionnels» og »criminels») og behandles i Fællesskab undtagen de første 6 Maaneder. Recidivister behandles saa vidt muligt hele Tiden i Celle. Af særlige Arbejder bemærkede jeg nogle meget durable Maatter, der fabrikeredes af smaa Læderstykker af Form som et Ottetal, der blev skaaret ud ved Hjælp af en særlig dertil indrettet Maskine, og som saa samledes til en Maatte. En Afdeling af Fængslet er indrettet som en lille Klædefabrik. Ulden kommer ind filtret og uren, behandles derefter i forskellige Maskiner og gaar ud af Anstalten som Klæde. Anstalten har et stort Vadskeri. Skønt den som ovennævnt ogsaa indeholder Kvinder, besørges dog hele Vadsken saavel som Tjenesten i Køkkenet af mandlige Fanger. — I en afsides liggende Celle, der var meget lille og forsynet med et meget lille, dybtliggende Vindue, sad en Livstidsfange. Han havde været i Anstalten i 16 Aar og var nu sindssyg. Han havde i sin Tid myrdet 3 Personer. Hele Cellen havde han bemalet med forskellige Sentenser og Tegninger, men han bestilte for øvrigt intet og forlød aldrig sin Celle. Man opfordrede ham hver Dag til at gaa Gaardtur, men han var aldrig at formaa dertil. Det var flere Gange forsøgt at faa ham ind paa en Sindssygeanstalt, men stadig forgæves. Ved at sé ham kom jeg til at tænke paa, at den livsvarige Tugthusstraf i visse Tilfælde kan være strengere end Dødsstraffen. — Fængslet er meget højt beliggende, og fra dets Altan har man en herlig Ud-

sigt til snekkedte Bjerge paa den modsatte Bred af Genfersøen.

»L'Évêché« i Genève er et gammelt Fængsel, der oprindelig har været Arresthus, saaledes at der sad Kvinder i en Fløj, Børn i Midten og Mænd i den modsatte Fløj. Siden 1865 har det været benyttet som Mandsstrafanstalt for Kanton Genève. Det indeholdt ca. 50 Fanger, der behandledes i det væsentlige paa samme Maade som i Neuchâtel. Cellerne vende ud til høje panoptiske Korridorer, og Gangene foran Celledørene vare forsynede med Staaltraadsgitter. Hele Anstalten var vel vedligeholdt, og skønt Fængslet ligger i den gamle, tætbebyggede Del af Genève, var Luften inde i det overalt udmærket god, og Direktøren bemærkede, at efter Statistikken var Dødeligheden mindre i Strafanstalten end i Byen. Undvigelser kendes ikke; Fængslet er omgivet af en høj Ringmur, i hvis øverste Kant der er indmuret Glasskaar. Fangerne beskæftiges særlig ved Forfærdigelse af alle Slags Tøjsko og Støvler, ved Snedkeri, Bogbinderi samt ved Æskefabrikation, der foregik ved Hjælp af en Maskine, man havde faaet fra Stuttgart. — Af celebre Fanger indeholder denne Strafanstalt som bekendt Kejserinden af Østrigs Morder, Lucheni. Han sad i en lys og god Celle og var beskæftiget med Syning af Tøjsko. Han var rødhaaret og fregnet og lignede alt andet end en Italiener. Paa hans Opførsel havde man intet at udsætte.*) Han havde siddet 7 Maaneder i Celle og skulde foreløbig sidde der 5 Maaneder til, da man var bange for, at han skulde udbrede anarkistiske Idéer paa Fællessalene, hvor der netop da hensad flere anarkistiske Fanger.

Christianshavns Strafanstalt, den 23. Febr. 1900.

Adolf Goos.

*) Som bekendt har L. nu for kort Tid siden gjort sig skyldig i et Mordforsøg mod Fængselsdirektøren. Red.

Kriminalasylet i Trondhjem.

Om dette, der nu har været i Gang siden 1. Februar 1895, skal her meddeles nogle Oplysninger tilligemed Aftryk af de derfor gældende Lovbestemmelser, der kan antages at have Interesse.

Asylet var, som tidligere i dette Tidsskrift*) omtalt, oprindelig indrettet til Optagelse af 15 Patienter. Der viste sig imidlertid snart Trang til at udvide Asylet, dels for at kunne optage flere og dels for at kunne isolere og klassificere Patienterne tilbørlig, og dette er derfor sket i afvigte Aar, saa at Asylet nu er i Stand til at optage ialt 36 Patienter.

Der har i det forløbne Tidsrum været indlagt ialt 24, hvoraf de 9 atter ere udskrevne, saa at der ved de foreliggende Beretningers Slutning befandt sig 15 til Rest.

Af de indlagte ere de 15 afleverede fra Straffeanstalter og Fængsler, de 9 fra Sindssygeanstalter, idet Asylet jo er beregnet paa Optagelse saavel af sindssyge Forbrydere som af forbryderske Sindssyge.

De indlagtes og udskrevnes Sygdomsformer angives saaledes:

*) Bd. XIX S. 221 ff.

	Indlagte	Udskrevne		Tilbage
		som hel- bredede	som uhel- bredede	
Amentia	1	»	»	1
Dementia	2	»	»	2
Paranoia	10	1	2	7
Insania periodica	1	»	»	1
— epileptica	3	»	1	2
— degenerativa	6	3	1	2
Melancholia	1	1	»	»
Ialt...	24	5	4	15

Belægget og Udgifterne har stillet sig saaledes:

	Dagligt Gennemsnitsbelæg	Samlede Forplejningsdage	Driftsudgifter
18 ⁹¹ /05.....	4 ₀₇	606	Kr. 7,520.89
18 ⁹⁵ /06.....	8 ₀₁	3153	— 12,790.80
18 ⁹⁶ /07.....	12 ₁₆	4548	— 15,044.74
18 ⁹⁷ /08.....	14 ₂₂	5191	— 15,713.55

Lov af 30. April 1898.

§ 1. Asylot er bestemt til at optage:

1. mandlige Strafarbejdsfanger, som er erklæret sindssyge;
2. andre mandlige Sindssyge, som har forøvet forbryderske Handlinger, og som er saa moralsk udartede eller saa samfundsfarlige, at de ikke anses egnede til Behandling i et almindeligt Sindssygeasyl.

Bestemmelse om Indlæggelse i eller Udskrivning af dette Asyl træffer vedkommende Regeringsdepartement.

§ 2. Lov om Sindssyges Behandling og Forpleining af 17 August 1848 § 4 skal ikke være til Hinder for, at Indespærring i ensomt Rum eller mekaniske Tvangsmidler anvendes, saalænge vedkommende Syges Tilstand gjør det uundgaelig nødvendigt.

§ 3. De fornødne nærmere Bestemmelser vedkommende Asylot gives af Kongen eller den, han dertil bemyndiger.

Regulativ af 1. Juli 1898. *)

Kap. I.

Om Asyls Bestemmelse og om Indlægning i og Udskrivning af samme.

§ 1. Asylet er bestemt til at optage:

- a. mandlige Strafarbeidsfanger, som er erklæret sindssyge,
- b. andre mandlige Sindssyge, som har forøvet forbryderske Handlinger, og som er saa moralsk udartede eller saa samfundsfarlige, at de ikke ansees egnede til Behandling i et almindeligt Sindssygeasyl.

§ 2. Til Indlæggelse i Asylet kræves i ethvert enkelt Tilfælde Justits-Departementets Samtykke.

§ 3. Opstaar Spørgsmaal om at overflytte en Strafarbeidsfange til Asylet, sender Strafanstaltens Direktør Forestilling herom til Justits-Departementet, ledsaget af de Fangen vedkommende Aktor, Lægeerklæring, en kort Sygehistorie og øvrige nødvendige Oplysninger.

§ 4. Ønskes andre Syge indlagte i Asylet, indsendes skriftlig Bøggjæring herom til Asyls Bestyrer, ledsaget af en efter et nærmere bestemt Schema affattet Lægeerklæring samt Garanti for Erlæggelsen af den for Opholdet fastsatte Betaling. Bestyreren oversender derefter Sagen til Justits-Departementet med Erklæring om, hvorvidt der er noget at bemærke ved den Syges Indlæggelse i Asylet.

§ 5. For Ophold i Asylet betales for de i § 1 b omhandlede Syge Kr. 1.⁵⁰ pr. Dag. Gangklæder leveres saadanne Syge til Bønyttelse mod en bestemt særskilt Godtgjærelse af 17 Øre pr. Dag.

§ 6. Naar en Syg antages at burde udskrives af Asylet, bliver Sagen med Bestyrerens og Kontrolkommissionens Udtalelse at forelægge for Justits-Departementet.

§ 7. Udskrives nogen Strafarbeidsfange, hvis Straffetid endnu ikke er udløbet, bliver han, medmindre Fængselsstyrelsen anderledes bestemmer, at aflevere i Trondhjems Strafanstalt.

Hvis en saadan Syg ikke antages at kunne udskrives inden Straffetidens Udløb, bliver vedkommende Fattigvæsen betimeligon at underrette om, fra hvilken Dag det vil have at bære Udgifterne ved hans Ophold i Asylet.

§ 8. Naar en Syg udskrives uden at overføres til Strafanstalt, bliver han paa Vedkommendes Bekostning at forsyne med de nødvendige Klædningsstykker, og at afsende paa den Maade, Bestyreren bestemmer. Underretning om Udskrivningen, ledsaget af

*) De udeladte §§ angaa Regnskabsførelsen og almindelige Ordensregler uden særlig Sammenhæng med Asyls Bestemmelse som saadant.

den udskrevnes Signalement, bliver i botimelig Tid at meddele Politimyndigheden paa hans Hjemsted. Hvis han skal tage Ophold paa et andet Sted inden Riget, bliver ogsaa Politimyndighederne paa dette Sted at underrette og Hjemstedets Politi at give Meddelelse om hans tilkommende Opholdssted. For Personer, der er indkomne i Asylet fra Strafanstalt, bliver derfor at meddele Oplysning om den af dem begaaede Forbrydelse og udholdte Straf, hvorhos tillige Polititidendes Redaktion bliver underrettet om Udskrivningen, Forbrydelsen og Straffen.

Er den udskrevne en Person, der efter udstaaet Straf skal transporteres ud af Riget, bliver han at afgive til Politiet.

Kap. II.

Husorden.

§ 9. De Syge fordeles i følgende Afdelinger:

- a. Rolige Syge, med særskilt Sovelokale for urenslige.
- b. Voldsomme og i særlig Grad farlige Syge.

§ 10. Voldsomme Syge faar den Frihed, som kan tilstedes dem uden Fare for Undvigelse, og som Hensynet til dem selv og andre gjør tilraadeligt.

Gjenstande, som i de Syges Hænder kunde blive farlige, maa ikke betroes dem.

§ 11. De Syge maa under Opholdet i Asylet ikke uden Bestyrerens Tilladelse modtage Besøg og ikke afsende og modtage Bud eller Breve, Pakker eller andre Gjenstande. Samtale mellem de Syge og deres Slægtinge og Bekjendte maa kun finde Sted i Overvær af en af Asylots Tjenestemænd. Breve til de Syge sendes uforsegloede i Brev til Bestyreren.

§ 12. Samtlige Vogtere staar op senest Kl. 6. De Syge staar derefter op og klæder sig ordentlig paa, hvorved intet sønderrevet eller urent Klædningsstykke maa anvendes, samt vasker sig og rører sit Haar, hvilket alt bør være til Ende Kl. 7. De Syge, som tiltrænge det, bistaaes af Vogterne, men som Regel bør enhver Syg hjælpe sig selv ved Paaklædningen og ved den paafølgende Sengeredning. Det paasees omhyggelig, at alt smudsigt og urent fjernes fra Sengene, og at Sengklæderne, saa ofte det fornødiges, udluftes.

§ 13. Maaltiderne indtages, naar ikke anderledes er bestemt, i Fællesskab. Frokost nydes Kl. 7, Middag Kl. 12, Eftermiddagsmad Kl. 4½ og Aftensmaaltid Kl. 7½.

§ 14. Kostens Beskaffenhed, Mængde og Bestanddele bestemmes ved et særligt af Justits-Departementet udfærdiget Kostreglement.

§ 15. De Syge modtager i Regelen en Gang hver Dag Besøg af Bestyreren.

§ 16. De Syge deltager i de i Asylet forekommende Arbejder i den Udstrækning, som Bestyreren finder forenelig med deres eget Bedste og Anstaltens Sikkerhed.

Arbejdstiden saavel som Arbejdets Beskaffenhed bestemmes af Bestyreren, uden hvis Ordre ingen ny Syg maa sættes til noget Arbejde. Flittige Arbejdere kan tilstaaes et lidet Beløb som Arbejdspenge. Disse kan efter Bestyrerens nærmere Bestemmelse anvendes til den Syges Bedste, dog saaledes, at der ikke gives ham noget større kontant Beløb i Hænde.

§ 18. Udenfor Arbejdstiderne skal der saavidt muligt sørges for de Syges Underholdning ved Læsning eller Benyttelse af andre passende Adspredelsesmidler, hvortil der maatte være Anledning.

§ 18. Der skal tilstedes de Syge Adgang til at bevæge sig i Asylets Gaardsrum efter Bestyrerens nærmere Bestemmelse.

§ 19. Inden Kl. 9 skal de Syge være i Seng. Under Afklædningen gives der dem, som trænger til det, fornøden Hjælp. De Syge henlægger sine Klæder paa dertil bestemt Sted.

§ 20. Gudstjeneste eller samlet Andagtsøvelse holdes hver Søn- og Helligdag. Heri deltager de Syge, som Bestyreren dertil finder skikkede, under Tilsyn af Overvogteren og det fornødne Antal Vogtere.

Undervisning kan meddeles de Syge efter Bestyrerens nærmere Bestemmelse.

§ 21. Tvangsmidler maa ikke paalægges nogen Syg uden efter Bestyrerens Befaling i hvert enkelt Tilfælde. Naar Indespærring i Celle iværksættes som uopsættelig nødvendig, anmeldes dette snarest muligt for Bestyreren.

§ 22. Enhver nyindkommen Syg bliver, naar ikke anderledes bestemmes, at visitere, veie og bade, før han bringes til den for ham bestemte Afdeling. Han iføres derefter Asylets Klæder. Dog kan det tillades, at en Syg benytter sine egne Klæder, forsaavidt disse er ordentlige.

§ 23. Hver Syg bør i Regelen faa et Bad en Gang ugentlig, ved hvilken Leilighed ogsaa Neglene klippes. De Syges Haar klippes, saa ofte det fornødiges. Hvorvidt de skal barberes, bestemmes af Bestyreren. Under Barberingen skal altid det fornødne Antal Vogtere være tilstede. Barberknive maa under ingen Omstændighed komme Patienterne i Hænde.

§ 24. Linned skiftes mindst en Gang ugentlig og Lagen mindst en Gang hver 4de Uge.

§ 25. De Syge tilholdes daglig selv at rense sine Klæder og sit Skotøj.

§ 26. Ved Udskrivningen af Asylet saavel som ellers, naar det findes paakrævet, bliver de Syge at veie.

§ 27. Dør en Syg i Asylet, bliver Liget at obducere og Be-

gravelsen paa Vedkommendes Bekostning at foranstalte af Asylet, hvis den ikke ønskes besørget af de Paarørende, der strax bør underrettes om Dødsfaldet.

Var den Syge Strafarbeidsfange, bliver der med Hensyn til Ligets Afgivelse til det anatomiske Institut at forholde efter de for Rigets Fælles-Strafarbeidsanstalter givne Regler.

Ethvert Dødsfald bliver strax at melde for Skifteretten. Efterlader den Afdøde Eiendele i Asylet, skal der tillige meddeles Retten en Opgave over disse til nærmere Bestemmelse om, hvorledes med samme skal forholdes.

§ 28. Det tillades ingen at bese Asylet uden Bestyrerens eller høiere Foresattes Samtykke.

Kap. III.

Tjenestereglement.

Bestyreren.

§ 29. Bestyreren har at afgive Bestemmelse saavel om, hvad der vedkommer de Syges Behandling og Forpleining udenfor den reglementerede, som angaaende Asylets huslige og økonomiske Anliggender.

§ 30. Alle Asylets Tjenestemænd er ham undergivne og har med Hensyn til sine Forretninger i Asylets Tjeneste at rette sig efter hans Ordre.

§ 31. Han ansætter og afskediger Overvogteren, Vogterne og Vægterne. Om enhver Ansættelse eller Afskedigelse gjøres Indberetning til Justits-Departementet.

§ 32. Han undersøger enhver Syg ved hans Indbringelse til Asylet og paaser, at de nødvendige Dokumenter er i Orden. Ligeledes paaser han, at der ved en Sygs Afreise er iagttaget det fornødne. Om enhver Sygs Indlæggelse i og Udskrivning af Asylet meddeler han Regnskabsføreren skriftlig Underretning.

§ 33. Han besøger i Regelen Asylet en Gang hver Dag, om muligt om Formiddagen, og ellers saa ofte, han finder det fornødent.

§ 34. Han afgiver alle begjærte Oplysninger og Attestationer angaaende indlagte Syge. Han besørger al Asylet og de Syge vedkommende Brevvexling, ligesaa fører han de i Lov af 17 August 1848 § 5 paabudne Protokoller og afgiver de i samme Lovs § 6 bestemte Ekstrakter.

§ 35. Han autoriserer Asylets Regnskabsprotokoller, forinden de tages i Brug, lader sig dem af og til forelægge for at kontrollere, at de føres i Orden og holdes à jour, samt meddeler for hver Gang Attest herom i Protokollerne.

§ 36. Han anviser alle Udgifter til Udbetaling og beordrer til Indtægt Asylets Tilgodehavende med Undtagelse af de faste

Dagpenge for de Syge. Samtlige Udgifts- og Indtægtsordrer indfører han i en særskilt Protokol, der medsendes Asylets Regnskab som Bilag. De indkomne Regninger skal, førend de anvises, være attesterede af Overvogteren, og Medikamentregninger have undergaaet den sædvanlige Revision.

§ 37. Han foretager ved hvert Regnskabsaars Slutning og desuden nogle Gange aarlig til ubestemte Tider Kasseundersøgelse hos Regnskabsføreren. Om Udfaldet gjøres Tilførsel i Kassebogen. Undersøgelsen bør, saalænge Regnskabsførerforretningerne for Asylet udføres af Regnskabsføreren ved Trondhjems Strafanstalt, ske samtidig med, at der anstilles Kasseundersøgelse hos denne af Strafanstaltens Direktør. Ved Kasseundersøgelsen paasees tilige, hvorvidt der er gjort tilbørlig Fortgang med Indfordringen af Asylets Tilkommende, og om alt, hvad der efter Sygekontrolprotokollen er indbetalt, ogsaa er ført til Indtægt i Kassebogen.

§ 38. Han paaser, at Regnskabsføreren foretager de paa budne Optællinger af Beholdninger, hvorhos han, forsaavidt der findes Uoverensstemmelser mellem de foretrufne og de regnskabsmæssige Beholdninger, har at erklære sig herom, navnlig om, hvorvidt der antages at være Grund til at ilægge nogen Ansvar.

§ 39. Han gennemgaar maanedlig, hvad der af Inventariesager og Redskaber i den forløbne Maaned maatte blive ubrugbart eller utjenligt, samt Overvogterens Fortegnelse over, hvad der i samme Tid er bortkommet. I den af Overvogteren førte Protokol erklærer han sig hver Gang udtrykkelig om, hvorvidt de foreviste Gjenstande af ham er kasserede, og om der antages at være Grund til at gjøre Ansvar gjældende mod nogen af Asylets Funktionærer for det kasserede eller bortkomne.

§ 40. Han afgiver og fremsender gennem Kontrolkommissionen inden Udgangen af hvert Aars Juni Maaned detailleret Overslag over Asylets antagelige Indtægter og Udgifter i den kommende Budgettermin.

Opstaar der Spørgsmaal om Overskridelse af nogen budgetteret Udgiftspost eller om Udgifter, der ikke kan henføres under det bevilgede Budget, har han gennem Kontrolkommissionen at indhente Justits-Departementets Bestemmelse. For ganske ubetydelige Beløbs Vedkommende er dog Kontrolkommissionens Samtykke tilstrækkeligt. Den af Justits-Departementet eller Kontrolkommissionen trufne Bestemmelse bør i Tilfælde medfølge Asylets Regnskaber som Bilag enten i Original eller i en af Bestyreren bekræftet Genpart.

§ 41. Han afgiver og fremsender gennem Kontrolkommissionen inden April Maanedes Udgang en Beretning om Asylets medicinske Virksomhed i det forløbne Kalenderaar, hvilken Beretning bør indeholde Oplysning om hver enkelt Patients Tilstand

med specielt Hensyn paa Tilraadeligheden af hans betingede eller endelige Udskrivning af Asylet. Derhos afgiver han og fremsender paa samme Maade inden 3 Maaneder efter Regnskabsaarets Udgang en Oversigt over Asylets økonomiske og materielle Tilstand i det forløbne Regnskabsaar.

§ 42. Ved Kontrolkommissionens Møder er han tilstede og saavel derunder som ellers meddeler han de Oplysninger, som Kommissionen maatte forlange.

Præsten.

§ 43. Præsten holder i Regelen Gudstjeneste eller Andagt hver Søn- og Hverdag.

§ 44. Han overtager Sjælesorgen for de Syge, som dertil af Bestyreren findes skikkede, og forbereder saavidt muligt de ukonfirmerede Syge til Konfirmationen.

§ 45. Han fører Overopsyn med Undervisningen i Skolen.

§ 46. Angaaende sin Gjærning i Asylet konfererer han med Bestyreren og maa rette sig efter dennes Bestemmelse.

§ 47. Han indfinder sig i Asylet, saa ofte det maatte fornødiges.

§ 48. Han fører en Protokol over de Syge i Lighed med den, der føres af Præsten ved Trondhjem Strafanstalt.

Overvogteren og Vogterne.

§ 61. De har nøie at gjøre sig bekendt med Husordenen og de særlig for den givne Forskrifter og at rette sig derefter.

§ 62. De har altid at vise sine Foresatte Respekt og punktlig at adlyde deres Befalinger.

§ 63. De skal punktlig fremmøde til Tjeneste til bestemt Tid og maa i Tjenestetiden ikke under nogetsomhelst Paaskud uden Tilladelse forlade sine Poster. Heller ikke maa de udenfor Tjenestetiden forlade Asylet uden Tilladelse.

§ 64. De skal altid iagttage Renslighed og Orden med Hensyn til sin Person og Klædedragt.

§ 65. De skal altid iagttage en sømmelig og anstændig Opførsel, afholde sig fra høirøstet og lidenskabelig Tale eller letfærdig Snak og ikke sværge eller bande.

§ 66. De maa vise strengt Maadehold i Brugen af stærke Drikke. Nydelsen af saadanne i selve Asylet er ikke tilladt, ligesaa lidt som Beruselse i Tjenesten endog i svageste Grad vil blive taalt.

§ 67. De skal behandle de Syge med Mildhed, Venlighed og Taalmodighed, men samtidig med Bestemthed. De maa aldrig bruge Skjældsord eller Ukvemsord ligeoverfor nogen Syg.

§ 68. De skal undgaa al uforuden Fortrolighed i Forholdet

til de Syge og ikke meddele dem noget fra Asylet selv eller udenfra, som kan sætte dem i Sindsbevægelse.

§ 68. Er Nødværge ligeoverfor de Syge uundgaaeligt, har de saavidt muligt at indskrænke sig til under Tilkaldelse af den fornødne Hjælp at sætte de Syge ud af Stand til at skade.

§ 69. De maa aldrig i de Syges Nærværelse afgjøre Tvistigheder eller tale om Ting, som ikke bør komme til disses Kundskab.

§ 70. De maa ikke umiddelbart eller ved Mellemand indlade sig i noget Forhold til de Syge, der tilsigter Gave, Kjøb eller Salg, Bytte, Leie, Laan eller lignende, og ikke modtage nogen Gunst eller Gave af de Syges Slægtninge eller Venner.

§ 71. De maa heller ikke lade en Syg udføre noget for deres egen Regning eller til deres egen Fordel, Ligesaalidt maa de modtage Drikkepenge af Personer, der besøger Asylet.

§ 72. Det er dem forbudt at meddele Udenforstaaende Oplysning om Forhold vedkommende de Syge eller Asylet, hvormed de har erhvervet Kundskab paa Grund af sin Stilling.

§ 73. Overvogteren har som Bestyrerens nærmeste Underordnede at føre Tilsyn med Asylet.

§ 74. Han fører det stadige Tilsyn med Vogterne og Natvagten, indskjærper og forklarer dem deres Pligter og de for dem gjældende Bestemmelser, veileder dem i Omgangen med og Behandlingen af de Syge og tilretteviser dem, naar de maatte begaa Misgreb eller Forseelser, hvilke anmeldes for Bestyreren, hvis de er af Betydning. Vogterne bør han altid behandle med Agtelse og aldrig irettesætte dem i de Syges Paahør.

§ 75. Han modtager om Morgenens Rapport for den forløbne Nat fra Nattevagten og meddeler om Aftenen denne de fornødne Ordre for Natten, specielt angaaende de urenlige og for sig selv eller andre farlige Syge.

§ 76. Han har til ubestemte Tider paa Dagen og undertiden om Natten at besøge Lokalerne for at paase, at Vogterne opfylder sine Pligter, og at Husordenen strengt overholdes.

§ 77. Han paaser, at den største Renlighed og Orden overholdes i ethvert Rum, og at alle Rum tilstrækkelig udluftes. Han staar selv til Ansvar for enhver Forsømmelse i denne Henseende.

§ 78. Han vaager over, at Forsigtighed iagttages med Hensyn til Ild og Lys, og at alle Slukningsredskaber er i Orden.

§ 79. Han har at paase, at samtlige Døre holdes forsvarlig lukkede, og at alle Regler til Hindring af Undvigelse nøie iagttages.

§ 80. Han ledsager Bestyreren paa hans Sygebesøg og modtager hans Ordre om Sygepleien.

§ 81. Han vaager over, at de med Hensyn til Lægemidler, Badning o. desl. givne Forskrifter nøie iagttages, og holder sig stadig og nøie underrettet om de Forandringer, der viser sig i de

enkelte Syges Tilstand og Opførsel, hvorom han i Almindelighed afgiver Melding til Bestyreren ved dennes Sygebessøg. Indtræder pludseligt Anfald af Hefthighed og Raseri eller nogen anden væsentlig Forandring, iagttager han det for saadanne Tilfælde foreskrevne og underretter snarest muligt Bestyreren derom.

§ 82. Han fører Tilsyn med de Syges Arbejde og søger efter Konferencen med Bestyreren saavidt muligt at sysselsætte dem i Arbeidstiden paa en passende og nyttig Maade. Han optegner hver Dag i en dertil bestemt Bog, hvormange Syge der har været beskæftiget og med hvilket Slags Arbejde.

§ 93. Han ansættes af Bestyreren og kan af ham afskediges. Mellem ham og Asylet gjælder 3 Maaneders Opsigelse. Finder imidlertid Bestyreren, at Asylets Tarv kræver, at han strax afskediges, kan dette ske.

§ 94. Vogterne, af hvilke der mindst skal være 1 for 5 Syge, har efter Bestyrerens og Overvogterens Forskrifter at pleie, hjælpe og føre Tilsyn med de Syge.

§ 95. Ved Tilsynet med de Syge maa Vogterne anvende den største Opmærksomhed og stræbe at have dem under saadan Opsigt, at de ikke tilføjer sig selv, andre Personer eller Asylets Eiendom nogen Skade. Viser nogen Syg sig voldsom, fjerner de ham fra de øvrige med saa liden Støi som muligt og underrette Overvogteren. De har, uden formøget at besvære de Syge, nøie at iagttage dem, saa de til enhver Tid kan give Overvogteren eller Bestyreren Besked om hver enkelt Sygs Tilstand og Forhold. Ved Bestyrerens Besøg maa de specielt henlede Opmærksomheden paa enhver Syg, som har klaget over noget, som synes dem forandret i nogen Henseende, eller som holder Sengen. I Tilfælde af pludselig Sygdom, Beskadigelser, Ulykkestilfælde eller andre uformodede Hændelser maa de strax henvende sig til Overvogteren.

§ 96. Vogterne veileder de Syge under Arbejdet og opmuntrer dem til Flid og Nøiagtighed deri. Kan nogen Syg ikke tilfredsstillende udføre det paalagte Arbejde, anmelder de dette til Overvogteren. De maa ikke sætte nogen Syg til noget Arbejde for dem selv eller andre.

§ 97. Udenfor Arbeidstiden har de saavidt muligt at virke til de Syges Underholdning paa passende Maade.

§ 107. De er udenfor den almindelige Sygepleie forpligtede til at overtage hvilket som helst Arbejde i Asylets Tjeneste, som af Bestyreren eller Overvogteren paalægges dem.

§ 108. Har de noget at andrage om, henvender de sig derom til Overvogteren.

§ 109. De antages af Bestyreren og kan af ham naarsomhelst afskediges. Naar de ønsker at fratræde, maa de opsiges sin Tjeneste 3 Maaneder i Forveien.

Instrux for Kontrolkommissionen af 1. Juli 1898.

§ 1. Kontrolkommissionen har at føre Tilsyn med Asylets Bestyrelse og Økonomi.

Til den Ende paaligger det den to Gange maanedlig med passende Melleinrum at indfinde sig i Asylet for at undersøge dets Tilstand og konferere med Bestyreren om Asylets Forhold og de Syge, hvorhos den samlede Kommission eller dens enkelte Medlemmer nogle Gange aarlig til ubestemte Tider skal indfinde sig i Asylet til Inspektion.

Ved hvert Aars Udgang bliver at indsende til Justits-Departementet Indberetning om Antallet af de i Aarets Løb i Asylet afholdte Møder og Inspektioner.

§ 2. Under sine Møder og Inspektioner har Kommissionen nøie at undersøge, hvorvidt de for Kriminalasylet gjældende Bestemmelser og Forskrifter efterkommes.

§ 3. I Møderne skal Kommissionen faa sig forelagt Sygejournalerne for de siden sidste Møde indlagte Syge, hvilke bliver at fremstille for Kommissionen, der har at paase, at ingen indlægges i Asylet uden Justits-Departementets Samtykke.

Endvidere har den særlig at henvende sin Opmærksomhed paa: Arbeidsvirksomheden og de Adspredelser, der er indførte for de Syge;

Tvangsmidlernes Beskaffenhed samt Hyppigheden og Varigheden af deres Anvendelse;

de Syges Klassifikation og dennes Overholdelse;

Kostens Beskaffenhed.

Ligeledes har den at modtage og nærmere at undersøge enhver Klage, som fra nogen af de Syge, deres nærmeste Paarørende eller Asylets Betjente maatte fremføres.

Ved hvert Møde gennemgaaes de vedkommende de Syge førte Protokoller i den Udstrækning, som Kommissionen anser fornøden.

§ 4. De Misligheder, der maatte forefindes ved Asylets Bestyrelse i ovennævnte eller andre Henseender, har Kommissionen uden Ophold at foranstalte afhjulpne eller, forsaavidt Sagens Beskaffenhed udkræver høiere Bestemmelse, angaaende samme at afgive behørig Forestilling til Justits-Departementet.

§ 5. Enhver af den samlede Kommission eller dens enkelte Medlemmer afholdt Inspektion skal anmærkes i en dertil indrettet særskilt Protokol med Tilføjelse om de derunder stedfundne Forhandlinger og de Bemærkninger, hvortil Inspektionen idethele maatte have givet Anledning.

§ 6. Forinden de bestemte Kvartals- og Aarsberetninger ind-

sendes, skal de gennemgaaes af Kommissionen, der har at tilføie de Bemærkninger, hvortil den maatte finde Anledning.

§ 7. Alle Meddelelser og Forestillinger m. v. vedkommende Asylet bør afgives til Kontrolkommissionen, som med Hensyn til Anliggender, der kræver høiere Bestemmelse, saasom Forandringer ved Asylets Bygninger, Regulativ o. deel., har at henvende sig til Justits-Departementet.

Kostreglement af 1. Marts 1898.

Dette er som det sædvanlige Kostreglement for Fanger i Mands-Fællesanstalterne, dog at Bestyreren i Stedet for The eller Mælk til Frokost kan foreskrive Kaffe, at der gives 4 Maaltider daglig og ikke som i Strafanstalterne kun 3, idet der nemlig om Eftermiddagen ydes et Maaltid bestaaende af Kaffe eller Mælk. Brød og Smør, samt at der til Aftensmaden paa Søn- og Helligdage gives Smør, Ost eller Pølse og iøvrigt en Dag i Ugen gives Mælk og Smør i Stedet for den sædvanlige Grød. Endelig kan der i Stedet for almindeligt Brød gives det halve Kvantum Havrefladbrød, i Stedet for Kartofler andre Rodfrugter, og i Stedet for Grød og Sild til Middagsmaden Fiskesuppe og anden salt eller fersk Fisk. Iøvrigt kan Bestyreren selvfølgelig i Sygdomstilfælde gøre andre fornødne Afvigelser fra den almindelige Kost.

I det hele taget gaar, som det vil ses, Bestræbelsen ud paa at gøre Kosten noget mindre ensformig end i Strafanstalterne og saaledes nærme den noget mere til det daglige Livs Kost i de tarvelige Klasser.

En Røst fra Afgrunden!

Nærværende Artikel er en Oversættelse fra det i det store Sing-Sing Prison i New York udkommende, af Fanger redigerede, udgivne og trykte Blad »Star of Hope« for 6. Maj 1899.

Enhver øvet Iagttager af den menneskelige Natur, som har Lejlighed til at studere Fængselslivet i alle dets Enkeltheder, kan ikke undlade at faa et stærkt Indtryk af de alvorlige Fejltagelser, Samfundet begaar ved at sende unge Mænd i Straffeanstalten, unge Mænd, der i et Øjeblikks Forvildelse, tvungne af Nød, eller tilskyndede af andre, overtræde Loven, men som ikke ere onde af Naturen og letteligen kunde forbedres i en Opdragelsesanstalt.

At kaste saadanne unge Mænd ind i forhærdede Forbryderes ondartede og smittende Selskab, er det samme som at sende dem til en Lastens Skole, hvor de ville blive fordærvede og ødelagte, fordi det jo er umuligt at røre ved Beg uden at blive tilsmudset. Saa snart en ny Lovovertræder lander i Fængslet, udspørge de gamle Forbrydere ham om, hvad han har begaaet, og efter at have hørt hans Svar, le de ham ud og fortælle ham, at han fortjener sin Skæbne paa Grund af den klodsede Maade, hvorpaa han har baaret sig ad. Sagen bliver livlig diskuteret, og enhver af hans Kritikere fortæller ham de Metoder, han skulde have benyttet for at have Lykken med sig og være undsluppet Lovens straffende Myndigheder. Men det er ikke alt; de gamle Forbrydere foreholde ham skammelige, lastefulde Gerninger i det mest tiltalende Lys; de foragte Ærlighed og karakterisere den som Daarskab. De opflamme hans

Indbildningskraft ved spændende Fortællinger om deres Eventyr og vække hans Begærlighed ved at fortælle om, hvor stort Udbytte Tyveri skaffer sine Dyrkere. En saaledes stillet ung Mand kan ikke undgaa at blive smittet.

Den unge Begynder indsuger Giften og bliver et Redskab for sine daarlige Raadgivere, som ryste hans moralske Ligevægt og vildlede hans Fornuft; han tager deres Meninger som en Gudernes Aabenbaring; deres Meninger skabe hans Opdragelse, og denne Opdragelse er hans Skæbne. En saadan ung Mand, der ikke er slet af Naturen, bliver sat under snedige Forbryderes alt fordærvende Indflydelse; de føre og danne ham efter deres Vilje. Og hvad er Resultatet? Det, at han, efter at han har siddet længe i Fængsel for en lille Forbrydelse, kommer tilbage til Verden vel træneret til at styrte sig ud i en Række Forbrydelser og fast besluttet paa at plyndre Samfundet, til hvilket han nærer et dødeligt Had.

Det er beklageligt, at det Samfund, der i en oplyst Tidsalder tager saa mange Forsigtighedsregler for at sikre Borgernes Helbred og Liv ved f. Eks. at regulere Salget af Gift og Sprængstoffer, ved at fjerne farlige Industrier fra folkerige Egne, ved at kræve tvungen Vaccination og ved at kontrolere Salg af Fødemidler, at dette samme Samfund ikke har Blik for den Demoralisation, som finder Sted af Hundreder af unge Mænd, som det sender lige ind i Ødelæggelser, som om de ikke havde Fordring paa dets Nidkærhed.

Saaledes ere Modsigelserne i den menneskelige Natur! Til hvad Nytte ere de ædle Anstrengelser, som gøres af Reformatorer og Filantroper, der ganske rigtigt tro paa, at ikke den værste Skændsel er for dyb til, at jo Dydens Engel kan stige ned og oplyse dens Afgrunde, dersom blot Samfundet vil virke med i Arbejdet ved at revidere sine barbariske Straffelovbøger, og indføre et praktisk og videnskabeligt Opdragelses System i Fængslerne, som kunde sætte en løsladt Forbryder i Stand til at tjene sit Brød ved Lan-

dets industrielle eller kommercielle Foretagender? Men hvad Medvirkning kunne Reformatorer og Filantroper vente af et Samfund, hvis mest fremragende Medlemmer afslaa at sætte sig ind i den ulykkelige Samfundsklasses Tilværelse, som de ingen Sympati have for og ingen Forbindelse have med? En Professor har engang sagt: »Forbryderne have aldeles ingen Fordringer paa Samfundet«. I Videnskabsmænd, I burde besøge Fængslerne, studere Beboernes Karakter, undersøge deres Forbrydelser, og I vilde finde nogle, som ere uskyldige i den Forbrydelse, de ere beskyldte for, Hundreder, som have forbrudt sig mod Loven af Uvidenhed eller tvungne af den yderste Nød, og Tusinder, der ikke ere slette af Natur og kunde forbedres ved gennem Opdragelse at rejses paa ny til et saadant Punkt, at deres Fornuft og Viden kunde holde deres lavere Instinkter i Tømme. At hade og foragte alle Forbrydere over en Bank er lige saa ufornuftigt som at kaste en hel Tønde Frugt bort, fordi der er nogle raadne Æbler iblandt.

Streng og ubarmhjertige Fordømmere af menneskelig Vildfarelse, besøg Statens Fængsler, og I ville der finde meget, der er Afsky og Foragt værd, men ogsaa meget, der kan undskyldes og beklages; meget, som er uforbederligt, men endnu mere, som ikke er fortabt, og som kan reddes. Besøg Fængslerne, studer Forbryderne, gør eder bekendt med deres Skæbne, og I ville blive overbeviste om Nødvendigheden af at udpege for Samfundet dets saa iøjnefaldende og dog saa forsømte moralske Forpligtelse til at omvende Forbryderne fra de Vildfarelser, som Samfundet i stor Udstrækning er ansvarligt for. Hvad kunne vi vente af et Samfund, hvis Overklasse ikke har nogen Forestilling om den virkelige Nød og Trang, i hvilke den fattige Klasse lever? Manden i de gode Klæder skyer Manden i Pjalter; og en Dame af den fine Verden gyser tilbage for Synet af Elendighed og Nedværdigelse, som for en spedalsks Pjalter, opfordrer dem til at besøge de Lidelsens og Elendighedens Huler, hvori den fattige skjuler sin smudsige Tilværelse;

lad dem træde ind i det usunde Kammer, hvor en kummerfuld Moder med Ansigtet udtæret af Sult prøver paa at forlænge sit syge Barns Liv, og de ville vige tilbage i Rædsel og Afsky.

Nej, de kunne ikke følge dig; de have for travlt med at overgaa hinanden i Klædedragt, Ekvipager, i deres Ballers og Middages Ødselhed, i deres Boligers Pragt. Men findes denne Ligegyldighed kun i de riges Klasse? Nej! Dag efter Dag høre vi, at Samfundet er saa godt og kristent, som Skaberen ønskede, at det skulde være; at det er Forsynets hemmelighedsfulde Fordeling, som giver Rigdom til de faa og Fattigdom til de mange.

Disse venlige Forudsætninger have saa dyb Rod, at der som en saa human Mand som Henry George fortæller Samfundet, hvorledes Fattigdom og Nedværdigelse kan og skal blive forvist fra Landet — eller naar en patriotisk Statsmand som William Jennings Bryon hæver sin Røst for at afsløre politisk Fordærvelse og tilraade Reform, møde de den samme Foragt, som de skriftkloge og Farisæerne viste den ypperste af alle Reformatorer, som de troede var en farlig Oprørsstifter, og som de til sidst korsfæstede. De samme Fordomme og falske Forudsætninger, som gaa gennem de almindeligt 'gængse Tanker og Talemaader, deles af nogle af Kirkens Tjenere, som præke, at Delingen af Menneskene i Millionærer og fattige, i Herskere og livegne er den Ordning, den alvise Gud ønskede for sine Børn, og at de fattiges Lidelser ere Velsignelser, som Himlen skjuler i Skikkelse af Modgang og Nød.

Hvilke underlige Tanker de saakaldte Kristne have om en barmhjertig Gud! Disse Herrer synes ikke at være vidende om de sande Grunde til, at Millioner af Mennesker forvandles til Tyve, Mordere, Tiggere og prostituerede, om, at de styrte sig ind i Laster og Forbrydelser i Fortvivlelse over ikke at kunne skaffe Brødet til sig og Familie. Disse overfladiske Religionsforkyndere synes ikke at vide, at Samfundet medvirker til Millioner af Menneskers Ødelæggelse og

Ruin, og at det er ansvarligt for de fleste af de Forbrydelser og Laster, som ere fremherskende nu til Dags. De synes ikke at forstaa, at den sultne og pjaltede Hær, som vanærer Menneskeheden, kunde faa Penge nok til at tilfredsstille rimelige Ønsker, dersom der ikke var de barbariske Love, som tillade, at de fattige blive ødelagte til Fordel for de rige derved, at de begunstige Dannelsen af de uhyre Ringe, som opsluge de kommercielle og industrielle Kapitaler og berøve store Lag af Samfundet dens Eksistensmidler. De tilegne sig Monopoler paa alle Livsfornødenheder og tvinge Folket til at betale umaadelige Priser for dem; graadige Fabriksejere, som samle Millioner og betale Sulteløn til deres Arbejdere; Korporationer og Individuer, som tilrane sig Millioner af Acres frugtbart Land og tvinge Forpagterne til at betale høje Afgifter for Brugen deraf; hjerteløse Købmænd, der beskæftige Tusinder af Piger og Drengene fra Morgen til Aften for en ussel Betaling; Jærnbankonger, som indrømme de store særlige Takster paa de smaas Bekostning; Børsjobbere, som røver de fattiges spareskillinger gennem dunkle og bedrageriske Kombinationer; et for døveligt Beskyttelsessystem, der ved at vedligeholde en høj Toldafgift tillader Fabriksejere at berige sig paa den store Befolknings Bekostning, idet de tvinge den til at betale uhyre Priser for Ting, den kunde faa billigere fra andre Lande; en Hær af unyttige, offentlige Embedsmænd, med høje Gager, til hvis Betaling de arbejdende Klasser overbeskattes, kort sagt, alle disse økonomiske Fejltagelser, alle disse uretfærdige Angreb paa Menneskets naturlige Rettigheder, er den virkelige Aarsag, som deler Samfundet i Millionærer og Tiggere, i Herskere og livegne.

Denne daarlige Ordning af den sociale Tilstand, som modsætter sig den store Befolknings Velfærd, er den virkelige Aarsag, som tillader en privilegeret Klasse at leve i Overflod, medens Masserne knapt kunne leve trods det strengeste Arbejde. Dette er ikke Skaberens Vilje. I, Evangeliets Forkyndere, forlader eders falske Teorier om Uligheden i

Godernes Fordeling. Nedværdiger ej Universets store Arkitekt, om hvis uendelige Dygtighed al Naturen vidner, ved at præke, at Han har gjort denne Verden til et forkludret Stykke Arbejde og fordømt største Delen af sine Skabninger til at leve i Savn og Lidelse. —

Vi skulle med det samme meddele en Anekdote, som vor Præst fortalte os i Søndags. Han fortalte, at han paa Jærnbanestationen havde mødt fire lige løsladte Fanger, som ventede paa et Tog for at komme hjem. Før de rejste, sagde Præsten til dem: »Nu vel, mine Venner, jeg haaber, at vi skal mødes igen et eller andet Sted undtagen naturligvis i Sing Sing Fængslet«. Til dette svarede en af de løsladte Fanger: »Det hviler alt i Guds Haand«. »Oh nej!« svarede Præsten, »det kommer kun an paa dig selv og ikke paa Gud«.

Vi synes, at Præstens Svar er fuldt af sund Sans, for det er ikke paa Gud alene, at Mennesket skal stole! Man skal ogsaa virke med selv til at skabe sin egen Skæbne. Det tilkommer en selv at skabe eller fordærve sit Livsløb fra Vuggen til Graven. Præstens Svar staar fuldstændig i Samklang med Teorien om den frie Vilje, givet Mennesket af Skaberen, og illustrerer Ordsproget: »Hjælp dig selv, saa hjælper Gud dig«.

Det er ganske rigtigt at præke Taalmodighed og Hengivelse i sin Skæbne til dem, som ere trætte af Lidelser, der overgaa al menneskelig Taalmodighed; det er en Barmhertighedsgerning at præke Taalmodighed og Resignation til dem, hvem Sult og Elendighed har grebet med sine ubarmhertige Kløer; men at sige til dem, at den ulige Fordeling af Velstand og Fattigdom er Guds Værk, og at han har tildelt dem det som en forklædt Velsignelse, det er en Mistydning af den al-barmhertige Guds Natur, og en beklagelig Uvidenhed om de økonomiske Love og de Onder, som overalt følge deres Overtrædelse. Saadanne Prædikener ere i høj Grad skadelige, fordi de tjene til at faa de fattige til at betragte deres Ulykker som Onder, der ikke kunne afhjælpes, og ved at tilintetgøre Haabet fratager dem

den Spore, som Ærgerrigheden er, denne Spire til al menneskelig Fremgang.

Naar Haabets Havn er forsvunden, naar dens Blomster visne bort, dens Stier blive stenede, og dens Solskin svinde væk i Taage og Regn, mister Mennesket den eneste Trylleformel, der kan opmuntre ham, den eneste Styrke, som opretholder i Kampen for Tilværelsen, de eneste Vinger, som kunne hjælpe ham til at svinge sig ind i det uendelige.

I, Evangeliets Forkyndere, aflad fra eders pessimistiske Filosofi. Eders Mission paa Jorden er ikke at skabe Modløshed, man at husvare og opmuntre de fattige og undertrykte. Eders Mission er at oplyse, ikke at forvirre med Teorier, der staa i Modsætning til Videnskaben og den menneskelige Fornuft. Fremstil Grundene til vore Lidelser i deres sande Lys for vore Øjne, faa os til at forstaa, at Uvidenhed, Foragt og Efterladenhed over for Menneskets naturlige Rettigheder ere de eneste Grunde til vore offentlige Misærer. Lad være at fremsætte den Anskuelse, at alt, som ikke koncentrerer Indbildningskraft og Intelligens paa Interessen for Spørgsmaalet om et andet Liv, er Forfængelighed. Dette er en munkeagtig Askese, uforenelig med Menneskets naturlige Behov. Medens vi opholde os paa denne Planet, maa vi rette os efter Naturens Love og ofre en betydelig Del af vor Tid til at befordre vort materielle Velvære.

Den forstaar kun lidt sin Mission som kristelig Reformator, som tror, at hans Pligt er kun at have at gøre med de Lærdomme, som udgøre hans Kirkes Trossætninger. Religion er det Baand, som forbinder Jord og Himmel; det Baand, som maa sammenbinde i Guirlande de Problemer, der sammenholde vort virksomme Liv i denne Verden med de evige Sandheder og opmuntrende Løfter om den usynlige Verden oven over Stjernerne. Indskrænk ikke eders Taler til rene religiøse Problemer: Kirkens og Statens Tragten har samme Maal — Samfundets Genfødsel og Velfærd. Inden for eders Omraade falder Fremstillingen af Tidens

økonomiske Problemer i dens Forhold til Moralen. Fortæller eders Menighed, at hvor som helst politisk Ødelæggelse og sociale ulykkelige Tilstande bringe hele Samfundet i Afhængighedsforhold til et rigt og privilegeret Hierarki, der følge Fattigdom og Fornedrelse lige saa sikkert efter, som Bølge følger paa Bølge i Ebbe og Flod. Udreder for deres Øjne det Komplex af sociale Problemer, som vedrøre deres materielle Liv. Tilraader politisk Agitation uden Trudsel og Voldsomhed. Lær dem at bruge deres Valg- og Ansøgningsret, at de kunne vide, hvorledes de kunne opnaa Forbedring af deres Uret. Præk af al eders Evne mod Ringe og Monopoler, som true med at overvælde Folket og Nationen. Henvender eder ogsaa til de rige; lad dem indse den Uretfærdighed, de begaa ved at berøve den arbejdende Klasse en god Andel af deres Arbejdes Frembringelser. Sig dem, at Mænd og Kvinder, som blive holdte til et grusomt Arbejde fra Morgen til Aften, uden Tid til Hvile eller Lejlighed til at udvikle deres aandelige Evner, og at Monopoliseringen af alle naturlige Hjælpemidler, som berøver største Delen af Nationen Eksistensmidler, ikke kan andet end frembringe et farligt socialt Tryk, som kan ødelægge Samfundets Orden og Ro. Bestræb eder i eders Henvendelse til de rige for at opdyrke Barmhjertighedens og Gavnighedens Aand.

Da Kristus kom og forandrede Verdens Udseende, sagde han, at de, som havde bidraget mest ved deres Arbejde til alles Bedste, de skulde blive de første blandt alle. Det Bud mætter den Guds Flok, som er iblandt eder, sigter ikke alene til at mætte deres Sjæle med Kristi Lærdomme, men ogsaa at mætte de hungrige med de gode Ting paa Jordens Overflade, som Skaberen har skænket hele Menneskeheden. Der er to Stemmer, som sjældent tale paa samme Tid i Menneskets Øre. Disse ere Savn og Pligt. Naar den første raaber, da tier den anden. Tilfredsstillelsen af materielle Fornødenheder er for Mennesket en uundgaelig Betingelse for al Slags Reform. At præke om Ærlighed

og Pligt til en forsulten og pjaltet Hob, er lige saa unyttigt som at prøve paa at dyrke Blomster paa en Jord, der er udtørret af Solen og Mangel paa Regn. Der er meget, ja maaske mere Religion i et Stykke Brød, givet til en fattig, end i den mest udarbejdede Præken, holdt i den pragtfuldeste Kirke. I, Evangeliets Forkyndere, forsøg paa at trænge ind i de riges Hjerter og forkynd: »Du skal elske Din Næste som Dig selv«, det er Inkarnationen af den Barmhjertighedens og Sympatiens Aand, som burde faa alle menneskelige Hjerter til at slaa i Takt og forene alle Sjæle i Menneskekærlighed.

Fange Nr. 239.

Gengældelseside og Formaalstanke i Frihedsstraffenes System.

Foredrag holdt i Berlins juridiske Selskab af
Universitetsprofessor van Calker.*)

Mine Herrer! De Foredrag, som for Tiden holdes i Tyskland i juridiske Foreninger, have vistnok næsten udelukkende civilretlige Spørgsmaal til Genstand. Og med god Grund, da den nye borgerlige Lovbog i Øjeblikket lægger i den Grad Beslag paa de tyske Juristers Interesser, at mange maaske ville anse det for et utilladeligt Spild af Tid, at optage Spørgsmaal, der ikke bære herhen, til Overvejelse. Naar jeg desuagtet vover at opstille et strafferetligt Emne som Genstand for Undersøgelse, saa sker det i Erkendelse af, at de, hvem Behandlingen af strafferetlige Spørgsmaal paahviler i Kraft af deres Stilling, netop nu have den særlige Opgave at arbejde paa, at vi ogsaa i Strafferetten kunne erholde en saadan fælles Lovgivning for hele Tyskland, som vi glæde os over i Civilretten. For Tiden er dette ikke Tilfældet.

*) Nærværende Afhandling, der gengives i noget forkortet Skikkelse, er et saa interessant Forsøg paa at paavise Foreneligheden af de af International kriminalistik Forening forfægtede Ideer, der ofte fremstilles som uantagelige Udslag af en hypermaterialistisk „positiv“ Skole, med den „klassiske“ Skoles Grundprincipper, at den forekommer os egnet til Offentliggørelse her i Landet, hvor Stiftelsen af Dansk Kriminalistforening (se Aargang XXII p. 304) vel kan forventes at ville bringe Modsætningen mellem disse to Skoler, der formentlig ogsaa hos os hver for sig tælle forskellige Repræsentanter, til at lægge sig for Dagen.

thi vor Straffelov giver os for saa vidt ingen fælles Ret, som den lader sig nøje med formelt at betegne Arten af det vigtigste Straffemiddel, nemlig Frihedsstraffene, men lader Betydningen heraf staa hen i det ubestemte, idet den om deres Indhold, Straff fuldbyrdelsen, kun giver sparsomme Antydninger. Resultatet er da blevet, at Dommerne rundt omkring i Riget ganske vist dømme Personer til samme Straf, men at Indholdet af denne Straf er ganske forskelligt, alt efter den Strafanstalts Reglementer, i hvilken Straffen udstaa.

Ganske vist er der ved de d. 28. Oktbr. 1897 af Forbundsraadet vedtagne fælles Grundsætninger for Fuldbyrdelsen af idømte Frihedsstraffe gjort et betydeligt Skridt fremad mod Strafferettens Enhed. Men Maalet er endnu ikke naaet, ja er maaske netop ved denne Overenskomst skudt ud i en fjernere Fremtid, fordi i Motiverne hint Spørgsmaal — efter min Mening ganske med Rette — bringes i umiddelbar Forbindelse med Spørgsmaalet om en Reform af det hele Straffesystem. Og dette betydningsfulde Spørgsmaal, der maa klares, forinden en fælles Strafferet kan gennemføres, er det, hvormed vi her skulle beskæftige os.

I Overenskomstens Motiver siges der, at Forbundsraadet ikke har villet fremme Tanken om en Rigslov for Straff fuldbyrdelsen ud fra den Betragtning, at der i Tidens Løb saavel i parlamentariske Forsamlinger som i Strafferets- og Fængselslitteraturen har hævet sig mægtige Stemmer, der kræve en gennemgribende Omordning af det til Grund for Straffeloven liggende Straffesystem. En Straff fuldbyrdelseslov maa efter Sagens Natur gaa ud fra det bestaaende Straffesystem. Men en Ændring i dette synes for Tiden meget betænkelig, fordi ledende Personligheder paa Strafferettens Omraade vel ere paa det rene med Nødvendigheden af at forandre det givne Grundlag, men hidtil ikke have kunnet komme til Enighed om Hovedpunkterne af det, der skal sættes i Stedet.

Denne samme Tanke, Revisionens Umulighed, saa længe en Forstaaelse om den Retning, i hvilken den skal bevæge sig, ikke er opnaaet, vender ogsaa tilbage i de Svar, som flere tyske Justitsforvaltninger i de sidste Aar have givet Parlamenterne i Anledning af de af disse stillede Reformkrav. Men da Nødvendigheden af en Straffelovsreform faktisk ikke bestrides fra nogen Side, men Kravene herom tværtimod blive bestandig stærkere, synes følgende Spørgsmaal mig stadig mere paatrængende: for det første, om en Forsvinden af de nævnte Hindringer er at haabe i en overskuelig Fremtid, og for det andet, hvorvidt den for Tiden utvivlsomme Modsætning mellem de herskende Anskuelser virkelig er til Hinder for en Reform af vort Straffesystem.

Besvarelsen af disse Spørgsmaal maa gaa ud fra en Under-

søgelse af de givne Modsætninger i deres Indhold og deres Grundprincipper. Modsætningen er af Merkel betegnet ved Begreberne „Gengældelsesside“ og „Formaalstank“, og v. Liszt gaar ved Udviklingen og Begrundelsen af sine kriminal-politiske Anskuelser ud fra, at den i vore Dage ny opblussende Strid om Straffeteorier drejer sig om Berettigelsen af at opstille Gengældelsen som al Strafferets øverste Princip.

Ubestrideligt beherskes den gældende Strafferet af Gengældelsesprincippet, og det er ogsaa dette, som efter dets Tilhængeres Anskuelser er til Hinder for en Reform af vort Straffesystem i den Retning, som svarer til de af Formaalstankens Tilhængere opstillede Krav; vi maa derfor betragte dette Princip i dets Indhold og Grundlag. Jeg gaar derved ud fra den Begrebsbestemmelse, som Gengældelsesprincippets skarpeste og konsekventeste Modstander, v. Liszt, opstiller. Han siger:

I Almindelighed kan man sammenfatte den af Gengældelsestankens Tilhængere forfægtede Anskuelse saaledes:

Forbryderen straffes, fordi han har forbrudt sig. I hans Viljesfrihed har hans Skyld sin Rod; i Straffen finder denne, maalt efter en etisk Dom, sin Udjævning. Straffens Opgave bestaar derefter i Retsordenen og de sædelige Anskuelseres Opretholdelse, altsaa i Generalpræventionen, slet ikke, eller dog kun i anden Række, i dens Indvirkning paa Forbryderen, altsaa i Specialpræventionen.“

Til Fuldstændiggørelse af denne Karakteristik tjene følgende Sætninger:

„Den gengældende Retfærdighed fordrer, at enhver skal lide i Forhold til hans Handling, at Straffens Mål svarer til Brødens Størrelse — — — Tilhængerne af Gengældelsessideen finde Maalestokken i den enkelte, Dommeren til Afgørelse forelagte Handling. Og bestemmende for denne er igen i første Række den Værdi, som det af Forbryderen angrebne Retsgode har for Retsordenen: Drab vejer tungere end Legemsbeskadigelse, Røveri tungere end Tyveri. Resultatet bestemmer Handlingens Værdi.“

Disse v. Liszts Sætninger gengive efter min Opfattelse i det væsentlige Gengældelsessideens Grundlag og Indhold — hvorvidt enkelte af de anvendte Begreber tiltrænge en nærmere Forklaring, for at give et rigtigt Billede af Teorien, skal senere omtales.

Gengældelsestanken i denne Betydning ligger nu til Grund for vor gældende Strafferets Bestemmelser, og paa denne Kendsgerning er efter Modstandernes Opfattelse det Fænomen i sidste Instans at føre tilbage, at den gældende Strafferet i Kampen mod Forbrydelsen har vist sig mere og mere afmægtig.

Hvorledes træder dette Fænomen for Dagen?

Det er ubestridt, at der under den gældende Rets Herredømme

paa Straffelovens Omraade er opstaaet betydelige Ulemper; disse bestaa navnlig i følgende:

Dommeren tvinges af den gældende Ret og de i samme udtalte Principper til i et Utal af Tilfælde at idømme en kortvarig Frihedsstraf, „som i dens nuværende Skikkelse efter den almindelige Anskuelse hverken forbedrer, afskrækker eller uskadeliggør, men ofte i Stedet vedvarende tvinger Begynderen ind paa Forbrydelsens Bane.“ (v. Liszt).

Frømdes: Naar en Gerningsmand atter og atter begaar Forbrydelser, men de enkelte Handlinger i deres ydre Virkninger ere forholdsvis ubetydelige, saa kan han stadig kun dømmes til forholdsvis korte Frihedsstraffe; har han afsønt sine Par Maaneder — eller Aar —, maa han atter løslades, selv om Dommer og Fængselsautoriteter nære den faste Overbevisning, at den løsladte øjeblikkelig atter vil forbyrde sig.

Endelig: Naar det godtgøres, at Gerningsmanden paa Handlingens Tid befandt sig i en den fri Viljesbestemmelse udelukkende Tilstand af Bevidstløshed eller sygelig Forstyrrelse af Aandsvirkomheden, maa han som utilregnelig paa Handlingens Tid løslades, uden Hensyn til Sandsynligheden af, at han vil benytte den genvundne Frihed til at begaa yderligere Forbrydelser.

At disse Resultater føles som betydelige Ulemper er utvivlsomt. Men staa de i causal Sammenhæng med det vor gældende Ret beherskende Gengældelsesprincip? Dette Princip's Modstandere paastaa det, og det er for saa vidt ganske konsekvent, at de i deres Bestræbelser for at reformere den gældende Ret udvælge Gengældelsesprincipets Bekæmpelse som deres Operationsbasis.

Lad os imidlertid for at klare dette Spørgsmaal en Gang undersøge, hvad det er for Anskuelse, der hyldes af Principets Modstandere, den saakaldte kriminal-sociologiske Skole, i Særdeleshed af dens aandrige og handlekraftige Fører i Tyskland Franz v. Liszt.

Sin sociologiske Opfattelse begrunder han paa følgende Betragtninger:

Forbrydelsen er et socialt-patologisk Fænomen. „Erfaringen viser, at hver enkelt Forbrydelse opstaar ved Samvirken af to Grupper Betingelser, paa den ene Side Forbryderens individuelle Egenskaber, paa den anden Side de ham omgivende ydre, sociale Forhold“. De sociale Faktorer's Indflydelse kommer dog først i det rette Lys, naar det betænkes, at de hos Forbryderen i Gerningsøjeblikket tilstedeværende Egenskaber ere en videre Udvikling af de medfødte Anlæg, der atter ere bestemte ved de ham fra Fødselen af omgivende ydre Forhold.

Altsaa — ikke i Forbryderens fri Vilje, men de i ham fra

Fødselen af omgivende ydre Forhold, i det sociale Milieu, ligger Forbrydelsens Rod.

„Viljesfriheden i indeterministisk Forstand staar i Modsigelse med vor Tankes Love. Den er derfor fuldstændig uegnet til at afgive Strafferettens urokkelige Grundlag.“

Med Viljesfrihedens Begreb maa Tilregnelighedens Begreb og Skyldbegrebet falde, med Skyldbegrebet Gengældelsesbegrebet. I Stedet for Skyld træder den ved Forbrydelsen godtgjorte Farlighed for Samfundet, i Stedet for Gengældelsesstraffen Formaaalsstraffen.

Af denne Grundopfattelse opstaar for Straffens Udformning den Fordring, „at Straffen som Formaaalsstraf i Art og Maal maa rette sig efter Forbryderens Ejendommeligheder, hvem den ved Tilføjelse af et Onde vil afholde fra fremtidig at begaa yderligere Forbrydelser. I denne Fordring ligger paa den ene Side den sikre Maalestok for en kritisk Vurdering af den gældende Ret, paa den anden Side Udgangspunktet for Udviklingen af et Program for Fremtidens Lovgivning.“

Forbryderens Ejendommeligheder, o: hans ved Forbrydelsen beviste Farlighed for Samfundet, føre nu til følgende Sondringer. „Over for Øjeblikksforbryderen o: den hidtil hæderlige Forbryder, som i øjeblikkelig Ophidselse eller under Indflydelse af en trykkende Nødstilstand drives ind i Forbrydelsen, som er hans blivende Egenskaber fremmed og derfor kun danner en enkelt bittert angret Episode i hans Liv — over for ham er det tilstrækkeligt, naar den Kontrastforestilling, som Statens Love og Forbud skulle fremkalde, i Form af en levende Erindring bringes til hans Bevidsthed. (Afskrækkelse).“

Modsatningen til Øjeblikksforbryderen danner Tilstandsforbryderen:

„Saa snart nemlig Gerningen viser en indgroet forbrydersk Hang, tiltrænger Retsordenens Sikkerhed Forbryderens Uskadeliggørelse. — Den indgroede forbryderske Hang behøver ikke først at lægge sig for Dagen ved gentagne Tilbagefald, men kan allerede være manifesteret paa umiskendelig Maade i den første Forbrydelse, som undergives offentlig Forfølgning.“

Midt imellem Øjebliks- og Tilstandsforbryderen staar „den vordende Tilstandsforbryder“. „Viser Gerningen en vel ikke indgroet, men en i Udviklingen værende Hang til Forbrydelsen, maa man ved en vedvarende og indtrængende Straffemetode søge at omdanne de forbryderske Anlæg (borgerlig, ikke nødvendigvis sædelig Forbedring).“

For Straffesystemets Skabelse resulterer af denne Klasseinddeling følgende Synspunkter:

Over for Øjeblikksforbryderen lover en udvidet Anvendelse af Bødestrafpen den gode Resultater. Som Middel til Uskadeliggørelsen af Tilstandsforbryderen anvendes Dødsstraf, livsvarig Frihedsstraf og Deportation. Til Forbedring af den vordende Tilstandsforbryder tjener Arbejdshuset ved at opdrage ham til Arbejde.

For Bestemmelsen af Straffens Maal er endelig af afgørende Betydning den Fordring, at Dommen ikke fastsætter nogen bestemt Straf, men at denne maaske inden for et Maksimum og Minimum endelig udmaales af Straffuldbyrdelsesautoriteterne paa Grundlag af en efterfølgende nøjere Vurdering af Forbryderens Karakter (ubestemte Straffedomme).

Dette er i det væsentlige de Forslag, som af v. Liszt ere fremsatte i den Hensigt at opnaa en mere virksom Straffemetode.

Det er bekendt, at der har rejst sig en meget levende Opposition, saavel imod disse Forslag som i Særdeleshed mod deres Begrundelse, og Modsætningen mellem disse Anskuelse er det vel ogsaa, som efter manges Mening for Tiden danner Hovedhindringen for lovgivende Skridt i Retning af en Straffelovsreform.

Vil denne Modsætning mellem Gengældelses- og Formaalsprincip forsvinde i en overskuelig Tid? Kan og skal Lovgivningen vente paa dette Tidspunkt?

Det paastaas ikke sjælden, at en Modsætning mellem de to Principper „egentlig“ slet ikke bestaar, forudsat, at man forstaar begge Begreber „rigtig“ — men heri ligger netop Vanskeligheden. og denne Vanskelighed er for Tiden saa stor, at man ikke i Øjeblikket mærker noget til en Ophævelse eller blot en Formindskelse af Modsætningerne; en Tilslutning fra Gengældelsesideens Tilhængere til de af Modstanderne foreslaaede Reforme — og det er jo i Virkeligheden det praktisk betydningsfulde Spørgsmaal — er i det mindste endnu ikke indtraadt.

Modsætningen bestaar altsaa, og jeg tror ikke, at den i en nærmere Fremtid vil forsvinde. Og denne min Tro grunder sig paa den Betragtning, at Vanskelighederne ved en Forsoning ere givne ved Indholdet af de til Grund for hin Modsætning liggende Spørgsmaal.

Det ene af disse Spørgsmaal er Viljesfriheden. Hvem har Mod til at stille en Forsvinden af Modsætningerne i dette Spørgsmaal i Udsigt?

v. Liszt siger ganske vist, at „den Erkendelse, at Striden om Viljesfriheden er uden Betydning for Strafferetten, mere og mere baner sig Vej“, men det forekommer mig dog meget tvivlsomt. om ikke denne Anskuelse staar i en saa nøje Sammenhæng med v. Liszt egen Indholdsbestemmelse af Begreberne „Viljesfrihed“ og „Gengældelse“, idet Spørgsmaalet om Viljesfrihedens Betydning for

Strafferetten vil blive besvaret forskelligt alt efter det indtagne Standpunkt over for Begrebsbestemmelsen. Her at gaa nærmere ind paa dette Spørgsmaal forbyder sig af sig selv, men jeg tror dog udtrykkelig at maatte fremhæve min Opfattelse deraf: den Antagelse, at Kausalitetsloven ogsaa finder Anvendelse paa det menneskelige Viljesliv, er saa langt fra at være i Modstrid med en Fastholden af de strafferetlige Grundbegreber, personlig Ansvarlighed, Skyld og Gengældelse, at disse Begreber tværtimod uddybes og klares ved en saadan Antagelse, der i Gerningsmandens Person finder Roden til hans Gerninger. — v. Liszt kommer paa Grund af hans Opfattelse til en anden Slutning, nemlig, til at „Begreberne Skyld og Soning gerne kunne leve videre som hidtil i vore Digteres Værker, men ikke formaa at holde Stand for en kritet videnskabelig Erkendelses strenge Kritik“; men denne Opfattelse er kun en konsekvent dragen Følge af v. Liszts tidligere anførte Opfattelse af Betydningen af de Forbryderen omgivende sociale Forhold for Forbrydelsens Opstaaen.

Træder nemlig Milieuet lige over for Forbryderens individuelle Egenheder saa stærkt i Forgrunden, som v. Liszt paastaar, saa er det kun konsekvent ganske at opgive Begreberne personlig Ansvarlighed, Skyld og Gengældelse, der jo ganske have mistet deres Indhold. Min Opposition mod denne Menings Rigtighed skal jeg ikke nærmere fremsætte; jeg har kun haft til Hensigt med mine Bemærkninger at godtgøre, at der i dette Spørgsmaal dog ganske vist er en Modsætning, som ikke kan ventes at ville forsvinde i den nærmeste Fremtid.

Mellem Gengældelseside og Formaalstanke bestaar der imidlertid endnu en anden Modsætning, som hidtil er bleven langt mindre diskuteret end den første, uagtet der efter min Mening tilkommer den en langt større praktisk Betydning. Gengældelsesideens Tilhængere fordrer ikke blot, at Straffen skal være Gengældelse; de fordrer endvidere, at den skal være „retfærdig“ Gengældelse, det vil sige, at Straffens Onde skal svare til Forbrydelsens Størrelse, være proportional med denne, medens Formaalets Straffens Tilhængere — i konsekvent Gennemførelse af deres Grundopfattelse — give Afkald paa at anvende Retfærdigheden som et selvstændigt Begreb; v. Liszt siger udtrykkelig: „Straffen er retfærdig, naar og for saa vidt den er nødvendig og formaalstjenlig.“

Jeg bestrider, at Begreberne „Retfærdighed“ paa den ene Side, „Nødvendighed“ og „Formaalstjenlighed“ paa den anden Side, falde logisk sammen paa denne Maade. Sikkert bestaar der et bestemt Forhold mellem disse Begreber, men Forholdet kan ikke betegnes paa den af v. Liszt angivne Maade, men meget snarere saaledes: Straffen er nødvendig og formaalstjenlig, naar og for saa vidt den

er retfærdig. Hvilken Betydning der tilkommer denne Forandring, lader sig umiddelbart godtgøre ved v. Liszts tidligere nævnte Reformforslag.

v. Liszt nærer den Opfattelse, at Strafart og Straffemaal maa bestemmes eftersom Gerningsmanden skal anses for Øjeblikksforbryder, Tilstandsforbryder eller vordende Tilstandsforbryder paa den oven nærmere angivne Maade. Kunne vi erklære os enige i disse Afgørelser? Faa ville vistnok sige ja hertil. Og hvorfor? Svare de trufne Afgørelser ikke til den in concreto nødvendige og formaalstjenlige Straf? Morderen vil ikke mere delinkvere, da en saadan Foranledning, som dengang bestemte ham til Forbrydelsen, ikke mere vil indtræde, Tyven vil ikke mere stjele, fordi han er gjort uskadelig — de trufne Foranstaltninger vare altsaa i begge Tilfælde nødvendige og formaalstjenlige. Og dog synes Straffen at være uretfærdig, fordi den ikke svarer til Gerningens Størrelse. Begreberne „Nødvendighed og Formaalstjenlighed“ paa den ene Side, „Retfærdighed“ paa den anden dække altsaa ikke hinanden, naar og for saa vidt Nødvendigheden og Formaalstjenligheden principielt kun skulle maales ud fra det enkelte Tilfælde. Den, som principmæssig vil udmaale Straffen efter, hvad der skal opnaas i det enkelte Tilfælde, han maa derfor efter min Mening give Afkald paa, at den idømte Straf efter de herskende Værdianskuelser nogen Sinde betragtes som retfærdig; eller med andre Ord, for saa vidt Formaalstanken opstiller Specialpræventionen som det ledende Princip for Straffen i Lov og Dom, kommer den i principel Modsætning til Forestillingen om den retfærdige Gengældelse og dermed til Generalpræventionen, i hvilken netop Retsordenens Bevaring gennem Advarsel og Gennemførelse af de etiske Værdianskuelser træder i Forgrunden som Straffens første Opgave.

At den hermed givne Modsætning er af den største praktiske Betydning behøver intet nærmere Bevis; baade Straffens Art og Straffens Maal maa bestemmes ganske forskellig, eftersom man tager sit Udgangspunkt i Brødens objektive Størrelse (Generalpræventionen) eller i Gerningsmandens subjektive Egenskaber (Specialpræventionen).

Hvorledes staar det da med den fra alle Sider saa bydende fordrede Revision af vor Straffelov? Lovgiveren maa erklære sig for det ene eller det andet Standpunkt og ud fra dette gennemføre Reformen. Hvilket skal her vælges?

Svaret vil naturligvis svare til den Stilling, man indtager til de anførte Anskuelse; som Tilhænger af Gengældelsesideen besvarer jeg Spørgsmaalet saaledes, at Lovgiveren bør fastholde Gengældelsesstraffen. Til Gunst herfor kan man anføre en dobbelt Betragtning: dels, at den gældende Ret utvivlsomt staar paa Gengældelsesideens Standpunkt, og at derfor en Fastholden herved

kun fordrer en videre Udvikling, en Reform, ikke en Revolution, og for det andet, at dette Standpunkt støttes af den i Folket levende Retsopfattelse, der ogsaa efter Modstandernes Mening i det mindste foreløbig endnu holder fast paa de „overleverede Værdibedømmelser“, Begreberne Skyld og Soning. Men jeg vil paa den anden Side udtrykkelig tilstaa, at der imod denne Taget Standpunkt kan fremsættes en meget vægtig Indvending: Gengældelsesideen har engang været meget opfindsom i at udfinde grusomme Straferter, og den har fortræffelig forstaaet til Soning af Brøden at udgrunde Kvaler og Pinsler, men nu er Gengældelsesideen bleven steril; den kan ikke ud fra sit Princip finde paa noget Middel, der kan være brugbart til en virksom Bekæmpelse af Kriminaliteten, og en Reform paa Gengældelsesideens Grundlag synes for saa vidt paa Forhaand kun at frembyde slette Udsigter. Det kan ikke nægtes, at Reformforslagene næsten udelukkende ere udgaaede fra Formaaalsstraffens Tilhængere, medens Modpartiet væsentlig har indskrænket sig til at underkaste disse Forslag Kritik.

Grunden hertil er maaske til Dels at søge i personlige Forhold, men ligger vistnok ogsaa i, at Formaalstanken faktisk i Kraft af sit Væsen er opfindsom, medens Udviklingen af nye Straffemidler ligger Gengældelsestanken betydelig fjernere. Alligevel har jeg den faste Overbevisning, at der ud fra Gengældelsesideen og under samvittighedsfuld Fastholden af dens Princip lader sig udvikle Synspunkter, som kunne være brugbare for en heldig Reform af vort Straffesystem, særlig Frihedsstraffene. Nogle af disse Synspunkter skal jeg her tillade mig at udvikle.

Fra Gengældelsesideens Standpunkt er Forbrydelsens Størrelse bestemmende baade for Straffens Art og Maal. Udmaalningen sker efter et dobbelt Synspunkt, et objektivt og et subjektivt. Det første bestemmes ved Værdien af det krænkede Retsgode; det andet ved Intensiteten af det gennem Gerningen aabnbarede forbryderske Sindelag. Nu stiller ganske vist den positive Ret det objektive Moment i Forgrunden, men tager dog ogsaa i betydelig Grad Hensyn til det subjektive, som ved Adskillelsen mellem Forsæt og Uagtsomhed, fuldbyrdet Forbrydelse og Forsøg, Gerningsmandsvirksomhed og Meddelagtighed, ved Straffen for Tilbagefald, ved den ret hyppige Hensyntagen til Motivet, ved den forhøjede Straf for særdeles raffineret Fremgangsmaade, hvorhos det maa erindres, at det ydre Resultat til en vis Grad beviser Intensiteten af det forbryderske Sindelag, da regelmæssig kun den, hvis forbryderske Potens er forholdsvis stor, skridter til Krænkelsen af særlig værdifulde Retsgoder.

Det er derfor ganske urigtigt, naar det paastaas, at den positive Ret ved Straffens Bestemmelse udelukkende tager Hensyn til objektive Momenter, og endnu mere urigtig er den Opfattelse,

at den konsekvent gennemførte Gengældelseside kun kommer til at vurdere den forbryderske Virknings objektive Størrelse.

Naar den gældende Ret ofte stiller Hensynet til den ydre Virkning i første Række, kommer det af, at al Strafferet begynder med alene at tage Hensyn hertil, men at Strafferettens Udvikling for en meget væsentlig Del beror paa Klarlæggelsen af de subjektive Momenter og større og større Hensyntagen til dem. Mig forekommer det derfor ikke, at der kan anføres nogen gyldig Grund for den Anskuelse, at Gengældelsesideens Princip strider imod en Hensyntagen til det subjektive Element, til Forbrydelsesenergien, til det ved Gerningen aabenbarede forbryderske Sindelag; den konsekvent gennemtænkte og gennemførte Gengældelseside fordrer efter min Mening netop bydende det modsatte, og i Udviklingen af og den praktiske Gennemførelse af denne Tanke er for mig det faste Grundlag for en Reform af Straffesystemet givet.

Saa vel Gengældelsesideen som Straffen fordrer, at der tages Hensyn til det til Grund for Forbrydelsen liggende Sindelag i Særdeleshed ved Valget af Strafarten. Den gældende Ret frembyder en Række Tilknytningspunkter for denne Opfattelse, og en Gennemførelse af dette Standpunkt er efter min Opfattelse ønskelig paa den Maade, at Strafarten principielt bestemmes i Forhold til Sindelaget, saaledes som det har givet sig til Kende i Forbrydelsen, og eftersom denne er udsprungen af et æreløst Sindelag eller ikke.

Hvad Begrebet „æreløs“ angaar, er det givet, at dette ikke kan være eksakt, men alligevel turde Sindelagets etiske Kvalitet, „Gemenheden“, den etiske Forkastelighed, som skal rammes, i Hovedsagen være ganske godt karakteriseret ved Ordet „æreløs“. Som Strafart for de af et saadant Sindelag udsprungne Handlinger maa i umiddelbar Tilslutning til den gældende Ret Tugthusstraffen fastholdes; for de øvrige Forbrydelser, der ikke ere udsprungne af et æreløst Sindelag, staa de øvrige af den gældende Ret foreskrevne Straffe — bortset fra Dødsstraffen — til Disposition.

For mindre Forseelser kan efter den almindelige Opfattelse Bødestrafen anbefales, dog i endnu videre Omfang end efter den nu gældende Ret; Gengældelsesideen fordrer, at denne Straf udmaales i Forhold til Gerningsmandens Formue, henholdsvis hans Indtægter, og giver Adgang til afdragsvis Betaling, eventuelt Af-tjening ved frit Arbejde, uden Frihedsberøvelse.

Hvad Frihedsstraffen angaar, anser jeg den bestaaende Tre-delning af Fængselsstraffen for betydningsløs. To Arter Frihedsstraffe, Tugthus og Fængsel, maa være tilstrækkelige. Maksimum for begge maa være det samme, saaledes at livsvarig Indespærring, saa vel som Fængselsstraf paa Tid maaske indtil 20 Aar maa være

tilladt, da de to Strafarter skulle kunne ramme endog de i Henseende til Virkningen allergroveste Delikter, alene adskilte efter Sindelagets Beskaffenhed. Minimum kunde ved Tugthusstraf sættes til 8, ved Fængsel til en Dag. I hvor høj Grad jeg end anerkender Manglerne ved de kortvarige Frihedsstraffe, tror jeg dog ikke, at vi ganske kunne undvære dem.

Straffens Maal, altsaa Maksimum og Minimum, skulde som tidligere fastsættes i Straffelovens specielle Del for hver enkelt Forbrydelse, særlig med Henblik paa den ydre Virknings Størrelse. Til at gennemføre Princippet om Frihedsstraffenes Anvendelse efter Sindelagets Beskaffenhed maatte der i Straffelovens almindelige Del indsættes en omtrent saalydende Bestemmelse:

„Ved Forbrydelser, for hvilke Strafarbejde er foreskrevet, kan i Stedet herfor træde Fængselsstraf af lige Varighed, naar det godtgøres, at den strafbare Handling ikke er udsprungen af et æreløst Sindelag; ved Forbrydelser, for hvilke Fængselsstraf er foreskrevet, træder Strafarbejde af lige Varighed i Stedet for Fængselsstraffen, naar det godtgøres, at den strafbare Handling er udsprungen af et æreløst Sindelag“.

Idet Straffarten fastsættes i den specielle Del efter det Sindelag, som regelmæssig udtrykkes ved Handlingen, gives der ved en saadan Bestemmelse en Mulighed for at anvende den til den konkrete Handling svarende Straffart. At denne Mulighed ikke for Tiden haves, føles utvivlsomt ofte som en stor Uretfærdighed.

Med Hensyn til Straffesystemets videre Udformning kommer fra det udviklede Standpunkt følgende Punkter i Betragtning:

v. Liszt fremhæver, at Gengældelsesideens Tilhængere selv for længe siden have opgivet deres eget Standpunkt ved Spørgsmaalet om forhøjet Straf i Gentagelsestilfælde, fordi der her ved Straffens Udmaaling lægges Vægt, ikke alene paa den begaaede Forbrydelse, men ogsaa paa dens Forhistorie, ikke blot paa den ydre Virkning, men i første Linie paa det forbryderske Sindelag.

Denne Bebrejdelse for Inkonsekvens er efter min Mening ikke berettiget, saa snart man ikke udelukkende udmaaler Forbrydelsens Vægt i Gengældelsesideens Betydning efter den ydre Virkning. Efter den her forsvarede Opfattelse er Tilbagefaldsskærpsen kun konsekvent, da det forbryderske Sindelags Intensitet aabenbart ikke alene lægger sig for Dagen i Kvaliteten af de begaaede Forbrydelser, men lige saa vel i disses Kvantitet, naturligvis navnlig naar der imellem de enkelte Handlinger ligger en virkningsløs Frihedsberøvelse. Derfor kan og maa der fra Gengældelsesideens Standpunkt ydes Samfundet en virksommere Beskyttelse end den nuværende ved en principmæssig betydelig Strafforhøjelse over for ethvert Recidiv og specielt mod Vane-forbrydelsen.

Men lige saa vel som Tanken om den retfærdige Gengældelse saaledes lader sig forene med Hensyntagen til den i Gengældelsen liggende højere Grad af forbrydersk Intensitet, lige saa vel kan den rumme Muligheden for en Tilgivelse, en Undladen af Straf for første Gang begaaet Forbrydelse, i det Tilfælde, at den paagældende Person ved at opføre sig lovligt i et vist Tidsrum viser den særlig ringe Intensitet af hans forbryderske Sindelag. En Udvikling af den saakaldte betingede Straffedom, saaledes at der ved Dom stilles den skyldige en Tilgivelse i Udsigt, naar han opfører sig vel, bør derfor efter min Anskuelse danne et vigtigt Led af Straffesystemet.

Endnu ved et andet Spørgsmaal bør den Kendsgerning, at Gengældelsesideen ikke blot tillader, men fordrer Hensyn til den til Grund for Forbrydelsen liggende forbryderske Energi, komme i Betragtning.

Den gældende Ret tillader foreløbig Løsladelse af den til en længere Tugthus- eller Fængselsstraf dømte Person, naar han har udstaaet $\frac{3}{4}$, men mindst 1 Aar af den idømte Straf, og i den Tid opført sig vel. Denne Bestemmelse gaar ud fra den rigtige Tanke, at hverken Lovgiveren eller Dommeren er i Stand til at beregne nøjagtig den med Gengældelsesprincippet nøjagtig stemmende Størrelse af Straffen, men at det retfærdige Maal ligger inden for et vist Maksimum og Minimum. Ved den foreløbige Løsladelse gives der nu faktisk den Mulighed inden for det af Loven og Dommen fastsatte Maksimum og Minimum at udfinde det retfærdige Straffemaal, da jo hyppig først Fangens Forhold under Straffuldbyrdelsen viser klart det til Grund for Forbrydelsen liggende Sindelag. Og denne Forholdsregel synes mig netop at stille meget heldige Virkninger i Udsigt; den Bevidsthed, at en god Opførsel kan bevirke en væsentlig Forkortelse af Straffetiden, virker under dennes Forløb oplivende og styrkende paa Fangens Energi og hemmer efter Løsladelsen netop i den allerfarligste Tid, lige efter Frihedens Generhvervelse, i høj Grad Tilbagefaldet.

Netop fra Gengældelsesideens Standpunkt er en udstrakt Anvendelse af dette Institut — som for Tiden benyttes i alt for ringe Omfang —, meget ønskelig og burde derfor finde Anvendelse baade ved kortere Frihedsstraffe og ved livsvarig Frihedsstraf — f. Eks. efter 15 Aars Forløb. Formaaelsstraffens Tilhængere ville sikkert være enige heri, i Særdeleshed med Henblik paa, at paa denne Maade en ganske lignende Virkning kan opnaas, som de ubestemte Straffedomme tilstræbe.

Selv med de anførte Reformers er der dog forskellige Mangler i den gældende Ret, som ikke ere afhjulpne.

Først og fremmest Behandlingen af unge Forbrydere. Efter den almindelig anerkendte Opfattelse maa Kampen mod

Forbrydelsen netop optages her. Nu kunde det undertiden se ud, som om Gengældelsestanken var imod en tidssvarende Reform paa dette særlig forsmte Omraade, fordi den skulde udelukke en skarpere Retshaandhævelse mod de unge Forbrydere, en Indrømmelse af længere Frihedsstraffe, hvorved de energiske Opdragelsesforanstaltninger, der tiltrænges, muliggøres.

Utvivlsomt er nu ogsaa Gengældelsesideen uforenelig med en haardere Afstraffelse af de unge Forbrydere end af voksne ved lige Forbrydelser; men deraf kan man ingenlunde drage den Slutning, at Gengældelsestanken ogsaa er imod Indførelsen af en statsordnet Opdragelse.

Alt kommer her an paa en klar Erkendelse af de ledende Synspunkter:

Straffen er den retfærdige Gengældelse for begaaede strafbare Handlinger, den er ikke et Middel til Bekæmpelse af almenfarlige Tilstande i Almindelighed: Tvangsmidler, som Staten maa anvende hertil, ere administrative Foranstaltninger, ikke Straf. At nu Staten i vidt Omfang behøver saadanne Foranstaltninger, naar den vil løse sine Opgaver tilfredsstillende, er givet. Og netop med saadanne Forholdsregler maa Staten gribe ind, naar den virksomt vil imedegaa de fra „den forsmte Ungdom“ truende almene Farer.

Set paa denne Maade er Gengældelsesideen altsaa ingenlunde til Hinder for en udstrakt Anvendelse af Tvangsopdragelsen; den vilde tværtimod meget vel kunne billige en eventuel Ophævelse af Strf.'s Forskrifter om Betydningen af „le discernement“, og en Oprykkelse af den kriminelle Lavalder. Ja, den kunde endog gaa med til en Bestemmelse, hvorefter kun voksne kunde straffes, medens mindreaarige principielt skulde tvangsopdrages.

Endelig skal endnu et Spørgsmaal kort omtales; nemlig paa hvilken Maade Samfundet skal beskyttes mod Forbrydelser af saadanne Personer, der efter den gældende Ret paa Gerningens Tid ikke vare tilregnelige og derfor ikke kunne drages strafferetligt til Ansvar. Det vilde jo være ganske uudholdeligt, om saadanne Personer uden videre skulde frigives; mod den herfra truende Fare er en virksomere Beskyttelse ubetinget nødvendig. Gengældelsesideen maa nu selvfølgelig ubetinget fastholde det Princip, at kun tilregnelige kunne straffes, og vil derfor aldrig give Afkald paa Tilregnelighedsbegrebet som afgørende Skelnemærke. Da Straf her er udelukket, men Samfundet nødvendigvis maa beskyttes, maa Tiladeligheden af Sikkerhedsforanstaltninger her udtrykkelig anerkendes. Efter min Opfattelse vilde det være praktisk, i saadanne Tilfælde at give Dommeren Ret til i Dommen at foreskrive den paagældendes Overgivelse til Politiet for at dette kunde an-

bringe Forbryderen i en udelukkende for saadanne Personer indrettet Anstalt. —

Jeg har nu tilladt mig at gøre et Forsøg paa at fremstille de Krav, som en Udvikling og Uddybning af Gengældelsesprincippet efter min Mening maa føre til at stille til et reformeret Straffesystem. Kunne Formaaalsstraffens Tilhængere slutte sig til disse? Jeg maa her udtrykkelig anerkende, at v. Liszt selv indrømmer, at den konsekvente Gennemførelse af Formaaalsstraffen ud fra selve Formaalstanken maa undergives flere vigtige Begrænsninger; jeg tror derfor ikke, at Formaalstankens Tilhængere ville rejse en principiel Modstand mod de gjorte Forslag; de ville afvise den givne Begrundelse som unødvendig, maaske ogsaa som urigtig; de ville betragte den principielle Adskillelse mellem Straf og Tvangsforanstaltninger som uberettiget, men Indholdet af de gjorte Forslag ville de efter min Formening i vidt Omfang kunne tiltræde.

Skulde dette slaa til, saa vil altsaa i en Uddybelse af Gengældelsestanken ligge en Mulighed for at naa til Forstaaelse med Formaaalsstraffens Tilhængere om praktiske Reformforslag. Og man vilde da, trods de vedvarende principielle Modsætninger mellem Gengældelse og Formaalstanke, alligevel være naaet til det Tidspunkt, da en Revision af vor Straffelov med Udsigt til et heldigt Resultat kunde paabegyndes.

Lidt om Strafferet og Strafferetspleje i den fri Rigsstad Hamburg Aar 1603.

Den 10. Oktober 1603 publicerede Borgmestre og Raadmænd et stort Værk, indeholdende „der Stadt Hamburg Statuten und Gerichtsordnung“, hvis 4de pars omhandler „peinliche Sachen m. m., Straffe und Busse“. Heri — saavel som i spredte Bestemmelser rundt i de andre partes af Værket — findes der adskilligt af Interesse og Kuriositet.

Sikkerheden for Liv og Lemmer har ikke været stor i den gode Stad Hamburg; en overvejende Del af Straffebestemmelserne sysselsætte sig med Legemsangreb; der sondres mellem Mord, som foreligger, naar man ud af et forudfattet ondt Forsæt enten lumskelig eller — professionelt — paa aaben Landevej myrder, og Drab (Todtschlag), naar en Person af Ubetænksomhed og Hidsighed tager Livet af en anden; denne sidste slipper med at miste Hovedet ved Sværdet, medens Morderen radbrækkes og stejles. Error in persona — siges der udtrykkelig — frier ikke for Manddrabsstraf, hvilken derimod er uanvendelig paa afsindige og Børn under 14 Aar. Kan blandt flere tilstedeværende og handlende den virkelige Drabsmand ikke findes, men der er nogen Mistanke mod en bestemt, hjemler Stadsretten Anvendelsen af „scharfe Frage“ — det eneste Sted, hvor Tortur omtales, og skulde heller ikke herved Sandheden oplyses, straffes samtlige Deltagere i Tumulten med Landsforvisning. Meget klar og tydelig fremtræder i en særlig Artikel Reglen om Nødværge i Manddrab: den, som ved et begaaet Manddrab kan bevise lovligt Nødværge, idet han har handlet af øjensynlig og uomgængelig Nødvendighed for at redde sit eget Liv og Legem, efterdi han ikke kunde fri sig fra Angriberen paa anden Vis, men

enten selv maatte lade sit Liv, eller til sit Forsvar fælde den anden, — han undgaar Manddrabsstraf. Kun for det yderste Nødværge er en udtrykkelig Regel given, men at Synspunktet ogsaa ellers har været anlagt, turde allerede fremgaa af, at der hyppig henvises til Anvendelse af en fakultativ („willkürlich“) Straf. Som præventiv Foranstaltning mod Voldshandlinger omtales et Slags privat Forbud, der i Tilfælde af Kiv og Strid mellem to Borgere kunde nedlægges for disse af en eller to „Rathsverwandte“, som henvendte sig til dem med en højtidelig Formaning om at bevare Freden, saaledes, at den som ved at angribe den anden overtraadte Fredsbudet, fik en særlig Straf herfor; af lignende præventiv Art er en aparte Bestemmelse i Civilretten: Depositaren er ikke pligtig at udlevere deponerede Vaaben, naar Deponenten forlanger dem i en ophidset Sindsstemning, saa det kan befrygtes, at de skulde anvendes til Voldsgerninger. — Fosterfordrivelse er stillet lige med kvalificeret Manddrab og straffedes med Halshugning, Drukning eller levende Begravelse. Endnu gives der i 3 Artikler Regler om Causaliteten i tvivlsomme Tilfælde: bliver den saarede sengeliggende, og Sengelejet ender med Døden, da undgaar Gerningsmanden ikke „peinliche Anklage“ som Drabsmand; men bliver Manden først sengeliggende, derefter atter en Tid ses paa Gader, Torve, i Kirker og Badstuer, og saa dog dør, da betragtes dette aldrig som Følge af Skaden, og Voldsmanden er ubetinget fri for Drabsanklage, hvor alvorligt end det tilføjede Saar var; og skulde endelig den saarede slet ikke blive sengeliggende, men hele Tiden færdes ude og passe sin Haandtering, og saa dog — om end en rum Stund efter Skadens Tilføjelse — bortrives ved en tidlig Død, da skulde de lærde Medici & Chirurgi afgive deres paa en grundig Undersøgelse byggede edelige Betænkning over, om Døden skyldes selve Saaret, eller tilfældige Aarsager, Barberens Ukyndighed eller den overfaldnes egen Uforsigtighed. — Endelig findes der en Bestemmelse, der minder om en i visse italienske Egne til Tider udbredt Mani, om Straf for „Backensneider“ 3: Personer, der af Ondskab paa lumsk og farlig Maade snitte andre i Asigtet og især tværs over Kinderne.

Med Hensyn til andre Forbrydelser bemærkes, at Indbrudstyveri, hvis Genstand naaede 5 ungarske Gyldens Værdi, medførte Strikken, medens simpelt Tyveri af en mindre værdifuld Ting, begaaet under Paavirkning af slet Selskab, ungdommelig Letsindighed eller Sult, kunde slippe første Gang med Fængsel, anden Gang med Pisk, medens det tredje Gang kostede Livet. Den, som gav Anvisning paa Indbrudstyveri, ydede Bistand, eller tog Del i Byttet, var underkastet — efter Omstændighederne — Tyvstraf eller Kagstrykning og Landsforvisning. — Bigamen blev

halshugget, medens Horkarlen slap med en Bøde, paa 100 Rigsdaler i Tilfælde af dobbelt Hor og ellers 50 Rgd.; gjorde en Hustru sig skyldig i Hor, var Straffen Fængsel eller Pisk. Imellem Artiklerne om Hor og Bigami staar en Bestemmelse, der paalægger Retsbetjentene at passe flittig paa berygtede Personer, at aabne Døre og Vinduer paa mistænkelige Huse for at inspicere, samt fængslingen at anholde, hvem de maatte træffe slige Steder om Natten, upaaklædt og uden Lys — en Bestemmelse, der vel maa antages rettet mod hemmelig Prostitution. I Afsnittet om Sædeligheden findes endnu en interessant og ret fremskreden civilretlig Regel om en Karls Pligter over for den af ham besvangrede Pige: den første Gang besvangrede har — forudsat, at Forførereren ikke kan eller vil søgte hende — Krav paa passende Udstyr, hvis hun bliver gift med en anden, paa selv at blive forserget i 6 Uger efter Fødselen og paa, at Faderen skaffer Barnet Underhold; anden Gang mister hun Kravet paa Udstyr, og kommer hun tredje Gang galt af Sted, skal Manden vel forserge Barnet, som jo er lige uskyldigt i alle Tilfælde, men „Tasken“ selv har intet Krav paa ham og maa ikke mere taales i Staden. —

Blandt Strafarterne indtog de korporlige Straffe, som sædvanlig paa den Tid, den øverste Plads: Henrettelse, Pisk, enten ved Skampølen eller „Pisken gennem Byen“. Dødsstraffen eksekveredes ved Sværd, (Manddrab), Ild (Trolksmænd, Falskmentnere, Kirke-revere, Mordbrændere), Radbrækning, Drukning, Hængning eller levende Begravelse. Meget anvendt var dernæst Forvisning fra Staden i Forbindelse med Fredløshed — en praktisk Maade for en lille Stat som Hamburg at blive af med besværlige Elementer — samt Pengebøder. Straffevalget er for en ikke ringe Del bygget paa et rent bogstaveligt Talionsprincip: det falske Vidne i en Straffesag faar den Straf, han ved sin Ed har villet paaføre en uskyldig, Smædeskriveren den forskyldte Straf for de Forbrydelser, han løgnagtig har paaduttet en anden, Drabsmanden skal „daasjenige was er an einem andern begangen, mit seinem Leibe wieder büsen“, ligesom den Skipper, der slaar en af Mandskabet, selv maa tage mod et Næveslag. For adskillige Forbrydelser giver Stadsretten Anvisning paa en arbitrær Straf, og der findes i Reglen ingen Grænser eller Rammer satte for Straffetiden i de ret faa Tilfælde, hvor Fængselsstraf er anordnet. I øvrigt brugtes paa hin Tid — i Hamburg som andetsteds — Fængsel mest som Varetægtsfængsel, sjældnere til egentlig Straf, dog at Fængsel paa Vand og Brød i Tvangshuset er foreskrevet et Par Steder i Søretten: 14 Dage for Baadsmænd, der rømme med Hyre, og arbitrært for Søfolk, ved hvis pligtstridige Fraværelse fra Skibet der indtræffer Ulykke og Skade;

Fængsel paa Vand og Brød i en Maksimumstid af 6 Uger fungerede desuden som Afsoningsmiddel baade for civilretlige Ydelser som „Badskekærløen“ og Fængslingsomkostninger, hvilke Delinkventen selv skulde betale, og for idømte Bøder.

Ved Forbrydelsernes Forfølgning møde vi en omhyggelig Stræben efter at give den sigtede fuld Adgang til at forsvare sig; flygter en Mand bort, efter at et Manddrab er begaaet, og der rejses Sag mod ham som Gerningsmand, skal han ved offentligt Proklama indkaldes til at give Møde for Retten, og først, naar den herved satte Frist er udløben, kan der fældes Dom „nach angehörter Klage und geführtem Beweisthum“. Med Hensyn til Bevisførelsen kom det først an paa, om Gerningen var vitterlig („handhaft“), saasom naar ved Drab nogen antræffes paa Gerningsstedet med draget Værge eller in continenti indhentes paa flygtende Fod, saavel som hvis en Person vidende og forsætlig har stjaalet Gods i sit Gemme, eller naar ved Ransagning Nøglen til det Sted, hvor stjaalne Effekter have været opbevarede, findes hos en Person, der paa Forespørgsel har nægtet Besiddelsen. Ellers maatte der føres Vidner, om hvilke der gives den ret kuriøse Bestemmelse, at Vidnerne om Overfald og Overlast, naar sligt paastaas at være sket om Dagen, skulle være Folk, de have Arv og Eje i Staden, medens dette ikke fordres, naar det drejer sig om natlige Spektakler, i hvilket Fald ogsaa andre uberygtede Folk kunne bruges, selv om de ikke eje Gods i Staden; denne Sondring maa vel bero paa, at medens natlige Tumulter ofte fandt Sted, vare Overfald om Dagen en sjældnere og tillige grovere Forseelse, der krævede en særlig høj Grad af Bestyrkelse; imidlertid erklæres det paa et andet Sted i Stadsretten, at ogsaa Personer, der ikke eje Grund i Staden, kunne vidne om Saar og Slag, sket om Dagen, naar Gerningen er begaaet i eller uden for Byens Møller; det ligger nær at antage, at der i disse Møller blev drevet Beværtning, og at derfor her et Hensyn til Gerningens større Vitterlighed som sket paa offentligt Sted har gjort sig gældende. Forelaa der endelig hverken Vitterlighed eller tilstrækkelige Vidner, men dog nogen Formodning mod den sigtede, da var han nærmere til ved Ed at fri sig, end hans Anklager til ved Ed at fælde ham.

Som Forholdsregel til at faa konstateret begaaet Vold paa Person tjente et Paalæg til alle Byens Barberer om — under Straf af Embedsfortabelse og Udvisning af Byen — at gøre Anmeldelse til Raadets og Stadens edsvorne Barber, hver Gang en Person lod sig forbinde hos dem, for at denne Embedsmand derpaa kunde syne Saaret og til Retsbetjentene indgive en edelig Beretning om dets Beskaffenhed.

Fra Underretten var der Appel til Overretten, men desuden

havde Raadet Myndighed til ikke blot at formilde, men ogsaa at skærpe en afsagt Straffedom.

For de Kriminalretten vedrørende Forhold, hvorom Stadsretten tier, erklæres den almindelige kejserlige Ret for gældende, ligesom Afsnittet slutter med udtrykkelig at holde i Kraft de bestaaende gamle Retssædvaner og tildele dem Gyldighed præter legem.

Olaf Haack.

Litteratur og Statistik.

Forbrydelsers Efterforskning og Opdagelse.

Forkortet Gengivelse af Dr. Hanns Gross' Handbuch für Untersuchungsrichter ved Vitus Ingerslev, Justitiarius i Københavns Kriminal- og Politiret. (456 Sider, Universitetsboghandler Gads Forlag).

Dr. Hanns Gross' udførlige »Handbuch für Untersuchungsrichter« skyldes en Forfatter, der sætter Forhørsdommervirkksomheden højt, men som ogsaa, netop som Følge heraf, stiller store Fordringer til den, der beklæder en Forhørsdommers Embede. Da den paagældende Bog aabenbart er bleven til i Kraft af denne Tankegang, er det af Interesse straks at anføre Forfatterens Karakteristik af den ideale Undersøgelsesdommer: »Han maa være i Besiddelse af ungdommelig Kraft, Energi og Arbejdslyst, solid Helbred, stærke Nerver og skarpe Sanser, omfangsrig og altid tilstedeværende juridisk Viden, ikke blot paa Strafferettens, men ogsaa paa den borgerlige Rets Omraade, Menneskekundskab, Takt og Evne til at behandle og omgaas Folk af de forskellige Klasser. Han maa altid være rede til, om fornødent, at sætte Sundhed og Liv i Vove, naar han har at gøre med farlige Forbrydere, naar han maa foretage anstrengende Rejser, afhøre Personer, der lide af smitsom Sygdom, eller overvære betænkelige Obduktioner. Han skal kende fremmede Sprog og forstaa at tegne; han skal vide, hvad Lægen kan sige ham; han maa kende Krybskyttens

Veje, lige saa godt som Børsspekulantens; han skal kunne sé, hvorledes et Testament er blevet forfalsket, og hvorledes det er gaaet til ved en Jærnbaneulykke; han maa vide, hvorledes de falske Spillere have baaret sig ad, hvad der har forarsaget en Kedelekspllosion, og hvorledes Hestehandleren har gjort sin gamle Hest ung; han skal kunne finde sig til Rette i Købmandens Handelsbøger og skal kende alle Haandværkeres Arbejdsmaade og Værktøj.*

Der er i Virkeligheden ingen som helst Overdrivelse i denne Skildring, men selvfølgelig er det kun meget faa Undersøgelsesdommere, der komme dette Ideal nær. Forfatteren, der, efter hvad han selv meddeler, i en lang Aarrække med Liv og Sjæl har virket som Forhørsdommer, har følt, at teoretisk og praktisk Kendskab til mangfoldige menneskelige Forhold og Virksomheder netop for denne Stilling er af uvurderlig Betydning. Han har med en Grundighed og Alvor, der er beundringsværdig, givet sig i Lag med Undersøgelser og Studier af snart sagt alt, hvad der kunde have Betydning for hans Kald — vel at mærke ingenlunde blot Bogstudier —, og han har forstaaet at lægge de indvundne Resultater til Rette for sine Kaldsfæller i en let overskuelig og tiltalende Form. Hans Stil er livlig og underholdende, og mange slaaende Eksempler, væsentlig hentede fra hans egen rige Erfaring, illustrere paa mange Punkter de givne Udviklinger. Efter at have gjort sig bekendt med dette betydelige Værk faar man et Indtryk af, at dets Forfatter som Forhørsdommer vistnok efterhaanden har opnaaet paa det nærmeste at opfylde de store Fordringer til denne Stilling, som han selv har opstillet. Han gør rundtomkring i Bogen mange Bemærkninger, der vidne om et sjældent praktisk Greb paa Tingene, og hans omfattende Kundskaber ere uomtvistelige. Han synes aldrig at sky nogen Ulejlighed for at opsøge enhver Kilde, der kan tilføre ham nye Kundskaber*). Kun sjældent gør Forfatterens Lærdom Læsnin-

* For danske Læsere er det saaledes af Interesse at bemærke, at

gen trættende, og hvad der i saa Henseende maatte kunne bebrejdes ham, er i hvert Fald fjernet ved den foreliggende Bearbejdelse, der har reduceret Originalen med vistnok over Halvdelen, uden derved at formindske Bogens Brugbarhed for danske Læsere. Hvorledes dette har været muligt, forstaas bedre, naar den Oplysning gives, at Originalen bl. a. indeholder et helt Glossarium over de mest benyttede Ord i Kæltringesproget og en lignende Fortegnelse over medicinske og kirurgiske Betegnelser. Da Kæltringesprog i hvert Fald til Dels falder sammen med Zigeunersprog, og Zigeunerne jo nu slet ikke spille nogen Rolle herhjemme, kunne vi selvfølgelig undvære det omtalte Leksikon, der for Resten er morsomt nok for dem, der ved at læse Blichers Noveller have faaet Interesse for »rothvelsk«. Det andet Glossarium er selvfølgelig ogsaa af underordnet Betydning, skønt det jo ikke kan nægtes, at Lægerne jævnlig — ved i deres Attester at benytte saa meget Doktorlatin som muligt med Tilsidesættelse af gode danske Ord — stille Dommernes Sprogkundskaber paa ret alvorlige Prøver.

Forfatteren behandler først i Værkets almindelige Del Undersøgelsesdommerens Stilling og Opgaver, særlig hans Virksomhed ved Afhøring af Vidner og sigtede og ved Foretagelse af Lokalbesigtigelser. Han angiver som Undersøgelsesdommerens Opgave det at naa et Resultat, at klare det givne Problem. »Undersøgelsesdommeren har i enhver Sag, der overgives ham, at løse et Regnestykke, til hvilket han selv maa skaffe sig Faktorerne; han har imod sig: altid den sigtede, ofte Vidnerne, ofte Forholdene og den Uklarhed, som er en Følge af, at længere Tid er hengaaet«. Det er den virkelige Sandhed, ikke den kunstige Effekt, der skal naas, og Dommeren maa ved Undersøgelsen paa intet Punkt

Gross i sin store Kriminalpsykologi (Graz 1896) — der bl. a. udførligt behandler de Emner, som i nærværende Værk omtales under Afsnittet: Afhøring af Vidner og sigtede — meget ofte henviser til Skrifter af danske Filosofer, særlig Høffding og Søren Kierkegaard.

slaa sig til Ro ved den Betragtning, at han nu ikke kan komme videre, en yderligere Anspændelse kan i Tilfælde, hvor alle Sunde synes lukkede, tidt føre mærkværdig langt, ofte til, at den sigtedes Skyld bliver fastslaaet, undertiden til det ikke mindre tilfredsstillende Resultat: fuld Oprejsning for en uskyldig mistænkt, mod hvem en Mængde Indicier oprindelig syntes at tale. Forfatterens nærmere Udvikling paa dette Punkt er helt igennem præget af overlegent Kendskab til Emnet, af levende Interesse for Sagen og af sand Humanitet. De alvorlige Bemærkninger om, hvorledes Dommeren bør bestræbe sig for at gøre alt til Forhindring af, at i hans Nærværelse den hæslige Forbrydelse: »falsk Forklaring for Retten« bliver begaaet, og om, at Dommeren overfor den sigtede bør beslitte sig paa en pedantisk og urokkelig Sanddruhed, vil enhver ærekær Forhørsdommer underskrive.

Ikke mindre interessant er Underbygningen af Redegørelsen for, hvorledes Afhøring af Vidner og sigtede bør foregaa, idet Forfatteren her omhyggeligt behandler de psykologiske Momenter, som det paa dette Felt er nødvendigt for Dommeren at have Kendskab til, ligesom han ogsaa gør Rede for, hvor nødvendigt det er at tage fornødent Hensyn til mangfoldige rent fysiske Momenter, som i højeste Grad kunne afficere Betydningen af den afhørtes Forklaring. Det vilde være ønskeligt, om ret mange Jurister gjorde sig bekendt med dette Afsnit. Under Processer stilles der jo saaledes ofte af Sagførerne gennem de skriftlige Vidnekvæstioner meget fordringsfulde, stundom vel endog ret urimelige, Spørgsmaal til Vidnerne, og man maa jævnlig forbavses over, at et Vidne dog ikke sjældent kan give endog meget fyldige og udtømmende Svar paa saadanne Spørgsmaal. Mon det ikke, ogsaa hos os med vor formelle Civilproces, undertiden hænder, at der gennem Vidneforklaringer »oplyses« Ting, som Vidnet, skønt der ikke kan gøres berettigede Indvendinger mod dets Sinceritet, faktisk ikke har det Kendskab til, som Forklaringen gaar ud paa? Det er vist næppe tvivl-

somt. Grundene ville fremgaa af Gross' Bog, skønt han naturligvis efter Værkets Plan kun beskæftiger sig med kriminelle Sager.

I et af de sidste Afsnit af den almindelige Del behandles Opsøgning af skjulte Genstande. Man mærke sig her følgende kraftige Vending, der giver et godt Billede af Forfatterens Stil: »Den, der indskrænker sig til at gennemse Kister og Kasser, Skuffer og Senge, Kakkellovne og Skorstene, vil næppe finde noget af Betydning. Alt, bogstavelig alt, maa undersøges; der gives intet, som ikke kan tjene til Skjulested for vigtige Ting. Fra min egen Praksis skal jeg nævne som Skjulesteder: Fuglebur, Hestehaarsbetræk paa en Sofa, Rum mellem et Skilderi og dets Bagklædning, Hullet i en gammel Nøgle, en Krybbe i Kostalden, en Gryde med kogende Suppe paa Ildstedet (Indhold: 98 Guldstykker). gamle Støvler, Bønnbog, Hundehus, Rummet mellem to Møllestene, Vinfade, Brillefederal, Medicinæske, gamle Aviser, et Schwartzwalder Ur; engang fandtes selve den eftersøgte Forbryder skjult i Møddingen, i hvis mod Stalden vendende Side man havde lavet en lille Aabning til Tilførsel af Luft.»

Den specielle Del er vel nok den, der giver de fleste positive Oplysninger og den i praktisk Henseende mest fornødne Vejledning. Helt igennem følger man Forfatteren med udelt Interesse, særlig da enkelte Emner vistnok for første Gang gøres til Genstand for en samlet Behandling.

Et særligt Afsnit omhandler Undersøgelserdommerens Hjælpere, de specielt sagkyndige: Retslægen, Mikroskopikeren, Kemikeren, Grafologen m. fl. En ganske særlig Interesse har formentlig Paavisningen af, i hvor høj Grad Mikroskopien kan tjene som Hjælpemiddel under en retslig Undersøgelse, og hvilken Vægt der bør lægges paa en mikroskopisk Undersøgelse af Smuds paa Vaaben og Værktøj. Støv samt Pletter paa Klæder og Fodtøj. Forfatteren anfører et ganske forbavsende Eksempel paa, hvad der er opnaaet ved mikroskopisk Undersøgelse af en den sigtede tilhørende, nylig sleben, Lommekniv, idet noget Smuds, der fandtes

mellem Knivens Klinge og Skaft, beviste den paagældendes Skyld. Eller hvad mener man om følgende: Den ukendte Gerningsmand til en Voldshandling, begaaet en mørk Nat, taber paa Flugten sin Hue. I denne Hue findes to Haar, som undersøges mikroskopisk. De vise sig at være graa-blonde, men deres Marvsubstans indeholder kulsorte Pigmentceller; Snitfladen er skarp, Haarrødderne betydelig atroferede, paa selve Haarene findes vorteagtige Ophøjninger, hidrørende fra Sved. Mikroskopikeren kan herefter med temmelig Bestemthed give følgende Signalement af Gerningsmanden: »Han er en kraftig, noget korpulent, midaldrende Mand med sort og graasprængt Haar, som nylig er klippet, og med begyndende Skaldethed.« Forfatteren oplyser dog intet om, hvorvidt Gerningsmanden blev anholdt efter dette Signalement, det turde vel være tvivlsomt!

Resten af Værkets Indhold er i det væsentlige af lige Interesse for Undersøgelsesdommere og Politiembedsmænd, derunder til Dels ogsaa Fængselsembdsmænd. Her omhandles bl. a. Forbryderkneb, Forbrydernes Signaler og Kommunikationsmetoder samt Overtro hos Forbrydere.

Af de følgende Afsnit kan som særlig instruktiv nævnes Udviklingen om Spor, navnlig Fodspor og Blodspor. Det er en særlig Videnskab, der her afsløres for os, en Videnskab, som det vilde være ønskeligt, at det størst mulige Antal Fagmænd gav sig af med. Ogsaa her viser Forfatterens dybe Interesse for Sagen sig i den yderst omhyggelige, om man vil noget pedantiske Maade, hvorpaa han gør Rede for de paagældende Fænomener, idet han nøje belærer en om, hvorledes man skal uddanne sig i den Kunst at finde Sporene, at bevare dem og nærmere undersøge dem for derefter at bestemme deres Værdi i det paagældende Tilfælde. Samtidig mærker man overalt den øvede Praktikers Blik; man lægge saaledes Mærke til Anvisningen paa at søge Blodspor under en Bordplade, idet jævne Folk hyppig have for Skik at tørre Hænderne af her.

Her er et Felt, hvor navnlig Opdagelsespolitiets Personale vil kunne høste rig og grundig Belæring af det foreliggende Værk. Saa vidt vides kendes der ikke i Danmark, end ikke i København, nogen Art af teoretisk Uddannelse af »Opdagere«. En nogenlunde intelligent Politimand, der har haft Lejlighed til i nogen Tid at bistaa ældre Kolleger ved deres Arbejde i Opdagerfaget, og som muligvis et Aars-tid har gjort Tjeneste ved et af Kriminalrettens Forhørskamre og altsaa haft Adgang til at overvære en Del Kriminalforhør, anses for at være i Besiddelse af tilstrækkelig Uddannelse, saa at han uden yderligere Prøve kan tage Plads i det egentlige Opdagelsespolitets Tjeneste, hvor ofte meget vanskelige Opgaver ville blive ham betroede, og hvor faktisk han som den, der først faar med Undersøgelsen at gøre, ofte udelukkende faar det i sin Magt at bringe Sagen ind i det rette Spor, eller — bringe den grundigt ud af Sporet. Men en Uddannelse som den antydede er naturligvis langt fra tilfredsstillende. Det er derfor et Gode af overordentlig Betydning, at der nu med det foreliggende Værk er ydet et Grundlag til teoretisk Uddannelse af Opdagelsesbetjente, som hidtil har været savnet. De overordnede Politiebedsmænd bør derfor om muligt afse noget af deres sikkert stærkt optagne Tid til Vejledning i den angivne Retning, særlig ogsaa ved at gøre deres Personale opmærksomt paa Bogen og dens Lære, som helt igennem gaar ud paa at vise »de smaa Tings Magt«. Særdeles tiltalende vilde det selvfølgelig være, om ogsaa Ordenspolitiet kunde faa nogen Instruktion ud over Kendskabet til Politivedtægten og de daglige Tjenestepligter. Det er jo f. Eks. af største Betydning, at en Gadebetjent, der jævnlig vil komme til Stede umiddelbart efter, at en Person er funden liggende livløs under mistænkelige Omstændigheder, véd, hvorledes han skal bære sig ad. Naturligvis maa der ogsaa her udvises Konduite, og det skal indrømmes, at der kan være Forhold, hvor det kan være vanskeligt at sige, hvilken Fremgangsmaade der er den rette, navnlig hvis Betjenten an-

tager, at den paagældende kun er beruset, og at det derfor først og fremmest gælder om at faa ham fjernet fra en udsat Plads, bringe ham til sig selv, etc. Men meget var allerede naaet, hvis det i et Tilfælde, hvor Omstændighederne indicere, at en tilsyneladende livløs Person har været Genstand for et forbryderisk Attentat, stod vedkommende Politimand klart, hvor megen Vægt der ligger paa, at alt bevares i en saadan Stand, at den mulige Forbrydelses Spor ligge rede for den retslige Undersøgelse. Selv den samvittighedsfuldeste Betjent kan fejle her, naar han aldrig er bleven gjort opmærksom paa disse Momenters overordentlige Betydning. At der netop paa dette Punkt foreligger en Lakune i vore Politifolks Uddannelse, fremgik bl. a. til Evidens af en for ikke lang Tid siden foretaget, i Bladene meget kommenteret Undersøgelse i Anledning af et mistænkeligt Dødsfald paa Christianshavn. Men ogsaa det store Publikum kan høste gavnlige Belæring af Bogen. Hvor ofte er ikke en kriminel Undersøgelses heldige Forløb blevet vanskeliggjort ved, at de efter Forbrydelsens Begaaelse først tilstodekomne — og derimellem ellers fornuftige Folk — i Tankeløshed have trampet rundt paa Gerningsstedet og uden nogen ond Vilje gjort alt, hvad der stod i deres Magt, for at ødelægge utvivlsomme og sikre Spor?

Forfatteren gennemgaar sluttelig enkelte Arter af de almindeligst forekommende Forbrydelser, idet han giver en særdeles udtømmende Fremstilling af deres Teknik. Hvis ogsaa d'Hrr. Forbrydere studere Bogen, ville de utvivlsomt, for saa vidt de da ikke høre til de allerypperste i deres Fag, kunne lære meget af Forfatteren. Man maa imidlertid her trøste sig med Holbergs Ord: »Et er et Søkort at forstaa, et andet Skib at føre!« Thi kan dette end anvendes paa Undersøgelsesdommere, der have suget Honning af Bogen uden derved at være blevne bedre Praktikere, maa det dog samtidig anses for en beroligende Tanke, at en Forbryder overhovedet ingen Vegne kommer, hvis han kun er Teoretiker.

Uden at komme ind paa de enkelte Forhold er det dog

værd at notere, at Forfatteren i Afsnittet om Bedrageri i Spil — et Afsnit, der i øvrigt er meget underholdende — nøje omtaler Bondefangerfiffet med de 4 Kort, en Sport, der altsaa synes at være ganske international.

Selvfølgelig kunde det foreliggende Værk give Anledning til langt flere Bemærkninger, og det frister i Virkeligheden paa mange Punkter dertil — netop paa Grund af Forfatterens Alsidighed. Men et Sted maa man jo standse. Gross' Haandbog hører til de Bøger, som en Jurist med Glæde sætter sig til at studere, ikke mindst fordi han, skønt han under Læsningen utvivlsomt bevæger sig paa et Omraade, der er af største Betydning for det juridiske Fag, helt er fri for de juridiske Udviklinger og Argumentationer, som jo nødvendigvis ellers maa forekomme i, hvad han skal gennemlæse, og som særdeles ofte virke trættende og anstrengende. Thi stadig gælder jo, hvad jeg engang har hørt afdøde Professor Aagesen sige: Det juridiske Studium er ikke noget Sofastudium! Men her befinde vi os paa et i dansk Litteratur saa at sige ganske udyrket Felt, hvor vi ere frie for den sædvanlige juridiske Ballast og dog inde paa Emner af stor og gennemgribende Betydning, i hvert Fald for Strafferetten og Strafferetsplejen. Man kan derfor ikke noksom være Justitiarius Ingerslev taknemmelig for det betydelige Arbejde, han har anvendt paa i den foreliggende, smagfulde Form paa dansk Grund at omplante det udmærkede tyske Værk, som enhver dansk Forhørsdommer bør kende. Bearbejderen, der tilmed har forsynet Værket med adskillige, særdeles karakteristiske, Noter under Teksten, fortjener Tak ikke blot fra de egentlige Kriminalister, mellem hvilke han selv indtager saa fremragende en Plads, men sikkert ogsaa fra alle andre, hvis Gerning berøres af de i Bogen behandlede Emner, og for denne Kreds vil det maaske falde vanskeligt at sætte nogen Grænse.

C. E. Cold.

Hans Bittl: Die Delikte wider Leib und Leben nach dänischem Recht unter Berücksichtigung des schwedischen und norwegischen. Freiburg i. B. 1899. (99 Sider).

Fremkomsten af en Bog som denne er et Vidnesbyrd om, hvilket Overmaal af videnskabeligt sysselsatte Kræfter Tyskland er i Besiddelse af. Vi danske kunne godt være vor Straffelov bekendt; men den har unægtelig hverken den Modernitet eller det vidtstrakte Gyldighedsomraade, der fanger den almindelige Opmærksomhed. Naar da en fremmed vælger at anstille Undersøgelser over dansk Strafferet, glæder man sig paa sit lille Lands Vegne over, at det en Gang er blevet regnet for noget. Men stort videre end hertil kan Glæden heller ikke strække sig over for den foreliggende Dissertation for Doktorgraden ved Universitetet i Freiburg (Baden). Forf. har anvendt en Del Omhu paa at sætte sig ind i det Stof, hvormed han skulde arbejde. Selvfølgelig er han ikke kommen ganske uskadt over de Vanskeligheder, som selve det fremmede Sprog har frembudt. Til Eks. lader han den paa indtil 3 Aar ikendte Forbedringshusstraf, naar den udstaas i Celle, nedsættes til $\frac{1}{3}$ i Stedet for med $\frac{1}{3}$. Grundigheden er ogsaa paa flere Steder temmelig begrænset: den lille historiske Indledning er ikke ganske fejlfri, og Straffelovens Dato kunde vel i hvert Fald forlanges rigtig angivet.

Den afgørende Bebrejdelse mod Forf. er dog, at han ikke forholder sig tilstrækkelig selvstændig over for sit Emne. Han har læst den danske Strafferet i Goos's og til Dels Bornemanns Fremstillinger, har ogsaa fundet nogle af de interessantere Retsafgørelser og er endelig, hvad tysk Strafferet angaar, vel omtrent saa bevandret her, som det kan ventes af den jævnt flinke Kandidat, der har bestaaet sine Eksaminer. Paa Grundlag heraf kan han i Reglen ved Omtalen af de enkelte Paragraffer komme med et Citat af Goos's Arbejder, til hvilke han i det hele støtter sig, ligesom han efter Omstændighederne kan anføre nogle Udtalelser af Domstolene og drage Sammenligning med, hvad der gælder paa et tilsvarende

Omraade af den tyske Strafferet. Hvad der findes herudover, er ikke meget. Det Hensyn, der er taget til norsk og svensk Ret, indskrænker sig til et Minimum. Loven af 11. Maj 1897 om Vold mod sagesløs Person er ganske undgaaet Forf.s Opmærksomhed. Adskillige Vanskeligheder gaas der ogsaa ret flot hen over; saaledes bliver den danske Rets Stilling til det andetsteds meget omhandlede Spørgsmaal om Lægens Ret til operative Indgreb uden Patientens Indvilgelse afgjort ved et Par ret kategoriske Bemærkninger, som hvis Ophavsmand tilmed en dansk Læge opgives. Der, hvor Forf.s selvstændige Arbejde skulde begynde, nøjes han overhovedet alt for ofte med en flygtig Bemærkning, hvis han da ikke har sat Punktum allerede forinden. Til en samlet og kritisk Bedømmelse er der kun et Tilløb. Naar han berører Omraader, der falde uden for hans direkte Emne, viser det sig ogsaa enkelte Steder, at han mangler tilstrækkeligt Kendskab eller misforstaar de paagældende Lovbestemmelser. Heller ikke er det egentlig korrekt, at Bestemmelsen om formindsket Tilregnelighed skulde være »ejendommelig« for os, da den dog ogsaa findes baade i Sverige, Finland, Italien og adskillige svejtsiske Kantoner, for ikke at tale om Bestemmelserne i de ny Straffelovsudkast for Norge og Svejs.

Alt i alt har der dog vistnok været god Vilje hos Forf. til at forstaa den danske Lovgivning inden for det omhandlede Omraade; og hvis hans Kendskab til den dog viser sig mere overfladisk og hans Opfattelse mindre selvstændig end i og for sig ønskeligt, maa man ikke helt lade ude af Betragtning, at Sproget har beredt Vanskeligheder, der blive des større, jo intensivere Arbejdet skal udføres. Tyske Jurister, der paa Forhaand kunne antages ret blanke m. H. t. Kundskaber om dansk Straffelovgivning, ville af Bogen kunne lære et og andet i saa Henseende; for danske Læsere skulde Udbyttet nærmest bero paa de anstillede Sammenligninger med tysk Ret, og disse ere ikke synderligt dybtgaaende.

E. O.

Den kriminelle Retspleje i Danmark 1891—96.

Med dette nys udkomne Bind af statistisk Tabelværk er Bearbejdelsen af vor kriminelle Statistik paa det ældre Grundlag afsluttet, idet den ved Justitsministeriets Cirkulære af 11. December 1896 indførte betydningsfulde Reform, hvorfor der i nærværende Tidsskrift tidligere er gjort Rede*), traadte i Kraft fra 1. Januar 1897. Værket omfatter derfor ogsaa 6 i Stedet for som tidligere 5 Aar og ledsages af en Indledning, hvoraf man erfarer adskillige interessante Ting, som ere gode at bide Mærke i.

Det aarlige Gennemsnit at domfældte Forbrydere i hele Landet har været 4148 eller 2,4 pro mille af Befolkningen paa over 10 Aar. At Kriminaliteten i øvrigt i de sidste 25 Aar har været en Del i Stigning, ses af omstaaende Tabel, hvoraf imidlertid ogsaa erfares, at Stigningen i de sidste 20 Aar for hele Landet kun er ringe for Mændenes Vedkommende, endnu ringere for Kvindernes, og at København — tværtimod hvad man paa Forhaand vilde antage — endog viser Tilbagegang i Kriminaliteten:

Aarligt Gennemsnit af domfældte paa 100,000 Mennesker paa mindst 10 Aar.	Det egentlige Danmark.		København.	
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
1871—75.....	317,8	117,4	740,5	351,2
1876—80.....	354,6	121,1	882,5	384,1
1881—85.....	353,1	113,5	889,8	357,9
1886—90.....	358,8	120,8	792,9	397,4
1891—96.....	374,0	124,9	785,3	372,3

Dette tilsyneladende gunstige Resultat skyldes, at Berigelsesforbrydelserne siden 1876 ere gaaede ned fra omtrent

*) Bind XXI S. 54 ff.

$\frac{3}{4}$ til $\frac{2}{3}$ af samtlige Forbrydelser, medens til Gengæld Sædelighedsforbrydelsernes Antal er steget fra 4,7 til 8,4 og Voldsforbrydelsernes fra 7,9 til 10 % af samtlige Forbrydelser; navnlig er det i Aldersklasserne over 40 Aar, at Berigelsesforbrydelserne ere tagne af og Sædelighedsforbrydelserne tagne til, medens Voldsforbrydelserne have størst Omfang i Aldersklasserne under 30 Aar.

Hvad Aldersklasserne i øvrigt angaar, er Kriminaliteten hos unge Mænd fra 15—20 Aar siden 1876 stegen med 36 % for alle Forbrydelser under ét, for Berigelsesforbrydelser alene med 30 %, men for andre Forbrydelser med 61 %; for Personer under 15 Aar, der næsten udelukkende ere dømte for Berigelsesforbrydelser, er Stigningen derimod ikke betydelig, ja i de sidste 10 Aar er der endog saavel i som uden for København en bestemt Nedgang.

Forholdet mellem Mændenes og Kvindernes Kriminalitet har som sædvanlig været som 3 til 1, og den sædvanlige Rækkefølge mellem Landsdelenes forholdsvise Kriminalitet (København, Jyllands Købstæder, Øernes Købstæder, Øernes Landdistrikter, Jyllands Landdistrikter) har ogsaa holdt Stik. Størst er i saa Henseende Forskellen mellem Hovedstaden og Landet for de yngre Aldersklasser, idet Kriminaliteten for Mandspersoner mellem 15 og 20 Aar er næsten 5 Gange saa stor, for Drengene mellem 10 og 15 Aar næsten 7 Gange saa stor i København som paa Landet. For Kvindernes Vedkommende er Kriminaliteten i Alderen 15—25 Aar 10 Gange saa stor i København som paa Landet, hvad dog sikkert for en stor Del har sin Grund i de i København meget talrige Domfældelser for erhvervsmæssig Utugt, for hele Landet 1785, deraf for København 1479.

S. Grundtvig.

Officielle Aktstykker.

Justitsministeriet har under 8. Novbr. f. A. udsendt følgende Cirkulære til samtlige Amtmænd:

Justitsministeriets Opmærksomhed er saa vel fra lægelig Side som ved en Prøvelse af det Ministeriet foreliggende Materiale om Beskaffenheden af den Bespisning, der i Arresterne bliver tildelt de sammesteds hensiddende Varetægtsarrestanter og Personer, der udstaa Straf af simpelt Fængsel og Fængsel paa sædvanlig Fangekost, bleven henledet paa Nødvendigheden af at gøre Spørgsmaalet om de Grundsætninger, der, for saa vidt Forplejningen tildeles in natura, maa anses som det fornødne Grundlag for at fyldestgøre Arrestreglementets Bestemmelse om, at der skal ydes Arrestanterne god og forsvarlig Kost, til Genstand for nærmere Prøvelse. Dette Spørgsmaal har derefter været underkastet en indgaaende Under søgelse af en dertil nedsat Kommission af sagkyndige, og efter at Ministeriet har modtaget en af Overinspektøren for Fængselsvæsenet paa Grundlag af den nævnte Kommissions Resultater afgivet Indstilling, der i alt væsentligt er tiltraadt af det kgl. Sundhedskollegium, skal Ministeriet som Grundsætninger for den forsvarlige Bespisning af Arrestanter, for saa vidt denne foregaar ved Ydelse af Kost in natura, henlede d'Hrr. Amtmænds Opmærksomhed paa følgende Punkter, der maa anses som det nødvendige Grundlag for Ydelsen af det, hvorpaa Arrestanterne have Krav, og derfor af Justitsministeriet maa kræves ubetinget iagttaget for sunde Fangers Vedkommende.

- 1) Der gives 3 daglige Maaltider med tilhørende Uddelinger.
- 2) Der gives daglig varm Middagsmad med passende Variation og passende Tilsætning af Krydderier samt noget Brød til Middagsmaden uden for den under Nr. 3 omhandlede Brødration.
- 3) Den reglementerede Brødration af 1 $\frac{1}{2}$ daglig uddeles 2 Gange daglig, nemlig Morgen og Aften.

4) Minimalindholdet i den samlede Kost for en Uge bør i dagligt Gennemsnit udgøre c. 100 Gram Æggehvide, ca. 50 Gram Fedt og c. 500 Gram Kulhydrater.

Det tilføjes, at det anses for heldigst, at c. $\frac{1}{3}$ af den i Kosten indeholdte Æggehvide er af animalsk Oprindelse, og det anses for passende, at Middagsmaden indeholder c. Halvdelen af Dagens Æggehvidestof og Fedtstof og c. $\frac{1}{3}$ af dens Kulhydrater.

Til Vejledning om, hvorledes de ovennævnte Fordringer kunne ske Fyldest gennem en Bispisning, der vil kunne ydes, uden at de Udgifter, der for Tiden medgaa til samme, antages at ville overskrides, vedlægges Eksemplarer af et af ovennævnte Kommission udarbejdet Forslag til Regler angaaende Bispisningen af sunde Fanger i Arresthusene i Købstæderne uden for Kjøbenhavn og for Landjurisdiktionerne, der ved d'Hrr. Amtmænds Foranstaltning bedes bragt til samtlige Arresthusbestyrelsers Kundskab.

Det følger af sig selv, at for saa vidt Bispisningen ikke ydes in natura, men, foruden ved Tildeelse af Brødration, ved Udbetaling af Forplejningspenge, bør det ved Anvendelse af sidstnævnte paases, at ovennævnte Fordringer til Bispisningens Beskaffenhed i det væsentlige ske Fyldest, og paatvivler Ministeriet ikke, at Dhrr. Amtmænd for det Tilfælde, at saadant ikke maatte kunne fyldestgøres ved de for Tiden bestaaende Underholdspenge, ville drage Omsorg for, ved Henvendelse til vedkommende Kommunalbestyrelse, at passende Forhøjelse af disse finder Sted.

Af nærværende Cirkulære medfølger et Antal Eksemplarer, der ved d'Hrr. Amtmænds Foranstaltning bliver at tilstille samtlige Arresthusbestyrelser, paa hvis fulde Medvirkning til Opfyldelse af de i samme opstillede Krav Ministeriet paaregner, at de ville have deres Opmærksomhed vedvarende rettet.

Bilag.

Forslag til Regler for Bispisning af sunde Fanger i Købstædernes og Landjurisdiktionernes Arresthuse.

A. Arrestanter paa Vand og Brød.

Morgen: 1 Pd. Rugbrød	} fornødent Salt og Vand.
Middag: 1 Pd. Rugbrød	

B. Varetægtsarrestanter og Arrestanter i simpelt Fængsel eller Fængsel paa sædvanlig Fangekost.

Der holdes Maaltid 3 Gange daglig: Morgen, Middag og Aften. Morgen uddeles en varm Drik (Mælk, Øl, Te, Kaffe), $\frac{1}{2}$ Pd. Rugbrød. Middag uddeles 1 à 2 Retter varm Mad, som den bruges i tarveligere Husholdninger paa Egnen, med tilberøgt Næringsindhold og Variation og fornøden Tilsætning af Salt og Krydderier, saaledes at Næringsindholdet af den samlede Middagsmad for

1 Uge + Tørkostens Næringsindhold i samme Tidsrum giver et Gennemsnit af Næringsstoffer pr. Dag af 100 Gram Æggehvidestof, 50 Gram Fedt og 500 Gram Kulhydrater.

Til Middagsmaden gives indtil $\frac{1}{4}$ Pd. Rugbrød.

Aften uddeles en varm Drik ($\frac{1}{4}$ Pot Mælk, $\frac{1}{2}$ Pot Øl eller Te), $\frac{1}{2}$ Pd. Rugbrød.

Til Morgen og Aften kan endvidere passende gives Smør, Margarine, Svinefedt eller mager Ost,

Ca. en Trediedel af Æggehvidestoffer i Kosten bør helst være af animalsk Oprindelse, og Middagsmaden bør helst indeholde omtrent Halvdelen af Dagens Æggehvidestof og Fedt og ca. Trediedelen af Kulhydratet.

Gives til Tørkost daglig

4 Kvint Svinefedt = 20 Gram

1 Pd. Rugbrød = 500 —

$\frac{1}{4}$ Pot Mælk = 250 —

$\frac{1}{2}$ — Øl = 500 —

	Æggehv.	Fedt.	Kulh.
	Gr.	Gr.	Gr.
eller pr. Uge 140 Gram Svinefedt indeh.	0,00	140,00	0,00
3500 — Rugbrød —	280,00	17,50	1750,00
1750 — Mælk —	66,50	10,50	77,00
3500 — Øl —	0,00	0,00	280,00
bliver Indholdet af Tørkosten i 1 Uge.	346,50	168,00	2107,00
og Gennemsnit af Tørkost pr. Dag,....	49,50	24,00	301,00
Lægges hertil Middagsmadens Gennemsnit pr. Dag, bliver hele Kostens daglige Gennemsnit			
af Næringsstoffer..... 1ste Uge	105,91	48,85	510,78
2den Uge	108,81	50,51	517,88
3die Uge	108,44	51,82	510,01

	1ste Uge	2den Uge	3die Uge
Den daglige animalske Æggehv.	28,31	25,74	32,18
3: Procent af saml. dagl. Æggehv.	26,81	24,75	29,60

Middagsmaden udgør Procent af daglig Næringsindhold:

	Æggehv.	Fedt.	Kulhydr.
1ste Uge.....	53,22	50,71	41,05
2den Uge.....	52,22	52,00	41,83
3die Uge.....	54,57	53,50	40,98

Forskellige Meddelelser.

Kristelig Forening til vildfarende Børns Redning.

Aarsberetning 9. Septbr. 1898—31. Decbr. 1899.

Det er en stor og smuk Virksomhed, denne unge Forening i sin første Aarsberetning kan se tilbage paa: 123 Børn har den alt antaget sig, revet ud af deres ulykkelige Forhold og anbragt i sundere Luft for Sjæl og Legeme, alle udenfor København, hvor de 87 af dem havde hjemme, og for de 93's Vedkommende i private Hjem. Af Børnene vare de 92 Drengene, de 31 Piger, 8 under 10 Aar, 87 fra 10—15 Aar og 28 fra 15—18 Aar, og har end Beretningen mange sørgelige Ting at fortælle om dyb Elendighed, saa har den til Gengæld ogsaa adskillige Eksempler paa, at dette er en taknemlig Jordbund at arbejde i.

Om hvem kunde heller ingen tvivle, som véd, hvor lidt der ofte hører til at vinde et forsømt Barns Tillid og derigennem Indflydelse over det, men hvad adskillige havde tvivlet om, var, at Øjeblikket til Foreningens Stiftelse var det rette, just da Staten — som man da troede — snart vilde tage sig af Sagen og skabe den haardt tiltrængte Adgang til i langt større Omfang end nu muligt at fjerne Børn fra slette Omgivelser trods Forældres og Paarørendes Protest; sørgelige Folk havde ogsaa tvivlet om, at det kunde lykkes i vor af velgørende Foreninger saa overfyldte Tid at skabe en ny med tilstrækkelige Midler til en saa stor Opgave.

Overfor Resultaterne maa imidlertid al Tvivl forstumme, og man maa vide de Mænd Tak, der ikke ventede men gik paa med Dødsforagt og sejrede, selv om man ikke dermed kan anse Arbejdet for Børnene som endt og navnlig ikke tro, at Statens Indgriben i Længden kan undværes, dels paa det ovennævnte Punkt, og dels økonomisk.

Det sidste er navnlig klart af Foreningens Regnskab, hvoraf det fremgaar, at Aarsbidragene, som har været Kr. 16,125.00, ikke

har kunnet dække Udgifterne Kr. 17,790,^{os}, heri naturligvis ikke medregnet de til Foreningens Oprettelse etc. særlig medgaaede Omkostninger, forsaavidt disse ere rettelig specificerede i Regnskabet, hvad man dog maaske ikke helt tør gaa ud fra, idet f. Eks. Rejsseudgifter vel sagtens i dette Aar i Virkeligheden har været uforholdsmæssig stort og vil formindskes, efterhaanden som den egentlige Agitation for Foreningen bliver overflødig, som et i Længden ogsaa for kostbart Led i denne maa ogsaa nævnes Medlemsbladets Udgivelse, der har kostet Kr. 2956,^{..}. At Foreningen iøvrigt i økonomisk Henseende ledes forstandigt, fremgaar af, at saa godt som samtlige „Bidrag en Gang for alle,“ Kr. 23,219,^{..}, endnu ere i Behold, hvad de fremdeles bør blive for at sikre Foreningen under den for alle slige Foretagender visse Lov: at Aarsbidragene aftage regelmæssigt.

S. G.

Fængsler i Tyrkiet og Grækenland.

(A. Rivièrre, den bekendte Sekretær for Société générale des prisons i Frankrig, har efter International kriminalistisk Forenings Kongres i Buda-Pesth 1899 foretaget en Rejse paa Balkanhalvøen for at studere Fængselsvæsenet og giver i *Revue pénitentiaire*, efter at have omtalt de øvrige Balkanstaters penitentiære Forhold og fundet, at Rumænien er langt det mest fremskredne Land baade i Henseende til Organisation, Bygningsvæsen, Hygiejne og Klassifikation, følgende (forkortede) Skildring af Tyrkiets og Grækenlands Tilstande).

Tyrkiet. Politiministeren gjorde alt for at hindre mig i at trænge ind i Fængslerne: Opsættelser, ikke Væren hjemme, Løfter for den følgende Dag o. s. v. Han gav først efter under et personligt Besøg, hvori jeg erklærede, at jeg ikke kunde vente længere, at jeg ønskede straks at foretage mit Besøg i Fængslerne, og at jeg, i Tilfælde af, at Tilladelsen ikke blev givet mig, vilde drage den Slutning, at den Behandling, som blev Fangerne til Del i disse utilgængelige Huler, var saa slet, at den slet ikke kunde aabenbares. — Efter denne Udtalelse ringede Ministeren, lod Fængselsdirektøren komme og gav ham nogle Ordres paa Tyrkisk med sagte Stemme, hvorefter jeg sluttede, at jeg ikke vilde faa stort at se. — Det slog til. — Efter at være passeret Administrations- og Vagtbygningerne kom jeg ind i en stor beplantet Gaard, hvori nogle Trægittere indesluttede viase Klasser af domfældte. Gennem Gaarden førtes jeg i skraa Retning til det græske og muhamedanske Kapel. Derefter førtes jeg hen i et andet Hjørne af Gaarden til Hospitalet, hvor hver syg havde en Seng og syntes at blive behandlet meget godt; en Menu, som intet lod tilbage at ønske (Suppe, Brød og Kød), forevistes mig, hvorpaa mine Ledsagere beredte sig til ad den mest mulig direkte Vej at føre mig ud igen ad Indgangsporten.

Jeg protesterede ivrig og fik da Lov til efter nogen Tøven og livlig Raadførelse med Øjnene mellem mine Førere indbyrdes at kaste et Blik gennem Døren ind i en vældig Kasematte, der tjente til Sovesal. Af Fangerne, som tilbringe Tiden efter Behag i Gaarden eller i Sovesalen, tilberedte nogle deres Maaltider, andre deres Kaffe eller Tobakspiber; nogle lappede deres Tøj eller snittede smaa Genstande af Træ, adskillige røg Tobak, en eller 2 spillede paa „guzla“ eller sang paa den klagende, monotone Maade, som karakteriserer den tyrkiske Musik. Største Parten sov paa deres Maatter eller saa' ligefrem foran sig, i den ubevægelige Stilling, Ottomanen indtager, naar han intet har at bestille. Neden under Sovesalen var Klosetterne, som hverken vare tillukkede eller vellugtende. Ingen Fangedragt. — Fængselspersonalet bestaar af 45 Vogtere, en Direktør, om hvem der fortælles meget ondt, fire Læger, hvoraf én Sindssygelæge, og en Apoteker. — Jeg mærkede, at jeg nu maatte gaa, og jeg gik da ud ad Porten. Af mine hastige Indtryk og de ubestemte Svar, jeg fik paa mine Spørgsmaal, sammensatte jeg følgende Opgørelse:

I dette Fængsel, der rummer 675 Fanger, hvoraf jeg kun havde set en forsvindende Part, ere alle Racer (kristne og muhamedanske) sammenblandede; men for de domfældte findes nogle særlige Afdelinger. Om Kosten har jeg ikke kunnet dømme; thi den Menu, man viste mig, var ganske sikkert bestemt for den vagthavende Officer. Det blev sagt mig, men jeg har ikke kunnet kontrollere det, at der gaves Kød 2 Gange om Ugen, og de andre Dage Suppe om Morgen, Grød om Aftenen. Hvad jeg ved, er kun, at alt, hvad Fangerne ønske, kan faas udefra: Levnedsmidler. Tobak etc. Organiseret Arbejde gives ikke — er ikke engang tilladt. Der blev en Gang givet Fangerne Lov til at tilvirke forskellige Genstande, som Vogterne paatog sig at sælge i Basaren. For 14—15 Aar siden gav det, efter hvad der siges, Anledning til nogle Misbrug og Skænderier mellem Fangerne. Hvad gjorde man saa? Forhindrede slige Misbrug? Nej, det gik som med Konstantinopels Postvæsen. Da et Postvæsen for nogle Aar siden indrettedes i selve Konstantinopel, skete nogle Misbrug; det vil sige, der tilstilledes nogle høje Embedsmænd en Del lidet ærbødige Breve. Søgte man nu at straffe eller forhindre slige Forseelser? Nej, men Lokalposten blev afskaffet! For Tiden er det vanskeligere at sende et Brev fra Galata til Stambul end fra Galata til Kina. Paa samme Maade med Fængselsarbejdet. Det gav Anledning til forskellige Klager. Og Arbejdet blev afskaffet. — Det blev sagt mig, at i Provinserne overholdtes Forbudet ikke saa strengt, idet det tillodes Fabrikanten at leje Fanger til forskellige industrielle Arbejder. Det er muligt; men en tyrkisk Embedsmand, som taler til en fremmed om Forhold, som han ikke behøver at staa til Ansvar for.

siger saa mange aparte Ting. — Direktøren for Miter Hané (o: det Fængsel, jeg havde besøgt), forsikrede mig ogsaa, at i Provinserne vare Fængslerne meget bedre indrettede end i Konstantinopel. Jeg vilde gerne tro ham, men den Smule, jeg saa, i Bruzza og Smyrna, efterlod dog visse Tvivl hos mig. Direktøren fortalte mig ogsaa, at det antropometriske System snart skulde indføres, men at man ventede paa en Officiant, som skulde rejse til Paris for at lære det — — —. Hvad jeg kan forsikre, fordi jeg har faaet talrige overensstemmende Vidnesbyrd derom fra kompetente Sider, er, at Byens Arresthus, der ligger i Politiministerens Kælderetage, og som jeg ikke kunde faa Lov til at bese, er endnu afskyeligere end Miter Hané. Det var der og i Péras Arresthus, at saa mange Hundreder af Armenierne under Massakrerne, der fik Strømme af Blod til at flyde for det passive Europas Øjne, gik ind for aldrig mere at lade høre fra sig.

Jeg sagde om Miter Hané, at alle Racer fandtes.

Det var ikke rigtigt. Jeg saa Grækere, Tyrker, Albanesere, Bulgarer, Italiener; men jeg saa ikke en eneste Armenier. Hvor ere de henne? I hvilken Hule, i hvilken Afgrund ere de begravede? Hvilket Regimente ere de underkastede? Hvilken Behandling ere de undergivne? Paa Massakrernes Tid kunde man fra Al Meidans Pladsen høre Smertesskrig fra Fanger i Miter Hané. Mon det er anderledes nu? Ingen Kontrol eksisterer. Alle Gisninger ere tilladte.

Politiministeren fortalte mig, at i den nærmeste Tid skulde et nyt Fængsel bygges. Der skulde være nøjagtig Klasseinddeling, efter Køn, Alder, Straffens Varighed etc. Bypræfekten har for 3 Aar siden udkastet en Plan, som derefter er bleven forbedret af franske, tyske og engelske Arkitekter. Byggepladsen er udset, ved Slottet „de syv Taarne.“ Man ved bare ikke endnu, hvilken Arkitekt Planens Realisation, som vil koste en Million, skal betros. Lad os ikke regne med, at han findes foreløbig.

Tidligere var der paa Guldhornet, midt i Søarsenalet, et Tugthus af Sten med et stort underjordisk Fængsel. Det er nedlagt for 60 Aar siden. For Tiden blive de, der ere dømte til Straf over 5 Aar, (i Princippet), overførte til Centralfængslerne i Tripolis, St. Jean d'Acre, Sinope og Arghana. Miter Hané er intet egentligt Centralfængsel, men bruges dog som saadant. Dømte under 5 Aar udstaa deres Straf i Vilayetets Lokalfængsel. Men Principperne eksistere kun paa Papiret; Undtagelserne ere talrige. Ministeren erklærede, at de dømte, som have udstaaet 2 Tredjedele af deres Straf, som Regel blive benaadede. Dødsstraf, udtalte han, eksekveres næsten aldrig. Al Verden ved da ogsaa, at hans Kejserslige Majestæt har en sand Rædsel for Blod!

Grækenland. Her maa man nøje sondre mellem Athen og

Provinserne. — I Athen, hvor rige Folk have ofret store Pengesummer paa Opførelsen af to Mønsterbygninger, er Tilstanden omtrent tidssvarende, i det mindste indtil videre. I Provinserne er der i 80 Aar ikke sket det mindste Fremskridt i hverken Bygninger, Adskillelser, Personale eller Arbejde. En eneste Undtagelse maa gøres for de ioniske Øer, hvor de af Englænderne byggede Fængsler ere et civiliseret Land værdige. Dog fortjener det at bemærkes, at de private Patronageselskaber for forladte og forbryderske Børn gøre fortjenstfulde og heldige Anstrengelser for at komme paa Højde med det øvrige Europas og i det mindste have bragt Grækenland til i saa Henseende at indtage en høj Rang blandt Balkan-staterne.

Athen. Jeg sagde, at Athen besad 2 Mønsterfængsler. Det har været sandt, men gælder nu kun for et af dem. Syngros Fængslet, bygget i 1888 paa Landevejen fra Athen til Phaleron, og som skyldes Filantropen Syngros' Gavmildhed, var oprindelig Cellefængsel. Den nuværende Direktør mente imidlertid, at Cellerne vare unyttige, og at en Sammenblanding af Fangerne var mere praktisk, hvorfor han for 18 Maaneder siden lod Cellerne nedrive! For Tiden er der hverken i Sovesalene eller Værkstederne nogen Adskillelse, undtagen for de dødsdømte og Livstidsfangerne, som vente paa at blive transporterede afsted. Fængslet er bestemt til Udstaaelse af korte Straffe (under 5 Aar^{*)}). Det rummer 238 Fanger, hvoraf 18 under Tiltale. Det ligger paa Hjørnet af 2 Gader, med Vinduerne direkte ud til disse, lige over for Attalas Søjlehal, der adskiller det fra en ussel Moske, der bruges som Militærfængsel. I Nærheden findes Byens Arresthus for 200 tiltalte i en gammel Gendarmerikaserne. Det særlige Kvindefængsel findes i Piræusgaden, men skal erstattes af et stort Fængsel, der er under Opførelse for 100 Kvinder, nær ved Averoffs Korrektionsanstalt (se ndfr.). Arbejdet, der er obligatorisk i alle Fængsler, er i Syngros Fængslet godt organiseret. Kun en Tredjedel af Fangerne er uden Beskæftigelse. Arbejdet er Kurvefletning, Snedkeri, Stolestopning, Bogbinderi, Forgyldearbejde og Syning. De fleste Fanger udøve deres eget Haandværk; de, der intet kunne, lære af de andre. Entreprenører købe og udnytte Produkterne. Bospisningen af Fangerne koster 35 Ct. pr. Dag. Et Sygehus er under Bygning. Store Fængsels-gaarde; godt og tilstrækkeligt Fængselspersonale. — Et Fængsels-selskab under Dronningens Forsæde besøger Fangebesøg, væsentlig af Damer, der tage sig af de syge og føre Samtaler med de øvrige Fanger i Taleværelset, men den nuværende Direktør er ikke gun-

^{*)} Efter L. 26. Juli 1885 deles Fænglerne i ¹) Arresthuse, ²) Forbedringshuse eller Fængsler for korte Straffe, ³) Tugthuse for domfældte til mere end 5 Aar.

stigt stemt for disse Besøg. For de løsladte søger et andet Selskab (Parnas-Selskabet), forskaffer dem Logis, Jærnbanebilletter og betaler deres Gæld til det offentlige for Fængselsforplejningen, der ellers kan medføre Gældsfængsel. — Averoffs Korrektionsanstalt er udelukkende for Børn, som ere idømte Fængselsstraffe over 1 Maaned. Der findes 180 Børn, inddelte i 6 Afdelinger efter Alder og Straffetidens Varighed. Kun 39 ere dømte til Straffe under 2 Aar, alle de øvrige skulle udstaa længere Straffe, 4 livsvarigt Fængsel. Arbejdet er vel organiseret i 4 Værksteder, der staa under en Entreprenør, der udbetaler Fangen Halvdelen af hans Arbejdes Værdi, hvoraf han dog kun kan disponere over en Ubetydelighed, idet Resten opbevares til Løsladelsen; den anden Halvdel tilfalder Staten. Ca. 50 Børn ere ubeskæftigede; men det er Meningen at indrette et Bogbindingsværksted og en Stolefabrik, hvortil Dronningen giver Bidrag. Endvidere ere 20 Børn beskæftigede med Opførelsen af Kvindefængslet, hvortil Dronningen ligeledes har skaffet Midlerne og selv ydet væsentlige Bidrag. De ere under Tilsyn af en Vogter og 2 Soldater og bære Jærn om venstre Fod. Ikke desto mindre ere de alle veltilfredse med denne Beskæftigelse. Hver Uge faa Børnene en Karakter for Opførsel og Arbejde, hvilket indskrives paa det Folio, og paa dette beror Indstillingerne om Benaadning; betinget Løsladelse kendes ikke. Disciplinærreglementet omhandler en Mangfoldighed af Straffe, som viser, at Grækerne ikke over for deres unge Forbrydere ere forfaldne til den Sentimentalitet, vi udvise: Vand og Brød, Berøvelse af Adgang til Læsning, til Arbejde, mørk Celle, Knebling, Ris. Belønningslisten er derimod hurtig forbi. Nogen Appel til Barnets ædlere Følelser kendes ikke; hverken Udmærkelsestegn, særlige Hverv eller deslige findes. Det eneste, der nævntes, var Retten til at købe Ekstraforplejning.

Provinserne. Tugthusene findes rundt om i Forterne og ere nærmest at sammenligne med Bjørnegrave, i hvis Bund Fangerne ere overladte til den mest ødelæggende Lediggang. Soldater udgøre Tilsynspersonalet foruden en Chef og en Vogter. De egentlige Fængselsbygninger ere overalt yderlig slette. Personalet utilstrækkeligt og uden Uddannelse. Adskillelser mellem Fangerne findes ikke. Føden er utilstrækkelig. Renligheden ringe. Loven paalægger alle domfældte Arbejde, men uden for Athen findes ikke et Værksted. Foruden Cigaretuier, aaaa Knive o. dsl., som fabrikkes i Nauplia, Patras, Aegina og flere Steder, ere ydre og indre Reparationsarbejder under Ledelse af Soldater den eneste Beskæftigelse, der gives de 5487 domfældte, som d. 1. Oktober fandtes i de græske Fængsler. Til hvert Fængsel er knyttet en Tilsynskommission, hvori Præfekten, Retsbetjenten og Statsanklageren have Sæde, men dens Virksomhed forhindrer ikke, at Tilstandene omtrent ere som i Tyrkiet. Dog denne Tilstand vil ikke vedvare.

Ved Siden af Øvrighedspersonerne, der ikke have Begreb om deres Opgaver — jeg har truffet Forhørsdommere, der aldrig havde hørt Ordet „Fængselssystem“, som de selv skulde kontrollere — er der en Skare oplyste, virksomme, uegennyttige Folk, der studere disse Spørgsmaal, gøre dem bekendte ved Pressen, i Bøger og i Foredrag. I 1894 nedsattes en Kommission af Ministeriet Sotiropoulos for at reformere Straffeloven. Den opløstes ved Ministeriets Fald. Lad os haabe, at en ny Kommission, mere solid end Ministerierne, snart maa blive nedsat.

Frankrigs Kriminalstatistik 1896.

Statistikken viser en endnu gunstigere Situation i 1896 end i 1895. Bedringen har ikke blot holdt sig, men Kriminalitetens Nedgang strækker sig til næsten alle Beretningens Kategorier. Det er navnlig de mindreaariges Forbrydelser og Recidivet, som fortjener Opmærksomhed. Fra 1894 til 1896 ere 19000 færre tiltalte komne for Politiretten. For Hovedforbrydelsens Vedkommende. Tyveri, maa man gaa 20 Aar tilbage i Tiden, til 1885, for at finde det samme Tal: 44762 i 1896 og 44554 i 1885. I Løsgænger og Betleri findes ogsaa en Nedgang, der dog maaske mere skyldes Repressionens voksende Lømfældighed end en Forbedring af Tilstandene. Bedragerierne ere derimod tiltagne med 2%, og Vold med 4413 Tilfælde. Over for mindreaarige vise Domstolene en stigende Tendens til at undlade Straf og i Overensstemmelse med de nyere Bestræbelser sætte Opdragelse i Stedet. I 1896 blev saaledes 28% af de tiltalte fritagne for Tiltale mod 20% i 1892 og 1895, 16% i 1893 og 1894. De første Gang tiltaltes Antal er i de sidste 5 Aar gaaet ned med 9000, Recidivisterne med 8000. Det er Virkningerne paa den ene Side af den betingede Straffedom (loi Bérenger), af Recidivistloven om Relegation paa den anden Side. Denne sidste Lov har i de 11 Aar, den har eksisteret, fjernet fra Frankrigs Grund 18000 Individuer, et Tal, der ikke blot absolut set maa influere paa Statistikken, men ogsaa ved det Antal slette Eksempler, Forførelser m. v., som Landet har undgaaet.

Ved Juryretterne tiltaltes 8550 Personer, 3 færre end i 1895. For Barnemord er Nedgangen fra 160 til 148, for Uterlighed mod Børn fra 580 til 511. Anklagede under 16 Aar udgjorde i 1896 29 Mænd, 15 Kvinder i 1896, kun 17 og 6. Samtlige anklagede under 21 Aar ere i de samme Aar gaaede ned fra 637 og 95 til 477 og 72. — Politiretterne paadømte i 1896 188761 Sager med 230368 tiltalte, 8000 færre end i 1895. Af mindreaarige dømtes 5635 mod 6118 i 1892, for Kvinder var Nedgangen fra 1090 til 938.

Loi Bérenger er i de sidste 5 Aar anvendt paa henholdsvis 17881, 20404, 21877, 23288 og 24117. Recidivisternes Tal er i samme

Periode gaaet ned med følgende Tal: 105380, 104528, 104644, 99434, 97271.

Beretningen undersøger med Rette, om de første Gang dømfældtes Tal ikke er steget som Følge af det Haab, saadanne Personer kunne gøre sig om at slippe med en betinget Dom. Det viser sig imidlertid, at de første Gang dømte i 2 Aar ere sunkne i Tal fra 126857 til 115556. Tilbagekaldelse af Strafudsættelser maa naturligvis tiltage i samme Forhold som deres Tal, der nyde godt af den, vokser. Tallene ere: 665, 885, 1147, 1261 og 1507.

Italien.

Efter Italiens nyeste Statistik udgør Forholdstallet af Drab 7 pr. 100,000 Indbyggere, mod 2 i Østrig, 0,85 i Tyskland, 0,42 i England, 0,35 i Skotland. Spanien kommer Italien nærmest med 5,31. De fleste Drab i Italien skyldes Had og Hævn; Begærighed og pekuniære Aarsager ere forholdsvis sjældne. Af 100 Drab foretages 17 med Overlæg (i Frankrig 42).

Francis Peek.

11. Septbr. 1899 atgik i London Francis Peek, Howard-Selskabets Præsident, ved Døden. Han tilhørte fra Fødselen et af disse mægtige City-Huse, der næppe findes uden for England, og hvis Indehavere betegnes som merchant princes. Hans store Intelligens skaffede ham hurtig en overvejende Indflydelse inden for det Firma, han tilhørte, og hvis Virksomhed han udvidede. Men paa samme Tid anvendte han en stor Del af sin Tid og sine Penge til Velgørenhed. En af hans Slægtninge, som kendte ham godt, har anslaaet den samlede Sum, han har uddelt i slige Øjemød, til 12½ Millioner Francs. Han var et ivrigt Medlem af den anglikanske Kirke, men hans Velgørenhed var ikke eksklusiv, og han undlod ikke at understøtte filantropiske Foretagender, som havde hans Sympati, selv om de iværksattes af andre Konfessioners Tilhængere. Frelsens Hær støttede han saaledes i høj Grad, skønt dens religiøse Tilsnit næppe tiltalte ham. Han har udgivet flere Bøger; en af dem: *Social wreckage*, om Pauperismen og dens Aarsager, har navnlig vakt stor Sensation. En anden angriber „Kasernesystemet“ lige saa vel for Fanger som for forladte Børn. For disse anbefalede han Anbringelse i Familier i saa stort Omfang som muligt; for Fangerne fordrede han endvidere Adskillelse og Opdragelse, fremfor alt Sondring mellem gamle og unge Forbrydere. Gennem Howard-Associationens Tilslutning opnaaede han den

Glæde at se flere af de Reformer, for hvilke han virkede, gennemførte af Lovgivningsmagten. I Selskabets Bestyrelse var han den metodiske, praktiske og resolute Aand, som han havde udviklet i sin Forretningsvirksomhed. Han brød sig ikke meget om lange Kommissionsmøder, hvor man taler meget og handler lidt. Han sagde en Gang til sin trofaste Sekretær, William Tallack: „De bedste Kommissioner, kære Ven, er dem, som bestaa af 2 Medlemmer, De og jeg.“ — Til at forebygge Forbrydelser blandt de unge ansaa han Undervisning og Religion for de bedste Midler. Han støttede af al Kraft Loven om tvungen Undervisning og var Medlem af Londons første Skolekommission. Ved Lovens Gennemførelse satte han al Energi ind paa at fremtvinge obligatorisk Undervisning i den hellige Skrift i alle Skoler. Da han ikke fandt de givne Forskrifter tilfredsstillende, deponerede han en Sum paa 125,000 Francs, hvis Renter skulde anvendes til Præmier for de Elever, der godtgjorde de bedste bibelske Kundskaber. Mr. Peek hviler nu i Shirley ved Cowydon i sin Families Gravsted. Ved hans Baare saas en Mængde Medlemmer af Londons Pengearistokrati: men endnu større Glans over den afdødes Navn kastede maaske den store Skare fattige, der sagde deres Velgører og Ven det sidste Farvel.

(Revue pénitentielle).

Danske Besvarelser af de den internationale
Fængselskongres i Bryssel 1900 forelagte
Spørgsmaal*).

I.

Besvarelse af Spørgsmaal 1 i Sektion II.

*Efter hvilke Principper bør Sundheds- og Lægevæsenet
i Strafanstalterne organiseres?*

*Hvorledes bør det regelmæssige Lægetilsyn med Fangernes
legemlige og sjælelige Helbred sikres?*

*Hvor langt bør Lægens Kompetence udstrække sig ved
Løsningen af Spørgsmaal angaaende Fangernes Ernæring,
Beklædning, Arbejde, disciplinære Straffe m. m.?*

I Danmark findes der to Kategorier af Fængsler, Strafanstalterne, hvor Strafarbejdet (Tugt- og Forbedringshusarbejde) afsones, og Arresthusene, hvor Varetægtsarrestanterne hensidde, og hvor tillige de kortere Straffe: Fængsel paa Vand og Brød, simpelt Fængsel og Fængsel paa sædvanlig Fangekost, afsones. Sundheds- og Lægevæsenets Ordning er selvfølgelig forskellig i Strafanstalter og Arresthuse. Kun i de førstnævnte findes der særlig fastansatte lønnede Fængselslæger, medens Lægegerningen i de sidst-

*) Se Tidsskriftet 1898 p. 4-6.

nævnte varetages af Distriktslægerne, som en dem ifølge deres Stilling paahvilende Embedspligt, for hvis Udøvelse de ikke erholde nogen særlig Betaling. Dog danne de store Arresthuse for København og de omliggende Birker en Undtagelse herfra, idet der til disse er knyttet særlige Fængselslæger.

De Distriktslægerne i deres Egenskab af Arrestlæger paahvilende Pligter fremgaa af Reglement for Arrestvæsenet i Danmark af 7de Maj 1846 Afsnit C, hvis væsentligste Indhold er følgende: De i Enkeltcelle hensiddende Arrestanter behandles i Reglen i Sygdomstilfælde i deres respektive Celler, dog kan Undtagelse (o: Indlæggelse paa Hospital) ske, naar det er nødvendigt, efter Aftale med Politimesteren. Saadan Aftale skal ogsaa foreligge, naar en paa Fællestue hensiddende Arrestant af Helbredshensyn skal indlægges paa Sygestue eller Sygecelle. Trænger en Arrestant til mere Bevægelse i fri Luft end den reglementerede eller til Ekstraforplejning, skal Lægen derom underrette Politimesteren. Ligeledes skal Lægen meddele Politimesteren, naar han anser Ophold i Celle som farlig for en Arrestants legemlige eller aandelige Tilstand. Endelig skal Arrestlægen paase, at Arrestanterne bruge de forskrevne Medikamenter og efterkomme hans Forskrifter, samt at Arrestforvareren og Arrestbetjentene iagttage deres Pligter over for de syge. — Foruden det, der efter disse Bestemmelser paahviler Arrestlægen, er han pligtig til at afgive — til Brug for Politiet og Dommerne — Erklæringer med Hensyn til Arrestanternes fysiske og psykiske Tilstand. Han skal saaledes navnlig erklære sig om Helbredstilstanden hos de domfældte, der skulle afleveres til Strafanstalterne, thi de maa ikke modtages i disse, naar de ere befængte med Utøj, eller naar de lide af Fnat, venerisk Syge eller anden smitsom Sygdom. Disse Bestemmelser ere i det hele ret fyldestgørende for Lægetilsynet med de i Arresthusene hensiddende Personer, navnlig i Betragtning af, at Opholdet i Arresthusene i Reglen er af kortere Varighed, dog kunde det ønskes, at

der fandtes udtrykkelige Bestemmelser om, at Lægen havde Pligt til af og til ogsaa at tilse de Arrestanter, der ikke blive meldte som syge til ham, samt til at føre Tilsyn med de hygiejniske Forhold i Arrestbygningen.

Det er imidlertid næppe Stedet her at gaa udførligere ind paa en Omtale af Arrestlægenes Stilling; thi de opstillede Spørgsmaal bør formentlig nærmest besvares for de ved Strafanstalterne fast ansatte Lægers Vedkommende.

For Fængselslægens Forhold til Strafanstaltens Administration gælder den almindelige Regel, at Anstaltens Inspektør — under Ansvar igen for sine foresatte — har det umiddelbare Tilsyn med, at samtlige Tjenesten ved Anstalten vedrørende Forretninger udføres paa forsvarlig Maade. Som Følge heraf sorterer Lægen med Hensyn til sin hele Embedsgerning under Inspektøren. Men Lægen har selvfølgelig ubetinget Ret til selvstændig at tage Bestemmelse om alt, hvad der falder ind under den egentlige lægelige Behandling af syge Fanger samt med Hensyn til det til hans Raadighed stillede Personale og Materiel. Han kan imidlertid ikke anordne noget, som strider mod Fængselsordenen eller de gældende Straffesystemer; men der kan efter Forholdenes Natur gives ham friere Hænder ved Fangebehandlingen paa Sygeafdelingen end uden for denne. Dog er Sygeafdelingen at betragte som en uadskillelig Del af Strafanstalten og er derfor hvad Administrationen angaar fuldstændig underkastet Inspektørens Myndighed. Enhver paa denne Afdeling henliggende Fange er saaledes undergivet de for Straffebehandlingen gældende Grundregler. Ved Mands-Anstaltens Sygeafdelinger er ansat en saakaldet Sygebetjent og ved Landets eneste Kvindeanstalt en Sygeplejerske, hvilke inden Ansættelsen skulle være i Besiddelse af den fornødne hospitalsmæssige Uddannelse. Deres Opgave er ikke alene at passe de syge Fanger, men ogsaa at forrette Opsynstjeneste paa Sygeafdelingen. De ere derfor pligtige at følge den for Opsynspersonalet gældende Instruks og navnlig at udøve Kontrol med, at de for Fangerne

gældende Bestemmelser iagttages under disses Ophold paa Afdelingen. Om de Brud paa Orden og Disciplin, der maatte blive begaaede af de derværende Fanger, skulle de gøre Indmeldelse til Inspektionen.

Det regelmæssige Lægetilsyn med Fangerne er ordnet paa følgende Maade. Ved Indsættelsen fremstilles enhver Fange for Lægen, der foretager en nøjagtig Undersøgelse af den paagældende, hvis Resultat tilligemed alt, hvad der i øvrigt kan bidrage til at belyse Fangens Helbredstilstand, navnlig tidligere Sygdomme, Familieforhold, Livsstilling og Oplysninger om tidligere Livsforhold, indføres i den saakaldte Lægeprotokol, der efter Justitsministeriets Paalæg føres ved samtlige Strafanstalter. Under Opholdet i Anstalten gøres enhver Fange til Genstand for en nøjagtig lagttagelse af hele den Maade, hvorpaa han bærer Straffen, hvorom Tilførsel stadig sker til den nævnte Protokol. Det noteres saaledes, hvilke Sygdomme han gennemgaar, og hvorvidt det har været nødvendigt at tilstaa ham noget ud over det reglementerede paa Beklædningens eller Ernæringens Omraade eller at underkaste ham nogen afvigende Behandling, f. Eks. med Hensyn til Længden af Opholdet i fri Luft, til Arbejdsydelsens Art eller Størrelse o. s. v. Endvidere bliver der i Protokollen gjort Optegnelser om Fangeres Vægt, idet denne stedse kontrolleres med visse Tidsmellemlum. Endelig skal enhver Fange fremstilles for Lægen inden Løsladelsen, ved hvilken Lejlighed den paagældendes Helbredstilstand i Sammenligning med Tilstanden ved Indsættelsen undersøges, hvorom der ligeledes sker Tilførsel til Lægeprotokollen.

Lægen, der ikke har Tjenestebolig paa Anstalten, og som ved Siden af sin Embedsgerning, der kun er lønnet med 1500 Kr. aarlig, har Ret til at give sig af med privat Praksis, er forpligtet til paa bestemte Tider — mindst 3 Gange om Ugen — at indfinde sig i Strafanstalten for at undersøge Sundhedstilstanden hos de indkomne og udgaaende Fanger og hos de Fanger, der have meldt sig som

syge, med Hensyn til hvilke han tager Bestemmelse om, hvorvidt det er nødvendigt at indlægge dem paa Sygeafdelingen, samt for at tilse de paa denne Afdeling hængende Fanger. Men desuden skal han selvfølgelig, naar der blandt Patienterne findes farlig syge, besøge disse saa hyppigt, som en Læge efter Pligt og Samvittighed bør tilse saadanne.

Foruden de syge Fanger behandles under Lægens Tilsyn i et særligt Lokale paa Sygeafdelingen i de Strafanstalter, hvor ældre og svagelige Fanger indsættes, de saakaldte Invalider. Disse ere Fanger, over for hvilke de almindelige reglementerede Forskrifter have maattet suspenderes paa Grund af vedvarende legemlige eller sjælelige Mangler, navnlig Alderdom, Lamhed og Blindhed, og som ikke ere i Stand til at udrette noget Arbejde.

Paa Sygeafdelingen i Strafanstalten for Kvinder findes derhos en særlig Afdeling for Fanger med spæde Børn, der ligeledes staar under Lægens Tilsyn. I Danmark maa nemlig de kvindelige Straffanger beholde deres diende Børn hos sig, indtil disse ere 1 Aar gamle.

Lægen er pligtig til at deltage i de ugentlige Officiantmøder, paa hvilke Fangerne gøres til Genstand for Omtale og Bedømmelse, og hvis hovedsagelige Formaal er at fremme Kendskabet til hver enkelt Fange. Paa disse Møder bliver Lægens Opmærksomhed jævnlig henledet paa Fanger, hvis legemlige eller sjælelige Tilstand ønskeliggør et skærpet Tilsyn.

Bliver en Fange saa syg, at han er uskikket til at arbejde paa en Tid, da Lægen ikke er til Stede, er Inspektøren bemyndiget til at lade den paagældende indlægge paa Sygeafdelingen.

Er en Fanges Sygdom af en saadan Beskaffenhed, at den kræver et større operativt Indgreb, kan Overinspektionen for Fængselsvæsenet efter den paagældende Fængselslæges Indstilling tillade, at vedkommende indlægges til Behandling paa et Hospital.

Fanger, der under Opholdet i Strafanstalten blive sindsyge, blive, efter at Sygdommen hos den paagældende ved Observation paa Sygeafdelingen er konstateret, i Reglen indlagte til Behandling paa en af Landets Sindssygeanstalter.

Lægen fører Tilsyn med de almindelige hygiejniske Forhold i Fængslet. Han drager saaledes Omsorg for, at der foretages betryggende Desinfektion efter smitsom Sygdom, og har til Pligt at henlede Opmærksomheden paa eventuelle hygiejniske Mangler, f. Eks. paa Beklædningens, Kostens, Ventilationens, Opvarmningens og Renlighedens Omraader.

For hvert Aar afgiver han en Beretning angaaende Fangernes Sundhedstilstand, der indeholder specificerede Oplysninger om Sygdomme og Dødsfald og særlig udførlige Bemærkninger om Selvmord og Selvmordsforsøg samt om de forefaldne Tilfælde af Sindssygdom.

Lægen er endelig forpligtet til paa Inspektionens Forlangende at afgive Erklæringer med Hensyn til Fangernes fysiske eller psykiske Tilstand eller om sanitære Forhold i Anstalten, naar dette af en eller anden Grund maatte være nødvendigt.

Med Hensyn til Fangernes Ernæring er Lægens Stilling saaledes. Naar Fanger henligge under Behandling paa Sygeafdelingen, kan han i Stedet for den almindelige ved Reglement fastslaaede Forplejning tilstaa dem Sygekost (Mælkekur, Feberkost og Rekonvalescentkost), for hvis Sammensætning der er fastslaaet særlige Reglementer. Dog er Lægen ikke absolut bunden til at følge disse Reglementer, idet han, naar det maa anses for paatrængende nødvendigt, kan anordne en særlig, for det specielle Tilfælde sammensat Kost, der dog ikke maa indeholde andre eller flere Levnetsmidler end dem, der efter vedkommendes Helbredstilstand maa anses for absolut nødvendige. Undtagelsesvis kan Lægen med Inspektionens Billigelse tilstaa Cellefanger i selve Fængslet Sygekost, men Hovedreglen er, at Sygekost kun maa nydes paa Sygeafdelingen, og paa Fællesfangeafde-

lignerne maa ubetinget kun den ordinære Forplejning ydes Fangerne.

I den ordinære Forplejning har Lægen dog Ret til at tilstaa Fanger, der lide af Fordøjelsesbesværigheder — hvad enten de have Ophold i eller uden for Sygeafdelingen — følgende Lempelser. I Stedet for Rugbrød, der udelukkende er reglementeret som Brød for sunde Fanger, kan han tilskrive dem Sigtebrød og i Stedet for Øl, der er reglementeret som Frokostdrik, skummet Mælk. Endvidere kan Lægen tilstaa Fanger, som ere beskæftigede ved strengt Arbejde, en forøget Kostportion. Skønt der ikke findes nogen særlig Bestemmelse, der hjemler Lægen en saadan Ret, er det endvidere Praxis, at han ogsaa efter eget fri Skøn kan tilstaa Fanger, hvis Helbredstilstand ønskeliggør det, en daglig Ration sød Mælk. Dog bør Tilstaaelsen saavel heraf som af Forøgelse af Kosten i det hele holdes inden for ret snævre Grænser; thi den almindelige Forplejning er sammensat saaledes, at den af de forskellige nødvendige Næringsstoffer indeholder saa meget, som en voksen Person i den kraftige Alder med jævnt Arbejde daglig behøver for at kunne vedligeholde Helbred og Kræfter, og Inspektionen er derfor berettiget til at skride ind, hvis Ydelsen af Ekstraforplejning bliver for almindelig.

Hvad Beklædningen angaar, kan Lægen — foruden at han selvfølgelig tilstaa syge Fanger de nødvendige Bandager o. l. — anbefale, at der gives Fanger, hvis Helbredstilstand ønskeliggør det, og hvad enten de ere under Sygebehandling eller ej, Uldtrøjer, Mavebælter og Underbenklæder, hvilke Genstande ikke ere reglementerede til Brug for Straffanger i Almindelighed. Hans Anbefaling i saa Henseende tages saa godt som altid til Følge. Svagsynede Fanger kan Lægen skaffe Brillen.

Med Hensyn til Arbejdet kan Lægen i Reglen kun anbefale Forandringer, medens Inspektionen i hvert enkelt Tilfælde bestemmer, om Anbefalingen kan efterkommes.

Hvad de disciplinære Straffe angaar, er Lægens Competence indskrænket til, at korporlig Straf ikke maa finde Sted, forinden hans Erklæring er indhentet om, at Fangen kan taale samme.

Trænger en Fange paa Grund af sin Helbredstilstand til et forøget Ophold i fri Luft, kan Inspektionen efter Lægens Anbefaling tilstaa den paagældende et saadant. Omvendt kunne gamle og svagelige Fanger efter Lægens Indstilling fritages for Gaardtur om Vinteren, naar Vejrforholdene ere særlig ugunstige.

Saaledes er i korte Træk Sundheds- og Lægevæsenets Ordning i de danske Strafanstalter, og denne er i alt væsentligt fyldestgørende. Den hviler paa den Grundsætning, at Lægetilsynet med Fangerne bør være saa omhyggeligt og omfattende som muligt og de hygiejniske Betingelser, hvorunder de leve, saa gode, som Forholdene i det hele tilstede, dog under stadig Hensyntagen til, at de for Straffuldbyrnelsen gældende legale og reglementariske Forskrifter samt de til Grund for samme liggende Principper ikke tilsidesættes. At der stilles saa store Krav til Lægetilsynet og Sundhedsvæsenet i en Strafanstalt beror ikke alene paa, at Frihedsstraffen ikke bør være nogen Straf paa Liv eller Helbred, men ogsaa paa, at en stor Del af Fangerne som bekendt ere Individuer, der inden Indsættelsen i Strafanstalten lide af forskellige sygelige Tilstande i legemlig eller sjælelig Henseende og derfor trænge til et særlig omhyggeligt Lægetilsyn, og navnlig derpaa, at Straffen i sig selv rummer mange Farer for Individets Sundhed. Saaledes er Frihedsberøvelsen, den paa alle Omraader gennemførte Tvang, det sparsomme Ophold i fri Luft, Ensomheden og den ofte ved Forbrydelse og Straf frembragte psykiske Depressionstilstand alle Faktorer, der hver for sig indeholder Mulighed for en skadelig

Indflydelse paa Helbredstilstanden. Men det maa ved den lægelige Behandling af Fangerne stadig erindres, at Lægen ikke over for dem kan have saa frie Hænder som i sin private Praksis. Han kan kun forordne de Lægemidler, den Ekstraforplejning og den særlige Behandling, som ere ubetinget nødvendige for Helbredelsen, og maa i sin Virksomhed stadig holde sig inden for de Grænser, som drages ved de for Straffuldbyrdelsen gældende almindelige Principper. Det er derfor ønskeligt, at Lægen — saaledes som det ogsaa i Danmark er Tilfældet ved hans Nærværelse paa Officiantmøderne — har Lejlighed til at sætte sig ind i disse Principper og i den praktiske Udøvelse af dem, thi herved vil det blive lettere for ham i de enkelte Tilfælde saavel at tage Hensyn til disse som til den paagældende Fanges Helbred.

Der er fra forskellige Sider anket imod, at Fængselslægerne, saaledes som det er Tilfældet i Danmark, have Ret til at beskæftige sig med privat Praksis. Herom kan der ikke opstilles nogen bestemt Regel, thi, hvorvidt dette vil være tilladeligt, maa bero paa, hvor omfattende Fængselslægens Gerning er. Naar Antallet af Straffanger i de enkelte Anstalter som i Danmark i Reglen ikke gaar over ca. 350 Individer, er der intet til Hinder for, at Lægen kan besørge en, endog ikke ubetydelig privat Praksis og endda have tilstrækkelig Tid til — hvad Erfaringen har vist — at røgte sit Embede med Samvittighedsfuldhed og Iver.

Saavel i Danmark som andetsteds har den Anskuelse — navnlig fra lægekyndig Side — været hævdet, at Fængselslægerne skulle være Psykiatikere ex professo. Dette Forlangende er imidlertid ikke berettiget. Fængselslægenes Gerning er af en saa omfattende og forskelligartet Beskaffenhed, at man ved at overlade den til en Specialist ofte let vilde risikere, at der vilde blive lagt for megen Vægt paa en enkelt Side af Virksomheden, til Skade for andre lige saa vigtige Sider af samme. Derimod er det selvfølgelig af Betydning at Lægen uden at være særlig

Sindssygelæge bør have en ret fyldig psykiatrisk Uddannelse for at kunne erkende de ikke sjælden forefaldende Psykoser. At behandle dem vil i hvert Fald i Danmark i Reglen ikke blive Fængselslægens Sag, idet de sindssyge Fanger som nævnt indlægges paa Landets Sindssygeanstalter. Den bekendte danske tidligere Fængselslæge Dr. med. Mygge har i et Skrift om Fængselslægens Opgaver udtalt sig saaledes om de Krav, der bør stilles til den, der ansættes som Fængselslæge: »En nogenlunde alsidig Uddannelse vil utvivlsomt yde den bedste Garanti for, at intet væsentligt forsømmes, men tillige den bedste Garanti mod ensidig Overvurdering af denne eller hin specielle Side af Opgaven«, en Udtalelse, hvis Rigtighed er aabenbar for den, der i mange Aar har haft Lejlighed til paa nært Hold at iagttage Fængselslægens Virksomhed.

V. From.

II.

Besvarelse af Spørgsmaal 3 i Sektion II.

Har den indtil nu vundne Erfaring med Hensyn til Cellestraf, den være anvendt enten som eneste Fuldbyrdelesmaade af alle Frihedsstraffe eller alene af visse af disse Straffe, enten under hele Straffens Forløb eller kun i en vis Del af Straffetiden, givet Resultater, som tillade at bedømme denne Straffemaades Værd i Almindelighed og af de enkelte Anvendelsesformer i Særdeleshed, særlig fra følgende Synspunkter:

a) med Hensyn til dens Indflydelse paa Forbrydelse og Tilbagefald i de Lande, hvor den helt eller delvis er bleven anvendt,

b) med Hensyn til dens Følger for de Fangers legemlige og sjælelige Helbred, der i en kortere eller længere Tid have udstaaet den?

I Danmark afsones Cellestraf i Arresthusene, Tvangsarbejdsanstalterne og Strafanstalterne.

I Arresthusene afsones de mindre Frihedsstraffe, som ikke ere forbundne med Arbejdstvang. Deres Udstrækning er fra 2 Dage til 2 Aar; det er dog meget sjældent, at saadanne Straffe komme til Anvendelse ud over $\frac{1}{2}$ Aar, idet Straffeloven for mange Forbrydelser giver Valg mellem Fængsel og Strafarbejde, hvis Minimum for saa vidt det udstaaes i Celle er $\frac{1}{2}$ Aar, og Domstolene foretrække at anvende Strafarbejde i saadanne Tilfælde fremfor længere Fængselsstraffe. I Begyndelsen af Aarhundredet fandtes der kun meget faa Celler i Arresthusene, og kun for Forbrydere under kriminel Lavalder var en Afsondring fra ældre, grove og forhærdede Forbrydere paabudt. I 1841 paabydes det*), at alt »Samkvem mellem Fangerne, som kan befordre indbyrdes Fordærvelse, omhyggelig afværges«, og siden den Tid er der saavel i nyopførte Arresthuse som i de ældre indrettet et stort Antal Celler, saa at den langt overvejende Del af Fangerne have kunnet anbringes i Celle i de sidste halvhundrede Aar. I Beretningerne om Arresthusene, hvilke tillige rumme Varetægtsarrestanter og Bødefasonere, oplyses det ikke, i hvilket Omfang Cellen er benyttet til Strafafsoning, og heller ikke gøres der særlig Rede for Straffangernes Helbredstilstand. Det stillede Spørgsmaal kan derfor for Arresthusenes Vedkommende ikke belyses med Talstørrelser. Der er imidlertid ingen Tvivl om, at Cellens almindelige Benyttelse til Afsoning af mindre Frihedsstraffe i Arresthusene er et stort Gode saavel for Fangerne selv som for Retstilstanden. Cellens Betydning er ganske vist

*) Kgl. Res. af 22. Decbr. 1841.

her væsentlig kun af negativ Art, men alene det, at yngre og mindre forhærdede Fanger under Afsoningen forhindres i at blive daarligt paavirkede ved Samtaler med ældre og mere forhærdede Forbrydere, er af uskatterlig Værdi. Netop ved de første famlende Skridt paa Forbryderbanen, saadanne som straffes med de mindre Frihedsstraffe, er det af største Vigtighed, at skadelige Indflydelser, som kunne blive skæbnesvangre for paagældendes hele Fremtid, holdes borte. Heller ikke er det udelukket, at Cellen kan faa en mere positiv Betydning til Gavn for Fangerne; den tilvejebringer i alt Fald Muligheden for at bibringe dem en god Paa-virkning, hvis en saadan fra nogen Side forsøges, og giver dem Lejlighed til nyttig Læsning og alvorlig Selvbetragtning. Ved enkelte større Arresthuse er der ansat særlige Arrest-præster, som regelmæssigt tilse Fangerne og holde Guds-tjeneste. I en stor Del af de mindre Arresthuse tilser Stedets Præst jævnlig Fangerne, og overalt ere Præsterne pligtige til at besøge Fanger, som begære saadant Besøg. — En Forudsætning for Cellens gode Virkning paa Straffe-fangen er det, at han ikke allerede ved en Varetægtsarrest i Fællesskab har været Genstand for daarlig Paa-virkning. I saa Henseende maa Forholdene her til Lands nu siges at være tilfredsstillende, idet der, efter at Staden Køben-havn, som i denne Retning stod tilbage for det øvrige Land, i Løbet af de sidste 10 Aar har bygget 3 nye Arrest-huse, for Tiden ingen Mangel er paa Celler til Varetægts-arrestanter. — I alle Arresthuse føres regelmæssigt Læge-tilsyn med Fangernes Helbredstilstand, og om nogen skade-lig Virkning af Cellen paa Fangernes Helbred kan der paa Grund af Straffens ringe Længde ikke være Tale.

I Tvangsarbejdsanstalterne afsones Straffe paa indtil $\frac{1}{2}$ Aar for Løsgængeri og Betleri, erhvervsmæssig Utugt, visse Voldsgerninger og for disciplinære Forseelser, begaaede af Fattiglemmer. Denne Institution har nu be-staaet her i Landet i over 100 Aar, idet den første Tvangs-

arbejdsanstalt oprettedes i København i 1799. Som Navnet angiver ere Fangerne i disse Anstalter forpligtede til Arbejde, og det tilsigtes herved at vænne dem til Arbejdssomhed. De behandles dels i Celle, dels i Fællesskab. Fællesfangerne arbejde sammen om Dagen, men tilbringe Natten i Natceller eller Sovebokser. Anstalterne ejes af Kommunerne, og der føres ingen officiel Statistik over dem. Det geistlige og lægelige Tilsyn er her ordnet paa samme Maade som ved Arresthusene. Siden 1891 er Cellernes og Natcellernes Antal blevet betydeligt udvidet. Afsondringen øver her samme heldige Indflydelse som i Arresthusene. og siden 1891 er Fangetallet i Aftagende. Ogsaa disse Straffe ere for korte til, at de kunne have nogen skadelig Indflydelse paa Fangernes Sundhedstilstand.

I Strafanstalterne afsones alle langvarigere Frihedsstraffe, som ere forbundne med Arbejdstvang. Der skelnes i Straffeloven mellem 2 Arter Strafarbejde: Forbedringshusarbejde, som, naar Straffetidens Længde tilsteder et Valg, navnlig idømmes de yngre Forbrydere og ordinært afsones i Enkeltcelle, og Tugthusarbejde, som idømmes de ældre og mere forhærdede Forbrydere og saadanne, som have begaaet grovere Forbrydelser. Tugthusstraf afsones ved Arbejde i Fællesskab om Dagen i afsondrede mindre Afdelinger, medens Natten tilbringes i Natceller. Forbedringshusstraf kan idømmes fra 8 Maaneder til 6 Aar og Tugthusstraf fra 2 Aar til Livstid. Forbedringshusfanger, som afsones Cellestraf, faa en i Forhold til Straffetidens Længde fremadskridende Forkortelse af Straffetiden fra en Fjerdedel til Halvdelen. Kunne de ikke taale Ensomhedsstraf eller findes denne uhensigtsmæssig over for dem, kunne de omflyttes til Behandling i Fællesskab sammen med Tugthusfangerne. Det samlede Antal af Celler til Afsoning af Forbedringshusarbejde er for Tiden 566, deraf 464 for Mandsfanger og 102 for Kvindefanger.

Ved administrative Bestemmelser er Cellestraffens Ud-

førelse i Tidens Løb nærmere reguleret. Den for Tiden gældende Ordning er følgende: Hovedmængden af Forbedringshusfangerne, nemlig Mandspersoner under 30 Aar og Mandspersoner over denne Alder, men ikke over 60 Aar, som straffes 1ste Gang med Forbedringshusarbejde, behandles i streng Isolation baade under Arbejde og Hvile, i Skole og Kirke. Naar de føres ud af Cellen, er deres Ansigt bedækket, og hver Fange har sin særlige Spadseregaard. Den øvrige Del af Forbedringshusfangerne i Celle, nemlig alle Kvinderne, Mænd over 60 Aar og Mænd over 30 Aar, som tidligere have udstaaet Strafarbejde, isoleres mindre strengt, idet de sidde sammen i Kirken og ikke have Ansigtet bedækket, naar de føres ud af Cellen. Paa samme Maade behandles ogsaa Mandsfanger, som efter Hovedreglen skulde underkastes streng Isolation, naar de paa Grund af legemlige eller sjælelige Mangler ikke kunne udføre det daglige Arbejde eller udholde streng Isolation. For unge Fanger under 15 Aar er der indført en modificeret Cellestraf med Arbejde i fri Luft og Undervisning i en Fællesskole. Siden 1868 er samme Form af Straf ogsaa bragt til Udførelse paa enkelte Fanger mellem 15 og 18 Aar, naar det maatte befrygtes, at Ensomheden vilde skade deres Udvikling.

Cellestraf i den strengere Form er effektueret her i Landet siden 1859 og i den mindre strenge siden 1864. For Tiden behandles ca. 370 Mandsfanger i streng Isolation i Cellefængslet i Vridsløselille, ca. 60 Kvinde- og 50 Mandsfanger i mindre streng Isolation i Celleafdelingerne i Christianshavns og Horsens Strafanstalter, og 2 unge Fanger i en særlig Afdeling i Vridsløselille Cellefængsel. Indtil den 31 Marts 1898 har der fundet 11,184 Løsladelser Sted af Fanger, som have gennemgaaet den strenge Isolation. Hvor mange Fanger der have gennemgaaet den mindre strenge Isolation, kan ikke bestemt opgives, men deres Antal kan højst anslaaes til 3,500. Af unge Mandsfanger have i alt 73 nydt særlig Behandling. — Samtidigt er Fællesskabsstraffen

bleven fuldbyrdet paa Tugthusfanger og saadanne Forbedringshusfanger, som ikke egne sig for Cellen. Det indbyrdes Forhold mellem Celle- og Fællesskabsstraf siden Cellestraffens Indførelse er omtrent det, at de 3 Fjerdedele af samtlige løsladte have været behandlede i Celle og 1 Fjerdedel i Fællesskab.

Som Navnet »Forbedringshusarbejde« antyder indskrænker Lovgivningens Hensigt sig ikke, saaledes som ved Arresthusene, til at hindre Fangernes yderligere Forværrelse under Afsoningen, men der tilsigtes en positiv Paavirkning. Dennes Maal er at afholde Fangen fra gentagen Lovovertrædelse, og dertil benyttes i Fængslet alle med Ensomheden forenelige Midler, som kunne tjene til at opdrage Fangen og højne hans intellektuelle og moralske Standpunkt. Disse Midler ere Disciplin, Arbejde, Undervisning, Læsning af gode Bøger, Gudstjeneste og Samtaler under Cellebesøg af Fængslets Embedsmænd. Overensstemmende med Lovgiverens Hensigt ere Cellefængslerne udrustede med fornødne Apparater og Personale. — For øvrigt finder der ogsaa i Fællesfængslerne, om end i ringere Grad, en lignende opdragende Paavirkning Sted. — Hver enkelt Cellefanges Forhold er Genstand for Omtale og Bedømmelse paa ugentlige Møder af Fængslets Embedsmænd, og ved Løsladelsen gives der ham en Vedtegning om den Indflydelse, Straffen antages at have haft paa ham. For Arbejdet i Cellefængslet gælder den Hovedregel, at Fangerne saa vidt mulig skulle syssesættes med det samme Arbejde, hvorved de ernære sig uden for Fængslet. Der drives derfor alle Slags Haandværksarbejder, som kunne foregaa inden for 4 Vægge. Agerbrug er selvfølgelig udelukket, men Have dyrkning drives ved de unge Fanger inden for Ringmuren. Fanger, der ikke have lært noget Haandværk eller ikke i Fængslet kunne faa Arbejde ved dette, oplæres til forskelligt Husflids- og Haandgerningsarbejde. — Med Cellefangernes Sundhedstilstand føres et omhyggeligt Tilsyn af Fængselslægen, som heri støttes af samtlige Funktionærer.

Om Erfaringerne med Hensyn til Cellestraffens Værd, saaledes som den i de forskellige Tidsrum er udført her i Landet, findes der i de af Overbestyrelsen for Fængselsvæsenet udgivne Beretninger foruden almindelige Udtalelser af Embedsmænd ved Cellefængslerne, navnlig Præsten og Lærerne, en Del meget interessante Undersøgelser, der navnlig behandle Straffens Virkning i moralsk og sanitær Henseende. Ved Løsladelsen ere Cellefangerne paa Grundlag af alt, hvad der under Straffetiden fra alle Sider er fremkommet om dem, blevne fordelt efter den Virkning, Straffen antages at have haft paa dem i moralsk og sanitær Henseende, og de herved fremkomne Resultater ere sammenholdte indbyrdes og med Fangernes Alder, Straffetid, kriminelle Fortid og Hjemstavn.

De almindeligere Udtalelser i den første halve Snes Aar af Cellestraffens Udøvelse anerkende vel Cellens Evne til at forebygge moralsk Smitte og til at bringe Sindet i Ro og Ligevægt og gøre det modtageligt for god Indflydelse. Om Kvinder bemærkes det særligt, at Cellestraf i Almindelighed egner sig godt for dem, og at deres Natur med Lethed finder sig til Rette i denne Straf. Samtidigt betones imidlertid stærkt Farerne ved en for lang Ensomhed baade for Sjæl og Legeme. Der klages over Straffens Monotoni, som gør, at den gode Spire, der er nedlagt i Fangen, efter en vis Tid taber i Kraft og Frodighed af Mangel paa fri Jordbund til at udvikle sig i, og over, at der hos ikke faa Fanger, i Reglen i Løbet af det 3die Aar, indtræder en legemlig og sjælelig Slappelse. Endelig er det en almindelig Erfaring, at de korteste Straffetider ere ude af Stand til at frembringe nogen varig Forbedring.

Ved de specielle Undersøgelser paavises det:

- 1) at Straffen i moralsk Retning maa antages at have haft en heldig Indflydelse paa henved $\frac{1}{3}$ af Fangerne, men synes at have virket skadeligt paa omtrent lige saa mange i sanitær Henseende,
- 2) at jo længere Straffetiden er, desto større er Haabet

om en heldig moralsk Paavirkning, men desto større ogsaa Faren i sanitær Henseende,

- 3) at den Maade, hvorpaa Straffen er fuldbyrdet paa Fanger under 15 Aar, har været heldig i moralsk Henseende uden at medføre skadelige Virkninger paa deres Helbred,
- 4) at Straffen har virket meget uheldigt baade moralsk og sanitært paa en Del Fanger mellem 15 og 18 Aar, indtil der blev truffet den Bestemmelse, at Fanger i denne Alder kunde behandles sammen med Fanger under 15 Aar, naar de ikke anses egnede til Cellestraf,
- 5) at Fanger over 18 Aar paavirkes bedst, jo yngre de ere, men paa den anden Side ogsaa i den yngre Alder ere mest udsatte for Skade paa Helbredet,
- 6) at Recidivister ere mindre modtagelige for moralsk Paavirkning og ogsaa mere udsatte for at tage Skade paa Helbredet end de 1ste Gang straffede, hvorfor lang Tids Cellestraf anses uhensigtsmæssig over for tilbagefaldne, og
- 7) at Landbefolkningen er mere modtagelig for Cellestraffens moralske Paavirkning end Bybefolkningen, men Indflydelsen paa deres Helbred omtrent lige.

For at bøde paa Cellestraffens Monotoni indførtes der i 1866 i Vridsløselille Strafanstalt en fremadskridende Gradation af Straffen, dog med Bibeholdelse af den absolute Isolation. En lignende Foranstaltning er senere truffen ogsaa for de andre Cellefængsels Vedkommende. For at prøve, om ikke den legemlige og sjælelige Slappelsestilstand, som var iagttaget efter et længere Celleophold, væsentlig kunde hidrøre fra visse Mangler ved Forplejningen, indførtes der, efter at Spørgsmaalet havde været forelagt Landets øverste Sundhedsautoritet, i 1873 en Kostforbedring, og i 1868 paabødtes der skærpede Bestemmelser for Læge-tilsynet i Cellefængslerne, sigtende til en nøjere Prøvelse af den enkelte Fanges Skikkethed til at udholde Cellestraf. Endelig blev Arbejdsgrenenes Antal efterhaanden betydeligt

forøget, og interessante og lærerige Arbejder afløste tidligere Tidens tankesløvende Værkplydsning o. desl.

Efter at disse Foranstaltninger havde haft Tid til at virke, udtaler Beretningen for 1873—78, at Resultatet af Cellestraffen i Henseende til Tilbagefald maa siges at være godt, og at Straffen i det hele har virket bedre end man kunde vente, »saa at man i Virkeligheden maa undre sig over, at den har virket saa heldigt som den har«; dog gøres der Undtagelse med Hensyn til de korteste Straffe, som fremvise et uforholdsmæssigt Antal Tilbagefald. Om Cellestraffens Indflydelse paa Fangernes Sundhedstilstand gives der i Beretningen ikke nogen sammenfattende Udtalelse, men de tidligere Klager over Straffens svækkende Virkning ere forstummede, og Sygeprocenten viser en kende- lig Nedgang navnlig for de yngre i absolut Ensomhed be- handlede Mandsfangers Vedkommende. Sundhedstilstanden blandt disse Fanger vedbliver at gaa frem i det næste Fem- aar, hvilket bl. a. fremgaar af, at der af 1538 ved Ind- sættelsen sunde Fanger i 1873—78 løslades 158 i mindre god Helbredstilstand, medens der i 1878—83 af 1904 ved Indsættelsen sunde Fanger kun løslades 69 i mindre god Helbredstilstand; samtidigt ere Dødsfaldene blandt saadanne Fanger aftagne fra 14 til 6.

Senere er der i 1890 indført et nyt Bespisningsregle- ment for alle Fanger, hvorved Kosten gjordes mere varie- rende og dens Næringsindhold suppleredes overensstem- mende med Fysiologiens Fordringer, endvidere er der ind- ført Kontrolering og Pasteurisering af den til Strafanstalterne leverede Mælk og Kontrolering af Kød, endelig er Kvinde- fangernes Forplejning siden 1. April 1898 bleven yderligere varieret. I øvrigt er der ingen Forandring sket i Reglerne for Cellestraffens Udførelse; kun kan det nævnes, at der er opført en ny Skole ved Vridsløselille Cellefængsel i 1890, og at ogsaa Skolerne ved de andre Fængsler i de senere Aar ere blevne forbedrede, hvorved baade Isolationen og Under- visningen have vundet.

Det Indtryk, man faar af Oplysningerne og Udtalelserne i de seneste Aars Beretninger, er, at Cellestraffen efterhaanden fra alle Sider erkendes for den for Flertallet af Fanger tjenligste Straf. Ifølge Beretningen for 1886—91 anvendes i Horsens Strafanstalt, der er et Fællesfængsel for Mandsfanger med en Celleafdeling med mindre streng Isolation, hvortil bl. a. de Cellefanger overflyttes, som ikke have kunnet taale streng Isolation i Vridsløselille, Cellestraffen i saa stort Omfang som muligt paa Forbedringshusfanger, som uden Fare for deres Helbred kunne underkastes denne Straffemaade, idet man gaar ud fra, »at det er heldigst for Fangerne saa længe som muligt at undgaa Fællesstraffen; thi hvorledes denne end fuldbyrdes, kan det ikke nægtes, at den i rigt Maal giver Anledning til slette Bekendtskaber og megen demoraliserende Samtale«. I sin Beretning for 1897—98 udtaler Præsten ved samme Strafanstalt sig saaledes: »Fællesskabet gør ogsaa her sin uheldige Indflydelse gældende. Det er betydeligt lettere at paavirke Cellefangerne end Fællesfangerne. For den ikke fuldstændig moralsk fordærvede Del af Fangerne er Fællesskabet med sine ugudelige, raadne Samtaler, sit Praleri over udførte Bedrifter og sine Planer med Hensyn til nye Forbrydelser absolut et Tillæg til Straffen, som navnlig de Fanger lide under, der ere i Besiddelse af en Smule Dannelse og Sømmelighedsfølelse«. I Erkendelse af denne Fællesskabets Fare for moralsk Smitte er der i en længere Aarrække fra Bestyrelsens Side truffet en Mængde Forholdsregler sigtende til at begrænse Samkvemmet og Bekendtskabet mellem Fangerne saa meget som med det gældende Straffesystem muligt. Disse Forholdsregler have vist sig nyttige, og Præsten tilføjer herom følgende: »Det er mig dog en Glæde at kunne bemærke, at det skarpe Tilsyn med Fangerne paa de lavere Klasser yder en betydelig Hjælp til de Fanger, der ville holde sig for sig selv«. Gøres der saaledes administrativt, hvad der er muligt for at indskrænke Fællesskabet og dets skadelige Indflydelse, hvilket statistisk giver

sig til Kende i et stigende Antal Cellefanger blandt de løsladte*), viser Nedgangen i Antallet af Fanger, som dømmes til Tugthusarbejde**), at ogsaa Domstolene have accepteret Cellestraffens Fortrin for Fællesskabsstraffen, og at de, hvor de kunne, i stigende Grad vælge Forbedringshusstraf, der giver en Sandsynlighed for Straffens Afsoning i Celle, i Stedet for Tugthusstraf, som udelukker Cellebehandling. Endelig er det kendeligt, at der i selve Befolkningen efterhaanden har udviklet sig en rigtigere Vurdering af Cellestraffen og af det Arbejde, som udføres i Cellefængslerne til Fangernes Oprejsning. Cellen opfattes ikke længere som en blot Skærpelse eller Tortur og som Udklækningsapparat for Selvbedrag og Hykleri. Det er gaaet mere og mere op for Befolkningen, at Cellestraffen, som den udføres her i Landet, er et gode for Fangerne, et Fremskridt i Humanitet og Civilisation, og at den er en med Nationalkarakteren fuldt forenelig Straffemaade. Denne Forandring i den almindelige Opfattelse giver sig til Kende i en voksende Tillid, hvormed Fængselsselskabernes Bestræbelser for at jævne Vejen for de løsladte Cellefanger kommes i Møde***). Efter vor personlige Erfaring som henholdsvis Inspektør og Læge ved Landets største Cellefængsel i over 20 Aar kunne vi hertil føje, at der hos selve Fangerne kun yderst sjældent mærkes den Rædsel for Ensomhedsstraffen, som ikke var ualmindelig i Straffens Barndom. Nu anses det almindeligt af Fangerne for en Ulykke, naar deres Overflyttelse til Behandling i Fællesskab bliver nødvendig af Helbredshensyn, og kun meget sjældent fremkomme Cellefanger med Anmodning om at udtages af Cellen.

Revideres de tidligere anførte, i den første halve Snæs Aar efter Cellestraffens Indførelse gjorde, Erfaringer under

*) I 1897 er løsladt fra Horsens 61 Cellefanger mod 43 i 1891.

**) I 1891 er dømt til Tugthus 70 Personer mod 52 i 1897.

***) I Løbet af de sidste 10 Aar have Fængselsselskaberne forgrenet sig over hele Landet, og mange Privatmænd støtte virksomt Selskaberne ved at antage sig løsladte.

Hensyn til de senere efter Indførelsen af de ligeledes nævnte Reformer vundne Resultater, hvortil Materiale foreligger indtil 31. Marts 1898, kunne følgende Slutninger opstilles.

I) Straffen antages i moralsk Retning at have haft en heldig Indflydelse paa ca. 34 pCt. af Mandsfangerne og paa ca. 42 pCt. af Kvindefangerne. I dette Punkt bekræftes altsaa den tidligere Erfaring. Derimod bliver Resultatet i sanitær Henseende et ganske andet end dengang. Af Helbredshensyn maa overflyttes fra Celle til Fællesskab ca. 3 pCt. af Mandsfangerne og ca. 0,3 pCt. af Kvindefangerne; fra den strenge Isolation til den mindre strenge ca. 1,3 pCt. af Mandsfangerne. Herved og ved de øvrige ovenfor nævnte Foranstaltninger og Reformer afværges ganske en skadelig Indflydelse af Cellestraffen paa Fangernes Sundhed. Efter Beretningerne for de sidste 8 Aar har Sygeligheden blandt Kvindefanger i Celle og i Fællesskab været omtrent ens (daglig syg ca. 5 pCt.) og Dødeligheden ganske ens (1 pCt.), Sygeligheden blandt Mandsfanger i Celle i absolut Isolation lidt mindre end blandt Fanger i mindre streng Isolation ($1\frac{1}{4}$ pCt. mod $1\frac{1}{2}$ pCt.) og blandt Mandsfanger i Fællesskab noget større end blandt Cellefangerne (ca. 2 pCt.), og Dødeligheden blandt Mandsfanger i mindre streng Isolation og i Fællesskab ens (ca. $1\frac{3}{4}$ pCt.), men betydeligt mindre blandt Mandsfanger i absolut Isolation ($\frac{1}{2}$ pCt.). Af Sindssygdomstilfælde har der i samme Tidsrum været blandt Kvindefanger 40 og blandt Mandsfanger 222, hvilket, da der i Tidsrummet har befundet sig 871 Kvinder og 4227 Mænd i Strafanstalterne, giver henholdsvis 4,6 og 5,3 pCt. De allerfleste Tilfælde have været forbigaaende Stemningsanomalier og kortvarige epileptiske eller epileptiforme Anfald, som ere helbredede ved Behandling i selve Anstaltens Sygeafdelinger. Kun 6 Kvinder eller 0,6 pCt. og 26 Mænd eller ligeledes 0,6 pCt. have maattet indlægges paa Sindssygeanstalter, og deraf ere henholdsvis 2 og 5 blevne helbredede og vendte tilbage til Strafanstalterne inden Straffetidens Udløb. Naar Hensyn tages til, at en stor Del af

Fangerne ved Indsættelsen ere mere eller mindre medtagne af Drik og Udskejelser, og at ikke faa have arvelige Anlæg til Sindssygdom eller endog tidligere have været behandlede for Sindssygdom — i Mandsanstalterne anslaaes ca. 10 pCt. af Befolkningen ved Indsættelsen at være mere eller mindre abnorme paa det intellektuelle eller etiske Omraade —, og det derhos erindres, at der blandt den frie Befolkning i Landet antages at findes mindst 4 pro mille sindssyge, maa man med Rette undres over, at Sindssygdommene i Strafanstalterne kunne holde sig inden for de anførte Grænser. Cellen spiller ingen særlig Rolle med Hensyn til Sindssygdommenes Optræden i Strafanstalterne. Af samtlige 262 Tilfælde af Sindssygdom forefaldt de 165 blandt Cellefanger og de 97 blandt Fællesfanger; naar det erindres, at ca. $\frac{3}{4}$ af alle Fanger behandles i Celle, viser dette Forhold sig endog særlig gunstigt for Cellen. Af Selvmord har der i det omhandlede Tidsrum fundet 3 Sted, alle mandlige Cellefanger, deraf 2 i absolut og 1 i modificeret Isolation. Ingen af disse Fanger havde vist Tegn til Sindssygdom, og ethvert paavisligt Motiv til Gerningen mangler. Da der i Tidsrummet har befundet sig 5098 Fanger i Strafanstalterne, have 6 af 10,000 begaaet Selvmord, hvilket sikkert ikke kan kaldes noget stort Antal. Blandt den frie Befolkning har Selvmordenes Antal her i Landet i 1886—95 været 25,5 af 100,000. Disse Tal kunne af mange Grunde ikke ligefrem sammenlignes.

II) Den tidligere Erfaring, at der er større Udsigt til en heldig moralsk Paavirkning af Fangerne, jo længere Straffetiden er, og at de korte Straffetider ere saa godt som virkningsløse, staar fremdeles ved Magt. Der er efter de senere Erfaringer Grund til endnu stærkere at betone dette sidste Punkt. Beretningen for 1886—91 udtaler herom: »Erfaringerne i Femaaret bekræfte, at det særlig er de korte Straffe, der ofte ere virkningsløse. En Cellestraf paa 8 Maaneder, der afsones paa $\frac{1}{2}$ Aar, regnes ikke for en Lidelse af mange af de Individuer, for hvilke Skammen ved

Forbrydelse og Straf ikke eksisterer. De betragte snarere et saadant kort Ophold i Strafanstalten som en Hvile og som en Periode, i hvilken deres ved Indsættelsen nedbrudte Helbred kan blive restitueret.« Med andre Ord, de korte Cellestraffe ere uden Værd for de Fanger, der haardest trænge til Paavirkning. Ca. $\frac{1}{4}$ af alle Cellefanger ere ind-dømte paa $\frac{2}{3}$ Aar og ca. $\frac{1}{3}$ paa 1 Aar, der reduceres til $\frac{2}{3}$ Aar. Det vil sige, at over Halvdelen af Cellefanger hen-sidde mindre end 8 Maaneder i Cellefængslet. Det kan ikke med Billighed forlanges, at den intellektuelle og moralske Paavirkning, der i Fængslet kan bibringes i Løbet af højst 8 Maaneder, skal kunne frembringe en indre Revolution hos de Individuer, der have virkelig forbryderske Tilbøjelig-heder. Hertil kommer, at det gældende progressive System for Straffuldbyrdelsen fordrer en længere Tids Hensiddens for at virke med fuld Kraft. Da ca. Halvdelen af de 1ste Gang med Strafarbejde straffede inddømmes paa de 2 laveste Straffetider, gøres der altsaa fra Straffelovens og Straffuld-byrdelsens Side meget lidt for at standse disse Fanger paa deres forbryderske Bane den første Gang, de komme under Behandling i en Strafanstalt. Dette er fra et penitentiært Synspunkt en bagvendt Fremgangsmaade, idet Bestræbel-serne bør gaa ud paa at stoppe saa mange som muligt allerede ved den første Behandling i Cellefængslet*). Loven og Straffuldbyrdelsen lægge i Virkeligheden Hovedvægten paa Behandlingen af Recidivisterne, som først anden eller tredie Gang, de indsættes, dømmes paa saa lang Tid, at de kunne underkastes en mere indgaaende Paavirkning. Er-faringen, navnlig i de senere Aar, viser nu ganske vist, at saadan Paavirkning kan frembringe uventet gode Resultater, og den citerede Beretning udtaler herom: »Derimod ser

*) Det maa dog bemærkes, at der i rigtig Erkendelse af det progres-sive Systems Ufuldkommenhed fra 1898 i Vridsløselille Strafanstalt er indført 8 Timers ugentlig Undervisning i Skolen straks fra Ind-sættelsen for Fanger mellem 15 og 18 Aar, medens tidligere ingen Fange fik Skoleundervisning i de første 3 Maaneder.

man ikke sjældent glædelige Eksempler paa, at Straffe at betydelig Længde selv over for Individder, der tidligere Gang efter Gang have været indsatte i Anstalterne til Afsoning af korte Straffe, vise gode Resultater, idet de paagældende efter saadanne pludselig kunne tage sig sammen og holde op at begaa Forbrydelser, men hvor mange blive ikke i Mellemrummene mellem Straffene forhærdede og uimodtagelige for Paavirkning, og hvor meget mere maatte der ikke kunne udrettes ved en rettidig kraftig Indgriben? Med den anden Del af den her omhandlede tidligere Sætning, som udtaler, at Faren i sanitær Henseende vokser med Straffens Længde, stemme de senere Erfaringer ikke, i alt Fald ikke for de længere Straffetiders Vedkommende. Den Slappelsestilstand, som iagttoges hos adskillige Fanger, i Reglen i Løbet af det 3die Aar af Straffen, og som gav sig Udslag i kronisk Mathed, Fordøjelsesbesværigheder, Skørbug, Tuberkulose og Psykose, er nu meget mindre fremtrædende. De forholdsvis faa Tilfælde af denne Art falde nu tidligere i Straffetiden, mellem 1 og 2 Aar efter Indsættelsen, og overvindes, for saa vidt de skyldes Fængslets Indflydelse, hurtigt ved hensigtsmæssige Foranstaltninger som længere Gaardtur, Arbejde i fri Luft i Cellegaard, Kostforbedring eller, naar andet ikke hjælper, Overflyttelse til Fællesskab, og de faa ikke Tid til at udvikle sig til at blive farlige. Skørbug kendes saa godt som ikke mere i Cellefængslet, og Tuberkulose, som ikke kan paavises medbragt, forefalder meget sjældent og i alt Fald ikke oftere end udenfor. Om Psykoserne er talt foran, for saa vidt de overgaa til egentlig Sindssygdom. Desuden forefalder der ganske vist en Del lettere Tilfælde, navnlig periodiske melankolske Forstemninger og akutte Eksaltationstilstande, resulterende af de forandrede Livsforhold, særlig Savnet af Spiritus, men disse fortage sig i Reglen paa nogle faa Dage ved hensigtsmæssig Behandling. Den kritiske Tid er nu omkring 18 Maaneder efter Indsættelsen; er først dette Tidspunkt over-

staaet, har Organismen vænnet sig saaledes til Forholdene, at Helbredet ikke lider mere under Opholdet i Cellen.

III) Den 3die Erfaringssætning, at Behandlingen af unge Fanger under 15 Aar, som arbejde sammen under Opsigt i fri Luft og undervises daglig i en Fællesskole og i øvrigt hensidde i Enkeltcelle, har været heldig baade i moralsk og sanitær Henseende, bekræftes fuldstændigt ved den senere Tids Erfaring.

IV) Med Hensyn til Behandlingen af unge Fanger mellem 15 og 18 Aar stemme de senere Erfaringer med den tidligere, for saa vidt som Cellebehandlingen fremdeles maa anses uheldig for en stor Del af disse Fanger, i alt Fald de mandlige. Af saadanne unge Knægte findes der i Reglen en Snes Stykker i Cellefængslet, og deraf kunne paa Grund af de lokale Forhold kun højt regnet 3 aarlig behandles sammen med de unge Fanger under 15 Aar. Dette er ganske utilstrækkeligt, og heller ikke er denne Sammenblanding heldig for de unge Fanger. Langt flere trænge til at arbejde i fri Luft og til en energisk Fællesundervisning, idet Cellen standser deres legemlige og aandelige Udvikling. Hertil kommer, at der ogsaa mellem 18 og 20 Aar findes en Del Fanger, som paa Grund af legemlig og aandelig Uudviklethed have Skade af Cellen eller i alt Fald mangle Betingelserne for at have Udbytte af den. Af Fanger i denne Alder er der ca. et halvt Hundrede. Vi skønne, at der til Stadighed findes 20—25 unge Mandfanger mellem 15 og 20 Aar, som trænge til den omtalte Behandling med Arbejde og Undervisning uden for Cellen, og ere overbeviste om, at de, behandlede paa denne Maade under skarp Opsigt og maaske delte i visse Afdelinger efter deres Forbrydelse og moralske Standpunkt, ville kunne faa et ganske andet Udbytte af Straffen til største Fordel baade for dem selv og Samfundet. En saadan Behandlings Fortrin for absolut Ensomhed, hvad de her omhandlede Fanger angaar, fremhæves stærkt af Overlæreren ved Vridsløselille Cellefængsel i hans Beretning for 1897/98.

V) Den næste tidligere Erfaringssætning, at Fanger over 18 Aar paavirkes bedst, jo yngre de ere, men paa den anden Side ogsaa i den yngre Alder ere mest udsatte for Skade paa Helbredet, er endnu stadig gyldig, men det maa herved erindres, hvad der under forrige Punkt er bemærket, at saavel Hensynet til Paavirkningen som til Helbredet fordrer, at en Del af disse Fanger til Dels behandles uden for Cellen.

VI) Sætningen om, at Recidivister ere mindre modtagelige for moralsk Paavirkning end de 1ste Gang straffede, har fremdeles sin Rigtighed, og det gælder derfor, som foran under Punkt 2 paavist, om, at saa mange som muligt standses ved den første Behandling i Strafanstalten. Derimod kan det ikke antages, at de ere mere udsatte for at tage Skade paa Helbredet end andre Fanger. Erfaringerne i Cellefængslet vise nu tværtimod, at det langt overvejende Antal af dem paa Grund af deres Tilvanthed til Cellen kommer lettere over de kritiske 18 Maaneder og derefter befinder sig fortræffeligt og i Reglen udgaar legemligt og aandeligt sundere end de indkom. Det gaar med deres Helbred som med deres Moralitet; deres tidligere Liv har fordærvet begge Dele, men Cellestraffen er i begge Henseender en god Kur for dem, saafremt de da ikke ere nedsunkne i uafhjælpelig aandelig eller legemlig Invaliditet. Det kan derfor ikke erkendes, at lang Cellestraf i Almindelighed er uhensigtsmæssig over for tilbagelaldne. Cellen er ogsaa over for disse Fanger en Hindring for indbyrdes Forværelse, den skærper Frihedsberøvelsen paa en for dem særlig følelig Maade, der kan have afskrækkende Betydning, og saa længe de kunne taale Cellestraffen, ses der ingen penitentiær Grund til at berøve dem og Samfundet den Chance, som Cellestraffen frembyder for deres Rehabilitering. Hvor langt en Cellestraf kan udstrækkes uden derved at udsætte Fangens Helbred for Fare, ere de foreliggende Erfaringer utilstrækkelige til at udtale en bestemt Mening om; det fremgaar dog tydeligt af disse, at der,

naar de foreskrevne Kauteler iagttages under Straffuldbyrdelsen, ikke er nogen Fare ved at fortsætte Cellestraffen indtil den ifølge Straffeloven normale Grænse $3\frac{1}{2}$ Aar. I Løbet af Perioden 1891—98 er der i alt indsat 20 Mandsfanger i absolut Isolation paa den længste Straffetid 6 Aar (reduceret til $3\frac{1}{2}$ Aar). Af disse er 1 død pludselig af Blodprop efter $3\frac{1}{4}$ Aars Forløb uden at dette kan tilskrives Cellestraffen, 2 ere overflyttede til mindre streng Isolation efter henholdsvis $1\frac{1}{2}$ og $1\frac{3}{4}$ Aars Forløb, 5 ere benaadede efter ca. 3 Aars Forløb, 1 hensidder endnu og har afsonet $3\frac{1}{12}$ Aar, 11 ere løsladte efter at have hensiddet den fulde Tid. Saa vel den hensiddendes som de benaadede og løsladtes Sundhedstilstand var fuldstændig tilfredsstillende. I samme Tidsrum har 1 Fange paa Grund af Tillægsstraf hensiddet i $4\frac{1}{2}$ Aar i streng Isolation, og en anden hensidder endnu, som har været underkastet samme Behandling i $5\frac{1}{2}$ Aar; ingen af disse Fanger har taget mindste Skade paa Helbredet, fysisk eller psykisk. Disse Resultater, som kunne suppleres med tidligere Erfaringer i samme Retning, gøre det sandsynligt, at Cellestraffens Udstrækning uden Skade kan forlænges noget. Hvad særlig Recidivister angaar, maa de antages mindst lige saa skikkede som andre Fanger til at hensidde i Celle paa de længste Straffetider. En anden Ting er, at der blandt Recidivisterne, som have gennemgaaet flere Cellestraffe, altid vil findes nogle, om hvem Strafanstalten efter sit nøje Kendskab til deres Ejendommeligheder maa udtale, at Chancerne for deres Paa-virkning af Cellestraffen ere saa smaa, at det bør forsøges, om ikke en Fællesskabsstraf kan virke bedre. Kun med denne Begrænsning kan det indrømmes, at lang Cellestraf ikke er tjenlig for Recidivister.

VII) Den sidste af Fortidens Erfaringer, at Landbefolkningen er mere modtagelig for Cellestraffens moralske Paa-virkning end Bybefolkningen, er fremdeles gældende og forklares let ved det gennemgaaende højere moralske Stand-

punkt, Fangerne fra Landet indtage i Sammenligning med Fangerne fra Byerne, særlig Hovedstaden.

I de foranstaaende Bemærkninger, der ere holdte inden for Rammen af de Spørgsmaal, som siden Cellestraffens første Optræden her i Landet have været behandlede i de officielle Beretninger, ville vistnok de væsentligste under den stillede Opgave hørende Spørgsmaal findes besvarede. Vi have med Forsæt undladt at belyse, hvad der er anført om Tilbagefald til nyt Strafarbejde, med Tal, idet de paa-gældende Tal i Beretningerne, forstaaede bogstaveligt, give et misvisende Billede. Det er ikke her muligt nærmere at gaa ind paa den nuværende Recidiviststatistikks Ufuldkommenheder, der vistnok ere ens for alle Lande, men som en af Hovedvanskelighederne skal det blot antydes, at Recidivistprocenterne fra de enkelte Strafanstalter, førend de kunne sammenlignes, maa berigtiges under Hensyn til den forskellige Beskaffenhed af Befolkningen i Anstalterne, og at Recidivistprocenten for forskellige Aar, naar der er Tale om en historisk Fremstilling for et længere Tidsrum, maa ses i Belysning af de i Tidsrummet skete Forandringer i Straffelovgivningen, idet navnlig formildende Straffelove have en Stigning i Recidivistprocenten til Følge. Til Sammenligning med Udlandet skulle vi blot anføre, at Tilbagefaldsprocenten for

Mandsfanger i absolut Isolation for Tiden er ca. . . .	34
— i mindre streng Isolation	39
Kvindefanger i — — —	19
Mandsfanger i Fællesskab	46
Kvindefanger i —	41
unge Mandsfanger under særlig Behandling i Celle-fængslet	11
alle Mandsfanger	36
alle Kvindefanger	26

hvorhos vi bemærke, at en Reform af Recidiviststatistikken er paabegyndt for et Par Aar siden her i Landet.

Som Hovedresultat af den foregaaende Undersøgelse mene vi at kunne fastslaa:

Cellestraf, udført paa rette Maade, er den for Fanger af vor Nationalitet i Almindelighed virksomste og bedste af alle Straffemaader, og Cellestraf med absolut Isolation den bedste Cellestraf. Cellestraf bør som den principale Straf komme til Anvendelse over for alle Fanger, som dømmes til Strafarbejde, naar Straffetidens Udstaaelse i Celle ikke vil strække sig ud over den lovbestemte Tidsgrænse for Hensidden i Celle, og den bør fuldbyrdes med den Intensitet og i den Tidsudstrækning, som hver enkelt Fange efter sin Individualitet kan udholde uden Skade for Helbredet og med Udbytte for hans Aandsudvikling. For unge udviklede Fanger bør Straffen modificeres ved Adgang til Arbejde i Fællesskab i fri Luft og fælles Skoleundervisning efter det individuelle Behov, alt under tilbørlig Opsigt og Afsondring, saa at gensidig daarlig Paavirkning undgaas. For alderdomssvage Fanger og Fanger, som lide af saadanne sjælelige eller legemlige Mangler, at de ikke kunne udholde absolut Isolation, maa Isolationen mildnes paa passende Maade. Fællesskabsstraf bør kun anvendes 1) paa Fanger, der end ikke kunne udholde den mildere Isolation — legemlige og sjælelige Invalidider, 2) paa voksne Fanger, der, selv om de uden Skade for Helbredet kunne udholde Cellestraf, maa antages intet Udbytte at ville kunne faa af denne Straffemaade, navnlig Recidivister, som have gennemgaaet flere Cellestraffe, og 3) paa de Straffanger, som dømmes til Strafarbejde paa Livstid eller paa bestemt Tid, naar Udstaaelsen i Celle vilde strække sig ud over den lovbestemte Grænse for Hensidden i Celle. Det maa erkendes at være en Ufuldkommenhed, at det kan hænde, at Fanger, som efter deres Individualitet og kriminelle Fortid bør hensidde i Celle, alene paa Grund af deres Straffetids Længde saaledes ville være at behandle i Fællesskab, men vi haabe, at de paagældende Fangers Tal efterhaanden vil kunne indskrænkes til et Minimum bl. a. derved, at yderligere

Erfaringer af den ovenfor under VI omhandlede Art tillade at sætte Maksimumstiden for Celleophold højere op. Vi foretrække i alt Fald denne Ordning, hvorved vi forudsætte, at disse Fanger holdes afsondrede paa en særlig Afdeling i Fællesskabet, for et blandet System af Celle i Begyndelsen og Fællesskab i Slutningen af Straffen.

Som paavist har Udviklingen i Danmark efterhaanden nærmet sig stærkt henimod det Maal, som vi anse for det ønskelige, at Cellestraf bliver Normen og Fællesskabsstraf kun et nødvendigt Supplement til Cellestraffen, en Ordning, som allerede den ovenfor under »Arresthusene» omtalte Kongelige Resolution af 22. December 1841 anser for Idealet, og det tør formentlig haabes, at Lovgivning og Administration ville skride videre frem ad denne Vej. De Reformere, som i Fortsættelse af de alt indførte f. T. synes nærmest paakrævede af den hidtil vundne Erfaring, ere 1) fra Lovgivningens Side: Forhøjelse af Cellestraffens Minimum og mulig nogen Forhøjelse af dens Maksimum samt Indskrænkning af principal Fællesskabsstraf til Straffetider ud over Maksimum af Cellestraf, og 2) fra Administrationens Side: en Modifikation af det progressive System for Cellestraffens Fuldbyrkelse, gaaende ud paa en kraftigere Paavirkning af de første Gang indsatte, samt en udvidet Adgang til at undergive unge Fanger mellem 15 og 20 Aar en modificeret Cellebehandling i Lighed med den, der gives de unge Fanger under 15 Aar.

T. Ammitzbøll,
Fængselsinspektør.

Carl Petersen,
Fængselslæge.

III.

Besvarelse af Spørgsmaal 4 i Sektion II.

Bør Recidivister undergives en strengere Disciplin end de Fanger, som udstaa en første Straf, og hvori bør Disciplinens Skærpelse bestaa?

Enhver, der har en Opgave i Straffuldbyrdelsens Tjeneste, har sikkert ofte stillet sig det ovenangivne Spørgsmaal ved efterhaanden at være kommen til Erkendelse af det illusoriske, der ligger i at undergive Forbrydere, der gentagne Gange have været ansete med langvarige Frihedsberøvelser, nøjagtig den samme Behandling for hver Gang, de falde tilbage, og alene søge det afgørende i, at den nu idømte Straf udstrækker sig over et længere Tidsrum end den forrige, noget, man i øvrigt langt fra altid kan være sikker paa.

Spørgsmaalets Besvarelse forudsætter imidlertid en nærmere Bestemmelse af, hvad der i denne Forbindelse skal forstaas ved en Recidivist, idet det næppe kan paastaas, at det er nok til at undergive Forbryderen en strengere Behandling, at han én Gang tidligere har udstaaet en Straf, uanset af hvad Art denne har været. Det maa saaledes sikkert kræves, jfr. ogsaa Spørgsmaalets Udtryk »Fanger«, at Forbryderen under den tidligere Straf har været Disciplin i egentlig Forstand underkastet. Herved udelukkes f. Eks. Bødestrafen, Fortabelse af Embede, Valgret og lignende Straffe, og selv om Bøden ikke betales, men afsones, hvorved vedkommende midlertidig berøves Friheden og kommer ind under en vis Grad af Disciplin, kan dette næppe motivere nogen Forskel, saa meget mindre som den Frihedsberøvelse, der anvendes til Afsoningen, heller ikke som principal Straf bør medføre Recidivistbehandling, idet denne formentlig kun bør komme til Anvendelse ved det egentlige

Strafarbejde. Alle de andre Frihedsstraffe*) lægge nemlig næsten udelukkende Vægt paa selve Frihedsberøvelsen, medens de savne saa godt som alle de egentlig opdragende, for Strafarbejdet specifikke Elementer, f. Eks. Undervisningen, den indgaaende moralske og religiøse Paavirkning samt — bortset fra Tvangsarbejdsstraffen — Forpligtelsen til at arbejde. Overgangen fra disse Straffe til Strafarbejdet med dettes ganske anderledes strenge disciplinære og opdragende Behandling af Fangen betyder i ethvert Fald en ikke ringe Skærpelse, og da denne i mange Tilfælde maa formodes at være et tilstrækkeligt Korrektiv over for dem, der hidtil kun have afsonet de mindre Straffe, vil man ofte skyde over Maalet ved at etablere en yderligere Skærpelse.

Begrebet »Recidivister« bør formentlig endnu yderligere indskrænkes. Det er saaledes klart, at der maa forudsættes en vis Modenhed hos den Forbryder, der skal undergives den strengere Behandling. Børn maa f. Eks. være udelukkede**); men selv ud over Barnealderen indrømme de fleste Straffelove de ungdommelige Forbrydere en Nedsættelse af den ordinært forskyldte Straf***), og den Lovgrund, der kræver, at de idømmes en mildere Straf, kræver formentlig ogsaa, at Straffen fuldbyrdes saa mildt som muligt, idet der vel gaas ud fra som det almindelige, at deres Udvikling endnu ikke er endt, hvorfor de ofte, f. Eks. ved Anbringelse paa Opdragelsesanstalter, forskaanes for al Straf, og at de endnu ikke ere saa forhærdede eller have

*) Herunder falde ifølge dansk Ret simpelt Fængsel, Fængsel paa sædvanlig Fangekost, Fængsel paa Vand og Brød og Tvangsarbejde.

**) Ifølge dansk Straffelovs § 86 kunne Børn mellem 10 og 15 Aar anses med indtil 2 Aars Strafarbejde, dog at Straffen i visse Tilfælde kan bortfalde, naar Forbedrings- og Sikkerhedsmidler anvendes.

***) For Personer mellem 15 og 18 Aar indrømmer den danske Straffelovs § 87 en Nedsættelse af Straffen efter Omstændighederne indtil det halve af den lovbestemte Straf, og Straffen kan i intet Tilfælde overstige 8 Aars Strafarbejde.

indtaget en saa positiv samfundsfjendtlig Holdning, at der for at bøje dem bør gribes til de skarpeste Midler. Da de nationale Forskelligheder i Udviklingen næppe gøre det muligt at præcisere nogen fælles Aldersgrænse, kan der kun opstilles den Regel, at Forbryderen, saa længe han ikke har opnaaet den Alder, som vedkommende Straffelov fordrer som Betingelse for Indtrædelsen af det fulde Ansvar, ikke bør behandles som Recidivist. Paa den anden Side bør denne Behandling næppe udskydes længere, men straks indtræde, naar den angivne Alder er naaet ved Afsoningens Paabegyndelse, saa at det f. Eks. ikke frier fra den strengere Behandling, at vedkommende med Strafarbejde tidligere ansete Forbryder, da han afsonede forrige Straf, eller da han begik Forbrydelsen, hvorfor han nu idømmes (nedsat) Straf, var under Aldersgrænsen.

Dernæst maa de sjæleligt defekte Individuer forskaanes for Recidivistbehandlingen. Herved tages der ikke blot Sigte paa dem, der ere dømte som kun delvis tilregnelige*), men ogsaa og navnlig paa det betydelige og desværre jævnt stigende Procentantal af Fangerne, der under Strafafsoningen skønnes kronisk sindssyge, i hvilket Tilfælde jo al Straf bør ophøre, eller mentalt tvivlsomme f. Eks. Epileptikere, fremskredne Syfilitikere med den navnlig for disse hyppige tiltagende Hjernesygdom (progressiv parese), kroniske Alkoholister, imbecile o. lign.

I andre Sygdomstilfælde maa det i hvert enkelt Tilfælde for sig afgøres, om Forbryderens legemlige Tilstand gør det betænkeligt i en enkelt eller flere Retninger at undergive ham den strengere Behandling, og herved vil der ogsaa blive taget Hensyn til hans høje Alder, hvorfor det ikke er nødvendigt at præcisere nogen bestemt Aldersgrænse opad.

Endelig vil det være naturligt at tillægge en længere Tids god Opførsel efter Løsladelsen en præskriberende Virk-

*) Jfr. for Danmark Straffelovens § 39.

ning, saaledes at den tidligere afsonede Straf derved mister sin Evne til at foranledige en strengere Behandling under Afsoningen af den nu ikendte Straf. Med Hensyn til Varigheden af det Tidsrum, hvori Forbryderen skal have vist sin Rehabiliteringsvilje, ville 5 Aar vistnok være passende, uanset om vedkommende Straffelov til Fritagelsen for Iterationsstrafs Idømmelse stiller strengere Fordringer*), da der ikke herved i og for sig fremkommer nogen Modsigelse. Det er en Selvfølge, at de fra den skærpende Indflydelse forhen udelukkede Straffe her maa medtages som afbrydende Præskriptionen, men et Spørgsmaal er det, om man ikke er berettiget til at stille endnu videre gaaende Fordringer til den gode Opførsel ud over dette, at Forbryderen i et vist Tidsrum har holdt sig straffri, navnlig Fordringen om, at han i det hele taget har vist sig eller bestræbt sig for at vise sig som et nyttigt Samfundsmedlem. Har han hengivet sig til Drik og andre Udsævelser eller ved Lediggang og selvforskyldt Arbejdsløshed ligget Samfundet til Byrde, burde han formentlig altid behandles som Recidivist. Det eneste, der skulde afholde herfra, er de praktiske Vanskeligheder, der kunne være forbundne med Erhvervelsen af paalidelige Oplysninger om Forbryderens Vandel i Mellemtiden, Vanskeligheder, som dog næppe ere uovervindelige.

De samme praktiske Vanskeligheder vise sig i forhøjet Grad, naar der spørges om, hvorvidt en Strafafsoning i Udlandet kan bevirke, at Forbryderen skal behandles som Recidivist i det Land, hvor han nu skal straffes, og hvor han ikke tidligere har været straffet. Fra Princippets Side kan der, naar de paagældende Staters Straffelve og Strafuldbyrdelse staa paa et nogenlunde ensartet Standpunkt, intet være til Hinder herfor, men der maa da kræves en embedsmæssig eller paa anden Maade paalidelig Konstatering af den tidligere Straf og dens Udstaaelsesmaade**).

*) Den danske Straffelovs § 61 kræver saaledes 10 Aar.

**) Dette finder ikke Sted i Danmark, hvor der i øvrigt heller ikke tillægges en udenlandsk Dom Gentagelsesvirkning for de For-

Straffuldbyrdelsen kan kun vinde ved Etableringen af et saadant internationalt Samarbejde. At rette sig efter Fangens egne Opgivelser vilde derimod være at give sig Tilfældet i Vold og at sætte Præmie paa Løgnagtigheden.

At stille nogen Fordring til Forbrydelsens Art, navnlig Fordringen om, at det er den samme Forbrydelse, der gentages, kan næppe anbefales, da Straffen ikke blot bør betragtes som en Optugtelse til Lydighed imod det enkelte bestemte overtraadte Straffebud, men som en Optugtelse til Lovlydighed i Almindelighed.

Idet Recidivisten herefter bestemmes som den sjæleligt normale Forbryder, der har opnaaet den Alder, som vedkommende Straffelov forudsætter for Indtrædelsen af det fulde Ansvar, og som efter tidligere at have været anset med Strafarbejde inden 5 Aar efter denne Strafs Udstaaelse eller — i Tilfælde af, at han i Mellemtiden har udvist lastværdigt Forhold — selv efter længere Tids Forløb paa ny har begaaet en Forbrydelse, hvorfor han anses med Strafarbejde, skal der gaas over til at undersøge, i hvilke Retninger der kan være Tale om at undergive ham en strengere disciplinær Behandling.

Et af de virksomste Midler kunde en Skærpelse af de disciplinære Straffe paa Forhaand synes at være. Naar man imidlertid betænker, at Recidivisterne, navnlig de, der gentagne Gange ere faldne tilbage, erfaringsmæssigt ere de »bedste« Fanger i den Forstand, at de kun sjælden forsynde sig mod Reglementerne og jævnlig udstaa selv en meget langvarig Straf uden at have været tiltalte eller straffede, enten fordi de ligefrem af Overbevisning og god Vilje sætte en Ære i at opføre sig godt, eller fordi de efterhaanden ere blevne saa fortrolige med Reglementerne, at de nøje vide, hvor langt de tør vove sig ud uden at afstedkomme nogen egentlig Kollision, og med stor Færdighed

brydelsers Vedkommende, hvor en saadan overhovedet er foreskrevet; jfr. Straffelovens § 61.

bevæge sig paa dette for den i saa Henseende mindre erfarne Fange endnu noget usikre Grænseomraade, saa indses det let, at der ikke herfra kan ventes noget særdeles virksomt Korrektiv. Men naar Recidivisten dog forser sig, vil det selvfølgelig i det enkelte Tilfælde være hensigtsmæssigt og paa Grund af hans større Kendskab til Reglementerne ikke i og for sig involvere nogen Uretfærdighed at lade ham ifalde en strengere disciplinær Straf end den, man for samme Forseelse vilde ikende den Fange, der ikke kan betragtes som Recidivist. At indføre ny strenge disciplinære Straffemidler vil dog over for den tilstedeværende Mængde af dem dels næppe være nødvendigt, dels indføre en alt for raffineret Grusomhed i Straffuldbyrdelsen.

Naar man da ikke vil ty til alt for rigorøse og af Tidsaanden med Rette som inhumane stemplede Forholdsregler, kan der næppe tilstræbes yderligere end at gøre Straffen, just ikke egentlig sløvende, men dog saa ensformig og kedsommelig, at Fangen efter Løsladelsen kun med den største Uvilje mindes den og ofte nøje vil overveje, om det lønner sig for ham at ombytte Friheden, selv under trange og elendige Kaar, med Fangenskab.

Ud fra dette Synspunkt vil det saaledes, hvad Arbejdet angaar, formentlig være paa sin Plads ikke at lade Fangen alt for hyppigt skifte Arbejde, hvorved Ensformigheden i ikke ringe Grad brydes, men saa vidt muligt under hele Strafafsoningen lade ham beskæftige sig med ét og samme Arbejde. Mange, navnlig af de progressive Systemer, ville dog her lægge Hindringer i Vejen ved ogsaa at have lagt en Progression ind i Arbejdet. I ethvert Tilfælde bør Recidivister ubetinget udelukkes fra de mere betroede Stillinger som f. Eks. Medhjælper i Køkkenet, paa Sygeafdelingen o. lign. med deres relativt større Frihed, og Strafanstalterne vilde her begaa et Misgreb ved at genansætte Fanger i disse Stillinger, hvor de tidligere have gjort fortrinlig Fyldest, for at undgaa den Ulejlighed og Tidsspilde, der vil være forbunden med Benyttelsen af nye og uprøvede

Kræfter. Det er klart, at Recidivisten herved saa langt fra kommer ind under skærpede Forhold, at han tværtimod udstaar sin Straf paa den lempeligst mulige Maade, og hans grundede Forventning herom virker naturligvis alt andet end præventivt med Hensyn til fremtidige Recidiver. Hvor det kan lade sig gøre, vil det anbefale sig at lade Fællesfanger med omtrentlig samme Indsættelses- og Løsladelsestider afsone deres Straffe paa samme Afdeling, beskæftigede med samme Arbejde. Herved undgaas den uheldige Indflydelse af de mange nye Bekendtskaber, og Ensformigheden bliver mere intensiv og vil sikkert føles dybt af Fangens mod Afveksling altid higende Sind.

Der kan dernæst være Spørgsmaal om at forordre et større Arbejdspensum af Recidivisten end af de øvrige Fanger; navnlig naar Recidivisten sættes til samme Arbejde, hvormed han under sidste Straf var beskæftiget, er det klart, at der ved en saadan Forhøjelse af Pensum ikke stilles nogen ubillig Fordring til ham, der ofte har opnaaet en forbavsende Arbejdsrutine. For Cellefangens Vedkommende foreligger Spørgsmaalet for saa vidt ikke rent, som der for ham kan og bør fastsættes et individuelt Pligtarbejde efter en Bedømmelse af hans Forhold i det hele taget, men den Omstændighed, at Fangen tidligere har udstaaet Strafarbejde, vil selvfølgelig være en ikke uvæsentlig Faktor ved Afgørelsen. For Fællesfangen vil Fastsættelsen af et saadant individuelt Pligtarbejde være, om ikke umulig, saa dog yderst vanskelig og vistnok uhensigtsmæssig, og en Gennemsnitsmaalestok vil her oftest blive lagt til Grund, men Pensum kan for Recidivisterne, hvor de ere adskilte i særlige Afdelinger fra de øvrige Fanger, naturligvis være ansat efter en højere Fællesnorm end for disse.

Hvad Arbejdsfortjenesten angaar, vil en absolut Nægtelse af denne jo være et saa væsentligt Brud med de gængse Systemer, at den maa have meget vægtige Motiver for sig for at kunne billiges, navnlig da denne pekuniære Ydelse i mange Tilfælde danner det materielle Substrat for

saadanne yderligere Begunstigelser som f. Eks. Forøgelse eller Forbedring af Kosten, Brevporto, Familieunderstøttelse o. s. v., der i stor Udstrækning hjemles af de forskellige Systemer.

Idet der bortses fra det i Nutiden næppe tænkelige Tilfælde, at Fangen selv for sin Arbejdsfortjeneste maa sørge for hele sin Forplejning, er det, hvad Kostens Forøgelse eller Forbedring angaar, klart, at Retten hertil maa indrømmes, hvor Strafanstalten ikke yder det nødvendige eller forsvarlige til Fangens Subsistens. Hvor dette derimod er Tilfældet, synes det rettest at nægte alle Fangerne en saadan Ret, da de ved ufornuftige Indkøb af Næringsmidler ofte ville modarbejde, hvad der har været tilsigtet ved Indførelsen af den fuldt ud tilstrækkelige og nærende Forplejning.

De nys anførte Grunde tale i og for sig ogsaa for at nægte alle Fangerne Nydelsen af Tobak, men naar henses til, at dette for mange af dem vil være et yderst føleligt Savn, og at Brugen heraf i større eller mindre Omfang indrømmes af de fleste Systemer*), bør denne Forholdsregel dog maaske kun, men da ogsaa ubetinget, indskrænkes til Recidivisterne.

Hvad den Fangerne jævnlige indrømmede Ret til at købe forskellige Genstande angaar, vil det næppe være for haardt i det hele taget at nægte Recidivisterne denne, hvad enten det her drejer sig om Luksusgenstande, f. Eks. Pottplanter og Stuefugle, eller mere nyttige Genstande, f. Eks. Bøger og Toilettegenstande. Kun for saa vidt der kan være Tale om, at Fangerne kunne savne egentlige Nødvendighedsgenstande, idet der f. Eks. ikke tilstaas dem visse Underbeklædningsgenstande undtagen paa egen Bekostning, vil der kunne indrømmes Recidivisterne den samme Ret til Indkøbet heraf som de øvrige Fanger**).

*) I Danmark tilstedes kun Brugen af Skraa- og Snustobak.

**) I Danmark, hvor der ydes Fangerne alt det strengt nødvendige, indrømmes der dem kun Ret til at købe visse nyttige Genstande f. Eks. Spejl og Almanak.

Skønt Fangerne ofte i deres Breve gøre sig skyldige i Hykleri og Forstillelse, vil man dog baade af det direkte Indhold og, hvad man med nogen Øvelse kan læse sig til mellem Linierne, jævnlig erholde et ikke uvigtigt Bidrag til Belysning af Fangens Karakter, hvorfor man kun nødig bør undvære dette Individualiseringsmiddel. Hertil kommer, at man ikke bør undervurdere Betydningen af den Familiefølelse, hvoraf Brevene oftest resultere, som en af de virksomste og med Fængslets Forbedringsforsøg bedst Haand i Haand virkende Faktorer; at bidrage til at svække eller endog tilintetgøre denne Familiefølelse vilde være et penitenttiært Fejlgreb, og der bør derfor for Recidivisternes Vedkommende kun være Tale om en Begrænsning af Skrivetilladelsen, saa at denne indrømmes sjældnere end for de øvrige Fangers Vedkommende, f. Eks. kun 3—4 Gange om Aaret, og der vaages over, at Fangen kun korresponderer med sin Familiekreds i snævre Forstand.

Hensynet til Bevarelsen af Familiefølelsen leder ogsaa til at lade Recidivisterne nyde godt af den de øvrige Fanger som oftest indrømmede Ret til af deres Arbejdsfortjeneste at understøtte deres Familie, i alt Fald dem af dens Medlemmer, over for hvem de ere forsørgelsespligtige. Denne Indrømmelse kan kun fremkalde gode Følelser hos Fangen, og der haves sikkert i ethvert Fængsel ikke saa faa ret rørende Eksempler paa, at Fanger under Strafafsoningen vise den højeste Grad af Flid, Økonomi og Selvfornægtelse blot for ved Juletid eller i særlige Trangstifælde at kunne sende Kone og Børn en lille Understøttelse.

Som det fremgaar af det foregaaende, vil der, hvor meget man end indskrænker de nys omtalte Begunstigelser, dog som oftest blive et Omraade tilbage, hvor det vil være ønskeligt, at selv Recidivisten er i Besiddelse af de fornødne Midler til Opnaaelse af de for ham tilgængelige Begunstigelser, men da hans Behov i Kraft af de foreslaaede Begrænsninger er formindsket, vil det kun være konsekvent ogsaa at formindske hans Arbejdsfortjeneste, hvad enten

man nu vil lade ham blive staaende paa dennes Minimum, lade ham den tilflyde i et vist Forhold til den de andre Fanger ydede Fortjeneste eller, hvor Arbejdsfortjenesten retter sig efter et progressivt Systems forskellige Stadier og Klasser, lade ham gennemgaa Systemet efter en lang-sommere Skala end de øvrige Fanger.

Hvad angaar andre Fangerne indrømmede Begunstigel-ser, der ikke forudsætte et peculium som det materielle Fundament, da skal der kun lige nævnes et Par af de almindeligst forekommende eller i alt Fald for Danmark typiske, nemlig Samtalerne med nærmeste Familie, der kun bør indrømmes Recidivisten, naar særlige Begivenheder i Familien, f. Eks. Sygdom, Bortrejse eller lignende, opfordre dertil, og Benyttelse af Bogsamlingen, hvorfra der kun bør udlaanes Recidivisterne Bøger af religiøs, moralsk eller i det hele taget belærende Indhold, ikke derimod den rent underholdende Literatur.

Undertiden ser man hævdet, at Recidivisten altid bør udstaa den domsbestemte Straffetid og aldrig bør nyde nogen Afkortning af Straffen ved Benaadning, hvad enten denne nu er endelig eller betinget. Her ville Restriktioner næppe være nødvendige eller endog blot. formaalstjenlige, thi Benaadningen tilstaas jo kun, naar Fangen i det enkelte Tilfælde ifølge et samvittighedsfuldt Skøn formenes at have gjort sig særlig værdig til den, og dette maa sikkert be-tragtes som en tilstrækkelig Garanti mod Benaadnings-institutts Misbrug.

Til Indførelsen af de foreslaaede Foranstaltninger vil der, alt efter som Straffuldbyrdsen er mere eller mindre legalt ordnet, kunne blive Spørgsmaal om Lovgivnings-magtens Medvirkning, men paa en Del Punkter vil der ofte kunne opnaas Resultater ad administrativ Vej eller endog blot ved en strengere Gennemførelse af Reglementerne.

Anhang. Nedenstaaende Tavle, der er et Uddrag af de af Overinspektionen for Fængselsvæsenet siden 1891 udgivne Aarsberetninger, udviser, hvorledes det stiller sig med Hensyn til Recidiviteten blandt de i Tiden fra 1ste April 1891 til 31te Marts 1897 i danske Strafanstalter indsatte Fanger. Adskillelsen mellem de 2 Køn, hvis Procentangivelser divergere ikke saa lidt, er bibeholdt, skønt Kvindeprocenten paa Grund af Mandsfangernes numeriske Overvægt ikke influerer synderligt paa Fællesresultatet.

	I alt indsatte	Ikke tidligere straffede		Tidligere straffede med mindre Straffe		Tidligere straffede med Strafarbejde		
		Tal	pCt.	Tal	pCt.	Tal	pCt.	
$\frac{1}{4}$ 1891— $\frac{31}{3}$ 1892	Mænd	507	129	25,44	181	35,70	197	38,86
	Kvinder	128	51	39,83	35	27,34	42	32,81
	I alt	635	180	28,35	216	34,01	239	37,64
$\frac{1}{4}$ 1892— $\frac{31}{3}$ 1893	Mænd	524	134	25,57	191	36,45	199	37,98
	Kvinder	100	38	38,00	30	30,00	32	32,00
	I alt	624	172	27,56	221	35,42	231	37,02
$\frac{1}{4}$ 1893— $\frac{31}{3}$ 1894	Mænd	452	100	22,13	164	36,28	188	41,59
	Kvinder	114	34	29,89	36	31,58	44	38,60
	I alt	566	134	23,67	200	35,34	232	40,99
$\frac{1}{4}$ 1894— $\frac{31}{3}$ 1895	Mænd	508	123	24,21	183	36,02	202	39,77
	Kvinder	102	29	28,43	36	35,39	37	36,28
	I alt	610	152	24,92	219	35,90	239	39,18
$\frac{1}{4}$ 1895— $\frac{31}{3}$ 1896	Mænd	598	174	29,04	206	34,74	213	35,92
	Kvinder	108	37	34,26	28	25,93	43	39,81
	I alt	701	211	30,10	234	33,38	256	36,52
$\frac{1}{4}$ 1896— $\frac{31}{3}$ 1897	Mænd	536	142	26,49	167	31,16	227	42,35
	Kvinder	94	27	28,73	33	35,11	34	36,17
	I alt	630	169	26,83	200	31,75	261	41,43
$\frac{1}{4}$ 1891— $\frac{31}{3}$ 1897	Mænd	3120	802	25,71	1092	35,00	1226	39,26
	Kvinder	646	216	33,44	198	30,65	232	35,91
	I alt	3766	1018	27,03	1290	34,35	1458	38,72

Tidligere tildelte der Recidivisterne ved deres Genindsættelse i Strafanstalten den saakaldte »Velkomst«, d: en korporlig Straf, men dette er for længst gaaet af Brug, og Fællesfangerne behandles nu ganske ens, medens Re-

cidivet kun for Cellefangernes Vedkommende faar nogen Indflydelse paa Behandlingen. Cellestraffen er ordnet efter et progressivt System med Fangernes successive Oprykning i 4 Klasser og dermed følgende mildere Behandling og Tildeling af særegne Begunstigelser. Opholdet i 1ste Klasse er ordinært 3 Maaneder, men for Recidivisterne mindst 6 Maaneder, og disse kunne ikke oprykke i 4de Klasse, der forbeholdes de første Gang til Afsoning af Strafarbejde indsatte Fanger. Har Fangeren efter sin Løsladelse fra Strafanstalten holdt sig straffri i 10 Aar, undgaar han dog ved sin Genindsættelse at behandles som Recidivist.

Grønning.

III.

Besvarelse af Spørgsmaal 2 i Sektion III.

Hvilken Indflydelse har erfaringsmæssig Alkoholismen paa Tilstanden i Henseende til Forbrydelser i de forskellige Lande? — Hvilke særlige Midler kan der, lige over for straffede Personer i Almindelighed, gribes til for at bekæmpe Alkoholismen?

Den forholdsvis store Forbrug i Danmark af Alkohol i den mindst blandede og derfor skadeligste Skikkelse — som Brændevin — gør det paa Forhaand sandsynligt, at dette Land ogsaa maa frembyde forholdsvis mange af de sørgelige Symptomer, som indbefattes under Navn af Alkoholisme, og deriblandt da ogsaa af dem, der ytre sig paa Kriminal-Statistikens Omraade. I Sept. 1882 afgav vort Statistiske Bureau en Beretning til Finansministeriet om Drikfældigheds-Forholdene i Danmark, hvori der paa-

vises for Aarene 1871—80, at 23 Procent af Separationer, 30 Procent af Indlæggelser i Fattiganstalter, 36 Procent af Selvmord*) afgjort skyldtes Drikfældighed. I de samme Aar arresteredes for Polituordener 86817 Personer, hvoraf 56 Procent bleve anholdte paa Grund af Drukkenskab og desuden 18 Procent vare berusede ved Anholdelsen, tilsammen 74 Procent eller omtrent 3 Fjerdedele. De fleste af disse Procenttal blive betydeligt større, naar man spørger om Mændene alene, derimod mindre, naar man tager Kvinderne for sig.

Fra Straffeanstalterne gælde de tilsvarende Opgivelser kun Mændene. I Forbedringshuset Vridsløselille opgaves 1871—80 af 2982 Fanger de 449 eller 15 % at have været drikfældige før Domfældelsen, de 348 eller 12 % at være »noget hengivne til Svir« og 120 eller 4 % at have været berusede i Forbrydelsens Øjeblik. For 31 Procents Vedkommende var saaledes »Drik enten Hovedårsag eller dog rimeligvis medvirkende ved Forbrydelsen«. I de Straffeanstalter, der væsentlig optog Recidivisterne, var Forholdstallet noget større. Men Beretningen gør selv opmærksom paa, at Tallene i den sidste Halvdel af Tiaaret ere $1\frac{1}{2}$ Gang saa store som i den første, og forklarer dette ved, at man har kunnet skaffe nøjere Oplysning 1—5 Aar tilbage end 6—10 Aar tilbage. Blandt det samlede Antal Fanger kan man derfor betragte det som givet, at over en Femtedel var at betegne som afgjort drikfældige før Domfældelsen foruden det store Antal, der betegnes som »noget hengiven til Svir«, og de ikke faa, der vare berusede, da de begik Forbrydelsen.

Siden 1891 har den danske Fængselsstatistik optaget en bestemt Rubrik for Oplysning om disse Forhold, dog kun for deres Vedkommende, der 1ste Gang indsættes i Straffeanstalter. I de 6 Aar $\frac{1}{4}$ 1891— $\frac{31}{3}$ 1897 var der af disse 1893 Mænd, af hvilke 308 vare drikfældige —

*) Dette Tal gælder Aarene 1871—75.

16,3 %, og 414 Kvinder, af hvilke 19 opgives som drikfældige — 4,6 %.

Den mærkværdig store Forskel paa Kriminaliteten hos Mænd og Kvinder — f. T. hendsidde 110 Kvinder imod ca. 600 Mænd i de danske Straffeanstalter — maa aabenbart for en Del forklares af den Kendsgerning, at Kvinderne hos os kun i ringe Grad, Mændene derimod i høj Grad have med Alkohol at gøre; og kunde man følge hver enkelt Forbryders foregaaende Liv, vilde man faa at se, hvor mange ogsaa af dem, der ikke just kunne betegnes som »drikfældige« før Domfældelsen, dog næppe nogen Sinde vilde være komne ind paa Forbryderbanen, dersom de stærke Drikke med de Fristelser, de medføre, og de ulykkelige Forhold, de skabe, ikke havde været til.

Et enkelt af disse Forhold aabner den danske Statistik os dog noget Indblik i. Man har søgt Oplysning om, hvor mange Forbrydere der havde drikfældige Forældre. I hin ældre Statistik spurgte man kun om dem, der selv vare drikfældige, og som tillige vare Børn af drikfældige. I Vridsløselille Forbedringshus var i 1880 af 54 drikfældige Fanger de 10 Børn af drikfældige Forældre. I de andre Straffeanstalter vare i Aarene 1871—80 af 147 drikfældige Fanger de 41 eller 28 % Børn af drikfældige Forældre. I den nyere Statistik fra 1891—97 har man opgivet det for alle de 1ste Gang i Straffeanstalt indsatte, og det viser sig da, at af 1893 Mænd vare 35, knap 2 %, og af 414 Kvinder ligeledes 35 eller 8½ % Børn af drikfældige Forældre. Tallet var altsaa i begge Tilfælde nøjagtigt ens — de samme ved Drik ødelagte Hjem have jo ogsaa omtrent lige mange Dreng og Piger. Men forholdsvis blev det et langt større Antal Kvinder, for hvem Grunden til deres ulykkelige Liv allerede var lagt i et saadant Hjem — for manges Vedkommende vistnok med Usædeligheden som Gennemgangsled til Fængslet.

Disse faa Bemærkninger ville være tilstrækkelige til at oplyse, at ogsaa Danmark er et Eksempel paa, at Alko-

holisme og Kriminalitet staa i saa nøje Forbindelse, at den førstes Bekæmpelse ogsaa vil være til den sidstes Indskrænkning, saa at en Penitentier-Kongres maa faa det tilfælles med en Anti-Alkohol-Kongres, at den ikke kan andet end paa det mest indtrængende opfordre alle, som maatte have Indflydelse paa den offentlige Mening og paa Lovgivningsmagten i de forskellige Lande, til med al Kraft og alle gode Midler at kæmpe for en Formindskelse i Forbrugen af de alkoholiske Drikke.

Hvilke særlige Midler kan der, lige over for straffede Personer i Almindelighed, gribes til for at bekæmpe Alkoholismen?

Forbindelsen imellem Kriminaliteten og Alkoholismen kan vel i det væsentlige tænkes paa tre Maader:

1) at Alkoholen er Lejlighedsaarsag til Forbrydelsen, som altsaa er begaaet i en Rus eller, med et videre Udtryk, under bestemt midlertidig Paavirkning af nydt Alkohol;

2) at kronisk Alkoholisme, enten den saa er udviklet mere som Last, eller den snarere er til Stede som en virkelig sygelig Tilstand, maaske tillige med arveligt Præg, er Aarsag til Forbrydelsen, dels direkte ved at nedbryde den moralske Følelse og svække Selvbesindelsen og Selvbeherskelsen, dels indirekte, gennem den Nød og Elendighed og den Fortvivlelse, den fremkalder;

3) at Alkoholisme og Kriminalitet begge ere Børn af en fælles Moder: en lad, letsindig Natur, en svag Karakter, der lader sig lokke og paavirke af alle Omgivelser, især de slette, og uden Kraft til selv at komme op*).

*) I ikke saa faa Tilfælde vil det vise sig ved nærmere Undersøgelse, at Individet især af denne Gruppe egentlig ere halvt abnorme, paa Grænsen af Aandssvagheit, hvad enten de mere ere intellektuelle eller mere moralske »Sinker« eller begge Dele. Disse Per-

Skønt ganske vist ikke alle Individer, som baade have med Alkohol og Forbrydelse at gøre, kunne sættes afgjort ind i en af disse tre Grupper, idet vel nogle ville staa paa Grænsen og delvis kunne henregnes under to af dem paa een Gang, ville disse Kategorier dog kunne anvendes paa de fleste Individer, og det vil være nyttigt derefter at holde dem ude fra hverandre for at bedømme, hvilke særlige Forholdsregler der skulde gribes til over for hver især.

Her spørges altsaa om særlige Forholdsregler for Alkoholister, ikke om de almindelige, som alle Fanger ere fælles om, deriblandt især det allervigtigste Middel: den religiøse Paavirkning, saavel som den hele moralske Indflydelse, som Funktionærerne ved Fængslet i Forbindelse med Fængslets hele Disciplin kunne øve paa Fangerne. Heri er der næppe synderlig Forskel mellem de øvrige Fanger og Alkoholisterne; men det tænkes altsaa, at der over for disse behøves særlige Midler paa Grund af deres særlige Tilstand — og sikkert med Rette.

Blandt disse særlige Midler bør vistnok sættes som:

a) selve den langvarige Fængselsstrafs Virkning som Afvænnning fra Alkohol. Som bekendt fremkalder Nydelsen af Alkohol, naar man først har overvundet den naturlige Modstand derimod, der findes hos de fleste Mennesker fra første Begyndelse, efterhaanden et ejendommeligt Krav, en Alkohol-Tørst, der bliver meget stærk hos de Individer, der gennem længere Tid have vænnet sig til at nyde ikke ganske smaa, stadige Kvanta af Alkohol; og dette Krav er stærkest, naar den nydte Spiritus har været i den stærkeste Form, som Brændevin, hvortil ogsaa de fleste mere fremskredne Alkoholister pleje at naa, selv om de have begyndt med Bajersk Øl eller Vin eller andre

soner burde næppe, selv om de have begaaet Forbrydelser, høre Fængselsverdenen til, men enten sættes til fortsat Opdragelse i en Abnormanstalt eller holdes i Detention i særlige Anstalter. Vi ville derfor ikke her gaa nærmere ind derpaa.

gærede eller blandede Drikke. Paa Drankerasylerne, hvis Hovedmiddel til Alkoholisternes Redning netop er den øjeblikkelige og absolute Berøvelse af Alkohol under enhver Form*), tilbringe de optagne i Reglen den første Uge i en temmelig kvalfuld Tilstand, fordi de savne den vante Opstramning, men efter dens Forløb, idet den sunde Madlyst vender tilbage, opstaar der snart en længe ukendt Følelse af Velbefindende, og efter et Par Maaneders Forløb ville de gerne betragte sig selv som fuldkommen »helbredte«; men Erfaringen viser, at der sædvanligvis behøves snarere et Aar, ja hos nogle endnu længere Tid, inden Forgiftningens Virkninger ere overvundne, og Organismen atter kan fungere normalt i alle Dele, og sidst vil dette finde Sted med de vigtigste Organer for Tanke, Følelse og Vilje, hvor ogsaa snarest, i de mere fremskredne Tilfælde, blivende Virkninger, uoprettelige Defekter ville efterlades. I det hele er det alligevel forbavsende, hvorledes selv dybt sunkne Individuer ved en saadan langvarig Afvænning i Forbindelse med ordentlig Kost og et regelbundet Liv kunne forvandles, man kunde gerne fristes til at sige gensødes, dersom dette Ord ikke brugtes om en inderste Forandring, hvis Hidførelse er den bedste og sikreste Kur ogsaa i disse Tilfælde, men som det jo i ethvert Fald ikke lykkes at bringe alle igennem; dertil ere Individerne for ulige. — Men her kommer jo altsaa Fængslet, i det mindste ved de mere langvarige Straffe, til at virke aldeles som et Drankerasyl, med Afvænning fra Alkohol, Helbredelse af dens patologiske Virkninger og med Indflydelse af flere af de psykiske Paavirkninger, som ogsaa ellers paa Redningshjemmene hidføre saa gode Resultater, at imellem en Tredjedel og Halvdelen af de optagne tør opgives som reddede for det

*) En tidligere Tids Mening om, at dette ikke kunde gaa an, er længst gendreven af Erfaringen fra en hel Række saadanne Redningshjem for drikfældige. Se nærv. Forf.s »Skitser fra en Studierejse i specielt Øjemed«, Kbh. 1892.

borgerlige Samfund. Selve Straffen kan altsaa her være et Middel af stort Værd til Forbedring ogsaa i denne specielle Retning. Og dersom den ikke virker tilstrækkeligt i saa Henseende, maa det vel ligge i, at den ikke ret opfattes som saadan og ikke nok sættes i Forbindelse med de andre særlige Midler, som her kunne anvendes, og som vi ville sammenfatte under b), c) og d).

b) Det andet Hovedmiddel er Belæring om Alkoholens sande Natur og Væsen. Dens uhyre Udbredelse som Drik skyldes for en stor Del en tidligere Tids falske Belæring derom, hvorefter den lovpristes som styrkende for Legem og Sjæl, varmende og nærende, helbredende og opholdende i alle Slags Sygdomme og Svaghedstilstande. En overfladisk Videnskab, en blot symptomatisk Lægekunst, men ogsaa en skæv Bibelfortolkning, der f. Eks. satte: »Vin styrker Menneskets Hjerte«, i St. f. det ganske rigtige: »Vin glæder og opliver Menneskets Hjerte«, have alle bidraget dertil. Nu er Opfattelsen væsentlig forandret: en nøjere videnskabelig Undersøgelse, Eksemplerne fra al Slags Idræt, fra Nansens og andre Polarforskeres Færd og fra Millioner Atholdsmænd*) i enhver tænkelig Stilling have vist med tilstrækkelig Tydelighed, at alle hine gode Virkninger, man i sin Tid tillagde Brugen af Alkohol, langt snarere vindes ved Afhold derfra. Men denne Oplysning, som langsomt baner sig Vej til Folket, bekæmpet af en talrig Skare paa forskellig Vis interesserede, kan jo uforstyrret bibringes de i Fængslet indsatte. Allerheldigst vil det utvivlsomt være, dersom dette kan ske ved selve Fængslets Funktionærer, baade overordnede og underordnede, med den Overbevisning og Erfaring, som personligt Afhold giver; og efterhaanden som det bliver mere og

*) Danmark med sine 2 $\frac{1}{4}$ Million Indbyggere tæller henimod et hundred Tusinde Absolutister, der afholde sig fra enhver Nydelse af stærke Drikke, undtagen til sakramental Brug og i Sygdomstilfælde efter Forskrift af en Læge.

mere almindeligt at foretrække Afholdsmænd til offentlige Bestillinger, hvor der kræves et altid klart Hoved, f. Eks. ved Jærnbaner og Sporvogne, vil ogsaa Fængselsvæsenet have mindst lige saa megen Grund til at følge det samme Princip. Dette vilde dog heller ikke udelukke, hvad man foreløbig maatte nøjes med, nemlig at hidkalde Talere med Kendskab og Overbevisning, som i Foredrag og Samtaler kunde klare Begreberne hos Fangerne, og at udbrede saadanne Skrifter, der kunne sætte dem i blivende Besiddelse af de fornødne Fakta og Argumenter til at overvinde egne Tvivl og andres Indvendinger. — Et Spørgsmaal herunder bliver jo, hvorvidt Fængselsstyrelsen vil finde det foreneligt med den i Fængslerne raadende Disciplin og Orden at lade udenforstaaende tage Del i Fangernes religiøse og moralske Paavirkning. I Sverige ses det af den sidste Aarsberetning at finde Sted efter en ret udstrakt Maalestok; i Danmark er det enkeltvis og for enkelte Fangers Vedkommende blevet tilstedt. Over for de velgrundede Betænkeligheder maa det fremhæves, at de forskellige Individuer ogsaa trænge til forskellig personlig Paavirkning — en Sætning, der vel maa gælde inden for saa vel som uden for Fængslerne. Og med Hensyn til Ædruelighedssagen er der ingen Tvivl om, at deres Ord have størst Vægt, som selv have bragt et personligt Offer deri og skaffet sig en personlig Erfaring derom. Paa den anden Side maa man jo vel vogte sig for, at ikke fanatiske Overdrivelser og yderliggaaende, ubevislige Fraser skulle gøre Skade mere end Gavn.

c og d) Vi komme nu til de Midler, der kunne anvendes til Hjælp for de straffede Alkoholister efter deres Løsladelse. Det er dels Afholdsforeninger, dels Redningshjem og andre Anstalter. Begge maa dog for saa vidt strække deres Virksomhed ind i Fængslet, saa Fangen har lært deres Tilværelse at kende, medens han er derinde, og alting maa være beredt til, at han kan modtages af dem umiddelbart ved sin Løsladelse; thi gaar der først nogen Tid imellem, at Fængslet slipper ham og den velvillige Hjælp

griber ham, kunne Fristelserne let blive for stærke og nye Fald medføre uoprettelig Skade. De engelske Prison gate-missions (Fængselsport-Missioner) gaa netop ud fra denne Overvejelse.

c) Saa vidt vides er der intet af vore Afholdsselskaber, der vil afvise et Menneske som Medlem, fordi han har været straffet; i alt Fald ikke »det blaa Kors«, der ganske særlig betragter sig som et Redningskorps for Drikfældighedens Ofre, og hvis afgjort kristelige Præg ogsaa gør det skikket til at være det. Og naar »Danmarks Afholdsforening«, der ligeledes ønsker at staa paa kristelig Grund, vides at have ansøgt om at maatte virke ved Foredrag i vore Fængsler, ligger deri jo ogsaa, at det er villigt til at optage Fanger derfra. Men selv om mange kunne være afholdende uden at have indskrevet sig som Medlemmer af en Afholdsforening, bliver det dog ulige lettere for den, som har gjort det: det højtidelige Løfte efter den afgørende Beslutning, det ogsaa for alle andre synlige Tegn i Foreningsmærket, som altid bæres, og det nye Kammeratskab, hvori han kommer ind til Erstatning for det gamle, han maaske har mistet, alt dette virker sammen til at hjælpe ham at udføre sit Forsæt. Og den vidtforgrene Organisation, Afholdssagen er traadt frem i hos os, vil gøre det forholdsvis let for ham næsten paa ethvert Sted at finde et større eller mindre Samfund af denne Art at støtte sig til. At han paa sine Steder kan finde en endnu kraftigere Støtte hos et enkelt Menneske eller i Kredse med virksomt Menighedsliv, udelukker ikke Rigtigheden af denne Regel i Almindelighed.

d) I mange Tilfælde vil Henvisningen til Foreninger og Samfundskredse dog ikke forslaa; der behøves Anstalter som Overgangsled. En fremragende Filantrop, Pastor Isermeier i Hildesheim, har betonet som en Hovedgrundsætning i Arbejdet for faldne Menneskers Oprejsning: »Man kan ikke have Overgange nok!« Uden Tvivl vil denne Sætning have særlig Gyldighed over for Fanger, for hvem

Overgangen fra Fængsel til Frihed jo maa være umaadelig brat. De nyere fra England udgaaende Reformer i Fængselsvæsenet søge jo ogsaa at gøre den mindre hovedkulds. Men ogsaa Filantropien maa tage sin Del af denne Op-gave. Adskillige Steder har den da ogsaa indrettet Overgangshjem for løsladte Fanger, hvori de kunne tilbringe den første, kortere eller længere Tid efter Løsladelsen, indtil der kan skaffes dem Arbejde og Levebrød ude i Livet. Jeg har bl. a. set et meget tiltalende saadant Hjem i London, med Sovesale i et gammelt Kloster og Arbejdslokale i en forladt Kirke; »Frelsens Hær« havde oprettet det. Men i Almindelighed, og i alt Fald naar det ikke drejer sig om en By som London, maa det vist anses for mindre tilrandeligt udelukkende at samle løsladte Fanger paa eet Sted, dels fordi man derved selv giver Anledning til at fornye eller slutte Bekendtskaber, som hele vor Fængselsindretning jo nu gaar ud paa at forhindre, dels fordi et saadant Sted at komme fra snart meddeler samme Oplysning om den straffedes Fortid, som naar det hedder, at hans sidste Opholdssted var det og det Fængsel; og denne Fortid skulde jo netop helst være gemt og glemt. Bedre og sundere er det sikkert, naar den løsladte Fange saa snart som muligt kan gaa incognito ind i det almindelige Menneskeliv, selv naar dette former sig som et Anstaltsliv. Derfor er det bedre, naar den straffede Alkoholist kan komme ind i et rigtigt Redningshjem for drikfældige, hvoraf Tyskland f. T. har mindst en Snes, Svejts 6 og Norden mindst et lignende Antal, Holland enkelte, medens England endnu synes at have stor Mangel paa saadanne Anstalter for Mænd, i alt Fald af den tarveligere Befolkning, i Modsætning til de talrige Redningshjem for kvindelige Alkoholister, som ere saa karakteristiske for de engelske Forhold. Fra de romanske Lande har jeg, med Undtagelse af det franske Svejts, ikke kunnet skaffe mig Oplysning om nogen saadan Anstalt, enten for Mænd eller Kvinder.

Imidlertid er det ikke givet, at disse Anstalter alle

ville optage straffede Personer, og den grundige Afvænnning, som en længere Fængselsstraf som ovenfor nævnt medfører, gør ogsaa i mange Tilfælde en saadan Forholdsregel mindre nødvendig. Derimod ville mange løsladte Fanger kunne hjælpes ved de saakaldte Arbejderkolonier eller Arbejdshjem, som, efter Pastor v. Bodelschwings *) Initiativ, i Forbindelse med de tilhørende Forplejningsstationer danne et helt Net i Tyskland og dér i overordentlig Grad have modarbejdet den Overhaand tagende Vagabondage og det dermed følgende Drikkeri, og som senere ere forplantede til de nærmeste Nabolande, medens man i England og flere Lande har noget tilsvarende i Frelsens Hærs elevators og farm-colonies. De fleste Arbejderkolonier ligge paa Landet, enkelte ogsaa i de store Byer (Berlin, Hamborg), og de optage arbejdsføre, men arbejdsløse Mænd, som de give Ophold, saa længe det behøves, imod at de forrette, hvad Arbejde de formaa, og som kan skaffes dem. Kjøbenhavns Arbejdshjem har i de 5 Aar, det har bestaaet, optaget omtrent halvtredje Tusind arbejdsløse Mænd, givet dem Husly og Føde gennemsnitlig i en Maaned hver, men adskillige, især blandt de drikkældige, i 3, 6 og flere Maaneder, og ved Afgangens skaffet over Halvdelen af dem umiddelbart i Arbejde, mange paa Landet hos smaa Bønder eller Haandværkere, hos hvem man kunde vente en særlig Omsorg for dem. Blandt de optagne har der været mange straffede Personer, uden at disse dog have været udpegede paa særlig Maade, saa ingen har kunnet ane noget om deres Fortid, men de ere gaaet op i den øvrige Mængde. Hjemmet havde i Vinter faaet sin første Filial i en af Sjællands Skovegne med Plads til 50 Mand, medens Hovedanstalten har Plads til 100; den næste Filial skulde være i Jyllands Hedeegne, hvor Arbejdet skulde bestaa i Opdyrking af Hede og Mose. Der er ingen Tvivl om, at denne Slags Anstalter, der ogsaa i andre vigtige Henseender be-

*) I Bielefeldt, Westphalen.

tegne den rigtige Retning for Velgørenheden at slaa mere og mere ind paa, tillige er et virksomt Middel til at hjælpe løsladte Straffefanger, og ikke mindst de drikfældige iblandt dem.

Vi skulle nu undersøge, i hvilket Forhold de forskellige Grupper af alkoholistiske Forbrydere staa til de forskellige Midler, der kunne anvendes til deres Bedste.

Gruppen 1), som altsaa havde begaaet deres Forbrydelse under momentan Paavirkning af Alkohol, var jo efter den meddelte Statistik ikke meget talrig; dog vil den vistnok vokse en Del, dersom man havde opgivet ikke blot Tilfælde af afgjort »Rus«, men ogsaa af saadan Alkohol-Affektion, der sædvanligvis af den til vore Drikkeskikke vante Befolkning slet ikke regnes for noget og dog kan have stor Indflydelse paa, hvad Manden gør eller ikke gør i det paa-gældende Øjeblik. For denne Gruppes Vedkommende kunne vi fra vort Synspunkt ikke have Interesse af en langvarig Fængselsstraf. Her behøves ingen Afvænnning, men kun en alvorlig og eftertrykkelig Indskærpelse af Ansvar, som enhver har for sine Handlinger, ogsaa den at give sig ind under Alkoholens Indflydelse. Her vil derfor være stor og følgevigtig Anvendelse for Midlet b): Belæringen, ligesom der vil være al Grund til at tilraade c) Indtrædelsen i en Afholdsforening, fordi absolut Afhold er saa meget lettere at gennemføre end et Maadehold, som en enkelt Lejlighed nemt kan føre ud over og lige ind i et nyt Fald. Kun i sjældnere Tilfælde vil derimod her være Brug for d¹): Anbringelse i et Rødningshjem, men vel ofte nok især under vanskelige Arbejdsforhold for en kortere Benyttelse af d²): Arbejdshjemmet.

Gruppen 2) de kroniske Alkoholister ville have mest Gavn af en længere Indespærring. Det er jo dem, der for en stor Del fylde de kommunale Arbejdsanstalter og Tvangsarbejdsanstalterne, som de atter og atter vende til-

bage til, for lige saa ofte ved Løsladelsen straks at falde tilbage i den gamle Søle, indtil de ved en eller anden Lejlighed i deres alkoholiserede Tilstand, selv om det ikke er i egentlig Berusning, begaa en Forbrydelse, hvorfor de komme paa Straffeanstalten. Deres Tal er stort, og man kan næppe nægte, at den Behandling, Samfundet efter ovenstaaende Fremstilling giver dem, ikke er synderlig skikket til at formindske det. De burde aldrig som Straf eller paa anden Maade indespærres for korte Tidsrum ad Gangen, men maaske helst i Tvangs-Drankerasyler, efterhaanden som man faar saadanne med bestemt Lovtvang til Indlæggelse (Dalrymple-Loven i England, Kanton St. Gallens Lov i Svejts). Under Fængselstiden vil der være megen Brug for Midlet b), ikke mindst over for dem, hos hvem Alkoholismen synes arvelig eller har viist Præg af en fysisk-psykisk Sygelighed — som f. Eks. hos Kvartalsdrankerne; thi i begge Tilfælde er der dog Helbredelse mulig, nemlig ved livsvarig Afholdenhed. c) Afholdsforeningen vil derfor være det selvskrevne Raad til dem; men ved det store Skridt fra Fængsel til Frihed ville mange af dem kunne behøve den Hjælp, som et Overgangsophold enten i et egentligt Redningshjem eller dog i et Arbejdshjem vil kunne yde dem. Med den blivende Svækkelse, som de ofte have faaet ved foregaaende mangeaarige Udskejelser, kunne de ogsaa daarligt taale megen Modgang eller længere Tids Arbejdsløshed. Fortvivelse vil let gribe dem og bringe dem til Fald, idet de tænke: hvad kan det hele nytte? Men dette Fortvivelsesudbrud skal ikke deles, men bekæmpes af os andre: der er Eksempler nok paa, at ogsaa saadanne kunne reddes og holdes oppe i et hæderligt Liv.

Gruppen 3), de lade og letsindige Naturer og svage Karakterer, som lige let lade sig lokke ind paa en tilfældig Rus, paa en stadigt voksende Drikfældighed og paa den egentlige Forbryderbane, er vel egentlig den vanskeligste at faa noget varigt godt ud af. Og dog maa man heller

ikke opgive Haabet over for disse. De ere som Børn, hvem man kun ikke maa kræve af, at de skulde kunne klare sig i Livet uden Støtte, uden Ledelse. Det er Mennesker, der altid burde have Formynder. De ville vanskelig kunne staa sig ude i Livet uden at være inde i en kraftig Afholdsforening eller i andre Forhold, hvor de kunne finde nogen, der virkelig vil tage sig af dem. Men en Hovedsag er at faa dem vænnede til Orden og Arbejde. Derfor bør, foruden Belæringen, ganske særlig Midlet d) anvendes paa dem: et Redningshjem, hvor de i længere Tid kunne fortsætte Afvænningen fra Alkohol, men som i ethvert Tilfælde maa være lagt an paa flittigt og stadigt Arbejde, eller ogsaa et Arbejdshjem, hvor det i Fængslet tillærte kan øves under friere Former og dog under bestandigt Tilsyn, indtil der kan vise sig en god Plads, helst i et virkeligt privat Hjem, hvor Tilsynet kan fortsættes uden dog egentlig at mærkes som saadant.

Ogsaa for de drikkældige Kvinder, hvis Tal jo ikke er stort, ville de samme Midler være at anvende. Alle Afholdsforeninger have, saa vidt vides, ogsaa kvindelige Medlemmer, selv Good-Templar-Logerne, som bl. a. derved hæderligt adskille sig fra andre Frimurerordener. Af Redningshjem for drikkældige er der derimod paa hele Kontinentet kun eet, som udtrykkeligt er bestemt for Kvinder, nemlig det i Bonn ved Rhinen (Frk. Lungstrass). Men i de senere Aar er der, navnlig efter den før nævnte Pastor Isermeiers Eksempel, mange Steder i Tyskland oprettet saakaldte »Kvindehjem« (Frauenheim), som Sidestykke til hine Arbejdshjem for Mænd. De optage baade straffede, faldne, drikkældige og vagabonderende Kvinder med det udtrykkelige Princip ikke at adskille dem efter deres Fortid (men vel efter deres Alder), og give dem saa stor Frihed, som lader sig forene med den Efter-Opdragelse, Hjemmet skal lade dem blive til Del, ligesom heller ikke Opholdets Varighed er fastslaaet, men retter sig efter de optagne Kvinders Karakter og Opførsel. Ogsaa Danmark

har faaet et saadant Hjem, i Viby ved Aarhus, aabnet i Efteraaret 1898 med foreløbig en Sned Pladser, men let at udvide, da en hel Bondegaard er taget i Brug dertil. I saadanne Hjem ville de straffede Alkoholister formentlig have særlig gode Betingelser for at rette sig.

Naar jeg i det foregaaende ikke har nævnet Fængselsselskaberne, er det, fordi de jo ikke høre til de særlige Midler, der skulle anvendes her, men til dem, der ere fælles for alle. Og dog vil deres Hjælp netop stærkt paakræves over for Alkoholisterne: Anbefalingen til Afholdsforeninger og virksomme Filantroper, Bestridelsen af Udgifterne ved Rejsen til, maaske ogsaa Opholdet paa en Anstalt, Understøttelse af Familien under Ernærerens fortsatte Fraværelse vil paakalde baade deres pekuniære og deres personlige Hjælp. Men de ville heller ikke unddrage sig for den Forpligtelse ved direkte Samarbejde og ved Anbefaling at støtte de Anstalter og Foreninger, som gøre saa megen Gavn imod en stor Klasse af deres egne Klienter.

N. Dalhoff.

V.

Besvarelse af Spørgsmaal 3 i Sektion III.

I hvilket Omfang og under hvilke Betingelser kan Fængselselskabernes Virksomhed støttes af Bureauer, som paatage sig uden Vederlag at yde Oplysninger eller at hjælpe til Anbringelse?

De moderne Principper, der i vort Aarhundrede ere de raadende for Behandlingen af Straffefanger, have i alle civiliserede Lande det samme Formaal: Fangens moralske Forbedring. Med dette for Øje har man indført de forskellige progressive Systemer, Fangernes Undervisning, deres religiøse Paavirkning ved Gudstjenesten o. s. v. og i mange Tilfælde virkelig opnaaet at udøve en særdeles heldig Indflydelse paa deres Karakter, saa at de ved Løsladelsen ere besjælede af gode Forsæt og fast besluttede paa ikke at begaa ny Lovovertrædelser. Men hvor ærligt mente disse Forsætter end maatte være, er den løsladte dog udsat for at bukke under for Livets Fristelser, der vente ham uden for Fængslet, og som han kun alt for let har glemt under sit Ophold i dette, hvor de aldrig mødte ham. Det vil være ham saa meget vanskeligere at modstaa, som Straffen saare ofte har berøvet ham hans Stilling; han føler sig forladt af alle og ser sig overalt omgivet af Hindringer og Farer. Han mistvivler om at kunne bane sig Vej og tjene sit Brød paa en ærlig Maade, og han vil falde tilbage, hvis man ikke kommer ham til Hjælp.

De moderne Samfund have da ogsaa længe erkendt, at der paahviler dem et betydningsfuldt Arbejde i saa Henseende, men man er paa den anden Side ikke blind for de store Vanskeligheder, som en fyldestgørende Løsning af denne Opgave frembyder. Hvem skal paatage sig den? Til hvilke Personer og paa hvilken Maade skal Hjælpen ydes?

Staten, der straffer, kan ikke selv tage dette Godgøren-

hedsværk i sin Haand. En saadan Ordning vilde give de løsladte et ganske forkert Begreb om Hjælpens Karakter. Man maa ty til den private Godgørenhed, som bør stifte Selskaber, der udelukkende beskæftige sig med Understøttelse af løsladte, de saakaldte Fængselsselskaber, og Staten bør indskrænke sig til at yde disse et aarligt Tilskud. Dette er ogsaa en almindelig anerkendt Grundsætning. Overalt har man i vort Aarhundrede oprettet Fængselsselskaber, og det er ikke for meget sagt, at det skyldes disses Virksomhed, at en Mængde Personer, der uden deres Hjælp vilde have været fortabte, ere genvundne for Samfundet.

Hvis man imidlertid vilde understøtte alle de løsladte uden Undtagelse, vilde Hjælpen i mange Tilfælde være forfejlet og ofte frembringe den stik modsatte Virkning af den tilsigtede. De løsladte vilde snart lære at opfatte Hjælpen, ikke som en Barmhjertighedsgerning, men som en Ret, de kunde fordr. Man vilde sætte en Præmie paa Forbrydelsen og modarbejde Straffens Virkning i Stedet for at understøtte den. Hvis det som almindelig Regel for Velgørenhedsselskabernes Virksomhed kan siges, at de nøje bør sondre mellem de Personer, som de tage sig af, gælder denne Regel i højeste Grad for Fængselsselskabernes Vedkommende. Deres Hovedprincip maa være kun at yde de løsladte Hjælp, hvis moralske Forbedring man kan nære Haab om. Det er altsaa navnlig blandt de unge Forbrydere og de første Gang straffede Personer, at man bør søge dem, man kan hjælpe med Udsigt til et gunstigt Resultat. Men man bør desuden indhente saa nøjagtige Oplysninger som muligt om disse Personers tidligere Liv og om deres Opførsel i Fængslet. Derfor bør Fængselsselskaberne knytte sig nøje til Strafanstalterne, og deres Bestyrelser maa i det mindste delvis bestaa af Fængselsfunktionærer, de eneste, der ved det Kendskab til den løsladtes Karakter, de have erhvervet sig under hans Ophold i Fængslet, ere i Stand til at bedømme, om han fortjener at hjælpes eller ej.

Dette er imidlertid ikke tilstrækkeligt. Det vil ofte

være meget vanskeligt, selv for Fængselsfunktionærerne, at give de Oplysninger, man maatte ønske. Den løsladte, der ansøger Fængselsselskabet om Hjælp, er maaske allerede tidligere bleven understøttet flere Gange af andre Velgørenhedsselskaber, ja endog af andre Fængselsselskaber, uden at dette er kommet til det Selskabs Kundskab, han nu henvender sig til, og uden at man ved, om han har misbrugt den ham ydede Hjælp. — Det hænder ofte, at løsladte, der ikke ere blevene understøttede i Løsladelsens Øjeblik, senere henvende sig til Selskabet om Hjælp, uden at det er muligt for Bestyrelsen at vide, om de have ført et saadant Liv efter deres Løsladelse, at de fortjene at hjælpes. — Private Personer, der ønske at understøtte en løsladt, henvende sig maaske til Fængselsselskabet for at faa Oplysninger om ham. Hvis vedkommende Selskab ikke tidligere har hjulpet ham, vil det som oftest ikke være i Stand til at give de ønskede Oplysninger.

I saadanne og mange andre lignende Tilfælde vilde det være til ubestridelig Nytte for Fængselsselskaberne at kunne ty til Kontorer, som de selv have oprettet, bl. a. i den Hensigt at forskaffe sig og at kunne give saa fyldige Oplysninger som muligt om de paagældende løsladte. Disse Kontorer kunne tænkes indrettede paa forskellig Maade, men det vil utvivlsomt vise sig mest praktisk kun at oprette et Centralkontor, bestyret af en eller flere oplyste og dygtige Mænd, der ere nøje knyttede til Fængselsselskaberne, enten som Medlemmer af deres Bestyrelser eller i Egenskab af Raadgivere, og som ere i Besiddelse af et grundigt Kendskab til den Del af Befolkningen, Selskaberne tage sig af. Der er selvfølgelig intet til Hinder for, at man opretter Kontorer i de forskellige Dele af Landet, men de bør alle indordne sig som Filialer under Centralkontoret. Alle Oplysninger vedrørende de straffede Personer bør samles paa et Sted, saa at Fængselsselskabernes Bestyrelser og de Privatmænd, der ønske at hjælpe de løsladte, altid kunne vide, hvor de skulle henvende sig for at faa saa nøjagtige

Oplysninger som muligt. Men for at kunne yde disse maa Centralkontoret og dets Filialer altid staa i livlig Forbindelse med Landets forskellige Politimyndigheder og med Velgørenhedsselskaberne, navnlig Fængselsselskaberne. Det bør gøres de sidstnævnte til Pligt fra Tid til anden at indberette til Kontoret Navnene paa de Personer, de have hjulpet, og Maaden, hvorpaa Hjælpen er bleven ydet, i ethvert Fald i alle de Tilfælde, hvor man ikke har benyttet sig af Kontoret. Netop ved denne Vekselvirkning vil Kontoret blive i Stand til at opfylde sin Rolle som Bindeled mellem de forskellige Fængselsselskaber, og indrettet paa denne Maade vil det snart vise sig uundværligt og bidrage væsentligt til at lette Selskaberne Valget af de Personer, de bør tage sig af.

Naar det en Gang er besluttet at hjælpe den løsladte, bliver det næste Spørgsmaal, paa hvilken Maade man bedst skal yde sin Hjælp. Vi staa her ved den vanskeligste Opgave, hvis heldige Løsning maaske kan komme til at udøve en afgørende Indflydelse paa den løsladtes Fremtid. Det vil derfor være nødvendigt nærmere at undersøge, hvorom der er Tale. Først maa bemærkes, at Fængselsselskabernes Opgave først og fremmest bør være at raade Bod paa den pinlige og forladte Stilling, i hvilken Fangen befinder sig i Løsladelsens Øjeblik. Heraf følger en naturlig Begrænsning af Hjælpens Varighed. Saa længe den løsladtes Trang kan betragtes som en Følge af Straffen, bør man hjælpe ham, men naar dette ikke mere kan siges at være Tilfældet, maa han henvises til andre Velgørenhedsselskaber eller til Fattigvæsenet. At fortsætte Hjælpen ud over disse Grænser vilde let føre til uheldige Resultater; Hjælpen vilde antage Karakteren af en Pension, som kun daarligt vilde stemme med de Principper, Fængselsselskaberne bør følge.

Som oftest vil det altsaa være heldigst at hjælpe Fangen umiddelbart efter Løsladelsen. Men hvori bør Hjælpen bestaa? Hvorledes skal man virksomst yde sin Understøttelse? Paa disse Spørgsmaal kan der ikke gives noget almindeligt

Svar. Man maa i ethvert enkelt Tilfælde undersøge den løsladtes Evner og bestemme Hjælpens Beskaffenhed efter Udfaldet af denne Undersøgelse. Enkelte Principper kunne dog opstilles, som man ikke bør forlade uden vægtige Grunde. Det vil saaledes ikke være rigtigt at hjælpe med rede Penge; som oftest er den løsladte alt for karaktersvag og alt for ufornuftig til at kunne benytte Pengene paa rette Maade, hvis man tillod ham at anvende dem uden Kontrol. Et andet lige saa vigtigt Princip bestaar i saa vidt muligt at undgaa at forandre den løsladtes Stilling, hvis han var i en saadan før sin Fængsling. Har han været Tyende, bør man skaffe ham en passende Tjeneste; hvis han var Haandværker, skal han sættes i Stand til at fortsætte sit Haandværk o. s. v. Hvis den løsladte er kraftig, vel begavet og arbejdsdygtig, vil den bedste Maade at hjælpe ham paa meget ofte være at lade ham udvandre. For de unge løsladtes Vedkommende bør man som Regel anbringe dem paa en Opdragelsesanstalt eller sætte dem i Lære.

Det vil altid være Fængselsselskabets Bestyrelse, der skal bestemme, hvorledes den løsladte bør hjælpes. Men naar denne Bestemmelse en Gang er tagen, vil det ovennævnte Kontor kunne yde Bestyrelsen en værdifuld Assistance ved at paatage sig Udførelsen af den tilstaaede Hjælp. Navnlig hvor der er Tale om at anbringe de løsladte i Lære eller som Tyende, vil Kontorets Hjælp, hvis det er indrettet paa en praktisk og fornuftig Maade, vise sig at være saa godt som uundværlig. Det er nemlig ikke tilstrækkeligt at henvise Fængselsselskaberne til Fæstekontorerne. Man maa vel erindre, at der næppe findes vanskeligere Mennesker at hjælpe end netop dem, Selskaberne tage sig af, og det er ikke enhver Husbond, der er i Besiddelse af de Egenskaber, der ere nødvendige for at kunne behandle de løsladte paa den paa en Gang bestemte og velvillige Maade, som absolut bør fordres. Derfor bestræbe Fængselsselskaberne sig lige saa meget for at lære Husbondens som den løsladtes Karakter at kende;

men i denne Retning ere Fæstekontorerne, der som Regel ikke kende den Husbond, der henvender sig til dem, ikke i Stand til at give de ønskede Oplysninger. Fængselssekskabernes ovennævnte Kontor er det eneste, der kan løse Opgaven paa tilfredsstillende Maade. Det bør begynde med at bekendtgøre over hele Landet, at det paatager sig gratis at give Oplysninger om de løsladte og at skaffe dem Erhverv. De Arbejdsgivere, der ønske Tjenestefolk eller Lærlinge blandt de løsladte, vide da, hvor de kunne henvende sig. Men for at lære Husbonderne at kende bør Kontoret skaffe sig Hjælpere i de forskellige Dele af Landet, Mænd, som forene en varm Interesse for de løsladte med et indgaaende Lokalkendskab, saa at de kunne underrette Kontoret om Husbondernes Karakter. Samtidig vil det være dem muligt at føre et diskret Tilsyn med de løsladte uden at genere dem og at gøre Kontoret bekendt med deres Opførsel. Paa denne Maade vil Kontoret altid kunne skaffe de løsladte gode Pladser og navnlig kunne anbringe de unge i Lære hos gode Mestre, der gennem en lang Erfaring have erhvervet et indgaaende Kendskab til deres Behandling. Selvfølgelig vil Kontoret ogsaa kunne benytte sig af Fæstekontorerne som Hjælpere, saafremt Fæstemændene ville paatage sig at indhente de forlangte Oplysninger om Husbonderne og fra Tid til anden underrette Kontoret om de anbragte løsladtes Opførsel. Paa samme Maade forholder det sig med private Selskaber, som maatte være danuede med samme Formaal for Øje som Kontorets. Kun hvis disse Selskaber ville indordne sig under Kontoret som dets Hjælpere, ville de være til Nytte, hvis ikke, ville de kun sprede Kræfterne, og man bør i saa Fald hellere undvære dem.

Forinden jeg slutter, skal jeg med et Par Ord omtale de Erfaringer, man har gjort i Danmark med Hensyn til det omhandlede Spørgsmaal. I den sidste Halvdel af dette Aarhundrede har man oprettet 7 Fængselssekskaber i de forskellige Dele af Landet, hvoraf det ene — Københavns

Fængselsselskab — bestaar af 3 Afdelinger. I 1885 knyttedes disse Selskaber nærmere sammen ved en Fællesbestyrelse, der bl. a. har det Hverv at varetage deres fælles Interesser. Paa Fællesbestyrelsens Initiativ indrettedes der i København i 1892 et Kontor, der paatager sig uden Vederlag at give Oplysninger om og skaffe Pladser til de løsladte, som Selskaberne ville understøtte. Kontoret bestyres af en erfaren og dygtig Mand, der i en lang Aarrække med usvækket Interesse har arbejdet paa de løsladtes Genoprejsning. For øvrigt tager man sig ogsaa af Børn, som af en eller anden Grund ere komne i Konflikt med Politiet, men som ikke ere straffede. Kontoret yder sin Assistance paa forskellig Maade. Der er skaffet Pladser til en Mængde løsladte, og næsten alle Børnene ere anbragte i Lære. Resultaterne ere særdeles gode.

Foruden dette Kontor findes der i København et Optagelseshjem, oprettet af Københavns Fængselsselskab, hvor man anbringer løsladte, straffede Kvinder, indtil der kan skaffes dem en passende Tjeneste.

Adolf Goos.

VI.

Besvarelse af Spørgsmaal 4 i Sektion IV.

Vilde det ikke være rigtigt for at sikre en god Opdragelse af unge Forbrydere eller af Børn, der ere fordærvede eller blot moralsk forsømte, at forbinde det System, at anbringe dem i Anstalter, med det, at sætte dem i Lære eller anbringe dem hos Familier.

Gennem den stadig staaende Strid mellem Forkæmperne for det System at anbringe de unge Forbrydere eller fordærvede eller forsømte Børn i Lære eller hos Familier, og

dem, der hævde, at Anbringelse i Anstalter er det eneste saliggørende, ere de Fejl, der klæbe ved hvert System, skaanselsløst blevne blottede af Modstanderne, medens de selv med nænsom Haand have fremhævet deres eget Systems Fortræffelighed.

Men netop ved denne Kamp synes Resultatet for en uhildet Iagttager at være det, at hvert af Systemerne er brugbart under visse givne Forudsætninger, og at navnlig en intens Samarbejden og Sammenkobling af begge Systemer vil kunne borteliminere de væsentligste Fejl, som Systemerne nu gøre sig skyldige i, og derved skabe et gunstigt Resultat for Opdragelsen af de mindreaarige.

Hvorledes dette Samarbejde efter min Mening kan og bør finde Sted, skal være Genstand for den følgende Fremstilling. Paa enkelte Punkter vil min Besvarelse gaa ud over det stillede Spørgsmaals egentlige Rammer. Men da jeg mener, at begge Systemer under visse givne Forudsætninger have deres fulde Berettigelse, og at Samarbejdet imellem dem fornemmelig skal bestaa deri, at det ene System skal træde til der, hvor det andet slet ikke eller ikke længere selv kan magte Opgaven, nødes jeg til med faa Ord at omtale disse Forudsætninger og Betingelserne for Samarbejdet.

Til at begynde med vil jeg i korte Træk angive de Fejl, der klæbe ved hvert System.

Ideelt set synes Opdragelse i Familier at være det bedste. Men betænker man, at de Børn, som man søger anbragte hos Familier, oftest ere forhutlede og forsømte, ikke sjældent allerede moralsk fordærvede med forbryderske eller vagabonderende Tendenser, saa forstaar man ogsaa, at der kræves en kærlig og vagtsom Forstaaelse af Barnets Natur, en aarvaagen Paapassenhed og en ikke ringe pædagogisk Evne, for at Barnet kan faa den Opdragelse, det tiltrænger, for at det kan bevares i og for det lovlydige Samfund. Disse Betingelser er ikke blot i al Almindelighed sjældne Varer, men særlig savnes de i største Parten af de Plejehjem,

som her kan være Tale om. De Familier, som ønske at modtage disse Børn, ere i Reglen ubemidlede, og de modtage Børnene som oftest for at faa en direkte eller indirekte Indtægt ved dem. Og Følgen bliver, at de, oftere end ønskeligt er, mere se paa den Gavn, de kunne have af Barnet, end den Gavn, Barnet skal have af dem. Resultatet bliver, at Barnet vanrægtes eller i alt Fald ikke plejes med den Omhu, som er nødvendig for det. Og hertil kommer, at det Tilsyn, som føres med disse Plejehjem, er utilstrækkeligt og uden Autoritet og i mange Tilfælde ganske virningsløst ikke blot af disse Grunde, men ogsaa og ikke mindst, fordi det er saare vanskeligt at finde et andet og bedre Plejehjem.

Den herskende Trang, hvori saa mange Børn ere stedte, Ønsket at hjælpe saa mange som vel muligt, bevirker, at man nødes til at ty til Familier, der egentlig ikke egne sig til at modtage Børn til Opdragelse, ligesom man ogsaa antager sig Børn, der aldrig burde anbringes i Plejehjem.

Imod Opdragelsesanstalterne har man gjort gældende, at de sætte et Mærke paa Barnet, som det vanskelig forvinder, og at de give det en Drivhuskultur lidet egnet for dets senere Liv, idet de gøre det modstandsudygtigt i Livets Kamp.

Indvendingerne have deres Berettigelse, naar det gælder de store Anstalter, der leve deres eget Liv uden for Verden. Det store Personale og Opdragelsesmaskineri, som de store Anstalter maa have til den daglige Drift, trykker sit uheldige Stempel paa Barnet og forhindrer ved sin blotte Eksistens, at det rette personlige Forhold mellem Opdrageren og Barnet kommer i Stand.

Men denne Fejl er ikke nødvendig, og lykkeligvis have vi i Danmark haft det Held at undgaa den ved vore Opdragelsesanstalter for Drengene. Stifterne og Lederne af disse Anstalter have forstaaet, at det, det gjaldt om, var at skabe et stærkt personligt Forhold mellem sig og Børnene, og Anstalterne have været tilstrækkelig smaa til, at dette har

kunnet finde Sted. De have indset, at skal Arbejdet lykkes, saa maa Anstalterne blive et Hjem for disse Børn, hvori de kunne finde sig hjemme, og som de kunne komme til at holde af, og hvor de al Tid vide, at de ville finde en forstaaende og nænsom Kærlighed, thi kun derigennem — ved den personlige Kærlighed, Barnet føler, at det møder. vil dets Ansvarsfølelse kunne skabes og holdes ved lige. Og endvidere have de forstaaet, at skal Arbejdet lykkes, saa maa Børnene opdrages for Folket, ved Folket og i det Samfund, hvori de skulle leve; kun saaledes forbindes de med Samfundet. Derfor ere Anstalterne lagte frit ud i Folket, og Opdragelsen gaar netop ud paa at føre dem ud i det praktiske Liv, modne til at opfylde dets Krav. Princippet, der følges, er det, at de smaa lidt efter lidt med Tildeling af flere og flere Rettigheder og ogsaa flere og flere Pligter føres frem til det Punkt, at de med Held kunne sendes bort fra Anstalterne. Lidt efter lidt vænnes de til Arbejde blandt fremmede, idet de, saa snart der er grundet Formodning om, at de kunne sendes bort, om Sommeren anbringes hos Gaardmandsfamilier i Nærheden. De slippes ikke ud til nogen bestemt Tid for derpaa at være Anstalterne ligegyldige. Der fires lidt efter lidt. Er der firet for meget, saa hales der taalmodigt ind igen, og senere begyndes der forfra.

Ved disse Anstalters fortræffelige Ledelse er der i Danmark skabt en national Tradition, som bør vedligeholdes, og som med Held kan danne det sikre Grundlag for den nødvendige videre Udvikling af disse Anstalters indre Liv og deres Samarbejden med Folket, for hvilket de er dannede.

Hele denne store Samfundssag, i hvis Tjeneste Plejehjemsforeninger, Børnehjem og Opdragelsesanstalter arbejde, har væsentlig været bygget paa den private Velgørenhed og den private Virksomhed. Lidt efter lidt ere de forskellige Foreninger blevne stiftede. og de forskellige Børnehjem og Anstalter grundlagte uden dog at gaa ind under en fælles Organisation. De have arbejdet hver for sig uden noget nævneværdigt Samarbejde med andre og uden en

fælles Ledelse, der kunde ordne Hjælpen og deres gensidige Virksomhed for det fælles Formaal. Og et have de alle sammen manglet, den nødvendige Myndighed til at gribe ind i Tide, ligesom de ogsaa i mange Tilfælde have savnet Evne og Magt til at fuldføre det paabegyndte Arbejde. Og Resultatet er som en Følge heraf blevet, at hvor meget godt de end have udrettet, saa have de dog ikke evnet at standse den stadige Stigning af Forbrydelser, begaaede af mindreaarige.

Skal Kampen tages op for Alvor, og skal det lykkes at føre den frem til Sejr, saa maa Staten her træde til og overtage Ledelsen. Kun den alene ejer den fornødne Magt og Myndighed.

Og Staten har denne Ret og denne Pligt.

Værgemaalet, som tilkommer Barnets naturlige Værge — i Reglen Forældrene — er ikke blot en Ret, som disse eje, men ogsaa en Pligt, der paahviler dem. Fyldestgøres nu ikke denne Pligt, hvad enten de naturlige Værger mangle Evnen eller Viljen dertil, maa Samfundet gennem sine offentlige Institutioner overtage denne Pligt, ikke blot for at værges sig imod, at Børnene nu eller senere komme til at falde det til Byrde, men ogsaa for at de mindreaarige kunne nyde deres retmæssige Værn og faa den Hjælp og Beskyttelse, som tilkommer dem.

Hvorledes dette Forhold nærmere skal ordnes, ligger uden for denne Rapports Omraade; men det har været nødvendigt at omtale det her, da det efter min Mening danner en absolut nødvendig Forudsætning, for at de forskellige Opdragelsesmidler kunne blive anvendte paa rette Maade.

Idet vi nu i det følgende skulle gaa over til en nærmere Omtale af disse Midler og deres Anvendelse, maa vi dog først og fremmest gøre gældende, at der kræves en Sondring mellem den egentlige Barnealder og den øvrige Mindreaarighed.

Denne Sondringsgrænse maa bestemmes efter nøje Hensyntagen til Pubertetstidens Begyndelse, Konfirmationen,

Skolepligtens Ophør og den unges Indtræden i det praktiske arbejdende Liv. Tilsammen danne disse Begivenheder, der i Reglen enten falde samtidig i den unges Liv eller følge hurtig paa hverandre, et saa vigtigt Skel i den unges Liv, at tager man ikke de største Hensyn dertil, vil man ikke faa det fulde Udbytte af de Opdragelsesmidler, man bringer til Anvendelse. Skal der for denne Grænse sættes en bestemt Alder, vil jeg for Danmarks Vedkommende foreslaa, at den sættes ved det fyldte 14. Aar, da denne Alder i Reglen vil falde sammen med de ovenfor nævnte Begivenheder.

For begge Aldersklassers Vedkommende er Hovedopgaven vel en og den samme — at opdrage dem. Opdragelsen af Viljen og Karakteren er det første, det nødvendigeste, men idet Livet ved disse Begivenheders Indtræden skifter Karakter for den unge og stiller nye Krav til ham, kræves der med logisk Nødvendighed, at Opdragelsesmidlerne ogsaa maa skifte Karakter, for at de kunne holde Trit med og svare til disse Personers fysiske og psykiske Udvikling og Kravene, Livet stiller dem.

Angaaende de Opdragelsesmidler, der bør komme til Anvendelse over for de Børn, om hvem det er bestemt, at de skulle tages fra deres Forældre, kunne følgende Regler opstilles.

Anbringelse af Børn i Familier kan tilraades og bringes i Anvendelse over for de Børn, om hvem der er grundet Formodning om, at Bortfjernelsen fra deres Hjem og dets Milieu vil være tilstrækkelig til at bevare dem i det hæderlige Samfund. Børn med forbryderske eller vagabonderende Tendenser bør helst anbringes i Opdragelsesanstalter, da den intensive Paavirkning, som udkræves, for at deres Opdragelse kan blive tilfredsstillende, sjældent eller saa godt som slet ikke vil kunne ydes i et almindeligt Plejehjem.

Forudsætningen, for at et Barn skal kunne anbringes i et Plejehjem, er den, at vedkommende Plejehjem vil tage sig kærligt af det og yde det en virksom Hjælp. For at

dette kan ske, er det nødvendigt, at Honoraret, der tilbydes Plejehjemmet, maa være tilstrækkeligt til at dække de Udgifter, som ere nødvendige, for at de stillede Krav kunne opfyldes. Samtidig hermed maa det offentlige føre et virksomt Tilsyn med disse Hjem, nøje vaagende over, at Barnet bliver behandlet, som det skal, være rede til med Raad og Daad at bistaa Plejeforældrene samt have Ret og Myndighed til at tage Barnet fra dem, naar Kravene ikke opfyldes.

Hensigtsmæssigt vilde det være at oprette Optagelseshjem, hvor Børnene kunne anbringes i nogen Tid førend deres egentlige Anbringelse. Den offentlige Myndighed, der skal anbringe Barnet, vil ikke al Tid kunne have det tilstrækkelige Kendskab til vedkommende Barns Karakter, saa at den straks vil kunne træffe den rigtige Afgørelse. Et kortvarigt Ophold i Optagelseshjem vil kunne bøde herpaa og være til væsentlig Hjælp ved Afgørelsen af, hvilket System der i det konkrete Tilfælde bør bringes til Anvendelse. Endvidere vil derved opnaas, at man straks kan tage vedkommende Barn fra Forældrene, og at man gennem det derved vundne Kendskab til Barnets Karakter og Fristen, som Opholdet i Optagelseshjemmet giver, lettere og sikrere vil kunne finde et hensigtsmæssigt Plejehjem.

Børnehjemmene og Opdragelsesanstalterne skulle modtage de Børn, der allerede have udvist forbryderske eller vagabonderende Tendenser, og dernæst dem, som ikke have kunnet finde Plads i Plejehjem, eller for hvem Plejehjemmet ikke har vist sig at være gavnligt. Opgaven for disse Anstalter skal være den gennem en rationel Opdragelse og efter det Princip, som er traditionsmæssig gældende for de danske Opdragelsesanstalter for Dreng, at føre dem ud i Livet og ikke slippe dem, førend der er grundet Formodning om, at de kunne staa paa egne Ben.

For at dette Princip kan blive fulgt paa rette Maade kræves der en Klassificering af de enkelte Børnehjem og Opdragelsesanstalter, saaledes at den enkelte Anstalt kun modtager en bestemt Klasse Børn. Hver enkelt Forstander

vil nemlig have sin særegne pædagogiske Evne, sit personlige Syn paa sine Elever og sin egen Fremgangsmaade ved Behandlingen af dem, som langt fra vil kunne passe paa alle Børn. Det gælder da at kunne fordele Børnene saaledes, at det enkelte Barn netop kommer under den Tugt og Opdragelsesmetode, som egner sig bedst for det. Hvorledes denne Fordeling og Klassifikation nærmere skal ordnes, er megen Tvivl underkastet, og forskellige Principper ere blevne foreslaaede. Hvor fristende det end kan være at omtale dette nærmere, skal jeg dog ikke her komme ind paa dette Spørgsmaal, da det ligger uden for denne Rapports Omraade, men vil blot tilføje, at der ved Fordelingen maa tages særlige Hensyn til Barnets fysiske og psykiske Udviklingsstadium og til hans tidligere Livsførelse.

Naar den Tid kommer, at den unge kan løslades fra Anstalterne, eller at Barnet, som er anbragt i et Plejehjem, mere selvstændigt skal træde ud i Livet i Tjeneste eller i Lære, maa det offentlige sørge for, at det kan faa gode og sikre Pladser, hvor det kan erhverve sig de nødvendige praktiske Erfaringer og Kundskaber. Og fremdeles maa det offentlige vedblive at udøve Værgemaalet over de Børn, der ere tagne fra deres naturlige Værger, indtil de have naaet den almindelige personlige Myndighedsalder, og gennem sit lokale Tilsyn have Bestemmelsesret over deres personlige Virksomhed og være rede til med Raad og Daad at bistaa dem og støtte dem efter Evne. For de fleste af dem er netop denne Alder en saare kritisk Tid, hvor nye Indtryk og nye Følelser styrte ind paa dem, hvor Livet stiller dem nye Krav, og det er da af den allerstørste Betydning for dem, at de kunne finde den fornødne Hjælp og Bistand.

Vende vi os nu fra den egentlige Barnealder til de øvrige mindreaarige, maa vi først gøre opmærksom paa, at da de fleste af disse, som her kan være Tale om, ere voksede bort fra Hjemmet, eller med andre Ord, at Forældremagten har begyndt at miste en Del af sin Magt over dem, og at de ere begyndte at blive selvstændige Mennesker i Sam-

fundet, er der og vil der sikkert kun være Anledning for Myndighederne til at gribe ind, naar de ved deres egne Handlinger have vist, at de ikke kunne eller ikke ville opfylde de Krav, som det ordnede Samfundsliv stiller til dem.

De fleste af disse handle sjældent af ond Vilje, som oftest ere deres Lovovertrædelser en Frugt af Umodenhed. De ere fornøjelsessyge, letsindige, et let Bytte for den første den bedste Indskydelse, i høj Grad imitative og uden Modstandsevne. Over for dem maa de rent strafferetlige Hensyn al Tid træde noget tilbage for Samfundets Opgave at være deres Værge, Leder og Opdrager. Af Hensyn hertil kræves der, at de nugældende Straffe, der ikke ere dannede med disse Hensyn for Øje, og som kun i enkelte Tilfælde kunne have den forønskede Virkning paa disse unge, ved en speciel eller generel Revision af de nugældende Straffelove blive borteliminerede, og at der i Stedet derfor konstitueres Opdragelsesforanstaltninger imod de unge, der ikke have naaet den personlige Myndighedsalder. Kun i de enkelte Tilfælde, hvor den af den unge begaaede Handling af Hensyn til Samfundssikkerheden kræver særlige Sikkerhedsforanstaltninger, eller den mindreaarige har naaet den Modenhed, at de ellers af Staten anvendte Straffe ville kunne have den forønskede Virkning paa ham, og at de bedre end de forskellige Opdragelsesforanstaltninger ville kunne føre til Maalet, kan og maa disse Straffe anvendes enten primært eller subsidiært.

Hvor denne Revision af de gældende Straffelove ikke straks kan finde Sted paa Grund af praktiske eller politiske Vanskeligheder, bør der saa vidt muligt i videste Omfang indføres Undtagelsesbestemmelser, hvorved Straffen for de unge kan bortfalde, hvor Hensynet til de unge kræver det, og paa Betingelse af, at Opdragelsesforanstaltninger træffes.

Hvor den af den unge begaaede Handling ikke er af den Art, at der af Hensyn til Samfundssikkerheden kræves særlige Sikkerhedsforanstaltninger, og hvor der er grundet Haab om, at den unge vil kunne retledes og bevares for

det lovlige Samfund ved at komme under et hjælpende og værgende Tilsyn, vil jeg foreslaa, at det nordamerikanske »probation system« bliver bragt til Anvendelse saaledes, at en af Staten oprettet eller godkendt civil Institution overtager Værgemaalet eller Tilsynet med den unge. Dette Tilsyn skal vare en vis Tid og kan ikke ophøre, forinden den mindreaarige har naaet den almindelige personlige Myndigheds Alder.

Den unge, der bliver sat under Tilsyn, skal saa vidt mulig anbringes i en god Plads eller Lære under sunde og rolige Forhold. Og Tilsynet skal samtidig med, at det vaager over, at den unge opfylder de satte Betingelser, være ham behjælpelig overalt, hvor det gøres fornødent.

Viser det sig, at den unge ikke vil eller ikke kan opfylde de satte Betingelser, eller den paa ny begaar en lovstridig Handling, og det saaledes konstateres, at de tagne Forholdsregler ikke ere tilstrækkelige, bør den unge anbringes i en Opdragelsesanstalt, for saa vidt ikke en almindelig Straf af tidligere nævnte Grunde findes mere tilraadelig.

Hvor de lempeligere Opdragelsesforanstaltninger ikke kunne anvendes, bør ifølge det foregaaende Tvangsopdragelse i en Anstalt anvendes. Tvangsopdragelsen skal have til Maal gennem en fysisk og psykisk Udvikling af den unge at gøre denne til et arbejdsdueligt og levedygtigt Medlem af Samfundet.

Opholdet i Opdragelsesanstalten skal for saa vidt være ubestemt, som Løsladelsestiden for hvert enkelt Individ bliver endelig bestemt af Anstaltens Bestyrelse inden for nærmere angivne Minimums- og Maksimumsgrænser.

Endvidere maa Løsladelsen fra Anstalten kun ske betingelsesvis. Det vil sige, at den unge ude i selve det frie Liv først maa aflægge en Prøve paa, om Opdragelsen nu ogsaa har gavnet, førend han bliver fuldstændig fri. Saa meget mere er denne betingede Løsladelse at anbefale, som det i høj Grad vil være utilraadeligt for den unges egen Skyld at give ham fuldstændig fri straks efter, at han i

længere Tid har været under Anstaltens Tvang. Overgangen vil være for brat og vil let volde ham for mange Fristelser, som han ikke al Tid ved egen Kraft vil kunne overvinde. Han trænger til Raad og til Vejledning, til en hjælpende Haand, for at han kan vinde over derne for den unge saa vanskelige Tid. Han maa føle, at der bliver passet paa ham og vaaget over ham. Og mod Fristelserne maa Truslen om paa ny at blive sat ind i Anstalten sættes, for at Frygten for at miste Friheden kan danne et tilstrækkeligt Bolværk mod Fristelserne, der let frembyde sig. Saa længe Betingelserne vedvare, bør det offentlige føre Tilsynet med den unge, og dette Tilsyn skal ikke kunne ophøre, førend den personlige Myndigheds Alder er naaet.

Samlet til et er mit Forslag følgende: Overalt, hvor der er Fare for, at de mindreaarige ikke ved egen eller deres nærmestes Hjælp kunne bevares i og for det lovlige Samfund, maa Staten træde til og overtage Værgemaalet for de moralsk forsømte eller fordærvede Børn og unge Forbrydere og bevare det, indtil de blive personlig myndige og modne. Hvor de lempeligere Midler synes tilraadelige, bør Anbringelse i Familier og i Pladser eller Lære prøves. Hvor dette ikke er tilstrækkeligt, eller hvor det har vist sig uhensigtsmæssigt, skulle de anbringes i Børnehjem eller Opdragelsesanstalter, og naar den fornødne Opdragelse der er tilendebragt, skulle de paa ny føres ud i det frie Liv under det offentliges hjælpende Værgemaal og ordnede Tilsyn.

Naar jeg i det foregaaende saa stærkt har betonet Nødvendigheden af Statens Indgriben, er Grunden den, at det private Samfund, hvor meget det saa end anstrenger sig, ikke alene evner at føre denne for Samfundet saa vigtige Sag igennem.

Men staar det offentlige alene, staar det lige saa magtesløst.

Skal Opdragelsen naa sit Maal at binde disse unge

til Samfundet, maa den ske for Folket, ved Folket, i Folket, og saa maa Folket selv træde til og yde sin rigelige Hjælp, der aldrig kan blive for rigelig. Men for at Hjælpen fuldt ud skal kunne udnyttes, maa den indordne sig under Statens Ledelse, der ene vil evne at organisere Hjælpen hele Landet over.

Kun naar Stat og Samfund arbejde Haand i Haand efter en fælles Plan og under en Ledelse, vil det lykkes at tage alle gode Kræfter i Brug og yde alle dem, der ved egen eller andres Brøde ere blevne Samfundets Stifbørn, den nødvendige Hjælp i Kampen for Livet til Gavn for Stat og Folk.

Alexander Kraft.

VII.

Forbrydelsens Beskaffenhed og Aarsager.

Hvilke ere de hyppigste Forbrydelser og Forscelser i Deres Land?

Hvilke ere deres væsentligste Aarsager?

For saa vidt vedkommer Forbrydelser, som have medført Strafarbejde i herværende Strafanstalt, stiller Forholdet sig saaledes i de 6 Aar fra 1891—96 ifølge de af Overinspektionen for Fængselsvæsenet offentliggjorte Beretninger:

Af de indsatte Fanger havde begaaet

	Forbrydelser mod Stat og offentlig Myndighed	Ejendoms- indgreb	Sædeligheds- forbrydelser	Drab, Vold og lignende	Brand- stiftelse	Andre Forbry- delser	Tilsammen
1891	8	272	43	12	21	3	359
1892	5	291	38	12	27	7	380
1893	16	251	38	14	17	0	336
1894	15	295	38	13	23	0	384
1895	14	305	48	19	54	0	440
1896	7	309	40	21	31	0	408
I alt	65	1723	245	91	173	10	2307

Heraf fremgaar, at Ejendomsforbrydelserne spille en aldeles overvejende Rolle, idet de udgøre ca. 75 pCt. af alle Forbrydelser; derefter komme Sædelighedsforbrydelserne med ca. 10 pCt. og Brandstiftelse med ca. 8 pCt. Af Ejendomsforbrydelserne udgøre Tyverierne alene 1383 eller ca. 80 pCt., og af Tyverierne ere igen de 777 eller ca. 56 pCt. grove.

Til Belysning af Spørgsmaalet om Aarsagerne anføres i de ovennævnte Beretninger følgende Momenter vedrørende Fangernes personlige Forhold:

Af samtlige 1ste Gang til Strafarbejde her indsatte vare

	1ste Gang indsatte	Uægte fødte	Opdragelse					Erhverv		Drikfældige
			hos Forældre	hos Slægtninge	paa Anstalter	i fremmed Pleje	paa Fattiggaaarde	Arbejds- mænd	Erhvervs- løse	
1891	291	52	266	21	19	21	4	84	7	33
1892	312	57	246	21	21	21	3	57	11	33
1893	254	47	191	13	15	31	4	54	3	50
1894	289	42	244	13	11	16	5	65	8	61
1895	358	50	299	14	15	26	4	111	9	57
1896	294	53	223	17	25	21	8	118	29	48
I alt	1798	301	1469	99	106	136	28	489	67	282

Det ses heraf, at ca. 17 pCt. vare fødte uden for Ægteskab, at ca. 87 pCt. vare opdragne hos Forældre eller Slægtninge, ca. 6 pCt. paa Opdragelsesanstalter og Resten, ca. 7 pCt., i fremmed Pleje eller paa Fattiggaarde, at ca. 27 pCt. levede af tilfældigt Arbejde, og at ca. 4 pCt. vare uden lovligt Erhverv, endelig at ca. 16 pCt. vare drikfældige. Til dette sidste Tal bemærkes, at heri kun er indbefattet Personer, som ere egentlige Drankere, d: til Stadighed konsumere betydelige Kvantiteter af Spiritus, medens et meget stort Antal af de andre misbruge Nydelser af Spiritus i mindre Grad. Det er sandsynligt, at Mangel paa et Barndomshjem, løst Arbejde, Lediggang og Drikfældighed staa i Aarsagsforhold til mange Forbrydelser, og det samme kan antages om mange andre Forhold, som vedrøre Forbrydernes og deres nærmestes Personer, saaledes ringe Begavelse, svageligt Helbred, daarlige Kundskaber og mangelfuld Uddannelse hos Forbryderen selv, eller Drikfældighed, Uforligelighed og Forbryderiskhed hos Forældrene. Ligeledes influere utvivlsomt mange fjernere liggende Forhold som Tidsaanden, de sociale, klimatiske, geografiske, industrielle, økonomiske og politiske Forhold, Kulturudviklingen, Folkeracen, Litteraturen, Pressen o. m. m. paa Forbryderiskheden. Ad statistisk Vej at gøre Rede for, hvilke af disse eller andre Momenter der ere de væsentligste Aarsager til Forbrydelse overhovedet eller til de enkelte Arter af Forbrydelse, anser jeg, i alt Fald paa den almindelige Statistiks nuværende Standpunkt, for umuligt. Meget ofte er Forbrydelsen grundet paa en Samvirken af flere Aarsager, og det beror paa et Skøn, hvilken af dem man vil anse for den væsentligste. I Almindelighed ere Forbrydelsens Aarsager, naar man derved vil forstaa noget mere end det lige for Haanden liggende nærmeste Motiv hos Forbryderen, ikke oplyste i Forhørene og Dommen. Først et indgaaende Studium i Strafanstalten af Forbryderens Livsforhold og Sjæleliv lader aen den virkelige, dybere liggende Aarsag til Forbrydelsen, men det er kun

saadanne Strafanstalter, som optage alle Slags Forbrydere i alle Aldre, der kunne give Lejlighed til at erhverve et almenere Kendskab til Forbrydelsernes Aarsager. Naar en Strafanstalt imidlertid har en saadan omfattende Forbryder-tilgang og er organiseret paa at vinde et nærmere Kendskab til Fangerne, saaledes som Tilfældet er med nærværende Cellefængsel for Mandsfanger fra 10 til 60 Aar, er det muligt der at anstille visse Observationer, som kunne tjene til noget nærmere at belyse det foreliggende Emne*). Disse Observationer, som jeg nedenfor kortelig skal skitsere, ere Resultater af mange Aars Erfaring af herværende Tjenestemænd, som kende Fangerne gennem Retsakterne, gennem hyppig personlig Berøring i Fængslet, gennem Korrespondance med deres Slægtninge, gennem disses Beretninger og gennem Fangernes hele Adfærd i Fængslet og for manges Vedkommende ogsaa uden for dette efter endt Straf i deres Forhold til Fængselsselskabet.

Den første lagttagelse, der frembyder sig, er den, at den samme Forbrydelse kan have højst forskellige Aarsager, altsaa at f. Eks. Ejendomsindgreb ingenlunde altid hidrører alene fra Lyst til at berige sig paa andres Bekostning (Begærlighed), men kan skyldes Situationer, Tilstande og Tilbøjeligheder, i hvilke Begærligheden er et ganske underordnet Moment, saaledes naar en Familiefader stjæler Fødevarer for at mætte sine Børn, naar en Person stjæler Genstande, som ere ganske unyttige for ham, og som han blot samler til Bunke eller straks bortkaster, naar en Person stjæler af Ondskab eller for at hævne sig eller for at tilintetgøre Bevismidler og saa fremdeles. Den Forbrydelse, der kan have de mest forskellige Aarsager, er Brandstiftelse. Den grunder sig ofte paa en Berigelses-

*) Personer, hvis første Forseelse kvalificerer dem til en meget lang Frihedsstraf, komme ikke i nærværende Fængsel, og der er altsaa for disses Vedkommende et Hul i lagttagelserne, der dog højt regnet kan anslaaes til 2 pCt. af samtlige til Strafarbejde dømte Mandfolk.

hensigt, men uden for saadanne Tilfælde fremtræder der den mest brogede Variation af Aarsager. Hos unge Brandstiftere er Gerningen ofte et rent Pubertetsfænomen eller grundet i Hjemve, Lyst til Forandring, hos unge Mennesker paa 20—30 Aar er Kærestesorg en ret almindelig Bevæggrund, hos Fattiglemmer og Vagabonder er Hensigten dermed ofte at unddrage sig Fattigvæsenets Forsorg og komme i Strafanstalt, hos drikfældige Personer opstaar Trangen til Ildspaasættelse mangen Gang rent automatisk uden noget paaavisligt Motiv. Lignende lagttagelser gælde for de andre Hovedgrupper af Forbrydelser som Vold og Sædelighedsforbrydelser. Man kan altsaa ikke, naar Forbrydelsen er given, alene af dens Beskaffenhed slutte sig til, at dens Aarsag er en i en bestemt Retning gaaende Tilbøjelighed, Last eller deslige hos Forbryderen.

Den næste lagttagelse er ganske tilsvarende til den første i omvendt Retning og gaar ud paa, at den samme Tilstand, Tilbøjelighed eller sjælelige Beskaffenhed hos Forbryderen i Almindelighed kan give sig Udslag i meget forskellige Lovovertrædelser. Variationer indenfor samme Gruppe eller Forbrydelser hørende under helt forskellige Grupper. Berigelseshensigten (Begærlighed) kan f. Eks. foruden til alle Slags Ejendomsindgreb føre til Vold, Drab og Mord, Sædelighedsforbrydelser, Brandstiftelse og Forbrydelse mod Statens Sikkerhed (Forræderi). Ærgerrighed og Forfængelighed, Usædelighed, Dovenskab, Vagabondering, Forlystelsesyge, Drikfældighed og andre lignende Laster kunne hver for sig føre deres Ofre ind paa et Skraaplan, som kan ende i næsten hvilken som helst Forbrydelse.

Til Dels i Tilslutning til denne sidste lagttagelse mene vi at kunne samle Forbryderne i visse Grupper med karakteristiske psykiske Kendemærker. Kriteriet kan i Almindelighed betegnes som Forskel i forbryderisk Energi. Efter Graden af denne Energi kan der opstilles en Skala af Grupper og for hver Gruppe paavises en særlig psykisk Tilstand som den bag ved alle ydre Tilfældigheder liggende

Hoveddrivfjeder til Forbrydelsen. Om hvorledes denne psykiske Tilstand er fremkommen, om den mulig for en Del er medfødt og i saa Fald begrundet i Raceejendommeligheder eller Degeneration, eller den er grundet paa manglende Udvikling af andre Modvægt dannende Anlæg, altsaa mangelfuld Opdragelse, eller den maa anses væsentlig fremkaldt ved ydre Forhold og Omstændigheder, Millieuer, Tidsaanden o. desl., skal jeg ikke her komme ind paa. Lige saa lidt skal her ytres nogen Anskuelse om, hvilken Betydning Erkendelsen af den hævdede Sammenhæng af Graden i den forbryderske Energi med visse psykiske Tilstande mulig kan have for Bedømmelsen af Strafskylden for de begaaede Lovovertrædelser og for Straffuldbrydelsen. Det er kun den faktiske Tilværelse af denne Sammenhæng, der skal paapeges, saaledes som den erfaringsmæssig er iagttaget her*).

Det er ovenfor sagt, at de samme Tendenser hos Forbryderen i Almindelighed kunne føre ham ud i forskellige Lovovertrædelser. Udtrykket »i Almindelighed« sigter til, at dette er det normale Forhold. Jo længere Forbryderen føres ud, jo større forbryderisk Energi er han i Besiddelse af. Der findes imidlertid undtagelsesvis Forbrydere, hvem deres Tendens kun gør til Lovovertrædere paa et ganske lille bestemt begrænset Felt, og som uden for dette Felt mangle enhver Tilbøjelighed til Forbrydelse (Kleptomanen, Samleren, Pyromanen, den kun perverse Sædelighedsforbryder, Fanatikeren). Den Sjælstilstand, som er den dybere Aarsag til saadanne Forbrydelser, er en i ensidig Retning abnormt udviklet Drift, fysisk eller psykisk Trang, som gør sig gældende uafhængig af eller endog i Strid med paagældendes Vilje. Den forbryderske Viljes Energi er her paa Nulpunktet, men Bevidstheden om, at

*) I en anden Sammenhæng er Grupperingen fremsat i en Rapport til Fængelskongressen i St. Petersborg, trykt i Nordisk Tidsskrift for Fængelsvæsen 1890, Side 134—141.

han ved sin Gerning forbryder sig mod Loven, er ikke udelukket. Paa disse Forbrydere er Straffen i Reglen virningsløs; de udgøre knap 2 pCt. af Fangebefolkningen her.

Medens den forbryderske Energi hos den nævnte lille Gruppe af Forbrydere forsvinder under Trykket af en uimodstaaelig Drift, frembyder den næste Gruppe, der kan kaldes de tilfældige eller akutte Forbrydere, en vis, men kun ringe Grad af saadan Energi. Disse Personer, Eliten af Forbryderne, de, paa hvem den reformatoriske Straff fuldbyrdelse quam maxime gør Indtryk, idet den væsentligt er indrettet med dem for Øje, udgøre ca. 16 pCt. af den herværende Befolkning. De forse sig i Reglen kun en enkelt Gang; dermed er deres forbryderske Energi udtømt, idet denne maa kæmpe med en Ulyst til at blive Forbryder, som gennem Straff fuldbyrdelsen vinder Overhaand. For adskillige af disse Personers Vedkommende vilde mulig det samme kunne naas uden Straffens Mellekomst alene gennem en Domsafsigelse (opsat Straffeksekution). Disse Forbrydere findes i alle Samfundsklasser og Aldre. Nogle af de her bedst kendte Typer ere: Embeds- eller Bestillingsmanden, der forgriber sig paa Kassen, Købmanden eller Landmanden, der skriver falske Veksler, Ejendomsbesidderen, der afbrænder sin Gaard eller sit Hus, Husmanden, der stjæler Korn eller Lam, Tjenestekarlen eller Sømanden, der begaar Vold eller Drab i Slagsmaal, den knapt voksne Knøs, der stjæler Drikkevarer eller begaar Voldtægt, Tjenestedrengen, der sætter Ild paa sin Husbonds Gaard. Disse Personer ere fysisk og sjæleligt normale og ikke hengivne til Laster eller Udskejelser. Deres Forbrydelser ere enten Resultat af en ensidig Reflektion, hvorunder Ulysten til Forbrydelse er bleven overvunden af en Forestilling om, at de befinde sig i en Nødstilstand, der truer dem med Tilintetgørelse af deres hele Samfundsstilling og Eksistens, og om, at der intet Valg er levnet dem og ingen anden Udvej staar dem aaben end Forbrydelsen, eller de ere Udslag af en anden forbigaaende Forstyrrelse af deres sjælelige Lige-

vægt, som betager dem eller udelukker al Reflektion og giver dem Drifter og Lidenskaber i Vold. Grunden til Ligevægtens Forstyrrelse kan være Beruselse, kønslig Ophidselse, Hidsighed, Hævn, Hjemve, daarligt Eksempel og meget andet. Som fælles Karaktermærke for disse Forbrydere kan man maaske sætte det, at de i Gerningens Øjeblik befinde sig i en psykisk Tilstand, hvor deres normale sunde Omdømme er forbigaaende fordunklet ved en Ligevægtsforstyrrelse i Sjælelivet, der bringer en latent ringe forbrydersk Energi til momentant at sejre over Ulysten til at forbryde sig mod Loven.

Den næste Gruppe af Forbrydere, som udgør omtrent Halvdelen af hele Fangebefolkningen, er de forholdsvis uskadelige Smaatyve og Smaabedragere, der ogsaa ved Lejlighed begaa mindre Voldshandlinger, de saakaldte Lejlighedsforbrydere. De paavirkes forbigaaende i Strafanstalten og falde hyppigt tilbage. Deres væsentligste Karaktertræk er Rastløshed, Ustadighed, Overfladiskhed, Utaalmodighed. De kunne ikke blive paa noget Sted eller ved noget Arbejde i længere Tid, selv om de have det nok saa godt. Det ubekendte, æventyrlige, tiltrækker dem, og faste ordnede Forhold frastøde dem. De mangle ofte hverken Evner eller Kundskaber, men hade enhver Anstrengelse, baade legemlig og aandelig. De lade sig lede af Øjeblikkets Indtryk og gaa tankeløst og blindt, hvorhen disse føre dem. De have ikke stærke Lidenskaber eller Drifter, ville gerne komme saa mageligt gennem Livet som muligt og have en lille Del i dets Nydelser, i hvis Valg de ere alt andet end kræsne. De holde af Kager, Slikkeri, fine Klæder, Dans og Gøgl, Kæresteri og Svir. Forbrydelsen er for dem et Middel til at skaffe sig, hvad de i Øjeblikket attraa, naar de ikke kunne faa det paa anden Maade. Undertiden handle de forbrydersk alene af Kaadhed eller »Raskhed«. Den af dem udviklede forbryderske Energi er kun middelmaadig og kan ikke overvinde større Hindringer, hvorfor deres Virksomhed holder sig inden for de nævnte snævre

Grænser. Deres psykiske Særegenhed er Umodenhed og barnagtig Viljesvagthed, som bringer dem til at svaje tankeløst omkring for enhver Vind.

Den næste Gruppe, der efter dens Flertal kan benævnes de vanemæssige Tyve og Bedragere, og hvoraf Fængslet rummer ca. 15 pCt., besidder en mere udviklet forbrydersk Energi, som fører ud i grove Tyverier, Røverier, Falsknerier, Pengeafpresninger, Usædelighed, Vold og lejlighedsvis endogsaa Drab. Hovedmassen ere Udskuddet af de store Byers Almue. Deres Sjæl og Legeme ere fra Barndommen mærkede af alle Slags Laster. De mangle Arbejdslyst og arbejde kun tvungne af Nød. Forbrydelsen er for dem Middel til at slippe for at arbejde og samtidigt tilfredsstille deres Hang til Nydelser af den laveste Art, hvori de svælge uden alt Maadehold. De operere i Reglen i Bander, ere raa og drikfældige, og $\frac{2}{3}$ af dem ere Kærestes med offentlige Fruentimmer, som underholde dem, naar de mangle Penge. De ere ikke uden en vis Intelligens og Fantasi, som imidlertid er ledet i en skæv, antisocial Retning gennem den Sinudspresse, hvoraf de øse deres aandelige Næring. Deres Følelsesliv er afstumpet, saa at de ofte ere fremmede for selv de elementæreste menneskelige Følelser, f. Eks. Kærlighed til Forældre, Børn, Søkende og Ægtefælle. Over for Myndighederne ere de fordringsfulde, ræsonnerende, opsætsige og ubehagelige og pukke paa deres Ret, mens de selv ikke føle sig bundne af nogen Pligt. De kunne disciplineres og tænnes ved langvarig Straf, men ere i Reglen uimodtagelige for moralske Forestillinger, idet de nære Mistro til alt og alle. Disse Menneskers Hovedkaraktertræk er Egenkærlighed, som er den inderste Drivfjeder til alle deres Handlinger.

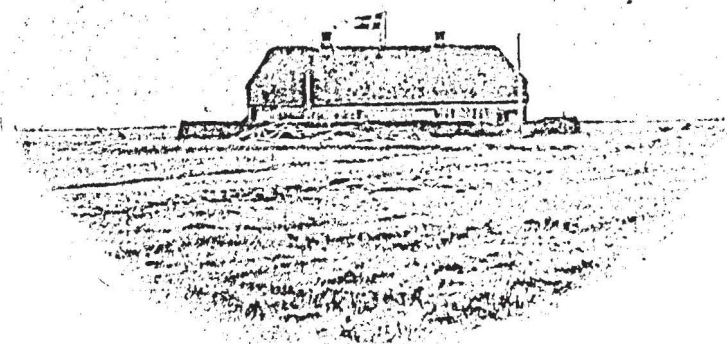
Derefter møde vi en lille Gruppe, ca. 5 pCt. af Fangebefolkningen, de ondartede Vagabonder. Disse Personer have i aarevis ikke arbejdet, sky og foragte ærligt Arbejde og ernære sig udelukkende ved Tiggeri. De ere altid paa Rejse, for saa vidt de ikke for Øjeblikket ere inderterede i Fattiganstalter, og høre ofte hjemme i frem-

mede Lande. De ere paa et langt fremrykket Stadium af Drikfældighed, som har opslugt saa godt som al Intelligens, Følelse og Vilje. De ere mere Dyr end Mennesker og meget farlige, begaa i Flæng alle Slags Forbrydelser, navnlig Tyveri, Røveri, Vold, Hærværk, Brandstiftelse og op-rørende Sædelighedsforbrydelser. Deres forbryderske Energi maa nærmest kaldes ubegrænset, for saa vidt som de ere i Stand til alt, naar Lysten til at gøre ondt paakommer dem, men den staar kun i ringe Forbindelse med deres Bevidsthedsliv. Deres aandelige Særmærke er dyrisk Sløvhed. En lang Straf kan gøre dem noget menneskeligere, saa længe den varer.

Toppunktet af bevidst forbrydersk Energi indtages af de professionelle Forbrydere, som danne en meget udpræget Gruppe, men kun udgøre et Par Procent af den herværende Befolkning. De bestaa mest af Udlændinge. Deres væsentligste Erhverv er Lommetyveri, men de kunne operere paa mange andre Maader (Falskmøntnere, Falsk-spillere, Urtyve, Plattenslagere i stor Stil). De have sat Forbrydelsen i System og drive den som enhver anden Forretning, i Reglen i Kompagniskab, med største Kold-blodighed og fuldstændig Hensynsløshed i Valget af deres Midler, hvorfor de lejlighedsvis kunne blive Voldsmænd og Mordere. De have gode Evner og Kundskaber, optræde i det Ydre som Gentlemen og ville ved Forbrydelsen skaffe sig Midler til et Liv, rigt paa raffinerede Nydelser. Deres moralske Standpunkt er det lavest mulige, og der er næppe en Nederdrægtighed, som de ikke ere i Stand til. De af-vise med Overlegenhed enhver Paavirkning i Strafanstalten. Den hos disse Mennesker virksomme indre Aarsag er en umættelig Begærlighed og Nydelsessyge.

Om Resten af Fangerne, ca. 10 pCt., kan der ikke anstilles lignende Iagttagelser af deres Sjæleliv, idet dette ikke er normalt enten paa Grund af Afsindighed, Aands-svaghed eller fremskreden Degeneration.

F. Ammitzboell.

Strafarbejds-Kolonien i Gedhus Plantage.

I Tidsskriftets forrige Aargang er den i de sidste Aar ogsaa herhjemme paatænkte Anvendelse af Straffanger til Friluftsarbejde af Fængselsinspektør V. From gjort til Genstand for en længere Artikel; Forfatteren, der erkender Betydningen af denne Fangebehandling som Led i den danske Straffuldbyrdelse, slutter med Udtalelsen af Haabet om, at det forestaaende Forsøg maa lykkes.

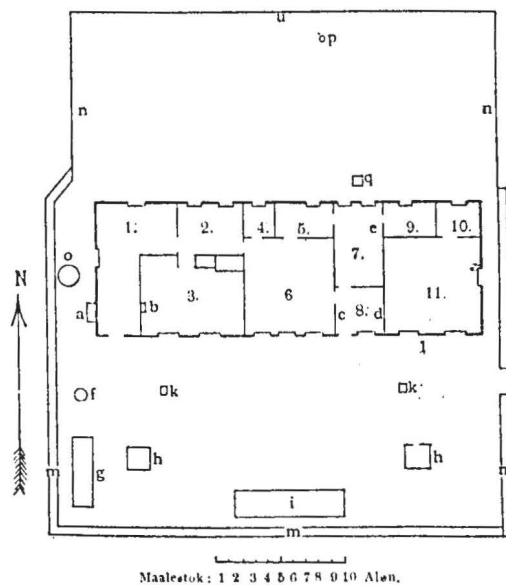
Forsøget tør paa nuværende Tidspunkt anses overstaaet; hvorvidt det er lykkedes, vil formentlig fremgaa af efterfølgende af Overinspektionen for Fængselsvæsenet til Raadighed stillede

Beretning

om den med et Antal Fanger fra Straffeanstalten ved Horsens i Tidsrummet 11. August til 13. Oktober 1899 i Gedhus Plantage foretagne Forsøgskampagne.

Den nys afsluttede Kampagne er for saa vidt kun et halvt tilendebragt Forsøg paa Anvendelsen af Straffanger til

Situationsplan over Gedhus's Territorium.

1. Spiselokale for Fanger. 2. Køkken. 3. Betjentmesse.
4. Spisekammer. 5. Soveværelse for Inspicerende.
6. Sovelokale for 7 Fanger. 7. Soveværelse for 2 Be-
- tjente. 8. Forstue. 9. Soveværelse for fg. Overbetjent.
10. Sygestue (Detentionslokale eller Magasin). 11. Sove-
- lokale for 8 Fanger.
- a. Skur til Brandredskaber. b. Telefon. c. Knagerække
- til Fangeklæder om Natten. d. Vagthundens Leje om
- Natten e. Nedgang til Kælderen. f. Styrtebad. g. Vaske-
- bord. hh. Latriner. i. Materialskur. kk. Lygter.
- l. Bærestænger for Regnskærm ved Kurvelletning.
- m. Brystværn. n. Ældre Dige. o. Brønd. p. Flagstang.
- q. Hundehus.

Hedeopdyrkning, som det for Plantningsselskaberne ikke, før det Hulgravningen supplerende Plantningsarbejde er udført, lader sig afgøre, om Lejen af Fangearbejdskraft kan svare Regning, og det for Fængselsvæsenet heller ikke anses pædagogisk betydningsløst, at de ved førstnævnte Virksomhed anvendte Fanger opnaa at se — om ikke Frugten — saa dog Udviklingen af det af dem paabegyndte Arbejde.

Det er imidlertid den ubetinget ringere Halvdel af Forsoget, der resterer, hvorfor Resultatet af Foraarskampagnen turde forventes at blive ikke ugunstigere end det allerede opnaaede.

Formedelst Sommerens vedvarende Tørke, der i højeste Grad vanskeliggjorde alt Hedearbejde, udsattes Kampagnens Paabegyndelse til 11. August, til hvilket Tidspunkt »Gedhus« ved forudsendte haandværkskyndige Betjente var bragt i mest mulig fængselsmæssig Stand, Kaserneinventar m. m. tilbragt og fra samme Dags Eftermiddag Fangerne med deres Befalingspersonale indkvarteret, saa Afleveringen til Plantningsselskabernes stedlige Repræsentant kunde finde Sted næste Dags Morgen Kl. 6.

»Gedhus« er beliggende $2\frac{5}{8}$ Mil N. N. Ø. for Herning, ca. 2000 Al. fra Ruinerne af den i sin Tid mindre fordelagtig bekendte »Røverstue«, og for saa vidt selv Ruin, som af den tidligere Gaard kun den ene Længe er forbleven staaende. Denne er imidlertid saa meget mere svarende til fængselsmæssigt Brug, som — muligt foranlediget af det forømtalte Naboskab — adskillige Vinduer endnu ere tilgitrede. De yderligere Fængselsforanstaltninger kunde derfor indskrænkes til

1. Anbringelse af Overfald med Hængelaas uden for de af Fangerne benyttede Lokaler.
2. Anbringelse af do. i den for Betjente og Fanger fælles Forstue.
3. Anskaffelse af en Vagthund, anbragt i Forstuen om Natten, og
4. Anlægget af en Telefonledning til Herning.

En Plan for Bevogtningstjenesten var samtidig forelagt Overinspektionen.

Arbejdsstyrken udgjorde 15 Mand under 3 Opsynsbetjente, nemlig Betjentene I. V. Petersen, N. Petersen og S. P. Hansen, der samtidig bestred Funktionerne som resp. Overbetjent, Økonomibetjent og Sygebetjent.

Fangerne vare udtagne mellem saadanne Individuer, der samtidig med selv at ønske Deltagelse i Kampagnen tilfredsstillede de ved Kgl. Resolution af 20. Juni sidstleden fastsatte Fordringer og for øvrigt af Overinspektionen formentes at være egnede. Beskaffenheden af Fangerne anskueliggøres ved efterfølgende Skema:

Løbe No. 10 er anvendt som Kok.

Løbe No. 4, 6 og 8 ere under Kampagnen oprykkede i 5. Klasse.

Udrykningen fandt Sted i fuld Overensstemmelse med en af Overinspektionen approberet Plan.

Fangerne vare iførte den for Overgangsstadiet normerede Paaklædning — Jakke, lange Bukser og Hue med Skygge — og desuden udrustede med Brødpose og Feltflaske.

Betjentene medførte foruden tilsvarende Udrustningsgenstande Uniformer af Drejl til Anvendelse under Kampagnen.

Med den udrykkende Styrke fulgte Fængselsinspektøren og med Overinspektionens Tilladelse Forfatteren L. Mylius Erichsen; førstnævnte for at sætte Tjenesten i Gang, sidstnævnte for at kunne medtage en Skildring af Opdykningsforsøget ved Straffanger i sit under Udarbejdelse værende Værk om Heden.

For Fangernes Arbejdsvilkaar saa vel som deres Forhold uden for Arbejdstiden var ved Kgl. Resolution af 20. Juni sidstleden samt en af Overinspektionen bifaldet Ændring af Straffeanstaltens »Dagsorden« og »Almindeligt Reglement« givet de nødvendige Forskrifter.

Arbejdet, Gravning af Plantehuller af største Dimensioner, gav — uagtet Fangerne i den sidste Uges Tid før

Udrykningen havde været beskæftigede med Gravning og saaledes nogenlunde havde generhvervet Færdigheden i at behandle Markredskaber — i Begyndelsen ikke det af

Løbe-Nr.	Alder	Livsstilling	Forbrydelse	Straffetid		Tidligere Straffe ialt/deraf off. Arb.	Stadium ved Kampagnens Begyndelse.	Dato for Løsladelsen eller betingelsesvis Benådning.
				Tugth.	Forbh.			
1	36	Arbmd.	Tyveri	2½		10/3	4. Kl.	16/10 1899
2	53	Bryggeriarb.	Uterligt Forhold	3		0	5. -	17/11 -
3	32	Arbmd.	Brandstiftelse	2		5/4	4. -	26/1 1900
4	39	do.	Tyveri	3		4/3	4. -	9/3 -
5	59	do.	Blodskam	8		0	0. St.	27/3 -
6	36	do.	Forsøgt Voldtægt		2	3 G. off. Arb.	4. Kl.	30/3 -
7	39	do.	Hæleri og Tyveri	4		9/4	5. -	30/3 -
8	33	do.	Tyveri og Bedrageri		2	4/1	4. -	7/4 -
9	43	do.	Tyveri	2½		2 G. off. Arb.	4. -	5/5 -
10	34	Bagersvend	do.	3		4/1	4. -	21/10 -
11	39	Arbmd.	do.	6		3/1	0. St.	14/12 -
12	41	Tyende	Forsøg paa Voldtægt og paa Drab	8		1/0	0. St.	3 0/2 1901
13	31	do.	Voldtægt		5	1 Gang Fængsel i Udlandet	5. Kl.	18/6 -
14	35	do.	Manddrab	Livstid		0	0. St.	21/6 1905
15	49	Arbmd.	do.	do.		1/0	5. Kl.	4/5 1906

Plantingsselskabet forventede Udbytte. Pensum, 100 Huller pr. Dag, opnaaedes ikke meget mere end halvvejs, omend skønt Fangerne næsten bogstavelig talt ikke undte sig

Pusterum. Det ringere Arbejdsudbytte erkendtes imidlertid meget snart af den ledende Plantør og senere af de højere fagkyndige at skyldes alene Alens af den vedvarende Tørke foraarsagede abnorme Haardhed. En derefter forsøgt anden Arbejdsmetode, Rendegravning, lykkedes kendeligt bedre, og da Gravningen af Huller af mindste Dimensioner, men samtidig medførende dobbelt saa stort Pensum, 200 Huller daglig pr. Mand, noget ind i Kampagnens sidste Halvdel paabegyndtes, varede det ikke længe, førend Fangerne — takket være det samtidig indtrufne koldere og fugtigere Vejrlig — kom paa den rette Side af Pensum og endte med en Gennemsnitsproduktion af 235 Huller daglig.

Det subsidiære Arbejde, Kurvefletningen, fik kun en ringe Anvendelse, idet Vejrliget kun faa Dage for et Tidsrum af nogle Timer nødvendiggjorde Hulgravningens Indstilling. Almindeligt forblev Fangerne paa Arbejdsstedet og søgte kun under de stærkere Regnbyger Ly i primitive Telte, der ligeledes under Maaltiderne gav et ikke overflødigt Læ. Et tredie Telt eller rettere Regntag var bestemt til Arbejdsplads for Kurvefletning under Dagsregn, idet det ansaas i flere Henseender bekvemmere at anvende Fangerne her end i de hovedsagelig til andet Brug bestemte Rum i Bygningen. Efter Mørkets Frembrud maatte Kurvefletningen dog foretages i disse, men som Følge af, at Materialier m. m. i hvert enkelt Tilfælde maatte frem- og tilbagebringes og herved forholdsvis meget formindskede den kun lidt mere end halve Time mellem Friluftsarbejdets Ophør og Aftenhvilen, udrettedes kun lidt.

Sidstnævnte Arbejdsvirksomhed er for øvrigt ikke uden disciplinære Mangler og fra Plantningsselskabernes Side formentlig ogsaa mindre lukrativ. Hovedvægten lagdes derfor naturligt nok paa Hulgravningen.

Fangernes Flid maa med særligt Henblik paa de usædvanlig vanskelige Arbejdsforhold, Kampagnen frembød, betegnes som rosværdig. Rigtignok paavirkedes i Begyndelsen 2-3 Fanger ikke absolut heldigt heraf, men de rettede sig

i Løbet af kort Tid og bleve endog flittige Arbejdere; de svageste Fanger gjorde til enhver Tid deres bedste, og kneb det disse at svare Pensum, vare de stærkeste altid parate til uden Opfordring at række dem en hjælpende Haand.

Fraregnet en kortere Epidemi af Fordøjelsesuregelmæssigheder, der foranledigede dels en mindre Ændring af Bespisningsreglementet, dels Anvendelsen af nogle Flasker Medicin ud over det kalkulerede, har Sundhedstilstanden været fortrinlig. Det fremgaar af den af Sygebetjenten førte Fortegnelse over Medikamentforbruget, at det hovedsagelig har været rent ydre og af Arbejdet foraarsagede mindre Beskadigelser, der have nødvendiggjort Anvendelse af Lægemidler. Sygestuen har ikke været i Brug, omend et ringe Antal Invalidedage ikke har kunnet undgaas. Intet Tilfælde af Simulation er fremkommet; ved et af Fængselslægen lidt over Kampagnens Midte foretaget Sundhedstilsyn erkendtes Fangerne at se ikke alene sundere og kraftigere, men ogsaa bedre ud (i Henseende til Ansigtstrykket), end da han synede dem i Straffeanstalten.

Kosten maatte som Følge af, at Arbejdet paa Heden var betydelig strengere end i Straffeanstalten, saa vel som af, at to Husholdninger, en for Opsyn og en for Fanger, ikke ret vel kunde føres i Gedhus — hvorfor Fangernes Kost som Helhed gjordes lig Opsynets — blive kendetligt dyrere. Sammenlignet med de i Straffeanstalten stedfindende Arbejders Beskaffenhed saa vel som Lejen herfor kan Merudgiften imidlertid ikke findes overdreven, og det saa meget mindre, som denne for Fangerne ikke dagligdags Leve-maade højst sandsynligt har influeret paa ikke alene deres Evne, men ogsaa Viljen til hyppigt under meget ugunstige Vejrforhold i et Tidsrum af 11 Timer daglig at udføre et særdeles anstrengende Arbejde. At Kosten ikke var rigeligere end nødvendigt — under alle Omstændigheder for samtlige Fangers Vedkommende — godtgøres for øvrigt ved det Faktum, at en af dem (indtil det fandtes nødvendigt

at sætte ham paa Ration, jævnligt efter at have sat 6 Tallerkener Ærter til Livs endnu klagede over Sult. Det er maaske ikke unødvendigt at oplyse, at det normale Maaltid, der serveres i en Blikpotte, rummer $2\frac{1}{2}$ Tallerken, men at den i Gryden tiloversblevne Mad — i noget fortyndet Tilstand — kan tildeles lysthavende.

Allerede Kampagnens første Helligdag, tredie Dagen efter Ankomsten, anmodede Fangerne om, at en af dem om Aftenen maatte over for Medfangerne afholde Oplæsning af en Andagtsbog, hvad selvfølgelig tilstodes. Næste Søndag fornyedes Anmodningen med Tilføjelse af, at der vilde sættes megen Pris paa, at den tilsynhavende Betjent foretog Oplæsningen og tillod Afsyngelsen af en Salme. Herefter afholdtes efter Fangernes Begæring regelmæssigt hver Søndag, stundom i det frie, Andagt med fuld Tilslutning af tilstedeværende Befalingsmænd og Fanger. Ved Kampagnens Midte afholdtes Gudstjeneste af Fængselspræsten, i hvilket Tilfælde en Fange benyttede sig af sin Overgangsfangerrettighed til ikke at møde.

Det følger af Forholdets Natur, at Læsning, saavel som Brevskrivning ikke dyrkedes i større Udstrækning; i Reglen vare Fangerne for trætte; Bøger benyttedes dog afvekslende med de 2 tilstedeværende Damspil særligt om Aftenen, efter at Tobakspiberne vare tændte. De afsendte Breve udtale megen Taknemmelighed over Deltagelsen i Kampagnen og Tillid til Behandlingens gavnlige Indflydelse paa deres Fremtid.

Fritiden tilbragtes stedse, naar Vejret var godt, i »Lejr-
gaarden« med forskellige Kastespil eller hvilende og røgende i det i samme opførte aabne Materialskur. I Badetiden førtes Fangerne 2 Søndage til den $\frac{1}{4}$ Mil fjernede Kragssø; ligeledes var i samme Periode et i Nærheden af Brønden opsat yderst primitivt Styrtbadsapparat til baade Nytte og Fornøjelse. Ikke faa af Fangerne viste stor Interesse for Forbedringer og Forskønnelse af Etablissementets Udseende, saa at de af egen Drift de Søndag Formiddage

udbedrede Brystværn, plantede Vildvin langs Kasernens Mur o. s. v.

Fangernes disciplinære Standpunkt turde gennem det foregaaende være saa temmelig karakteriseret. Tilføjes bør dog, at saavel under Transporten paa Vogn og Bane som paa Heden, hvor stundom nyfigne krydsede deres Vej, søgte de snarere ligesom at krybe ind i sig selv end skamløst at lade sig stille til Skue; over for de besøgende, som med større eller mindre tjenstlig Beføjelse fik med dem at gøre, var deres Forhold ligefrem taktfuldt. I hvor ringe Grad Uvillighed, Uærbødighed eller Ulydighed var til Stede fremgaar formentlig tilstrækkeligt af, at ikke alene ingen Straf eller Sikringsforanstaltning nødvendiggjordes, men kun een Advarsel tildeltes. Udstedelse af yderligere Forskrifter for Fangernes ved den forandrede Situation noget ændrede Pligter fandtes derfor fuldstændigt unødvendig. Mest betegnende for Fangernes eksemplariske Forhold turde dog den Kendsgerning være, at der i Kampagnens 2 Maaneder imellem de 15 Fanger ikke er vekslet et ufredsommeligt Ord. Overraskende som det har været for Opsynet, har det været det ikke mindre for selve Fangerne, efter hvis Erfaring fra Fælleslokalerne i Straffeanstalten saadant ikke vilde have været muligt længere end lige saa mange Minutter, som Fangeantallet var stort.

Tilbageførelsen den 13. Oktober skete ligeledes overensstemmende med Planen, kun med den Ændring, at Fangerne, der for øvrigt var tildelt en Ekstraration af Spegeflæsk og Beskøit til Fortæring under Vejs, formedelst det yderst ublide Vejr saa vel som i Anerkendelse af deres tilfredsstillende Forhold under Kampagnen, paa Skanderborg Station, hvor de maatte opholde sig i Waggonen ca. 1½ Time, ydedes en Kop Kaffe med Hvedebrød. Ved Tilbagekomsten til Straffeanstalten Kl. 8¼ Aften erholdt de yderligere, efter at deres fremtidige Sysselsættelse var bekendtgjort dem, og det var tilladt dem at tage Afsked indbyrdes, en lille Forfriskning ud over Fængselsreglementet.

Kolonien inspiceredes den 15. September af Overinspektøren, Gehejmecratsraad Goos, ledsaget af Formanden i Bestyrelsen for Plantningsselskabet, Landstingsmand, Grosserer Holger Petersen, samt Selskabets Forretningsfører, Skovrider Chr. Dalgas, hvilken sidstnævnte ligeledes kort efter Kampagnens Begyndelse havde inspiceret Arbejdsvirksomheden. Fængselsinspektøren har gentagne, Inspektionsassistenten en Gang havt Ophold af flere Dages Varighed i Gedhus. Præst, Læge og Økonomiforvalter have i tjenstligt Medfør besøgt Lejren med Retur samme Dag, ligeledes et mindre Antal Betjente for at gøre sig bekendt med Tjenesten inden deres Anvendelse ved en eventuel Foraarskampagne. Norsk Fængselskontorbestyrer, cand. theol. Smedal har beset Kolonien, to andre fremmede Fængselsembeds mænd ell. lign. vare anmeldte, men maatte formedelst indtruffet Forfald opgive Besøget.

I Medfør af Kgl. Resolution af 20 Juni sidstleden ansattes de fra Gedhus tilbageførte Fanger som følger:

- De 4 Overgangsfanger til den med Dykning af Straffeanstaltens Køkkenhave beskæftigede Trup Fanger af Overgangsstadiet.
- De 7 4de og 5te Klasses Fanger til Grusgravning paa Straffeanstaltens Mark, subsidiært Kurvetletning. Disse Fanger danne en Trup for sig.
- De 3 andre Fanger af disse Klasser til Køkken- og Rengøringsarbejde.
- Den 1 resterende løslodes umiddelbart efter Tilbagekomsten.

Indtil 31. Marts var den større Halvdel af Fangerne successive løsladt; Resten indlemmedes kort forinden i det til Foraarskampagnen udsete nye Mandskab, der som Forberedelse til Hedearbejdet i nogle Uger havde været beskæftiget i fri Luft.

Sundhedstilstanden har — fraregnet lidt Arbejdsinvaliditet (til Dels Reminiscenser fra Kampagnen) — som Helhed

været god; samtidig har den enorme Appetit successive indskrænket sig til det normale.

Forholdet over for Opsynet har været mønsterværdigt; Fangernes Forhold indbyrdes har forbavset Opsynet ved dets Fredsommelighed, fornuftige og moralske Beskaffenhed.

Samtlige løsladte Fanger have udtalt sig anerkendende om den forsøgte Straffuldbyrdelsesform og ere afgaaede med utvivlsomt bedre om end tvivlsomt meget fastere Forsæt end tidligere.

Samtlige resterende Fanger have ønsket at deltage i Foraarskampagnen; dog uden egentlig Iver den for sin umættelige Appetit bekendte Fange Løbe Nr. 13, der befrygter ikke at faa tilstrækkeligt at spise; en anden Fange, Løbe Nr. 9, der løslades 5. Maj og formedelst den saa korte Kampagne mest praktisk for Straffeanstalten næppe burde medtages, er det efter Motiveringen af hans Anmodning: »at faa rørt Lemmerne for at kunne være tilstrækkelig arbejdsdygtig ved Løsladelsen«, anset principrigtigst at medtage.

Hver af de løsladte Fanger er af Nascous Legat ydet en Opførselspræmie af 10 Kr.

Hvad imidlertid særlig turde fortjene Omtale, formenes at være den Omstændighed, at Fangerne efter Kampagnens relative Frihed, der nødvendigt maa have ladet dem fremfor Fanger i Almindelighed føle Opholdet i Straffeanstalten som en Ubehagelighed, vedvarende have udvist et saa mønsterværdigt Forhold.

For saa vidt ikke Fangerne inden Udrykningen til Heden ere blevne ufortjent strengt bedømte — hvad for øvrigt synes at modsiges af deres Fortid — skønnes ikke rettere end, at det saa særdeles gode Resultat maa tilskrives den forandrede Straffuldbyrdelse.

N. Backe.

Nogle Bemærkninger i Anledning af det Rigsdagen forelagte private Lovforslag om Forhøjelse af den kriminelle Lavalder m. m.

Nærværende Tidsskrift har i Fjor (Aargang XXII p. 86 flg.) indeholdt et Referat af en Debat i Folketinget om »vanrøgtede Børn«, hvoraf fremgik, at der d. 24de Novbr. 1898 enstemmig vedtoges en Dagsorden, hvorved Folketinget opfordrede Regeringen til snarest mulig at fremsætte Lovforslag om Forhøjelse af den kriminelle Lavalder, om unge Menneskers Strafansvar og om Statens Støtte til Opdragelse af vanrøgtede Børn.

Da denne Dagsorden først fremkom, efter at den daværende Justitsminister Rump og særlig den daværende Kultusminister Sthyr havde udtalt sig ret velvilligt over for den paagjældende Tanke, og da der jo alt længe, nemlig siden 1895, havde foreligget en Betænkning angaaende den nævnte særdeles vigtige Sag fra Kommissionen af $\frac{2}{6}$ 1893*), kunde man vel have ventet, at der i saa Henseende var foretaget Skridt fra Regeringens Side, men da intet saadant fandt Sted, blev der i nu afvigte Rigsdagssamling af Hr. Gustav Philipsen m. fl. Folketingsmænd forelagt Folketinget et »Forslag til Lov om Forandringer i almindelig borgerlig Straffelov af 10de Februar 1866 m. m.«, hvilket Lovforslag, foruden at indeholde Bestemmelser om Afskaffelse af legemlige Straffe for Børn og unge Mennesker — et Punkt, paa hvilket vi foreløbig ikke skulle komme nærmere ind — har følgende Hovedbestemmelser, der indeholdes i dets §§ 3 og 7: »Lovens (o: Straffelovens) § 35 affattes saaledes: Handlinger foretagne af Børn, som endnu ikke have fyldt 15 Aar, straffes ikke.

Dog kan der, naar det findes fornødent, af det offentlige anvendes Forbedrings- eller Sikkerhedsmidler mod saadanne Børn.

* Jfr. herom dette Tidsskrift 1895 p. 80 flg.

Bestemmelsen i denne Paragraf gælder ogsaa for Overtrædelser, der falde uden for almindelig borgerlig Straffelov.

»Lovens §§ 36 og 233 ophæves«.

Der bliver herefter slet ikke Tale om judiciel Forfølgning mod Børn under 15 Aar, ikke under nogen Betingelse, altsaa navnlig ikke, selv om Barnet efter Forbrydelsens alvorlige Beskaffenhed eller ifølge sin Forstandsudvikling og Opdragelse maa antages at have indset Handlingens Strafbarhed og denne ikke er af ubetydelig Art, jfr. Straffelovens § 36. At det nemlig foreskrives, at der af det offentlige om fornødent kan anvendes Forbedrings- eller Sikkerhedsmidler mod saadanne Børn vedrører ikke Domstolene. Det er herefter ogsaa givet, at et Barn under 15 Aar, saafremt Lovforslaget gennemføres, fremtidig ikke kan underkastes Varetægtsarrest, da dette maa blive en Følge af, at det ikke kan straffes, jfr. den gennemsete Grundlov af ²⁸/₇ 1866 § 80.

Det vil være vanskeligt at nægte sin Sympati for den Tendens, som har været bestemmende for det paagældende Lovforslags Fremsættelse, og man bør for saa vidt ogsaa være Forslagsstillerne taknemmelig, fordi de ved deres Optræden paa ny have peget paa et Felt, hvor der tiltrænges en alvorlig Reform, idet de foreliggende Forhold ikke ere tilfredsstillende, og en Udsættelse med at foretage alvorlige Skridt ikke er uden Betænkelighed. Men, at Forslaget i den ovenangivne Skikkelse ikke bør blive Lov, vil vistnok ikke staa tvivlsomt for nogen, der har haft Lejlighed til at gøre praktiske Erfaringer paa det paagældende Omraade, og det er følgerig heldigt, at Forslaget ved sin Fremkomst fik en kølig Modtagelse, ligesom der under de nuværende Forhold tør haabes paa, at det ikke ophøjes til Lov, uden i hvert Fald først at være undergaaet en alvorlig Omarbejdelse.

Under Debatten i Folketinget pointeredes det fra enkelte Sider, bl. a. af den daværende Justitsminister ad interim Hørring, at det var uheldigt, at Lovforslaget uden videre tog Straffebestemmelsen bort for Børn under 15 Aar og

ikke satte nogen som helst andet i Stedet. Nogle yderligere Bemærkninger i denne Retning turde dog maaske være paa deres Plads, saa meget mere som det foreløbige Resultat af Forhandlingerne nærmest syntes at pege i den Retning, at Lovforslaget havde Muligheder for at gaa igennem med den Ændring, at den kriminelle Lavalder nedsattes fra 15 Aar som foreslaaet til 14 Aar.

Det gaar nemlig aabenbart ikke an at argumentere paa den Maade, som Forslagsstillernes Ordfører gjorde det. Hans Standpunkt var, at naturligvis maatte der sørges for Behandling paa anden Maade af forbryderske Børn, der ikke længere droges ind under kriminel Forsøgning, men at man med Hensyn til alt, hvad der vedrørte Oprettelse af nye Anstalter, Værgemaalsanordning o. s. v., kunde stille sig afventende og se, om Regeringen ikke vilde paatage sig det. »Vi rydde kun Grunden og lægge Grundstenen til den fremtidige Bygning!«. Det er rigtigt, at Grunden ryddes, men Grundstenen til den fremtidige Bygning spejder man rigtignok forgæves efter. Men at lovgive paa den Maade paa et saa vigtigt Omraade er dog temmelig letsindigt. Den Tilstand, der vilde fremkomme, hvis Lovforslaget vedtoges uden det nødvendige Supplement — Tvangsopdragelse — vilde nemlig sikkert blive overordentlig uheldig ikke mindst for dem, man vilde træde i Skranken for, de vanrøgtede Børn, og desuden, i hvert Fald her i København, drage adskillige andre uheldige Konsekvenser efter sig.

At dette ikke er gaaet op for Forslagsstillerne ligger vistnok for en væsentlig Del i, at de ikke have været paa det rene med, hvorledes Kriminal- og Politiretten i København som Regel stiller sig over for de forbryderske Børn, der for Tiden henvises til samme.

Hr. Philipsen anførte i sin Udvikling bl. a. følgende: »Vore Kriminalretsdommere ere for længst komne til den Erkendelse, at det er haabløs Gerning at anvende Straffelove over for Børn. Naar i de sidste Aar Antallet af Domfældelser er gaaet ned, er jo Aarsagen udelukkende

den, at man har søgt at slutte Sagerne uden Domfældelse, fordi man har haft Følelsen af, at man gjorde Fortræd dermed i Stedet for Gavn*. Dette er rigtigt nok; der har blandt Rettens Dommere dannet sig en Overbevisning, grundet paa praktisk Erfaring, om, at Strafanvendelse over for Børn er af tvivlsom Værd, og da Loven af 11/2 1863 om Politisagers Behandling i København bestemmer, at Lovovertrædelser af Børn under 15 Aar, for saa vidt Straffen ikke skønnes at maatte blive Hensættelse i en Straffeanstalt, skulle behandles som offentlige Politisager, hvilket medfører, at Dommeren kan være beføjet til at afgøre Sagen med en Advarsel eller efter Omstændighederne til ganske at hæve den*), er denne af Loven selv anviste Udvej i stort Omfang bleven benyttet, men vel at mærke i de allerfleste Tilfælde af nogen Betydning rigtignok kun, naar Dommeren havde sikret sig, at der paa anden Maade blev draget Omsorg for, at Barnet kom under en Paavirkning, som kunde antages paa mere fyldestgørende Maade end Straffen at gøre Virkning paa Barnets Karakter. Hvad der i saa Henseende er sket, er navnlig, at man ved Samvirken med Fængselselskabet og med pekuniær Støtte fra samme eller fra Rettens Fattigkasse har sørget for Anbringelse af det »vanrøgtede Barn«, navnlig hos private Folk uden for København ved Landbrug eller Haandværk eller hvad man i det enkelte Tilfælde skønnede passende, eventuelt ogsaa paa en Opdragelsesanstalt, efter i Forvejen at have sørget for, at Værgemaalsretten fra vedkommende paarørende var overdragen Fængselselskabet, der saa stadig har haft Tilsyn med de anbragte Børn og jævnlig givet Dommeren Oplysning om, hvorledes de artede sig. I den seneste Tid er Rettens Opgave i saa Henseende bleven overordentlig lettet derved, at »kristelig Forening til vildfarende Børns Redning« er traadt til og her paataget sig Anbringelsen af Børn over 13 Aar, det vil

*) Jfr. om Revselse i Hjemmet, Politivedtægt for København af 22/4 1883 § 92.

sige største Delen af de Børn, der overhovedet bliver Tale om. Den meget fortjenstfulde »Forening af 1837 til forsømte Børns Frelse« antager sig nemlig som Regel kun Børn under 13 Aar.

Men hele denne Virksomhed, som vi, der have haft Del i den, have ment at kunne glæde os over, vil falde bort, hvis det private Lovforslag bliver Lov. Børn under 15 Aar ville slet ikke, selv om det med største Bestemthed oplyses, at de have begaaet meget graverende Forbrydelser, komme til Kriminalretten, Politiet maa jo helst slet ikke røre dem, og vi kunne ikke trøste os med, at der dog paa anden Maade vil blive truffet Foranstaltninger sigtende til at føre dem ind paa andre Veje, thi saadanne Veje anvises ikke af Lovforslaget. De ere altsaa fuglefrie; og hvad kunne Bestemmelserne i D. L. 3-18-7, Fattigloven af $\frac{3}{4}$ 1891 § 40 m. v., som man har peget paa, nytte, naar »D'hrre Dreng« i Fremtiden vel ikke engang ville blive anholdte, thi Politiet, der ved, at de ikke kunne arresteres og ikke maa straffes, indlader sig vist næppe herpaa, selv om man vil antage, at det muligen har Bemyndigelse hertil. Og det kan da blive vanskeligt nok for de bestaaende Foreninger til forsømte Børns Frelse at faa fat i dem, der ere mest forsømte. Et smukt Fremtidsperspektiv! Sagen er jo nemlig den, at der i København findes ikke saa faa ganske unge Fyre, der føre en vagabonderende Tilværelse, overnattende, hvor det kan træffe sig, og ernærende sig ved Tiggerier og Tyverier, der ofte udføres med stor Dristighed og ikke ringe Behændighed. Men alle skulde dog vel kunne være enige om, at det først og fremmest er dette Samfundsonde, der naturligt opstaar i en stor By med en betydelig Fattigbefolkning, paa hvilket der skulde raades Bod. Dette sker ogsaa nu under det nuværende udskregne »System«, efter Evne, men det kan ikke ske efter det projekterede. Lad os dog ikke med Folketingsmand Jeppesen-Borgbjærg patetisk udraabe: »Tænk, 10 Aars Børn kunne sættes i Varetægtsarrest, kun mistænkte, kun sigtede for Forbrydelser!«. Ja,

det er saamænd godt, det samme, for de ulykkelige smaa Vagabonder, som trænge baade til at komme i en ordentlig Seng og faa ordentlig Mad efter maaske i ugevis at have flakket om, fjernt fra noget Hjem, som have sovet paa de utroligste Steder og ikke sjældent kun varmet sig ved Nydelse af Brændevin. Arresten anvendes jo desuden over for Børn selvfølgelig kun for saa vidt det anses for uomgængelig fornødent for Sagen, jfr. ogsaa herved Bestemmelserne i Fr. ¹¹/₅ 1810 § 2.

Men det gaar jo dernæst aabenbart aldeles ikke an at lade Børn under 15 Aar, der have begaaet en eller flere Forbrydelser, være ganske ansvarsfri, de maa paa en eller anden Maade bringes til at føle, at Samfundet ikke vil finde sig i, at de bære sig saaledes ad, hvis man da vil haabe paa, at der nogen Sinde skal komme noget godt ud af dem. Det kan ske ved Straf, det kan ske ved Tvangsopdragelse eller lignende, men det kan ikke ske ved — ingenting.

Hr Philipsen anfører en Udtalelse af Politifuldmægtig Goll paa det sidste Juristmøde, hvorefter ikke mindre end 55 ¹/₂ pCt. af samtlige med Legemsstraf ansete Førsteforbrydere blive Recidivister. Dette er ganske vist et Bevis paa, at Legemsstraffe ikke gøre den Gavn, man vel i sin Tid har haabet paa, men, hvis man hverken straffer eller paa anden Maade træder aktivt op mod de paagældende, ja, saa faar man ganske vist ikke at gøre med Recidivister i teknisk Forstand, men Resultatet bliver uden Tvivl det langt værre, at næsten alle de unge Forbrydere fortsætte paa Forbryderbanen og derhos drage en Mængde andre Børn ind paa det samme Skraaplan.

Sagen har imidlertid ogsaa en anden Side. Undertiden foreligge Forbrydelser, begaaede af Børn under 15 Aar, ikke isolerede, men Børnene ere i Komplot med unge Mennesker i Alderen 15—18 Aar eller mere. Saadanne Bander af unge Forbrydere ere ingenlunde sjældne i København, og de give Politiet og Dommerne et overordentligt Arbejde, fordi de begaaede Forbrydelsers Antal i Reglen

er stort, fordi Forbrydernes Delagtighed i de enkelte Forhold varierer betydeligt, og endelig ikke mindst, fordi de unge Fyre ofte have en udpræget Tilbøjelighed til at lyve saa meget som muligt. Muligheden for med nogenlunde tilnærmelsesvis Sikkerhed at faa udredet, hvilke Forbrydelser Banden har begaaet, er derfor saa godt som udelukkende betinget af, at de enkelte opdagede Forbrydere snarest paagribes og isoleres. Sker dette ikke, vil Undersøgelsen forplunres, idet de mistænkte ville kolludere, o: advare hverandre, og naar de komme for Retten indrette deres Optræden saaledes, at de lyve overensstemmende. Men skulle de Deltagere, der ere under 15 Aar, ikke kunne holdes i Varetægtsarrest, medens Undersøgelsen staar paa — og der udkræves hertil i Almindelighed ikke længere Tidsrum —, vil Resultatet i en slig Sag utvivlsomt blive yderst utilfredsstillende, i det højeste vil man opnaa at faa den halve Sandhed frem.

Men, det kan ikke ofte nok slaas fast, at Samfundet i højeste Grad er interesseret i, at der i saa stort Omfang som muligt skaffes Klarhed om, af hvem de foreliggende Forbrydelser ere blevne begaaede, og hvorledes det er sket, ikke blot fordi det herved jævnlig bliver muligt at skaffe Ejermændene stjaalne Koster tilbage o. lign., fordi en mistænkt, hvem en eller flere med stor Bestemthed have udpeget som den skyldige, kan blive retsfærdiggjort, men navnlig fordi der i saa Fald er naaet til Bunds, er gjort, hvad der overhovedet kunde gøres, og de paagældende Forbryderes Forsøg paa at redde sig ved Udflugter og gennem Usandhed energisk er blevet bekæmpet. Som sagt, et saadant Resultat vanskeliggøres i højeste Grad, hvis Lovforslaget vedtages, og hvor stødende vil det ikke tage sig ud, at af de unge Mennesker, der i Komplot have foretaget de samme Handlinger, nogle straffes, nemlig de, der ere over 15 Aar, medens Resten fuldstændig gaar fri, uden at Samfundet paa nogen Maade lægger sin Haand paa dem, uden at der bliver Tale om Tvangsanbringelse, uden

at der i Forslaget er tænkt paa en saadan Udvej som Anvendelse af betinget Straffuldbyrdelse, ja endog uden at der er hjemlet Dommeren Ret til saa meget som blot at give vedkommende Synder en Advarsel! Og herved maa det vel erindres, at et stort Antal af unge Forbrydere netop ere i Alderen 13—15 Aar.

Det ligger uden for Hensigten med disse Linier at komme ind paa en Drøftelse af de Supplementer, der maatte tilvejebringes i Lovgivningen, hvis Lovforslaget virkelig skulde træde ud i Livet i den foreliggende Skikkelse. Tilstrækkelige Anvisninger findes jo i saa Henseende særlig i Kommissionsforslagene (det er forudsat i disse, at Værgeraad og Overværgeraad kunde have Brug for Politiets Assistance), og disse Forslag have jo yderligere fremkaldt en udførlig Afhandling fra en sagkyndig Forfatter*). Man kan vel gaa ud fra, at det navnlig er pekuniære Hensyn, der hidtil have stillet sig i Vejen for Indførelse af Tvangsopdragelse etc., og man har jo Lov til at haabe, at den nuværende Regering vil overvinde disse Hindringer i en ikke for fjern Fremtid.

Naar imidlertid Norge har været opstillet som det Land, vi paa dette Omraade burde tage til Forbillede, er det dog af Interesse, at det fremhæves, hvad fhv. Minister Hørring berørte under den seneste Debat i Folketinget om denne Sag, at i Norge, hvor den kriminelle Lavalder nu ifølge Loven af 6/6 1896**) er sat til 14 Aar, er der yderligere truffet den Bestemmelse, at naar et Barn under 14 Aar begaar en Forbrydelse, kan det vel ikke straffes, men der kan begyndes justitiel Forfølgning mod det, og Anklagemyndigheden kan bevirke, at Barnet faar en legemlig Revselse gennem Anordning af Værgeraadet eller Forældrene. I Sverige, hvor den kriminelle Lavalder ganske

*) Dr. Alex. Kraft: Statens Behandling af forsømte Børn og unge Forbrydere, 1898, anmeldt i dette Tidsskrift 1899 p. 54.

**) Se dette Tidsskrift 1897 p. 103.

vist er 15 Aar — men dog saaledes, at et Barn mellem 14 og 15 Aar straffes for visse grovere Forbrydelser — haves den Bestemmelse, at Domstolene for Forseelser begaaede af Børn under 15 Aar kunne ikende Barnet legemlig Revselse, der skal gives af Forældre eller Værge*).

I det foregaaende har jeg med Vilje ikke nærmere beskæftiget mig med den Del af Lovforslaget, der omhandler Afskaffelsen af al Slags legemlig Straf saavel for Børn som for unge Mennesker mellem 15 og 18 Aar**), idet selvfølgelig helt andre Betragtninger end de ovenanførte her ville blive afgørende. At imidlertid ogsaa denne Del af Forslaget fortjener Paaagtning er jo utvivlsomt, særlig da der vistnok for Tiden er en fremtrædende Tendens gaaende i Retning af at anvende særlig Rottingstraf i ringere Omfang end tidligere. I denne Sammenhæng kan muligens — særlig da det fra flere Sider er blevet fremhævet, at ogsaa Anvendelse af Fængselsstraf, i hvert Fald i længere Tid, er betænkelig over for unge Mennesker — den Oplysning være af nogen Værdi, at ifølge *Schweitzerische Zeitschrift für Strafrecht* 1899 p. 227 flg. findes der i Kanton Neuenburg en ejendommelig Lovgivning om »Skolestraf«, hvorefter Generalprokurøren til vedkommende Fredsdommer kan henvise Børn paa 10—16 Aar, som have begaaet mindre Forbrydelser, naar han har den Opfattelse, at der ikke er tilstrækkelig Grund til Henvisning til de ordinære Domstole. Fredsdommeren kan saa idømme de paagældende Børn disciplinær Arrest i indtil 8 Dage, hvilken Arrest udstaas efter Omstændighederne kun om Dagen (8—4) eller baade Dag og Nat i særlige Skolelokaler under Tilsyn af en Skolekommission, der har at vaage over, at Barnet i Arresttiden beskæftiges med Lektürelæsning, valgt med

*) Angaaende engelske Forhold henvises til Aug. Golls interessante Oplysninger i dette Tidsskrift 1898 p. 148.

**) Bliver den kriminelle Lavalder sat til 15 Aar, er det altsaa kun for saa vidt angaar Personer mellem 15 og 18 Aar, at Afskaffelsen af Legemsstraf faar praktisk Betydning.

særligt Henblik paa en forbedret Opdragelse af Barnet. Som man ser en Art Tvangsarbejde, der maaske kan være en ganske praktisk Straf for Børn og som ogsaa, efter hvad der oplyses, skal virke tilfredsstillende, saaledes at der skal være Udsigt til Indførelse af den ogsaa i andre Kantoner.

C. E. Cold.

Litteratur og Statistik.

Charles Perrier: Les criminels. Lyon-Paris 1900.
378 Sider og 70 Plancher.

I det foreliggende Værk meddeler P. Resultatet af sine Undersøgelser paa de 859 Straffefanger, som den 24. Marts 1896 fandtes i Centralfængslet i Nimes, ved hvilket han er Læge. Naar man kender den gode Afhandling om Tato-
veringer hos Forbrydere, som P. tidligere har offentliggjort paa Basis af det samme Materiale (Du tatouage chez les criminels. Lyon 1897), gaar man med en vis Forventning til hans nye store Arbejde. Men det kan ikke nægtes, at det positive Udbytte, man faar af hans overmaade detaille-
rede og stærkt systematiserede Undersøgelser, er relativt ringe.

Efter i en Indledning at have gjort Rede for de 859 Straffefangers (652 Franskmænd, hvoraf 107 Korsikanere, og 207 Udlændinge af alle Nationer) Hjemsted, Stilling etc., deler han dem efter den begaaede Forbrydelses Art i 15 Undergrupper paa fra 1 (Voldtægt—Fabrikation af eksplosive Stoffer) til 361 (simpelt Tyveri) Individuer og undersøger for hver enkelt af disse Undergrupper: Fødsel (ægte eller uægte), Nationalitet, Alder, Stand, Undervisning, Stilling, Hjemsted (By eller Land), Domicil (med eller uden), tidligere Straffe, Lediggang, Drikfældighed, kønslige Udskejelser, Konkubinat, Vedtegning fra Hjemstedskommunen, Højde, Armvidde, Brystomfang, Fodlængde, Index cephalicus,

Index auricularis, Ansigtets, Pandens, Næsens, Mundens og Hagens Form, Færve af Iris og Haar, Skulderbredde, Konstitution, Helbredstilstand ved Indsættelsen i Fængslet, Stedet for den begaaede Forbrydelse, Aarstiden, Jurisdiktionen, den idømte Strafs Længde, Forbud mod Opholdssted, Arbejdsdygtighed i Fængslet, Opførsel, Udvisningsdekret (for Udlændinge). De 15 Undergrupper samler P. saa først i 4 Grupper (1. Tyveri, Vagabondering, Betleri, Fornærmelse mod Øvrigheden, Falskmøntneri, Brandstiftelse, Fabrikation af eksplosive Stoffer; 2. Bedrageri og Falsk; 3. Forbrydelse mod Livet; 4. Forbrydelse mod Sædeligheden, og dernæst i 2 Hovedgrupper (Forbrydelse mod Ejendom og mod Person) og gennemgaar atter alle de ovennævnte 38 Forhold først for Grupperne og dernæst for Hovedgrupperne. Ind i de forskellige Kapitler er føjet en Del kortfattede Beskrivelser af enkelte udvalgte Forbrydere af de forskellige Kategorier. I en Række Tabeller meddeler P. dernæst, hvilke Genstande der ere blevne stjaalne, hvilken Værdi de have haft, hvem der har været Offer for Forbrydelsen etc. — alt nærmest Kuriositeter. Endelig giver P. i et Slutningskapitel paa 25 Sider en Del Oplysninger om de forskellige Forbryderes Fremgangsmaade, om Forbrydersprog o. l. Til Teksten slutter sig en stor Del Plancher med Forbryderportrætter, tegnede af en særlig tegnedygtig Fange, samt forskellige af en »Palimpsesti«, som sædvanlig ledsage franske og italienske Bøger om Forbrydere, men som ikke give nogen høj Forestilling om Disciplinen i de paagældende Fængsler. Forbryderportrætterne, der ere ledsagede af Autograf, oftest i Form af et Valgsprog eller et Digt, ere ret skrækindjagende. P., hvis Billede indleder Bogen, har foretrukket selv at lade sig fotografere fremfor at lade sig forevige af den tegnekyn-dige Fange.

Det ligger nært at sammenligne Perriers: *Les criminels* med den anden store Bog, vi have om franske Forbrydere, Laurents: *Les habitués des prisons de*

Paris; begge danne de bl. a. et Led i det under Lacas-
sagnes Ledelse udgivne »Bibliothèque de criminolo-
gie«. Man kan vel nok indvende mod Laurents Bog,
at den ved sin næsten totale Mangel paa Tal hviler vel
meget paa en ren subjektiv Opfattelse, men den giver paa
den anden Side et meget levende Billede af den franske
Forbryder og hans Tænkemaade, ligesom den yder ikke
faa Bidrag til Bedømmelsen af hans Biologi og Anatomi.
Af virkelig Forbryderpsykologi yder Perriers Bog over-
maade lidt, og til Trods for den urimelig store Mængde Tal,
der ofte ere aldeles værdiløse paa Grund af Gruppernes
Lidenhed, giver Bogen intet nævneværdigt Bidrag til den
franske Forbryders Antropologi. Der er næppe Tvivl om,
at den moderne Kriminalantropologis nærmeste Opgave
maa bestaa i overalt saa objektivt og nøgternt som muligt
at samle Materiale for derigennem at kunne anstille kom-
parative Undersøgelser angaaende Forbrydernes psykiske
og fysiske Beskaffenhed i de forskellige Lande. Men for
at kunne faa et virkelig brugbart Materiale maa man
skelne mellem væsentligt og uvæsentligt, man maa ordne
sit Stof paa en overskuelig Maade, og man maa først og
fremmest indskrænke sig til at regne med sit eget Lands
Forbrydere; man maa ikke som Perrier tage 24 % Ud-
lændinge (og 12 % Korsikanere) med.

Christian Geill.

Sveriges fångvård år 1898.

Af fångvårdsstyrelsens officiella berättelse för år 1898
framgår, att antalet straffanstalter i riket under nämnda
år utgjorde 55. Af dessa voro 46 enrumsfängelser (med
sammanslagdt 2602 ljusa och 98 mörka celler), 3 central-
fängelser för män, ett centralfängelse för kvinnor, 4 centrala
arbetsanstalter för män och en central arbetsanstalt för
kvinnor.

Antalet fångar utgjorde vid årets början 3,159 och

vid dess slut 3,182; tillkomne under året voro 23,117 och afgångne 23,094. Af de vid årets slut kvarvarande voro 265 tilltalade för brott, 1,536 voro straffarbetsfångar, 198 dömda till urbota fängelsestraff, 354 till fängelsestraff i saknad af tillgång till böter, 60 häktade för lösdrifveri och 769 hållne till tvångsarbete.

Bland straffarbetsfångarne voro vid årets slut kvarvarande 160 lifstidsfångar, och af de återstående voro 595 dömda öfver två år och 781 till två år och derunder. De senaste tio åren förete en ej obetydlig minskning i straffarbetsfångarnes antal. Vid 1889 års slut funnos sålunda 2,176 fångar af nämnda slag i rikets fängelser förvarade, hvadan antalet minskats med 640, deraf med 84 på lifstiden och 556 på viss tid dömda.

Procenten af återfall i förhållande till antalet nykomne straffarbetsfångar utgjorde för berättelseåret 29,7 samt för tioårsperioden 1889—1898 31,1. Särskildt af dem, som undergått straffarbete för stöld, återföll å 1898 36,9 % män och 34,5 % kvinnor samt under nyssnämnda tioårsperiod i genomsnitt 36,3 % män och 35,3 % kvinnor.

Af de under året nykomne voro 1,660 (1,451 män, 209 kvinnor) dömda till straffarbete från 2 månader till och med 2 år; dömda från 2 till och med 4 år voro 136 (117 m., 19 qv.), från 4 till och med 10 år 57 (52 m., 5 qv.) och öfver 10 år på viss tid 2 män.

Af lifstidsfångarne voro under året nykomne 13 (7 m., 6 qv.), och af de vid årets slut kvarvarande 160 (120 m., 40 qv.) hade 11 (10 m., 1 qv.) förut hållits till straffarbete för lifstiden men blifvit benådade.

Hela antalet gemensamhetsfångar i rikets straff-fängelser utgjorde vid 1898 års utgång 286 (243 m., 43 qv.)

Antalet fängelsefångar utgjorde under år 1898 17,599 (16,471 m., 1,128 qv.), deraf 1,327 (1,235 m., 92 qv.) undergingo urbota bestraffning och 16,272 (15,236 m., 1,036 qv.) förvandlingsstraff i saknad af tillgång till gäldande af ådömda böter. Nykomna urbota fängelsefångar voro 1,075

(1,001 m., 74 qv.) och bötesfångar 15,929 (14,909 m., 1,020 qv.). Den förstnämnda kategorien företer sedan år 1889 en ökning af 406 (367 m., 39 qv.) och den sistnämnda af 2,162 (1878 m., 284 qv.).

För sysslolöst kringstrykande och bettlande häktades under året 2,265 personer, af hvilka 1,012 komma på Stockholms stad och 1,253 på rikets öfriga delar.

Antalet tvångsarbetsfångar uppgick vid 1898 års slut till 769 (560 m., 209 qv.). Under året nykomne voro 1,192 (801 m., 391 qv.), af hvilka 1,163 (780 m., 383 qv.) voro dömda enligt lösdrifverilagen och 29 (21 m., 8 qv.) enligt fattigvårdsförrordningen.

Af nykomne straffarbetsfångar i förhållande till folkmängden i riket kom år 1889 32 på 100,000 inv. och år 1898 36 på 100,000 inv. Beträffande nykomne tvångsarbetsfångar var samma förhållande år 1889 26 på 100,000 inv. och år 1898 23 på 100,000 inv.

Af de under året nykomne straffarbetsfångarne voro 28 (20 m., 8 qv.) ådömda förlust af medborgerligt förtroende för alltid och 1,159 (1,006 m., 153 qv.) på viss tid. Bland de brott, för hvilka de under året å fängelserna intagne personer blifvit dömda till straffarbete, märkas 1,163 fall af stöld, 79 af mened och förfalskningsbrott, 42 af barnamord, 17 af dråp, 20 af mordbrand och annan skadegörelse å egendom och 10 af mord. De för undergående af urbota fängelsestraff insatte personer voro bland annat dömda för misshandel (366 fall), brott mot offentlig myndighet (159), snatteri (116) och stöld (73). Af yngre ålder än tjugu år voro vid årets slut qvarvarande 148 (131 m., 17 qv.) straffarbetsfångar och 25 (17 m., 8 qv.) tvångsarbetsfångar. Till de vid centralfängelset å Nya Varfvet nyinredda 120 större dagceller för män inflyttades i början af året ett antal straffångar från centralfängelserna i Malmö och å Långholmen äfvensom från kronohäktet å sistnämnda ort.

Mot slutet af året utrymdes det gamla länsfängelset i

Stockholm och i sammanhang härmed uppläts det nya 112 celler inrymmande cellfängelset, som uppförts inom hufvudstaden i kvarteret Domherren för Stockholms län.

Beträffande ordningen och disciplinen vid straffanstalterna uppgick antalet extra judiciella bestraffningar, som ålades fängspersonalen vid läns- och kronocellfängelserna till 235, af hvilka 22 bestodo uti inneslutning i mörk cell, 1 i ljus cell utan arbete, 209 uti mistning af sängkläder eller annan bekvämlighet och 3 i varning. De flesta af dessa bestraffningar voro ålagda för vildsinthet och oljud (3), för hotelser och sturskhet mot bevakning (8), för olydnad och oskickligt uppförande (21), för okynne och missvård af fängelsets tillhörigheter (77) samt för olofligt meddelande med medfänge (101). De straffades antal utgjorde 14,8 % af det i dessa fängelser förvarade medeltalet fångar. Under året begicks vid förenämnda fängelser 1 sjelfmord, medels hängning, hvarförutom 6 försök till sjelfmord föröfvades.

Vid straffängelserna för män ålades fängspersonalen 49 bestraffningar, hvaraf 1 bestod i af domstol ådömdt straffarbete, 8 i prygel, 9 i mörk cell, 3 uti ljus cell dels med, dels utan arbete, 3 uti ljus cell utan arbete, 16 uti ljus cell i förening med mistning af sängkläder, 10 uti ljus cell med arbete. De vanligaste anledningarne till bestraffning voro förseelser mot bevakning (5), trots, olydnad m. m. (16), oskickligt uppförande (7), olofligt innehafvande af gods och penningar (6) samt kommunikation med medfänge (4). Procenten af antalet straffade i förhållande till medeltalet fångar utgjorde 5,5. Sjelfmord föröfvades af en vid centralfängelset i Malmö intagen fänge, hvilken hängde sig i cellen.

Vid straffängelset för kvinnor i Göteborg undergingo 2 personer, eller 4 % af medeltalet fångar bestraffning bestående uti ljus cell i förening med mistning af sängkläder. Besträffningarna voro ålagda för olydnad samt störande uppträde.

Antalet bestraffningar vid arbetsanstalterna för män utgjorde 68 eller 11,1 % af medeltalet fångar. Bland dessa märkas prygel (i 3 fall), ljus cell utan arbete (24) samt ljus cell i förening med mistning af sängkläder (41). Bestraffningarna voro bland annat ålagda för förseelser mot bevakningen (25), olydnad och oskickligt uppförande (14), kif och slagsmål med kamrat (11) samt lättja eller vägran att förrätta ålagdt arbete (4). Sjelfmord eller försök dertill förekom ej under året vid dessa anstalter.

Vid arbetsanstalten för kvinnor fingo under året 56 personer eller 36,1 % af medeltalet fångar vidkännas 70 bestraffningar bestående uti mörk cell i förening med ljus cell (1), ljus cell utan arbete (2) och ljus cell i förening med mistning af sängkläder (67). Förseelserna voro bland andra trots, olydnad och vildsint uppförande (11), svordom, oljud och ohöflighet mot bevakning (7), gräl, trots och oanständiga yttranden (8), svordom, oljud och oanständigt uppförande (10), gräl med och våld å medfänge (18), olydnad, trots och arbetsvägran (9), olöflig och osedlig brefskrifning till annan fänge (4).

Vid de centrala straff- och arbetsanstalterna utgjordes under år 1898 sammanlagdt 397,410 dagsverken, deraf med inkomst 301,400 och utan inkomst 96,010. Hindrade voro 102,058 dagsverken. De manliga fångarne sysselsattes förnämligast med väfnad, stenhuggeri, skrädderi, skomakeri, snickeri, korgmakeri, förfärdigande af papperspåsar, smide och borstbinderi; de qvinliga med tillverkning af trikåarbeten, sömnad, strumpstickning och tvätt.

Vid läns- och kronohäktena utgjordes under berättelseåret tillsammans 391,839 dagsverken; icke utgjorda dagsverken uppgingo till 146,627. De flesta utgjorda dagsverken komma på förfärdigande af tändstickslådor, skrädderi- och sömnadsarbeten, skomakeriarbeten, korgmakeriarbeten, fjäder- och dunspritning, rensning af säd, bönor m. m., strumpstickning, borstbinderi, drefredning samt förfärdigande af papperspåsar.

Beträffande religions- och skolundervisningen vid rikets fängelser ingingo under år 1898 meddelanden om, att två till fångvårdsanstalt ankomne fångar saknat all kunskap i kristendom och innanläsning. Kristendoms-kunskapen hos de vid årets slut kvarvarande var god hos 17,9 %, försvarlig hos 66,5 %, ringa hos 16,2 % och saknades alldeles hos 0,3 %.

Af de vid årets slut kvarvarande fångar hade enligt inkomna uppgifter 70,4 % manliga och 16,7 % qvinliga straffarbetsfångar samt 71,7 % manliga och 13,5 % qvinliga fängelsefångar begått sitt brott i rusigt tillstånd eller före brottets begående varit begifna på dryckenskap.

Under året erhöilo 1,115 från fångvårdsanstalterna frigifna personer understöd af fångvårdsföreningar, fängelseförvaltningen eller enskilde och kommuner.

Besparingskassornas behållningar vid rikets samtliga fångvårdsanstalter utgjorde vid 1898 års utgång 333,874 kronor 60 öre. Af dessa medel utgick till åkerbrukskolonien Hall ett bidrag af 50 öre för dag för hvar och en gosse till ett antal af högst 175. Antalet underhållsdagar för dessa barn uppgick till 57,447.

Sammanlagda beloppet af de under året frigifnes vid frigifningen i postsparbanken innestående premiemedel utgjorde 21,886 kronor 23 öre. Af dessa medel förverkades genom återfall 378 kronor 84 öre, som tillföillo anslaget till fångars vård och underhåll.

Beträffande helsovården vid rikets fängelser visar år 1898 en sjukprocent af 3,49 mot 3,83 under tioårsperioden 1889—1898. Med undantag af influensa förekommo epidemiska sjukdomar endast i spridda fall. För sinnessjukdomar vårdades 52 individer (1897: 28). Dödlighetsprocenten af fångarnes medeltal var 1,09. År 1897 uppgick den till 1,11 och under tioårsperioden 1889—1898 till 1,02. Dödsorsakerna voro i de flesta fall bröstsjukdomar.

Fångvårdens utgifter belöpte sig år 1898 till 1,707,032

kronor 21 öre, hvilken summa understiger den från föregående år med 12,050 kronor 83 öre.

Arbetsinkomsten uppgick 1898 till 83,406 kronor 97 öre (mot 80,345 kronor 80 öre år 1897). Dagportionen kostade i medeltal 30,97 öre (mot 29,92 öre under år 1897).

Albert Montgomery.

Dansk Kriminalistforening

afholder sit Aarsmøde den 24.—26. September 1900 i
Industriforeningens Lokaler i København, Kl. 10 Form.
—4 Efterm.

Program.

1. Indledningsforedrag af Hr. Professor, Dr. jur. C. Torp.
2. Om betingede Straffedomme, indledes af Hr. Kriminalretsassessor, Dr. jur. Ussing.
3. Om Foranstaltninger overfor psykisk abnorme Forbrydere med særligt Hensyn til Indretningen af Kriminalasyler, indledes af Hr. Professor, Dr. med. Pontoppidan.
4. Om Bødestraffens formaalstjenlige Ordning, indledes af Hr. Professor, Dr. jur. C. Torp.
5. Forslag til Beslutning angaaende Foranstaltninger med Hensyn til forsømte og forbryderske Børn, indledes af Hr. Borgmester, Etatsraad Jacobi.

6. Reglementariske Bestemmelser.
7. Valg af Bestyrelse.

Onsdag Eftermiddag den 26. September Kl. 6 vil der, saafremt et tilstrækkeligt Antal Deltagere melder sig, blive afholdt en Fællesspisning. Deltagelse i Fællesspisningen bedes anmeldt til Foreningens Sekretær, Cand. jur. Goll, Frederiksborggade 38⁴ eller i Mødets Bureau senest den 24. September.

Strafferetsvidenskabens Opgaver og Metode.

Tiltrædelsesforelæsning, holdt d. 27. Oktober 1899
ved Berlins Universitet

af

Professor v. *Liszt*.

Mine Herrer! I det Øjeblik, da jeg staar i Begreb med at tage den mig overdragne Lærerpost i Strafferet i Besiddelse, er det mig saa meget mere magtpaaliggende at aflægge min videnskabelige Trosbekendelse for Dem, som den Retning, jeg med talrige Kolleger repræsenterer, og som ofte er betegnet som „den nye Kriminalistiskole“, stedse har været og endnu stadig er udsat for mangeartede og heftige Angreb, der imidlertid for en stor Del, tror jeg, beror paa Misforstaaelser. Til at aflægge denne Trosbekendelse har jeg valgt den første Time af mine offentlige Forelæsninger over „Forbrydelsen som socialpatologisk Fænomen“, da jo hele denne Forelæsning er bestemt til videre Udformning af min Grundopfattelse af Forbrydelse og Straf.

Naar en bestemt videnskabelig Retning eller Skole vil være noget andet end en ved rent personlige Forhold og Interesser sammenholdt Clique, maa den lige over for andre Retninger saglig give sig til Kende enten ved de nye Opgaver, som den stiller Videnskaben, eller ved de nye Metoder, hvormed den tilstræber Løsningen af allerede stillede Opgaver, eller maasko ogsaa ved en Forbindelse af begge disse Momenter, saa at den altsaa tilstræber Løsning af nye Opgaver ved nye Metoder. Vil vi altsaa rigtig bestemme det særegne ved den saakaldte „nye Kriminalistiskole“ og dermed godtgøre dens Eksistensberettigelse, saa maa vi forelægge os det Spørgsmaal, om den enten ved sine Problemer, eller ved den anvendte Metode saglig adskiller sig fra andre Skoler, i Særdeleshed, men ikke udelukkende, fra den indtil for kort Tid siden eneherskende, saakaldte klassiske Skole.

Ved Besvarelsen af dette Spørgsmaal beder jeg Dem, mine Herrer, i terminologisk Henseende holde fast paa, at jeg tager Ordet „Strafferetsvidenskab“ i videste Betydning, nemlig saaledes som de fleste romanske Forfattere bruge det, naar de tale om les sciences pénales, og saaledes som det af Doehow og mig i Aaret 1881 som Organ for den nye Retning grundede Fagskrift har taget det, idet det kalder sig „Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft“.

I. Strafferetsvidenskabens første Opgave er givet med dens Stilling inden for den akademiske Undervisning som pædagogisk: nemlig Uddannelsen af den fremtidige praktiske Krimi-

nalist, hvorved jeg naturligvis her ser bort fra den fortsatte Uddannelse, denne faar gennem den forberedende Tjeneste i det praktiske Liv.

Den praktiske Jurists Virksomhed munder ud i, at han i det givne Tilfælde har at udtale den retlige Folge, som Retsordenen i Almindelighed knytter til bestemte faktiske Forhold; den strafferetlige Praktikers Virksomhed i Særdeleshed munder ud i, at han i det enkelte Tilfælde idømmer den Straf, som Loven i Almindelighed har foreskrevet som retlig Folge af den begaaede Forbrydelse. Deraf følger et dobbelt Krav til den praktiske Jurist. Han maa 1) kende den Retssætning, som omhandler Gerningen og bestemmer Straffens Art og Maal; men han maa ogsaa — og det boder jeg i Særdeleshed bemærket — 2) fastslaa de faktiske Omstændigheder, til hvilke Straffens Indtræden er knyttet som den kriminelle Folge af Uretten. Men naar saa er — og jeg indser ikke, hvorledes man kan bestride Rigtigheden heraf —, kan Strafferetsvidenskabens ikke unddrage sig fra den dobbelte Opgave i begge Henseender at give den praktiske Kriminalist et for hans fremtidige Virksomhed saa solidt Grundlag som muligt.

1. Strafferetsvidenskabens har derfor først og fremst — og deri ere vi ganske enige med Tilhængerne af den klassiske Skole — at bibringe den juridiske Ungdom Indbegrebet af Retssætninger eller logisk-juridisk Metode. Denne Opgave kan kun løses, naar paa den ene Side det afsluttede System af strafferetlige Grundbegreber og Grundsætninger foredrages — thi kun i Systemet ligger Garantien for den sikre Beherskelse af det Dag for Dag mere og mere opsvulmende Stof; og idet paa den anden Side disse systematiske Forelæsninger fuldstændiggøres ved videnskabelige og praktiske Øvelser af enhver Art, hvis Formaal og Indretning er enhver af Dem bekendt. Det sagto gælder i lige høj Grad for Retssætninger i den egentlige Strafferet som for de Retsnormer, der behørske Straffeprocessen.

2. Men Kendskab til Retssætningerne er ikke nok. Praktikerne maa ogsaa forstaa det faktiske Grundlag, paa hvilket han skal anvende Retssætningen. Han maa, for at tage et Eksempel, ganske vist kende Begrebet: Mordforsøg og være hjemme i alle de herhen hørende Strids- og Tvivlsspørgsmaal. Han maa vide, hvad Begreberne „Forsæt“ og „Overlæg“ betyde, hvad det vil sige: at skille et Menneske ved Livet: om det ogsaa omfatter mortis causam præbere, om maasko ogsaa den retsstridige Undladelse af at komme et i Livsfare stedt Menneske til Hjælp gaar ind under Begrebet; han maa vide, hvad Lovgiveren mener med „Begyndelse paa Iværksættelseshandlinger“, om et Mordforsøg paa et dødfødt, men af Moderen for levende anset Barn logisk kan tænkes og retlig kan straffes. Men saa vigtig al denne Viden er, er den ikke tilstrækkelig. Han maa nemlig ogsaa kunne fastslaa,

hvad der egentlig er sket, om der overhovedet foreligger et Mordforsøg, eller Forsøg paa Selvmord, eller et Ulykkestilfælde, eller om maaske hele Angrebet er fingeret for at skjule et foretaget Bedrageri; han maa udrede, hvem der er Gerningsmanden, hvorved det er af særlig Vigtighed at udfinde Motivet til Gerningen; han maa faa fat paa Gerningsmanden, der maaske skjuler sig eller er flygtet, samle Beviserne imod ham, foretage Aastedsforretning, hidkalde sagkyndige, afhøre Vidner og se at tilvojebringe, naar ikke andet er muligt, et maaske højest indviklet Indiciebevis.

Heri ligger en væsentlig, men som oftest, navnlig i den akademiske Undervisning, ganske overset Forskel mellem Civil- og Kriminalprocessen. I Civilprocessen er det de to stridende Parter, som forødrage Sagen for Dommeren og stille deres Bevisbegæring, saa at der kun bliver et ringe Spillerum for Dommerens selvstændige Virksomhed. Ganske anderledes i Straffeprocessen. Den ene af de to Parter, Statsanklagere, ved af egen Opfattelse overhovedet intet om, hvilke Fakta der skal bevises, men overlader det til Retten. Og den anden Part, den sigtede, som, hvis han virkelig er skyldig, kunde give os de bedste Oplysninger, har sandsynligvis den største Interesse i saa vidt muligt at besværliggøre Bevisførelsen. Maaske fremtræder ogsaa den virkelig skyldige mellem Anklagens Hovedvidner og søger af al Kraft at fordunkle den rette Opfattelse af Sagens Faktum. Saaledes kommer den Opgave, at fastslaa, hvad der virkelig er sket, i Straffeprocessen undertiden til at frembyde Vanskeligheder, hvis Løsning udkræver en Mands hele Kraft, selv om han har den rigeste Viden og den omfangsrigste Erfaring; Vanskeligheder, paa hvilke selv den habileste Cividommeer ynkelig kan strande.

Det Spørgsmaal kan ikke afvises: Hvor lærer den unge Jurist den vanskelige Kunst under Straffesagen at fastslaa Sagens Faktum? Svaret er ikke tvivlsomt: han lærer det for Tiden intet Sted, hverken ved Universitetet, hvor Undervisningen alene er begrænset til den juridisk-logiske Uddannelse, eller i sin forberedende praktiske Virksomhed, idet han hos Undersøgesdommeren eller Statsanklageren i heldigste Tilfælde kun kan opsamle en lille Sum af usammenhængende Erfaringer.

Her griber vor nye Retning ind: vi forlange en kaldsmæssig, praktisk-teknisk Uddannelse af vore fremtidige Kriminalister, enten de nu skulle være virksomme som Statsanklagere eller Forsvarere, som Politimænd eller Undersøgesdommere, som Formænd for en Nævningeret eller Meddomsmandsret. Denne Uddannelse maa ganske som den juridisk-logiske foregaa ved Universitetet, i den akademiske Undervisning; og den maa føres videre under Forberedelsestjenesten. Men for at dette kan ske, maa først den hele Sum af Kundskaber, Erfaringer og Færdigheder, som den praktiske Kriminalist behøver, samles, ord-

nes og systematiseres. For dette System har Hanns Gross, tidligere Statsanklager i Graz, nu Professor i Strafferet i Czernowitz, indført Betegnelsen Kriminalistik. Hans „Kriminalistikkens System“, det første i sit Slags, er for faa Maanedor siden udkommet som 3die Oplag af hans „Haandbog for Undersøgelsesdommere“ og allerede oversat paa en Mængde fremmede Sprog^{*)}.

Allerede ved denne nye Opgave, som vor Retning har stillet Strafferetsvidenskabens, adskiller den sig ikke uvæsentlig fra den klassiske Skole. Det skal være min særlige Bestræbelse at skaffe Kriminalistikken den Stilling, som tilkommer den inden for de strafferetlige Videnskaber. Kan jeg end for Tiden i mine offentlige Forelæsninger kun nu og da berøre denne nye Disciplin, saa føler jeg dog Trang til paa deite Sted at bringe Kultusministeriet min bedste Tak, fordi det som Støtte og Udgangspunkt for videre Arbejder paa Kriminalistikkens Omraade har besluttet at oprette en kriminalistisk Samling, et Slags Kriminalmuseum, ved vort Fakultet i Tilslutning til mit kriminalistiske Seminarium, hvilket ved Justits- og Indenrigsministeriets velvillige Imødekommenhed alt vil kunne aabnes 1. April 1900.

II. Men Uddannelsen af den praktiske Kriminalist er ikke Strafferetsvidenskabens eneste og heller ikke dens højeste Opgave. Højere end den pædagogiske Virksomhed staar for den som for enhver anden Videnskab den selvstændige videnskabelige Erkendelse af de Fænomener, der udgøre dens særlige Genstand: Forbrydelse og Straf. Videnskabelig Erkendelse er kausal Forklaring: Erkendelse af et Fænomen gennem de Aarsager, der bestemme det. Strafforettens anden, videnskabelige Opgave er derfor den kausale Forklaring af Forbrydelse og Straf.

1. Strafferetsvidenskabens har derfor først at føre det Fænomen, som vi kalde Forbrydelse, tilbage til dets Aarsager og forklare det ud fra disse. For saa vidt den gør dette, kunne vi i Overensstemmelse med allerede anerkendt Sprogbrug kalde den Kriminologi.

Den Opgave, som saaledes foreligger, er ikke ny. Alle Tiders Digtning har bestræbt sig for at aabenbare Forbrydelsens Rødder i Gerningsmandens Sjæl. Fra den gamle Pitaval i Midten af forrige Aarhundrede til Ibsens Dramer og Zolas Romaner, fra Schillers „Forbryder paa Grund af krænket Ære“ til Dostojewskis „Skyld og Soning“, fra Kongedramerne med den „fødte Forbryder“ Richard III til vore Dages Køkkentrupperomaner og Kriminalhistorier: stødse var Forbrydelsens psykologiske Forklaring en af Skønlitteraturens Yndlingsopgaver. Læger og Naturforskere have psykologisk analyseret baade den syge og den sunde Forbryders Erkendelse, Følelse og Vilje. Moralstatistikere, nu og da ogsaa

^{*)} Paa Dansk ved Vitus Ingerslev, se Tidsskr. 1900 p. 00.

Historikere, have viet Kriminalitetens Sammensætning og Bevægelse, dens Statistik og Dynamik særlig Opmærksomhed og søgt at forklare den ud fra Samfundsforholdene, altsaa sociologisk. Selve den Opgave, at forklare Forbrydelsen kausalt, er altsaa ikke ny. Men nyt er det, at vi forlange Opgaven løst af Strafferetsvidenskaben, i Stedet for at overlade den til Digtere og Romanforfattere, Læger eller Statistikere. Nyt i Særdeleshed er det, at vi til Opgavens Løsning gøre Brug af den naturvidenskabelige Metode: den systematiske Masseiagttagelse, forberedt, prøvet og fuldstændiggjort ved en videnskabelig-eksakt iagttagelse af de enkelte Tilfælde.

Paa Resultaterne af disse kriminologiske Undersøgelser kan jeg ikke nu gaa nærmere ind. Men for de Formaal, som jeg følger med denne indledende Forelæsning, er det mig af Vigtighed at fæste Deres Opmærksomhed paa en nu om Stunder næsten almindelig anerkendt Grundsætning for Kriminologien, der tillige kan tjene til Udgangspunkt for alle videre Arbejder. Denne Sætning, der allerede vil være mange af Dem bekendt, lyder saaledes: Forbrydelsen er et Produkt af Gerningsmandens Individualitet i Gerningens Øjeblik og af de ham i dette Øjeblik omgivende ydre Forhold. (I Parentes vil jeg udtrykke bemærke, at denne Sætning intet har at gøre med Spørgsmaalet om Viljesfriheden og kan underskrives endog af de reneste Indeterminister.

Inden for de Faktorer, af hvis Samvirken Forbrydelsen fremgaar, maa saaledes, hvis vor Sætning er rigtig, to Grupper holdes ude fra hinanden:

a) Den individuelle Faktor: Gerningsmandens medfødte eller erhvervede Ejendommelighed, for hvilken Arvelighedens Lov spiller en skæbnesvanger Rolle; og

b) de ydre Faktorer, som omgive og bestemme Gerningsmanden i Gerningens Øjeblik, saa at hans Forbrydelse kan betegnes som hans Individualitets Reageren paa disse ydre Indflydelser. Inden for denne Gruppe ville vi da videre adskille paa den ene Side de kosmiske (eller fysikalske) Faktorer, som Klima eller Jordbundsbeskaffenhed, og paa den anden Side de sociale Faktorer, blandt hvilke igen de hjemlige Forhold (Milieuet) ere af særlig Betydning.

Jeg har betegnet den oven anførte Sætning som nu om Stunder næsten almindelig anerkendt. Der staar imidlertid eller har staaet to yderliggaaende Anskuelseer imod den deri indeholdte Opfattelse; og det syntes en Tid lang, som om denne Meningsopfattelse skulde føre til beklagelig Spaltning inden for den nye Retning.

Den første af disse Anskuelseer paastaar, at den individuelle Faktor er den afgørende, og at de ydre Faktorer ved Siden af den

kun spille en ganske underordnet eller slet ingen Rolle. Jeg vil betegne denne Opfattelse som den biologiske eller antropologiske Hypotese. Den er som bekendt opstillet af Lombroso med hans Teori om den „fødte Forbryder“, haardnakket fastholdt af ham indtil den Dag i Dag, og med ham især af hans tyske Forkæmper Kurella, medens hans nærmeste italienske Venner, især Ferri og Garofalo, Medstifterne af den saakaldte „italienske antropologiske Skole“, udtrykkelig fremhæve Betydningen af de sociale Faktorer. Mærkelig nok staa ogsaa enkelte tyske „Idealister“, som den for tidlig bortgaaede Merkel og andre, denne yderliggaaende individualistiske Retning meget nær.

Den modsatte yderliggaaende Opfattelse, som man kan kalde den sociologiske Hypotese, gaar ud paa, at Kriminaliteten udelukkende bestemmes af sociale Faktorer, ved Siden af hvilke Gerningsmandens Individualitet er uden væsentlig Betydning. Den er kun bleven forfægtet af nogle faa socialistiske Hedsporere, som Italieneren Turati og Utopikeren Bellamy.

Nu ere disse Modsætninger i Hovedsagen forsvundne. Saa godt som alle, der nærmere have givet sig af med at betragte Kriminalitetens Kausalsammenhæng, ere enige om, at de to Grupper af Faktorer ere lige uundværlige til at tilvejebringe Kriminaliteten, saa at ingen af dem kan holdes ude fra den videnskabelige Betragtning.

Derimod er endnu en Meningsforskel mulig om de to Grupper gensidige relative (kvantitative) Værdiforhold til hinanden. Jeg personlig hævder tilligemed Flertallet af mine Kolleger den Opfattelse, som senere skal begrundes, at de sociale Faktorer ere de overvejende, uden dog dermed at ville nægte eller underkende Individualitetens Betydning. Og kun for saa vidt er det rigtigt, naar man har søgt at betegne den „unge Skole“ som en „sociologisk Retning“. Kun for saa vidt kan man ogsaa inden for „International kriminalistisk Forening“ tale om et Overherredømme af den sociologiske Retning.

Med denne Opfattelse aabenbarer der sig ogsaa fuldstændig nye Synspunkter for Forbrydelsens Historie, et stort og indtil nu ganske udyrket Arbejdsfelt. Var Forbrydelsen ene og alene et Udslag af Forbryderens Individualitet, kunde der overhovedet ikke være Tale om en Forbrydelsens Historie. Thi trods den uoverskuelige Række af forskellig formede Individualiteter er Mennesket med sine Lidenskaber og Svagheder, sine Sygdomme og Laster overalt og til alle Tider det samme. Kærlighed og Had, Misundelse og Hævngherrighed, Æresfølelse, Havesyge, Sanselighed — de spille til alle Tider samme Rolle som Drivfjædre til egoistiske Indgreb i fremmede Retssfærer. Men naar Kriminaliteten i første Række bestemmes af de vekslende sociale Forhold, maa den ogsaa ændres med disse, og i Forbrydelsens Historie maa det menneske-

lige Samfunds Historie finde sit tro Spejlbillede. Ogsaa disse Tanker skal jeg, saa vidt det er muligt efter vor nuværende Viden, senere videre udforme.

2. Strafferetsvidenskabens Opgave er fremdeles ogsaa den kausale Udforskning af hint Fænomen, som vi kalde Straf, rigtig nok som oftest uden at gøre os de Vanskeligheder klart, som en fast Definition af dette saa tilsyneladende saa klare Begreb fører med sig, i Særdeleshed naar det gælder om at afgrænse det over for andre sociale Sikkerhedsforanstaltninger. Denne Gren af Strafferetsvidenskabens kan man betegne som Poenologi.

Ogsaa paa dette Omraade staa vi endnu ved Videnskabens allerførste Begyndelse. Desuagtet kan dog ogsaa her enkelte Sætninger opstilles som fastslaaede. Overalt, hos alle Folkeslag og til alle Tider, i enhver menneskelig Forbindelse, hvordan den end er formet, finde vi Straffen. Og den møder os overalt som Samfundets særlige Reaktion mod samfundsfjendtlige Handlinger. Denne Reaktion er allerførst, enten den fremtræder som Fredsforstyrrelsens Udstødelse af Fredsforbundet (Fredshed) eller som den af Stamme mod Stamme udøvede Blodhævning, instinktmæssig, blind, d. v. s. en af Formaalstanken hverken bestemt eller ledsaget, ubegrænset Driftshandling, som vi se den i vore Dage, naar i det fjerne Vesten en Neger, der har forgrebet sig paa en hvid, af den oprørte Folkemasse hænges op i det nærmeste Træ. Men lidt efter lidt, i Løbet af en højst interessant Udvikling, som ikke her nærmere skal fremstilles, forvandler Driftshandlingen sig til en af Formaalstanken bestemt Viljesakt: Straffen, hvis Anvendelse bindes til bestemte givne Forudsætninger, og hvis Art og Maal foreskrives af Loven, bliver et i begrænset Omfang, men maalbevidst haandhævet Vaaben i Retsordenens Kamp mod Forbrydelsen.

III. Men endnu en tredje og sidste Opgave stille vi Strafferetsvidenskabens. Den skal være Straffelovgivningens Lærermester, dens paalidelige Raadgiver og Fører i Kampen mod Forbrydelsen. Den skal udforme det Principsystem, efter hvilket Straffen og de med den beslægtede Forholdsregler maalbevidst og med størst muligt Udbytte kan anvendes til Retsordenens Beskyttelse; den skal give den Maalestok, med hvilken den gældende Ret skal maales, og anvise Retningen, i hvilken Fremtidens Lovgivning skal bevæge sig. Ved Opfyldelsen af denne politiske Opgave bliver Strafferetsvidenskabens Kriminalpolitik.

Heller ikke denne Opgave er ny. Strafferetsvidenskabens Repræsentanter have aldrig været bange for at tage til Orde for at dadle den bestaaende Ret, forlange dens Omdannelse, forfatte Lovudkast, kritisere og forbedre. Men ny er vor metodiske Fordring, at Kriminalpolitikken, for at blive noget andet end dillettantmæssig Vilkaarlighed eller velmenende Personers subjektive Fore-

stillinger og hæve sig op til en afsluttet Videnskab, skal støtte sig paa den kausale Udforskning af Forbrydelse og Straf; med andre Ord, vor Fordring til Lovgiveren er, at Kampen mod Forbrydelsen skal føres mod Forbrydelsens Rod.

Kriminalpolitikken System er endnu ikke skrevet. Men det forløbne Decennium har dog ved Siden af meget ubetydeligt bragt os mange kriminalpolitiske Arbejder af blivende Værd. Og vor nye Retnings stigende Indflydelse viser sig bedst i Svejts's og Norges Straffelovsudkast. I al Almindelighed vil jeg her henpege paa to Punkter, som umiddelbart træde frem af den af os fordrede Sammenhæng mellem Kriminalpolitik, Kriminologi og Poenologi.

1. Som en Konsekvens af Kriminologiens Lære om de sociale Faktorer afgørende Betydning for Forbrydelsen kan umiddelbart fastslaaes Straffens beskedne Stilling blandt de Forholdsregler, der staa til Statens Disposition i dens Kamp mod Forbrydelsen. Ligger Roden til Forbrydelsen hovedsagelig i Samfundsforholdene, maa ogsaa Kampen mod Forbrydelsen begyndes her. Straffen, som i det væsentlige dog kun rammer den enkelte og aldrig er i Stand til at ændre selve Samfundsforholdene, kan kun udøve en underordnet Indflydelse paa 'Kriminalitetens Skikkelse, paa Forbrydelsernes Tiltagen eller Aftagen. Desværre er det, i Tyskland som andetsteds, meget langt fra, at denne Anskuelse er trængt ind i de lovgivende Faktoreres Kredse. Naar en eller anden grov Forbrydelse aabenbarer os vort Samfundslivs Skyggeskider, naar de i Samfundet samlede Gæringsstoffer skaffe sig Luft i en forbryderisk Udladning, pleje vi at raabe paa nye Straffelove og mene, at vi dermed tilstoppe Ondets Kilde, der dog som oftest ligger langt dybere. Og dog burde det være indlysende for enhver, at f. Eks. en Lov om sunde Boliger, ved hvilke der sikres Fabrikarbejderen et menneskeværdigt Hjem og dermed i det mindste en svag Afglans af Familieliv, bidrager uendelig meget mere til at løfte fjerde og femte Stand og dermed til Formindskelse af talrige Forbrydelsesarter, end et helt Dussin nye Straffelove. Straffen er ét af Midlerne til Forbrydelsens Bekæmpelse; men den er ikke det eneste og i Særdeleshed heller ikke det virksomste Middel. Denne i sin Tid af Grundlæggeren af „International kriminalistisk Forening“ opstillede Sætning er den umiddelbare Følge af de af Kriminologien uddragne Lærdomme.

2. Men ogsaa af Poenologiens Konsekvenser kunne vi umiddelbart vinde Tilknytningspunkter. Er det rigtigt, at Straffen i Løbet af den historiske Udvikling er bleven til en Viljesakt, til et Vaaben, som i Kampen mod Forbrydelsen skal haandhæves maaltbevidst af Staten til Retsordenens Beskyttelse, saa dukker det Spørgsmaal op, hvorledes da Straffen formaar af opnaa dette sit Formaal at beskytte Retsordenen imod Forbrydelsen. Og dermed staa vi over for den Opgave paa Grundlag af en omhyggelig syste-

matisk Iagttagelse af Kendsgerningerne at prøve Straffens Virkninger, de nærmeste som de fjerneste: dens Virkninger paa Forbryderen selv, som man plejer at betegne som Specialprævention, og dens Virkninger paa det hele Samfund, den saakaldte Generalprævention. Først naar denne Opgave er løst, i Særdeleshed naar det faktiske Forhold mellem General- og Specialprævention er klaret, er det muligt at opstille de ved den systematiske Masseiagttagelse fastslaaede Virkninger af Straffen som dennes nærmeste Formaal, der ved at indlemmes i det højeste Straffeformaal: „Retsordenens Beskyttelse“ og underordnes dette maa give os Kriminalpolitikens System i dens Grundtræk.

Jeg sammenfatter nu det sagte.

Tre forskellige Opgaver, hvis vigtige indbyrdes Sammenhæng her ikke ret kan udvikles, har jeg stillet Strafferetsvidenskaben.

- I. Som pædagogisk Opgave: Uddannelsen af den praktiske Kriminalist:
 1. Ved juridisk-logisk Undervisning i Strafferet og Straffeproces („Strafferetsvidenskab i snævrere Forstand“).
 2. Ved praktisk-teknisk Uddannelse i at fastslaa de med Forbrydelsen forbundne faktiske Omstændigheder („Kriminalistik“).
- II. Som videnskabelig Opgave: den kausale Forklaring
 1. af Forbrydelsen („Kriminologi“).
 2. af Straffen („Poenologi“).
- III. Som politisk Opgave: Lovgivningens videre Udvikling til maaltbevidst Bekæmpelse af Forbrydelsen, i Særdeleshed og saa, men ikke udelukkende, ved Hjælp af Straffen og de dermed beslægtede Forholdsregler („Kriminalpolitik“).

Dermed ere Strafferetsvidenskabens Opgaver, saaledes som jeg opfatter dem, udtømte. At Erkendelsen af det nuværende kun er mulig ved omhyggelig Gennemforskning af Fortiden, og at dette igen maa føre os ud over Nutiden til det, som vil komme, det behøver ikke udtrykkelig at fremhæves. Den historiske Betragtning er ingen selvstændig Gren af Videnskaben, men det uundværlige Hjælpemiddel for den paa alle dens Omraader. En filosofisk Betragtning derimod, der ikke lader sig neje med at se Straffens Retsfærdiggørelse i dens Nødvendighed for Retsordenens Opretholdelse og dermed for hele Samfundslivet, men som søger hinsides Stat og Ret i det absolutte efter det faste Punkt, paa hvilket den kan opføre en apriorisk Strafferetsvidenskabs stolte Bygning — en saadan Betragtning maa jeg uden videre afvise. Den falder uden for Strafferetsvidenskabens Omraade, uden for Rets-

videnskaben, ja uden for Videnskaben overhovedet. Jeg vilde nødig paa dette Punkt misforstaas af Dem, mine Herrer. Paa den anden Side Videnskabens Rige ligger Troens. Den, som bestræber sig for paa Grundlag af Livets Erkendelseskritik at holde de to Omraader nøje ude fra hinanden, nægter derfor ikke, at de to Omraader bestaa, uafhængige af hinanden. Og er det umuligt, at ægte, videnskabelig Erkendelse nogen Sinde kan komme til at bringe vor Tro i Fare, saa turde det være lige saa utænkeligt, at den videnskabelige Erkendelse nogen Sinde kan enten fremmes eller hemmes af Troen. Hvad der er skjult for vort Blik bag Tid og Rum, det kunne, det skulle vi tro, haabe, elske, men vi kunne ikke videnskabelig erkende det. Ethvert Overgreb fra hin Sfære paa den videnskabelige Erkendelses Omraade maa med den største Skarphed afvises. Metafysisk Spekulation har intet at skaffe med Videnskaben i det hele taget og med Strafferetsvidenskaben i Særdeleshed, hvor meget den end klæder sig i de yndede „absolutte Strafferetsteoriers“ Klædebon.

Inden for Fænomenernes Verden bliver der nok af haardt, men netop derfor saa meget mere lovende Arbejde tilbage. Den nye Retning har aabnet Strafferetsvidenskaben en hel Række „nye Horisonter“, ikke i Betydningen af nye Dogmer, der skulde være kaldede til at træde i Stedet for de gamle, som vore Modstandere maaske tro, i hvert Fald have paastaet. Thi Dogmet staar uden for Videnskaben. Men vel i Betydningen af nye Arbejdsmarker. Intet kan være urigtigere end den Paastand, at Epigontiden er brudt ind over Strafferetsvidenskaben. Endnu i det svindende, gamle Aarhundrede ere tværtimod de nye Stier blevne paaviste os. Og hvad vi behøve er de arbejdsivrige Pionerer, som ville pleje de nyopdagede Marker i frugtbringende Arbejde. Til dette Arbejde indbyder jeg Dem, mine Herrer, enhver af Dem, thi den moderne Strafferetsvidenskab omspænder hele Livet paa alle dets Omraader, og enhver af Dem kan i Deres Virkekreds iagttage og være praktisk virksom. Den, som engang har vænnet sig til at betragte Forbrydelse og Straf kausalt, han ved ogsaa, at Forbrydelsens Bekæmpelse ikke blot er Statens, men ogsaa Samfundets Opgave, ikke blot Straffens, men ogsaa Menneskekærlighedens og Kristensindets. Naar, som jeg skal vise i min offentlige Forelæsning, Kriminaliteten i Tyskland har udviklet sig i en Grad, som maa fylde alle med Bekymring, naar netop den patologiske Side af denne Udvikling stadig træder skarpere og skarpere frem, da er det at arbejde med paa at udfinde Aarsagerne til denne Udvikling og Midlerne til dens Bekæmpelse Pligt for enhver, hvem hans Fædrelands Vel for Alvor ligger paa Sinde.

(Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft).

Forskellige Meddelelser.

Foreningen af 1837.

I Anledning af, at Foreningen ved Aarhundredets Skifte har anbragt Barn Nr. 2000, har Foreningens Formand, Overretsassessor Brun, udsendt nogle Meddelelser om Foreningens Forhold og Virke- maade. Ved Udgangen af 1899 havde Foreningen 341 Børn under Opdragelse, hvoraf 115 hos Familier, 100 i Anstalter eller Børne- hjem, medens Resten udgjordes af de konfirmerede Børn under 18 Aar. Saavel Foreningens Vedtægter som dens Oprindelse paa- byder saa vidt muligt at benytte Anbringelse i Familier. Juleaften 1890 udstedte en Kreds af indflydelsesrige Mænd, deriblandt Over- hofmarskal Hauch, Biskop Mynster og L. N. Hvidt, et Opraab om at yde Bidrag til moralsk fordærvede Personers, men navnlig den opvoksende Ungdoms Forbedring, idet man tænkte sig at anbringe de mindre fordærvede Børn i Pleje hos Bønder og for de mere van- artede at bygge en Anstalt i København. Trods Kongens moralske og pekuniære Støtte lykkedes det kun at realisere Anstaltsprojektet, der blev til Flakkebjerg Opdragelsesanstalt, idet det var for dyrt at bygge i København. I Juni 1837 dannedes derpaa efter Ind- bydelse af Jonas Collin, H. C. Ørsted, Justitiarius Drewsen, J. M. Thiele m. fl. Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse, og denne Forening optog den Side af ovennævnte Komites Program at an- bringe forsømte københavnske Børn hos Bønder. Ogsaa denne Forening maatte i lange Tider nøjes med smaa Midler og kunde saaledes f. Eks. endnu i Begyndelsen af Halvfjerdserne kun anvende lidt over 2000 Rbdr. aarlig paa sine Børn. I de senere Aar har Foreningen imidlertid vokset sig pekuniært stærkere, navnlig ved betydelige Gaver og store aarlige Tilskud fra Kriminal- og Politi- rettens Fattigkasse, saa at dens aarlige Budget nu er paa c. 30000 Kr. Ogsaa Antallet af Steder, hvor Foreningen anbringer sine Børn, er vokset betydeligt i Aarenes Løb. I Tiaaret 1870 til 1880 benyttede

Foreningen saaledes af Anstalter kun Bøgdgaard, og en mindre Kreds af Plejehjem i nogle af Jyllands Egne stod alene til dens Raadighed. I Øjeblikket ere dens i private Familier anbragte Børn fordelte rundt om paa Landet under tilsynshavende, blandt hvilke Gejstligheden udgør Hovedparten. Det er disse trofaste og utrættelige Hjælpere, der gøre det muligt for Foreningen saaledes at kunne anbringe sine Børn over hele Landet. De udvælge Plejehjemmene og føre Tilsyn med de Børn, som ere anbragte i disse, samt varetage i det hele Foreningens Interesser saavel over for Plejeforsældrene som over for Plejebørnene.

Af de ved Udgangen af 1899 paa Anstalter anbragte 100 Børn have 4 Hovedkarakteren ug, 37 mg, 46 g, 7 tg og 1 mdl; af de 115 i Plejehjem anbragte have 13 ug, 89 mg, 8 g, 4 tg og 1 mdl. Af de konfirmerede Børn under 18 Aar (126) have kun 6 tg og mdl. Resultaterne i det hele maa altsaa siges at være tilfredsstillende, saaledes som ogsaa mange af de i Beretningen nævnte enkelte Træk vise. Og naar man betænker de usle Hjem og ulykkelige Forhold, hvorunder de fleste af de hjælpne Børn leve, og hvorpaa Beretningen ligeledes giver flere skrækkindjagende Eksempler, Børnenes vanskelige Karakter, der kan sammenfattes i et eller flere af Verberne: lyve, stjæle, vagabondere og skulke, de Vanskeligheder, hvormed Foreningen selv efter Anbringelsen har at kæmpe i Skikkelse af taabelige, egoistiske Forældre, navnlig Mødre, der lokke Børnene bort fra de Steder, hvor de ere anbragte, og systematisk søge at nedbryde, hvad Foreningen opbygger, maa Resultaterne betragtes som beundringsværdige Udslag af de ledende Mænds Energi og Kærlighed til Sagen. Hvor meget her er udrettet til Bekæmpelse af Kriminaliteten, lader sig næppe overskue.

Til yderligere Fremme af Foreningens Opgaver peger Beretningen paa Nødvendigheden af at faa oprettet Statsanstalter, hvor 15-18aarige unge, som ikke paa anden Maade ville arte sig, kunne undergives Tvangsopdragelse i ca. 8 Aar, og hvori Drengene kunne opdrages til Haandværk eller Landbrug. Kun i saadanne Anstalter vil det være muligt med tilstrækkelig Myndighed at kunne imødegaa de Vanskeligheder, som netop denne Alder frembyder, og hvorom det i Beretningen hedder: „Alderen mellem det 15. og 18. Aar er jo netop en meget vanskelig Periode. Legemets Kræfter ere voksede betydeligt, og Børnenes Sanselighed og en mægtig Uafhængighedstrang ere vaagnede. Til at tøjle alt dette er der som Regel kun en saare svag Villie til Stede. Desuagtet søge de ufornuftige af Forældrene paa alle mulige Maader at lokke Børnene hjem til sig fra de Steder, hvor Foreningen efter Konfirmationen har anbragt dem. Vel gør Foreningen siden Efteraaret 1894 sin Antagelse af et Barn afhængig af, at Forældrene overdrage den Forældremagten over Barnet til dets fyldte 18. Aar, og vel har det hjulpet betydeligt, at Foreningen herved er i Stand til at sige

nej til Forældrenes Begæringer om at faa Børnene hjem; men Forældrenes skjulte Paavirkning hemmes jo ikke derved, og de løbelystne af Børnene holdes heller ikke i deres Pladser derved. Som Forholdene nu ere, vide de unge saa godt, at naar de blot gøre sig tilstrækkeligt umulige, saa Læremestre eller Husbønder give tabt, eller de løbe tilstrækkelig tit, staar Foreningen for Tiden hjælpeløs.“

Endvidere fremhæves Trangen til et Optagelseshjem, hvor Børnene midlertidig kunne anbringes, indtil endelig Anbringelse kan finde Sted. Ofte er det nødvendigt straks at fjerne Børnene hjemmefra, naar de vanrægtes stærkt, eller Hjemmene opløses f. Eks. ved Forældrenes Fængsling. Til at anbringe Børnene i de 8–14 Dage, Korrespondancen om Anbringelsen varer, indtil Barnet er opklædt og et passende Anbringelsessted fundet, vilde et saadant Hjem kunne gøre stor Nytte, ligesom til Overvintring af Børn, der oftest begæres anbragte i Efteraarsmaanederne, naar Sommerferien har bragt Vagabonderingslysterne i Flor, medens Efter spørgselen efter Plejebørn i Reglen er stærkest om Foraaret, naar Landboerne skulle indrette Driften for Sommerhalvaaret. Og endelig kunde det i tvivlsomme Tilfælde være ønskeligt at have et saadant Sted til nøjere at lære Børnenes Karakter at kende for at kunne danne sig en rigtig Mening, om Børnene bør anbringes i Familier eller paa Anstalter. For Tiden benyttes St. Johannes Stiftelsen i København som Optagelseshjem, men som Observationsanstalt egner sidstnævnte Stiftelse, hvor Opholdet kun kan være kortvarligt, sig ikke, ligesom den heller ikke er indrettet til at øve et saadant Skøn. Og dog er et saadant Skøn af største Vigtighed, thi, som det hedder i Beretningen: „Det er ingenlunde ligegyldigt, om et Barn anbringes paa den ene eller den anden Maade. Det Barn, der viser sig kun at kunne magtes af en Anstalt, forkludres og forhærdes let yderligere i et Plejehjem, og en kostbar Tid gaar til Spilde. For det Barn, som et Plejehjem kunde have magtet, frembyder Livet i Anstalten mellem de mange ofte uheldige Elementer naturligvis Farer, som kunde være undgaaede i Plejehjemmet, ligesom der ogsaa let sættes et Stempel paa Barnet for hele Livet. Opholdet i en Anstalt koster derhos aarlig det dobbelte at, hvad Anbringelse i et Plejehjem koster.“

Der er nu tilstaaet „Kristelig Forening for offentlig tiltalte og straffede Børns Redning“ et Laan paa 25000 Kr. af Statskassen til at oprette et Optagelseshjem paa Ourø i Issefjorden; men om Foreningen kan faa Adgang til at bruge dette, og om Beliggenheden vil passe for en midlertidig Anbringelse af københavnske Børn, vil Fremtiden vise.

Foreningen af 1837 har kun ca. 200 Medlemmer. Beretningens Hensigt er først og fremmest at give disse et Indblik i, hvad der udrettes. Men Foreningen nærer ogsaa det sikre Haab herigennem

at kunne bringe nye Medlemmer til at indtræde og slutter med at udtale: „Der er mange, mange Børn endnu her i København, der lide lige saa meget, som i de ovenfor berettede Tilfælde, og alle dem vilde Foreningen gerne kunne bringe Hjælp. Støt os nu dertil!“
A. G.

Nulla poena sine lege?

Et særdeles interessant Retstilfælde, der kulkaster denne ærværdige Regels absolutte Gyldighed i Praksis, er for ikke længe siden indtruffet i Kanton Genf i Sveits.

I 1892 forelagdes der den lovgivende Forsamling dersteds Forslag til Forandring af de i Straffeloven af 1874 indeholdte, nogle mindre Sædelighedsforbrydelser omhandlende §§ 278 og 280, lydende saaledes:

„§ 278 og § 280 i Straffeloven ophæves og erstattes af følgende . . .“

Under Forhandlingerne foresloges det ogsaa at forandre § 277, og da man var bleven enig derom, mente en deputeret, at Teksten derefter passende kunde simplificeres saaledes:

„§§ 277 til 280 i Straffeloven ophæves og erstattes af følgende . . .“

Ingen Stemme hævdede sig herimod; Forslaget vedtoges, og le Conseil d'Etat (nærmest svariende til vort Justitsministerium) bemærkede heller ikke, at man derved — uden at sætte noget andet i Stedet — ogsaa ophævede § 279, og lod under 22. Juni 1892 officiel Kundgørelse udgaa om Lovens Ikrafttræden i den vedtagne Skikkelse, altsaa uden § 279, der sætter Straf for „den, der begaar Voldtægt („viol“) enten ved Anvendelse af Vold eller alvorlige Trusler om Vold eller ved Misbrug af en Kvinde, der paa Grund af Sygdom, aandelig Svækkelse eller tilfældige Aarsager har mistet Brugen af sine Sanser eller kunstig været sat ud af Stand til at bruge dem.“

Hermed var altsaa bortfaldet al legal Hjemmel til at straffe samtlige disse grove Forbrydelser.

Først i 1896 henledte Dommeren Ernest Picot Regeringens Opmærksomhed derpaa, hvorefter denne under 8. April s. A. uden videre lod udgaa en ny officiel Kundgørelse af Loven. hvori § 279 atter optoges med Henvisning til, at dens Udeladelse naturligvis skyldtes en aabenbar Forglemmelse.

Den 29. August 1896 voldtog imidlertid Edouard Spühler paa den mest oprørende Maade et 10-aars Pigebarn; hans Defensor paa-beraapte sig selvfølgelig denne Handlings formelle Straffrihed, men hans Klient dømtes ikke desto mindre til 12 Aars Strafarbejde, og Dommen stadfæstedes gennem alle Instanser med forskellige mere

eller mindre lærde Begrundelser*) af, at man efter Omstændighederne maatte være berettiget til at tilsidesætte den uomtvistelige Kendsgerning, at der i Kanton Genf den 23. August 1898 ikke eksisterede nogen legal Bestemmelse, som satte Straf for den begaaede Forbrydelse; navnlig ræsonneres der stærkt ud fra, hvad det maa antages, at Lovgiveren har villet.

Formelt juridisk betragtet synes Sagen imidlertid ganske umulig at klare, saa meget mere som den Genfiske Straffelov ogsaa positivt fastslaar den Regel, der staar over disse Linier, i en til vor Straffelovs § 1 svarende Bestemmelse. Dette hævdes ogsaa med Styrke af den fornævnte Dommer Picot, der som eneste Udvej giver Anvisning paa den i moralsk Henseende lige saa anerkendte Grundsætning: *summum jus summa injuria*; han forbigaar dog den Betænkelighed ved denne Sætnings Anvendelse, at den intetsteds vides at have positiv Hjemmel — desværre? heldigvis?

S. Grundtvig.

Dødsstraf i Grækenland.

Dødsstraf eksekveres ret hyppig i Grækenland, uagtet Kongen i meget vidt Omfang gør Brug af sin Benaadningsret. I 1899 dømtes 142 Forbrydere, hvoraf 129 benaadedes, 13 henrettedes. Henrettelser foregaa i Fængselsgaarden (siden 1893). Bøden og hans Medhjælper ere begge benaadede dødsdømte og bebo en lille befæstet Ø, lige over for Nauplia, hvor de bevogtes af 4 Soldater. Naar en Eksekution skal foregaa, transporteres begge af deres Bevogtere til Henrettelsens Skueplads, medens Henrettelsesredskaberne bæres af 4 Militærarbejdere.

Europas Fængselsvæsen.

A. Rivière, de franske Fængselselskabers bekendte Sekretær, angiver i *Revue pénitentiaire* følgende Rækkefølge for de europæiske Staters Fængselsvæsen. Højest staa de skandinaviske Stater, derefter følge i nedad gaaende Trin Holland, Belgien, England, Tyskland, Frankrig, Svejts, Italien, Østrig, Ungarn, Rusland, Portugal, Spanien, Rumænien og Staterne syd for Donau. Rivière fortsætter: „Efterhaanden som man fjerner sig fra Nordhavet, bliver Fremskridtet mindre og mindre. At denne Tilbagegang kan forklares historisk, er ubestrideligt, og det er denne Omstændighed, der frelser de sydlige Folkeslags Ære, de, der have tjent som Europas Skjold og have maattet udholde hele Vægten af den tyrkiske Invasion og Barbari. Men Faktum er ikke desto mindre sikkert baade i penitentiar og mange andre Henseender. Her er da atter Løjlighed til at gentage: „Det er fra Norden, at Lyset skal komme.“

*) Jfr. *Schweizerische Zeitschrift für Strafrecht* 1899 S. 171—212 & S. 354—59.

Kejserinden af Østerrigs Død.

(Utrykt officiel Beretning, gengiven af Archives d'antropologie criminelle).

Den 10. September 1898 blev Kejserinden ramt af et Dolkestik i Hjerteregionen af Italieneren Luccheni. Hun vaklede ved det voldsomme Stød, men undgik at falde. Hun troede at være bleven puffet i Siden af en Tyv og mente ikke et Øjeblik at være stukket med Kniv, idet hun fortsatte sin Gang til Dampskibets Landgangsbro, der var ca. 100 Meter fra Gerningsstedet. Hun tilbagelagde denne Vej uden Hindring, uden at klage og uden at modtage den Hjælp, som den Hofdame, der gik ved hendes Side, tilbød. Hendes Majestæt gik om Bord, og Skibet afsejlede Kl. 2. Stikket var tilføjet hende Kl. 1,50 m, og hun besvimede første Gang Kl. 2,5 m. Hun kom hurtig til sig selv og rejste sig op, men besvimede paa ny et Par Minutter efter. Skibets Kaptain gav da Ordre til at vende om for at føre Kejserinden tilbage til Hotellet Beau-Rivage. Klokken var da mellem 2,10 m og 2,15 m. Endnu anede ingen, at Kejserinden var dødelig saaret. Kl. 2,25 m blev Kejserinden bragt i Land paa en improviseret Baare. Hun var da skrækkelig bleg, bevidstløs, Aandedrættet besværligt, Pulsen umærkelig. Hun blev hurtig bragt op i sine Værelser og afklædt. Dr. Golay, der var hidkaldt ved Damperens Tilbagekomst, konstaterede da først Tilstedeværelsen af et lille trekantet Saar under det venstre Bryst. Kejserindens Tilstand muliggjorde ingen Tvivl om, at Saaret havde beskadiget Hjerteret. Al Omsorg var forgæves. Svag og uregelmæssig Puls og et mere og mere besværet Aandedræt ledsagede Dødekampen, der hurtig efterfulgtes af Døden (ca. Kl. 2,40 m).

Alkohol og Forbrydelse.

Paa Initiativ af Fængselsmænd og efter Fængselsstyrelsens Ordre er i 1898 i Finland foretaget en nøjagtig Undersøgelse af alle Landets Fanger, saavel mandlige som kvindelige, for at faa konstateret, i hvilken Grad de selv og deres Forældre nyde eller have nydt spirituose Drikke, samt i hvilken Tilstand af Nøgternhed eller Drukkenskab, Forbrydelsen er bleven begaaet.

Resultaterne ere følgende:

	Forældrene have været Drankere.	Kvindefanger: Fangen har været Dranker i større eller mindre Grad.	Forbrydelsen begaaet i Drukkenskab.
Bødefangerne	18 %	20 1/2 %	15 %
Fængselsfanger	21 1/2 %	23 %	19 %
Tvangsarbejdsfanger	32 %	82 %	—
Tugthusfanger:			
Byboere	—	54 1/2 %	37 %
Landboere	—	16 %	9 %
			17*

Spiritusens Indflydelse er altsaa i alle Henseender lavest hos Bødefsonerne, stærkest hos Tvangsfangerne (Vagabonder og løsaagtige Kvinder). Karakteristisk er den overordentlige Forskel mellem Antallet af alkoholistiske Tugthusfanger fra Byen og fra Landet.

	Mandsfanger:		
	Forældrene have været Drankere.	Fangen har været Dranket i større eller mindre Grad.	Forbrydelsen begaaet i Drukkenskab.
Bødefsonere	30 %	75 %	64 %
Fængselsfanger	31 %	66 %	61 %
Tvangsarbejdsfanger	85 1/2 %	94 %	—
Tugthusfanger	34 %	73 %	68 %
Heraf:			
Byboere	—	88 %	85 %
Landboere	—	60 %	65 %

Disse Tal vise i en frygtelig Grad Alkoholens Indflydelse paa Forbrydelsen: Befolkningens store Flertal, der ikke kan antages hengiven til Drukkenskab, begaar kun en forholdsvis ringe Del af samtlige Forbrydelser, smaa saavel som store. Det er Alkoholisternes ringe Minoritet, der begaar ca. 3/4 af de store Forbrydelser, over 1/2 af de mindre Forbrydelser, saa godt som alle de med Tvangsarbejde straffede Forbrydelser, og endelig leverer 3/4 af samtlige Bødefsonere.

Det kan herefter ikke forbavse, at Statistikken yderligere viser, at i de Len, hvor den meste Brændevin tilvirkes og konsumeres, der forekomme ogsaa de fleste Forbrydelser:

Brændevinsforbrug pr. Individ:			1 Forbrydelse kommer i		
Nylands	Len 6,99 Liter		Nylands	Len paa 110 Indb.	
Abo og					
Björnebog	" 5,65 "		Tavastehus	" " 135 "	
Tavastehus	" 5,15 "		Abo og		
			Björnebog	" " 139 "	
St. Michels	" 3,11 "		St. Michels	" " 163 "	
Wasa	" 2,63 "		Wasa	" " 194 "	
Kuopio	" 0,93 "		Kuopio	" " 227 "	
Uleåborg	" 0,47 "		Uleåborg	" " 277 "	

Saaledes aftager Forbrydelsen proportionalt med Brændevinskonsumtionen.

(Fångvårdmannaföreningen i Finland Meddelanden).

A. G.

Fængselskongressen i Bryssel

afholdes i Dagene fra den 6.—13. August 1900. De 4 nordiske Lande ville blive repræsenterede ved Cheferne for deres Fængselsvæsen. Endvidere antages adskillige nordiske Fængselsmænd og Kriminalister at ville deltage; nærværende Tidsskrift vil blive repræsenteret ved sine 2 Redaktører. Indmeldelse sker til Præsident F. C. de Latour, Rue Ducale 2, Bruxelles. Medlemsbidraget er 20 Fr., der betales ved Kongressens Begyndelse.

Om Arbejdet i de norske Strafanstalter.

Efterhaanden som det reformatoriske Princip har faaet større Indflydelse paa Straffens Execution, er ogsaa Betydningen af Arbejdet i Strafanstalterne bleven mer anerkjendt. Aarevis Indespærring uden Arbejde var vistnok en frygtelig Straf især for de bedste Fanger, og den kunde derfor synes skikket til at afskrække Folk fra Forbrydelser; men paa samme Tid som den paaførte Fangerne store Lidelser, ødelagde den dem ogsaa baade legemlig og aandelig, saa de gik svagere ud af Fængslet end de kom ind. Hensigten med Arbejdets Indførelse i Strafanstalterne var derfor væsentlig Fangernes Forbedring; men det er et Spørgsmaal, om det ikke nu er ordnet saaledes, at det borttager det mest afskrækkende ved Straffen uden samtidig at virke forbedrende.

Man har nemlig omtrent ingen Midler til at frembringe Flid, og der præsteres derfor i Almindelighed temmelig slapt Arbejde; derved borttages den værste Kedsomhed; men det forbedrer ikke Fangen og sætter ham ikke i Stand til at kunne opholde sig selv, naar han kommer ud af Strafanstalten, og det gir liden Indtægt til Erstatning for de store Udgifter, hans Ophold forvolder; endelig virker slapt Arbejde ødelæggende paa Disciplinen, gjør Fangen tvær, kjed og ubehagelig paa alle Maader, medens kraftigt Arbejde vil være det bedste Middel til at opretholde Disciplinen;

det vil give ham noget andet at tænke paa, end hvorledes han skal være sine Medmennesker til mest Besvær; enhver, der kjender lidt til Livet i Strafanstalterne, vil ganske vist medgive, at det er de dovneste Fanger, som begaar de fleste Disciplinærforseelser.

For at faa præsteret bedst og mest muligt Arbeide er det nødvendigt at appellere til Fangens Egeninteresser; den flittige og bra Fange maa kunne opnaa større Fordele end den dovne. Som Forholdet nu er, er Kosten den samme for alle Fanger, og Godtgjørelse for Arbeidet bestemmes efter den Klasse, hvori Fangen er, og det er igjen afhængig af den Tid, Fangen har tilbragt i Strafanstalten; han skal ikke med den mest exemplariske Opførsel og Flid i Regelen blive opflyttet i høiere Klasse, før den bestemte Tid er forløben. Følgen heraf er, at en Fange, som har været længe i Anstalten og er kommen i høiere Klasse, har høiere Arbeidspenge end en i en lavere Klasse, skjønt han muligvis kun præsterer det halve Arbeide. Dette virker hemmende paa Arbeidslysten. Fremdeles naar ikke Fangen ligefrem negter at arbeide, er den Straf, som i Almindelighed anvendes for Dovenskab, ikke Opflyttelse i Klasse; men denne Straf er neppe effectiv, da der er altfor liden Forskjel mellem Klasserne; en voksen Mand viser ikke Flid i mange Maaneder for at kunne opnaa et Par Øre mere i Arbeidspenge pr. Dag; Tilladelsen til lidt oftere Besøg eller Correspondance sættes heller ikke synderlig Pris paa; den største Spore er den større Indrømmelse af Tobak; men for mange har heller ikke det nogen Betydning. — Forøvrigt antages det, at de almindelige Disciplinærstraffe er uskikkede til at fremtvinge Flid, selv om de er aldrig saa strenge. Dovenskab er en Forseelse af en hel anden Karakter end de almindelige Disciplinærforseelser og maa derfor have sine egne Straffe. En Omstændighed, som gjør det vanskeligt at anvende Disciplinærstraffene for Dovenskab, er ogsaa, at det er let at sige, naar en Mand er udisciplinær, men i mange Tilfælde vil det være vanskeligt

om ikke umuligt at sige, om en Mand er flittig eller doven; thi Grænserne er flydende. Derfor er det bedst at lade ham dømme sig selv ved at lade Produktet af hans Arbeide være afgjørende for Arbeidspengene. Klassesystemet maa blive mer eller mindre vilkaarligt, medens dette er absolut retfærdigt; Fangerne klassificerer herved sig selv direkte. Enkelte vil kanske indvende, at man paa denne Maade ikke blot straffer Dovenskaben, men ogsaa Udygtigheden; men naar Straffen alene bestaar i Arbeidspengene, saa er det ikke andet, end hvad der sker i alle Livets Forhold, at Dygtigheden belønnes høiere end Udygtigheden, og ialfald er det absolut nødvendigt, hvis man vil have Folk til at anstrænge sig for at blive saa dygtige som muligt.

Belønningen for Arbeidet bør følge umiddelbart og staa i Forhold til Præstationen, og den bør bestaa i bedre Kost og høiere Arbeidspenge.

Bedre Kost er for det første nødvendig, forat Fangen kan have Kraft til at præstere anstrængende Arbeide; desuden vil den for de flestes Vedkommende være den bedste Spore til Flid. Enkelte har fremholdt som det hensigtsmæssigste, at Fangerne gaves Anledning til for sine Arbeidspenge at købe Forbedringer i Kosten; men foruden at det ser mindre heldig ud; at Fangen kan rekvirere snart det ene og snart det andet, vil det volde Administrationen store Vanskeligheder og give Anledning til Misnøie og Klager fra Fangerne. Desuden vil det sandsynligvis kun være Spørgsmaal om at lade ham faa købe Brød, Melk, Smør, Tobak o. l.; men hvad Arbeideren mest trænger, er et kraftigt Middagsmaaltid. Endelig maatte man isaa-fald sætte den almindelige Kost saa knap, at det blev omtrent nødvendig at købe Tillæg; thi det vilde ikke tage sig ud at tillade ham at købe til nogen Overflødighed. Det enkleste og mest passende med Straffens Øiemed synes at være at give Fangen, hvad han trænger og intet videre; men at holde 2 Slags Kost er nødvendigt, fordi den ar-

beidsomme trænger bedre Kost end den dovne. Med Hensyn til Arbeidspengene bør de ikke som nu være afhængige af den Tid, Fangen har været i Anstalten, men være Procenter af det præsterede Arbeides Værdi eller Produktets Værdi fratrasket Materialets Værdi. Schematisk vil dette f. Ex. se saaledes ud:

Hvis Arbeidets Værdi er under Kr. 1,50, skal Fangen have daarligste Kost og ingen Arbeidspenge.

Hvis dets Værdi udgjør fra Kr. 1,50 til Kr. 2,00, skal han have bedste Kost og 15 % i Arbeidspenge.

Hvis dets Værdi udgjør fra Kr. 2,00 til Kr. 3,00, skal han have bedste Kost og 20 % i Arbeidspenge.

Hvis dets Værdi udgjør fra Kr. 3,00 til Kr. 4,00, skal han have bedste Kost og 25 % i Arbeidspenge.

Hvis dets Værdi udgjør over Kr. 4,00, skal han have bedste Kost og 30 % Arbeidspenge.

De samme Grænser vil kanske ikke passe for Fællesanstalt og Cellefængsel, da Cellefængslet lægger en Del Hindringer ivejen for Arbeidsvirksomheden, men Principet vil passe for begge Anstalter, og det er det, som her særlig er fremholdt som en af de vigtigste Sporer til Flid. Selv de laveste Fordringer til Opnaaelsen af bedste Kost og Arbeidspenge er her sat saa høit, at det fordrer omtrent det tredobbelte Arbeide af, hvad der nu gjennemsnitlig præsteres, men det antages, at det med denne Spore vil kunne naaes af omtrent alle Fanger; desuden kan disse Grænser, hvis dette skulde vise sig nødvendig, let forhøies eller nedsættes; men de fleste Fanger er i sin bedste Alder og vant til at tjene højere Dagpenge end Kr. 1,50.

Naturligvis maatte Arbeidsdriften omordnes en Del; især maatte saa lidet lønnende Virksomheder som Drevpilling og Hestespikning sløifes; men disse Arbeider passer heller ikke efter nogen Straffetheori; de er hverken afskrækkende eller forbedrende, men kun en Smule adspredende. For imidlertid mest muligt at paaskjønne Fliden og den gode Opførsel bør der for Direktøren være

Adgang til at tilstaa bedste Kost til de Fanger, som ikke kan tjene Kr. 1,50 pr. Dag paa Grund af Svaghed eller, fordi de ikke kan nogen af de Arbeider, som udføres i Anstalten, naar de viser udmerket Flid og Opførsel; men Arbeidspenge bør de aldrig indrømmes, før de naar de almindelige Fordringer. Desuden er i enhver Anstalt flere Fanger beskæftigede med Renhold, Ordningen af Fabrikata og Materialier o. l.; disse Arbeider maatte naturligvis lønnes med Dagpenge, og hertil kunde fortrinsvis tages Fanger, som ikke var skikkede til andet Arbeide. Med disse Regulatorer antages det, at Fordringerne kunde sættes saa høit, som her er skeet.

Hvis nogen af Afskrækkelsesteoriens Tilhængere skulde finde, at Fængslerne blev altfor tiltrækkende, naar Fangerne kunde opnaa kraftig Kost og indtil endog ca. 1 Kr. i Arbeidspenge, saa maa hertil indvendes, at det ikke kan indsees, hvad galt der kan komme ud af, at en Mand bringes til at arbeide mest muligt; for at dette kan ske maa der indrømmes kraftig Kost, og med Hensyn til Arbeidspengene, saa er Procenterne saaledes regulerede, at jo mere en Fange arbeider, desto større Fordel har baade det Offentlige og han selv. Som Forholdet nu er f. Ex. med Drevpillerne, hvor Taxten er, at der skal præsteres Arbeide for 12 Øre pr. Dag, har det Offentlige efter Indberetningen fra Strafanstalterne for 1889—90 en Udgift pr. Fange, hvis han ingen Arbeidspenge har, Kr. 1,68, og hvis han er i høieste Klasse og har høieste Arbeidspenge (12 Øre), Kr. 1,80. For at tage et Exempel fra Haandværkerne, saa præsterer nu selv de dygtigste Snedkere Arbeide kun for ca. 1 Krone; det Offentlige har altsaa ogsaa paa dem en betydelig Udgift. Fangen ræsonnerer som saa, at paa denne daarlige Kost har man ikke Kraft til at arbeide anstrengende hele Dagen, desuden har muligvis den, der kun præsterer det halve Arbeide, større Fordele end han. Skjønt alle ved, at han ialfald paa bedre Kost kan arbeide mere, kan man dog ikke straffe ham; thi han pusler med Arbeide hele

Dagen. — Hvad Skade kan det saa være i, at man vækker saadannes Interesse for Arbeide ved at stille dem i Udsigt bedre Kost og høiere Arbeidspenge? Hvis de f. Ex. levere Arbeide for 3 Kr. pr. Dag, vilde det Offentlige have en Indtægt af hver Fange af 60 Øre pr. Dag, hvis man gaar ud fra, at Udgiften er Kr. 1,80 og Arbeidspenge 20 % (60 Øre), tilsammen Kr. 2,40.

At Fangen kan skaffe sig saavidt store Arbeidspenge vil i flere Henseender være ham til stor Nytte. Mange føler sig nu nedtrykte, fordi deres Familie maa lide for deres Skyld, og det vil være dem en Trøst og Opmuntring at kunne give den denne økonomiske Hjælp. Af størst Betydning vilde imidlertid denne Ordning være for Fangen, naar han skulde løslades. Medens det nuværende aarevise slappe Arbeide og daarlige Kost gjør ham uskikket til at optage Konkurrencen med den fri Arbeider, vil han efter det her anbefalede System bevare sin Arbeidskraft og Arbeidslyst, eller hvis han ikke kunde noget Arbeide, naar han kom ind i Strafanstalten, have lært et Arbeide. De høiere Arbeidspenge vil give ham en økonomisk Støtte, idet han ved Løsladelsen vil have mer end en Drikkeskilling saaledes som nu, og forvaltes disse hensigtsmæssig for ham, vil han kunne opholde sig, til han faar Beskæftigelse, og ikke være henvist til at blive Forbryder med det samme for at opholde Livet.

Det har været fremholdt, at man ved Straffens Execution ikke kan tage Hensyn til, om Statskassen faar nogen Indtægt eller ei, og det er sandt, at det ikke er Straffens Øiemed, men naar det samme Middel er det bedste til at forbedre Fangen og hindre Gjentagelser, idet det sætter ham istand til at opholde sig selv i Friheden, og tillige er det bedste Middel til at opretholde Disciplinen i Anstalten, saa kan det dog ikke være nogen Indvending, at det samtidig gir Staten Indtægt. De amerikanske Strafanstalter bærer ialmindelighed sine egne Udgifter og gir undertiden Overskud. Den væsentligste Grund hertil maa være, at de

private Entreprenører, der kjøber Fangernes Arbeidskraft, har personlig Interesse i at faa Fangerne til at arbeide saa meget som muligt og derfor ofte ulovlig belønner Fliden. Det er imidlertid ikke Meningen her at anbefale Bortlicitation af Fangernes Arbeidskraft og derved lade private Folk faa Indpas i Strafanstalterne med al den deraf følgende ulovlige Trafik; men hvorfor kan ikke det Offentlige belønne Fliden og derved paa lovlig Maade opnaa det samme Resultat?

Straffen vilde efter dette System blive Frihedens Berøvelse og tvungent strengt Arbeide. Beregnende Forbrydere vil aldrig finde det lønnende at være i Strafanstalten; thi de maa være dygtige Arbeidere for at opnaa Arbejdspenge, og de vil altid blive en Bagatel i Forhold til, hvad de virkelig fortjener, saa ingen Arbeidsherre tilnærmelsesvis kan beregne sig saadan Avance. De mest beregnede Forbrydelser maa vel antages at være Falskneri, Bedrageri og Tyveri i større Maalestok. Men for disse vil ikke Arbejdspengene spille synderlig Rolle; for dem gjælder det at komme fri igjen snarest muligt for at nyde Frugterne af sin Forbrydelse; slige foretrækker derfor en skarpere og kortere Straf for en længere og mildere, og som Afskrækkelsesmiddel for saadanne er det bedre at forlænge Straffen end at skjærpe den. Men selv saadanne, for hvem Arbejdspenge ikke spiller nogen Rolle, maa arbeide anstrengende for at opnaa bedste Kost, og de har godt af at trænes ved Arbeide, da det vil styrke deres Energi og Moral.

Til Slutning skal kun anføres, at man ved at forbedre Tilværelsen for Fangerne under normale Forhold kan faa flere og føleligere Disciplinærstraffe, hvilket er nødvendigt, efterat de gamle strenge Straffe er omtrent ophævede som raa og barbariske.

O. J. Selboe,
cand. jur.

Fængselskongressen i Bryssel 1900.

I Dagene fra 6. til 13. August afholdtes i Bryssel den 6te internationale Fængselskongres. 29 Stater vare repræsenterede med 85 officielle delegerede. 395 Deltagere vare indskrevne til Kongressen, deraf 161 Belgiere og 234 fra andre Nationer.

Den internationale Fængselskommission, der har indlagt sig saa megen Hæder ved dens uvurderlige Medvirken ved de tidligere Kongresser, har kun øget sin Hæder ved den Maade, paa hvilken den har udført det indledende og besværlige Arbejde til denne Kongres. Med velberegnet Omhu havde den opstillet 16 Forhandlingsemner for Kongressen og dens 4 Sektioner, og gennem et ihærdigt Arbejde var det lykkedes den at faa de indkomne 173 Rapporter trykte til Brug for Kongressen.

Tilsammen danner disse Rapporter en Skat af store og dygtige Tanker, grundet paa ihærdigt Arbejde og Kærlighed til Emnet, og sammen med de tidligere Kongressers Arbejder udgør de et uvurderligt Materiale for hver den, der praktisk og teoretisk beskæftiger sig med Straffuldbyrdselsens store Problem og de Forhold, der staar i Forbindelse hermed.

Idet jeg nu i korte Træk skal give en Oversigt over de Resultater, som Kongressen og dens Forhandlinger har bragt, skal jeg først henvise til, at de opstillede Forhandlingsemner findes trykte i dette Tidsskrifts 21de Aargang,

ligesom ogsaa de danske Rapporter findes i Tidsskriftets 23de Aargang Pag 119—201.

Til Behandling i Kongressens 1ste Sektion forelaa der 5 Forhandlingsemner.

Det 1ste Spørgsmaal om Erstatning til den ved Retsbruddet krænkede havde tidligere foreligget til Behandling paa Pariserkongressen, men var atter taget op paa denne til fornyet Drøftelse. 12 betydningsfulde Rapporter forelaa med forskellige Besvarelser; men nogen endelig Løsning paa Spørgsmaalet fandtes ikke. Blandt Løsningerne var den væsentligste den, der foreslog, at Erstatning til den ved Retsbruddet krænkede skulde erlægges af en Bødekasse. Grundet paa praktiske Vanskeligheder dels ved at faa Kassens Indtægter bragt op til den Størrelse, der udkrævedes, og dels ved at finde den rette og praktiske Udligning mellem Erstatningskravene og Bødesummerne, blev denne Løsning forkastet. Det samme var ogsaa Tilfældet med Forslaget om, at Fangernes Overarbejdspenge helt eller delvis skulde bruges til Dækning af Erstatningskravene. Og Grunden hertil var den, at dels var det Beløb, som her kunde være Tale om, alt for ubetydeligt, og dels havde Fangernes Overarbejdspenge en hel anden social Betydning, som man ikke kunde se bort fra. Diskussionen fik hurtigt et snævrere Omraade og kom væsentlig til at dreje sig om Erstatningskravet i Forhold til den betingede Domfældelse, idet der fra forskellig Side blev foreslaaet, at den kun kunde tilstaaes paa Betingelse af, at den ved Forbrydelsen krænkede fik sit Tab erstattet. Det blev forkastet med den mindre heldige Motivering, at det var at sikre den rige Straffrihed. Mindre heldige, fordi Skadeserstatningens Erlæggelse ikke behøver at være den eneste Betingelse — der kræves ogsaa andre — som maa foreligge. Fra anden Side blev der gjort gældende, at hvor Skaden var uerstattelig, skulde den krænkede samtykke i, at Domseksekutionen ikke fandt Stød, og var Skaden erstattet, skulde han samtykke i den af den skyldige stillede Kaution for Erlæggelsen. Ligeledes forkastet med

Motiveringen, at det var at føre Straffen tilbage til Middelalderen og forvandle den til privat Hævn. Men den Beslutning, som Kongressen vedtog, at man skulde opfordre Regeringerne til ved processuelle Reformer at gøre det let for den krænkede Part at erholde sin Skade erstattet, viser tydeligt, at man ved Instituttets Indførelse er gaaet for let hen over dette saa vigtige Spørgsmaal. Selve Beslutningen er misvisende og negativ, idet den krænkede, naar han kun skal betragtes som civil Part, i de fleste Tilfælde ikke vil kunne faa sin Ret restitueret.

De 2 næste Spørgsmaal, der omhandlede Strafforfølgning af internationale Forbrydere, gav ikke Anledning til nogen langvarig Diskussion hverken i Sektionen eller paa det almindelige Kongresmøde. I det 1ste af disse Spørgsmaal vedtoges følgende Resolution:

»Imellem Lande, hvis Strafferet hviler paa et analogt Grundlag, og som har Tillid til hinandens Domsinstitutioner, vil Udleveringen af Statsborgere være et Middel til at sikre sig en god Administration af Strafferetsplejen, fordi man bør betragte det som et af Videnskabens Krav, at Gerningsstedets Domstol saa vidt mulig skal være kaldet til at dømme i Sagen«.

I det andet af disse Spørgsmaal blev følgende Resolution vedtagen:

I. Enhver Stat kan, i Overensstemmelse med sine Love, straffe Forbrydelser og Overtrædelser mod dens Sikkerhed, Velfærd og offentlige Kredit, begaaede i det fremmede af dens Statsborgere eller af fremmede enten som Gerningsmænd eller medskyldige. Forfølgelsen er ikke betinget af den skyldiges Nærværelse paa den krænkede Stats Territorium.

II. Enhver Stat kan, i Overensstemmelse med sine Love, straffe andre Lovovertrædelser af en vis Størrelse, begaaede i det fremmede af dens Statsborgere enten som Gerningsmænd eller meddelagtige, selv om Gerningen ikke vil være strafbar efter Lovene for det Land, hvor Gerningen er

begaaet. Blandt disse Overtrædelser bør henregnes alle dem, som kunne give Anledning til Udlevering. Forfølgelsen finder kun Sted, naar den skyldige findes paa Statens Territorium. Er Forbrydelsen begaaet mod en fremmed, er Forfølgelsen betinget af en Klage fra den krænkede Part eller dennes Familie eller af en officiel Meddelelse fra Øvrigheden i det Land, hvor Gerningen er begaaet.

III. De foregaaende Regler ere ikke anvendelige, naar den skyldige ved det fremmede Lands Domstol er bleven frikendt som Gerningsmand til den samme Forbrydelse, eller naar han efter Domfældelsen har udstaaet sin Straf, eller denne er bleven præskriberet, eller han er bleven benaadet.

IV. Straffeloven i det Land, hvor en Forbrydelse er bleven begaaet, er anvendelig ikke blot paa selve Forbrydelsen, men ogsaa paa alle de Handlinger, der hører ind under den, selv om de ere begaaede i det fremmede eller ved fremmede.

Det 4de Spørgsmaal, der omfattede de ubestemte Domme, fremkaldte baade i Sektionen og det almindelige Møde en langvarig og meget interessant Diskussion, der førte til en Resolution, der maa betegnes som et Nederlag for Systemets Tilhængere. Først og fremmest maa det fremhæves, at man ikke i al Almindelighed under et kunde afgøre Spørgsmaalet, men at man maatte sondre mellem egentlige Straffe, Opdragelses-, Beskyttelses- og Sikkerhedsforanstaltninger og Behandlingen af patologiske Forbrydere.

Paa Grund af praktiske Vanskeligheder, der umuliggjorde Realisationen af de saa smukt tænkte og teoretisk udformede Principper, forkastede man de ubestemte Dommes Anvendelighed paa de egentlige Straffe. I Stedet derfor anbefalede man betinget Benaadning i Forbindelse med en progressiv Forlængelse af Straffene for Recidivisterne.

For Opdragelses-, Beskyttelses- og Sikkerhedsforanstaltningernes Vedkommende anbefalede man kun de ubestemte Domme under Forudsætning af, at de fik Indskrænkninger,

der tilsteder Opgivelse af selve Systemet. Det vilde være mere logisk, mere simpelt og praktisk, om man holdt sig til Systemet den forlængede Anbringelse med Korrektivet betinget Frigivelse.

Ubestemtheden i Interneringens Varighed anbefaler sig derimod ved Behandlingen af de psykisk defekte Individider; men Sikkerhedsforanstaltningerne imod disse have ikke Karakteren af Straf.

I det 5te Spørgsmaal — om Pengeafpresning — vedtoges det, at den skulde optages i Straffelovene som en særegen Forbrydelse, der burde straffes med Fængsel eller Bøde.

I 2den Sektion, der behandlede de egentlige penitentiere Æmner, vakte Spørgsmaalet om Lægens Stilling en skarp og 2 Dage lang Diskussion i Sektionen, ligesom det ogsaa fremkaldte en interessant Forhandling paa Kongressens samlede Møde. 17 Rapporter, deriblandt 1 dansk, forelaa, og det, der særlig kendetegnede dem, var den Forskel, de bar til Skue, eftersom de vare affattede af en Læge eller af en Fængselsdirektør. Modsætningen kom ogsaa frem i Diskussionen, der først drejede sig om de militære Lægers Anvendelighed i et Fængsel, men fornemmeligst angik Lægens Ret til paa egen Haand at undersøge Varetægtsarrestanternes mentale Tilstand og derefter gøre Indberetning, naar han ansaa deres mentale Tilstand for abnorm eller tvivlsom.

Imod dette Forlangende, der blev opstillet som en Humanitetens Fordring, rejste der sig især fra fransk Side den mest levende Opposition, idet man gjorde gældende, at saa længe en Varetægtsarrestant ikke var dømt, tilhørte han ikke Administrationen, men Domstolene. Saa længe den anklagede ikke er dømt, er han ikke skyldig, og saa længe bør han nyde den Retssikkerhed, som tilkommer enhver fri Mand, fraset den Frihedsberøvning og de Sikkerhedsforanstaltninger, som den kriminalretlige Undersøgelse kræver. Men en Lægeundersøgelse af den ovennævnte Art

vilde medføre et ubetinget Indgreb i den anklagedes Rets-
sfære og kunde tilføje ham ikke blot en sjælelig Lidelse i
Øjeblikket, men ogsaa en ubodelig Skade i Fremtiden.

Forslaget blev heldigvis forkastet og følgende Resolu-
tion vedtaget:

I. Principper. Den sanitære og medikale Service i et
Fængsel skal undergives en Læge, enten en civil eller en
militær, enten i eller uden for aktiv Tjeneste, der besidder
specielle Kundskaber i Psykiatri. I Tvivlstilfælde bør han
appellere til Sindssygelæger, udnævnte af Regeringen.

Udnævnelsen af en Læge, udelukkende for Fængslet,
kan frembyde Fordele for de store Anstalter, men Anven-
delsen af denne Regel kan ikke i Almindelighed anbefales.

Der er Grund til at indføre et specielt Regime for de
syge og svagelige, der ere i Stand til at arbejde.

Ældre eller svage domfældte, ude af Stand til at ar-
bejde, maa interneres i specielle Afdelinger eller undergives
specielle Forskrifter.

II. Kontrol. For dem, der ere dømte paa lang Tid,
skal en særskilt Journal føres indeholdende alle Oplysninger
om deres fysiske og mentale Tilstand. I dette Øjemed bør
Lægen aflægge alle Fangerne uden Forskel periodiske Besøg,
der paa samme Tid skal have en moralsk Genoprejsning
til Maal. Lægen bør have hele sin Opmærksomhed hen-
vendt paa de smitsomme og epidemiske Sygdommes Pro-
phylaxe, i Særdeleshed paa Tuberkulosens. Det er at ønske,
at han deltager i Fængselsfunktionærernes Møde.

III. Kompetence. Lægen er uafhængig i alt hvad an-
gaar de syges Lægebehandling og i Bestemmelsen af de
Forskrifter, der ere nødvendige for Lægebehandlingen. Som
raadgivende Myndighed bør hans Raad indhentes i alle
Sager, der angaar Fængslets Bygning og Hygiejne (Kosten,
Klædedragten, Arbejdet, disciplinære Straffe etc.).

Denne sidste Afdeling af Resolutionen vedtoges først
efter en temmelig kraftig Strid. Jeg synes, at ved disse
Bestemmelser, med hvilke de danske Forskrifter for vore

Strafanstalter er i god Overensstemmelse, gives der Lægen alt, hvad der med Rette bør tilkomme ham. En videre Magttilføjelse vil næppe have synderlig praktisk Værd for ham og vil let kunne føre til højst uheldige Indgreb i Administrationen og den øverste Ledelse af de egentlige Fængsler.

Det 2det Spørgsmaal, om man burde indføre de amerikanske »Reformatories« for unge Forbrydere, vakte ingen stærk Diskussion, grundet paa, at der ikke forelaa tilstrækkelige Oplysninger om disse Anstalters Fortræffelighed, hvorefter man kunde danne sig et paalideligt Skøn om deres praktiske Nytte i Europa. Idet Kongressen udsatte Sagen, vedtog den det Ønske, at de Forenede Staters Regeringer forsynede den internationale Fængselskommission med alle de Dokumenter, der ere egnede til at sætte en senere Kongres i Stand til at forme en sikkert bygget Dom.

Det 3die Spørgsmaal var Spørgsmaalet om Cellestraffens Nytte. 11 Rapporter forelaa, deriblandt 1 dansk. 10 af disse fremhævende Cellens Virksomhed som moralsk forbedrende, medens den 11te nøjedes med at erklære den for en Forholdsregel af moralsk Betydning. Støttet paa disse Rapporter fastslog man, at Cellen ikke fremkaldte Sindssygdom og Selvmord, ligesom den heller ikke fremkaldte eller forværrede Sygdomme. Men i Overensstemmelse med de rent faktiske Forhold erklærede man, at der var visse Individuer, der af psykologiske og pathologiske Grunde ikke egner sig for Cellen, og at man, naar man stedse sørgede for at holde disse Individuer borte fra Cellen, godt kunde anvende en Cellestraf paa 10 Aar og derover. I Overensstemmelse hermed vedtog man en Resolution.

Det 4de Spørgsmaal — en skærpet Behandling, af Recidivister — som Sektionen tog under Behandling, fremkaldte den Mærkelighed, at det af Sektionen fremsatte Forslag, der gik ud paa en Skærpelse af Straffen, blev forkastet paa Kongressens almene Møde med den Motivering, at Fængselsbehandlingen bør være saa affliktiv som vel mulig for den

første Gang dømte og ikke have andre Lettelser end dem, der ere nødvendiggjorte ved den fysiske og moralske Hygiejne, og at den som en Følge heraf ikke kunde taale nogen Skærpelse. Paa Sektionen ytrede man, at det bedste Fængsel for Recidivisterne var det, som borttog Lysten hos Recidivisterne til at komme igen. Paa det almindelige Møde mente man, at det bedste Fængsel var det, som tog Ønsket om at komme igen fra den første Gang dømte. Det hensigtsmæssigste er at indføre en progressiv forlænget Straffetid for Recidivisterne.

Desværre førte Forhandlingerne ikke til, at man kom dybere ind paa det mere vigtige Spørgsmaal om Anvendelse af andre Straffearter for Recidivisterne, et Spørgsmaal, som sikkert vilde kunne have virket inciterende paa den fremtidige Behandling af Recidivisterne og aabne Øjnene for, at man ikke under et kan behandle dem; men at man i Overensstemmelse med Individualiseringstanken i den penitentiaire Praksis maa gruppere dem og undergive hver Gruppe sin særlige og formaalstjenlige Behandling.

Gennemgaaende viser Tendensen i de her omtalte Forhandlinger henimod en Skærpelse af Straffene, for at de kunne blive mere virksomme og formaalstjenligere i Samfundets Kamp mod Forbrydelserne. Det nødvendige Komplement til denne Skærpelse finder vi i Forhandlingerne paa 3die og 4de Sektion.

I 3die Sektion, der særlig beskæftigede sig med de præventive Forholdsregler, forelaa til Behandling 3 Spørgsmaal, af hvilke det første, der angik Kolonisation af mindre-aarige, ikke har nogen særlig Interesse for de skandinaviske Lande. Særlig bør det dog bemærkes, at Kongressen vedtog ikke at anbefale Emigrationen af unge, uden hvor særlige individuelle Forhold gjorde sig gældende.

Til det andet Spørgsmaal, der angik Alkoholismens Indflydelse paa Fordryderiskheden og Bekæmpelsen af Alkoholismen, var der indgivet en Række betydningsfulde Rapporter, og et stort statistisk Materiale var samlet. Men

Angivelsen af Procentantallet af de Tilfælde, hvor Forbrydelsen stod i Aarsagsforhold til Alkoholisme, var saa divergerende — fra 11 til 74 pCt. —, at man intet fast havde at holde sig til. Aarsagen hertil ligger i, at hver enkelt Forfatter havde sin egen Betragtningssmaaade — enkelte holdt sig til udpræget Alkoholisme med diliristiske Anfald, andre derimod udstrakte Alkoholisme ikke blot til Vanedrikkere, men ogsaa til dem, der af og til ere forsvirede — ligesom ogsaa de enkelte Forfattere ikke tilstrækkelig havde undersøgt, om Alkoholismen var en umiddelbar eller blot middelbar Aarsag til Forbrydelsen, om den var eneste Aarsag eller ikke. Alkoholismen er saa nøje forbunden med en Uendelighed af Elementer, at man, hvis man vil komme til et Resultat, maa individualisere hvert enkelt Tilfælde. I Overensstemmelse hermed vedtog Kongressen, at man i de statistiske Undersøgelser maa undersøge hvert enkelt Tilfælde og regne med andre virkende Aarsager end Alkoholens Paavirkning. Desuden vedtog man, at alkoholiske Drikke absolut skulde forbydes Fangerne i Fængslet og kun gives i Sygdomstilfælde efter Lægens Ordre, og at man skulde bekæmpe Fangernes Tendens til Misbrug, ja til blot Brug af Alkohol. Endelig udtalte man sig for Oprettelsen af Etablissementer, hvor Alkoholisterne efter udstaaet Straf kunde tilbringe en Tid, førend de bleve fuldstændig fri, og for Drankerasyler eller specielle Afdelinger, hvor den alkoholistiske Fange kunde undergives Lægebehandling.

Til det 3die Spørgsmaal, der angik Fængselsselskabernes Virksomhed for at skaffe de løsladte Plads, var der indgaaet 6 Rapporter — deriblandt 1 dansk. I selve Spørgsmaalet blev der afgivet følgende Resolution, der har den Interesse for os danske, at den i sine Hovedtræk er i Overensstemmelse med de danske Fængselsselskabers praktiske Virksomhed.

I. For at Fængselsselskaberne fuldt ud kunne opfylde deres Kærlighedsgerning og sikre deres sociale Mission — Forhindring af Forbrydelser — et heldigt Resultat, bør de

have Hjælp af Anvisningskontorer, der gratis kan give de løsladte Anvisning paa eller skaffe dem Pladser.

II. Organisationen af disse Anvisningskontorer bør bestemmes efter lokale Hensyn; men den Regel bør følges, at de forskellige Organismer, som bliver adopterede — Arbejdsbørser, Anvisningskontorer eller lignende — skal staa i en stadig og metodisk Forbindelse med hverandre.

III. Fængselsselskaberne bør give disse Kontorer de nøjeste Oplysninger om de løsladtes Evner og Antecedentia. Meddelelsen af disse Oplysninger til den eventuelle Arbejdsgiver maa overlades til Kontorernes Skøn.

IV. De Fængselsselskaber, som ikke danner specielle Kontorer, bør bidrage til Dækning af de Omkostninger, som de uafhængige Institutioner, hvis Hjælp de søger, have. Det karakteristiske for den Slags Institutioner skal være, at de yder deres Hjælp gratis.

V. Hjelpeinstitutioner ved Arbejdet er i det mindste i de store Stæder et nødvendigt Komplement til Anvisningskontorerne. Fængselsselskaberne have derfor den største Interesse i enten selv at skabe dem eller begunstige deres Dannelse.

I 4de Sektion, der drøftede Behandlingen af forsømte Børn og unge Forbrydere, vakte det 1ste Forhandlings-emne — Recidivet af unge Forbrydere — ikke megen Opmærksomhed. Det var — om jeg saa maa sige — allerede afgjort. Resolutionen, der vedtoges, bekræftede, at Begrebet Recidivisme er uforeneligt med mindreaarige Forbrydere. Det vedtoges endvidere, at dersom den strafferetlige mindreaarige gentager sine Lovovertrædelser og begaar en ny Forbrydelse, bør Staten gøre en Forandring i de Forholdsregler, som den tidligere har anvendt over for den mindreaarige.

Det andet Spørgsmaal, Sektionen havde til Behandling, fremkaldte derimod en livlig, til sine Tider ret skarp Diskussion, der væsentligst drejede sig om Statens Ret til at kontrollere de velgørende Selskaber, der tager sig af forsømte

Børn. Striden fremkaldtes ved, at man, efter at have vedtaget, at betinget Domfældelse ikke kunde anvendes over for de strafferetlige mindreaarige, men at man i dets Sted kunde stille Barnet til Regeringens Disposition, og at det i saa Fald burde overlades til et velgørende Selskab, hævdede fra disse Selskabers Side, at Statens Kontrol med dem var overflødig og vilde svække Selskaberne, medens der fra anden Side med megen Varme og Logik blev gjort gældende, at Staten maatte have en Kontrol for Børnenes Skyld. Sektionen afsluttede ikke Diskussionen, der fortsattes paa det almindelige Møde. Bortset fra de i Belgien herskende Stridigheder, der gav Diskussionen Farve, synes det mig at være klart, at Forældrene har Ret til, naar Staten tager Børnene fra dem, at forlange, at Staten garanterer disse Børn en god Opdragelse — en Garanti, Staten kun kan tage paa sig ved at udøve Kontrol med de Selskaber, til hvilke den har betroet Børnene. Kongressen vedtog, at Selskaberne skulde stilles under Statens Ægide. Samtidig dermed udtalte man Ønsket om, at næste Kongres behandler Spørgsmaalet om, paa hvilken Maade Staten bør føre Tilsyn med disse Selskaber. Endelig vedtog man, at det vilde være ønskeligt i alle Tilfælde af betinget Domfældelse af en ung strafferetlig myndig Forbryder, hvor den skyldiges Familie ikke kan give ham den nødvendige Opdragelse, at stille ham under Værgemaal af et velgørende Selskab. I Forbindelse hermed udtalte man Ønsket om, at den næste Kongres vilde stille det Forslag til Forhandling, at Staten bør understøtte de Selskaber, der paatager sig Værgemaallet for de betingede domfældte.

Det 3die Spørgsmaal, Sektionen behandlede, angik Arbejdet i Opdragelsesanstalter og lignende Institutioner. Med Rette blev der gjort gældende, at man paa ingen Maade maatte nære nogen Illusion med Hensyn til de Resultater, som selve Arbejdet i Anstalterne kunde give. Livet i Anstalterne er ikke lig Livet paa et Værksted og vil aldrig kunne blive det. Og man kan her tilføje, at det er heller

ikke Maalet for Anstalterne at blive lig et Værksted. Maalet er, som det ligger i Benævnelsen Opdragelsesanstalter, Opdragelsen, og Arbejdet skal være Midlet dertil. Baade Sektionen og Kongressen vedtog en lang Resolution om Arbejdets praktiske og teoretiske Indøvelse paa Anstalterne. Naar jeg ikke nærmere gaar ind paa denne, er Grunden den, at hvor praktiske de foreslaaede Regler end kan være for de store Anstalter med deres Hundreder af Børn, saa passer de ikke paa de i Norden værende mindre Opdragelsesanstalter, som jeg anser for de mest hensigtsmæssige. Særlig maa det dog nævnes, at Kongressen efter Forslag fra amerikansk Side vedtog at anbefale Sløjden for Opdragelsesanstalterne. For mig staar de smaa Opdragelsesanstalter som Idealet. og Opgaven, den eneste mulige for dem, er at uddanne deres Elevers Evner i Almindelighed og gøre dem til arbejdsduelige Mennesker, der baade kan og vil bruge deres Hænder. En egentlig Læretid vil aldrig uden paa Bekostning af andre mere vigtige Formaal kunne gives i en Anstalt.

Det sidste Spørgsmaal, Sektionen behandlede, var det vigtigste og det, der havde samlet det største Antal af Rapporter, nemlig 25 — 7 franske, 5 italienske, 4 amerikanske, 3 russiske, 2 belgiske, 2 sveitsiske, 1 dansk og 1 engelsk. Spørgsmaalet drejede sig om den bedste Opdragelsesmetode af forsømte Børn og unge Forbrydere. Paa Kongressen sluttede man sig til den Opfattelse, at for visse Børn var Opdragelsen i Familien at foretrække som det naturlige Opdragelsessystem, men at i de Tilfælde, hvor det drejede sig om moralsk Forbedring, var Systemet med Opdragelsesanstalter det eneste praktiske. Og man mente, at en Forening af disse 2 Systemer vilde sikre en rationel Opdragelse af unge Forbrydere og moralsk forsømte og for-dærvede Børn. Ligeledes anbefalede man paa det varmeste Oprettelsen af Optagelseshjem, hvor den unge kunde være nogen Tid, for at man efter nøjere Undersøgelse der kunde træffe det endelig sikre Valg mellem disse 2 Opdragelses-

maader. I Overensstemmelse hermed vedtog man en Resolution.

Teoretisk er Spørgsmaalet løst og erkendt rigtigt af alle, det gælder nu om at føre det ud i Praxis og gennemføre det med maalbevidst Energi til Held for Barnet og Samfundet. Det er mod Barnet, at vi skal rette vort Blik, det er der, vi finder den rette Løsning af det penitentiære Spørgsmaal. Alle Anstrengelser vil være spildte, naar man ikke gaar til Kilden til Tingenes Udspring. Vi maa, hvis det skal lykkes at komme til et gunstigt Resultat, begynde ab imis fundamentis, og først og fremmest maa vi begynde med at frelse Barnet, ikke blot fordi det lider, og fordi det er tungt at se et forsvarsløst Væsen lide og ødelægges, men ogsaa for Samfundets Skyld, for at Forbrydelsen ikke stadig i Børnene skal finde nye Rekrutter.*)

Hermed har jeg kortelig angivet Forhandlingernes Resultat; men min Beretning vilde være ufuldstændig, naar jeg ikke samtidig berettede, at under Kongressen stod de belgiske Fængsler, Arbejds- og Opdragelsesanstalter aabne for Kongressisterne, der i fuldeste Maal benyttede sig af Lejligheden til at gøre sig bekendt med det belgiske Fængselsvæsen, og som, takket være den utrættelige Velvilje, de overalt mødte, sikkert høstede et stort og rigt Udbytte. For os Nordboere, der ere vant til tarvelige Forhold, kunde det ikke være andet end overraskende at se, med hvilken Omsorg, der ikke skyede noget Middel eller Udgift, Fængselsbygningerne vare opførte, den, jeg tør næsten kalde det, Luksus, hvormed de vare udstyrede, den mønsterværdige Orden, der overalt var gennemført. Og man kunde ikke andet end beundre den tekniske Fuldkommenhed, hvormed det belgiske Fængselsvæsen var indrettet — en Fuldkommenhed, som heldigvis ikke er uopnaaelig for et lille Land med færre Midler til sin Raadighed.

Særlig interessant og i høj Grad belærende var den

*) Citater fra Kongresforhandlingen.

store Fællesudflugt til Opdragelsesanstalterne i Beernem og Ruyssede, der afsluttedes med et Festmaaltid paa sidstnævnte Sted, under hvilket H. Exc. Justitsminister Goos paa de fremmede Deltageres Vegne rettede en varmtfølt Tak til Belgierne for den Gæstfrihed, hvormed de havde modtaget og aabnet deres Døre for os.

Jeg har her kun villet give et Resumé over Kongressens Resultater. Dommen om dens praktiske Udbytte maa overlades til de kommende Tider. Dog tror jeg, at man allerede nu kan hævde, at denne Kongres, der arbejdede i Kontinuitet af de foregaaende og paa enkelte Punkter forberedte den næste, danner et betydningsfuldt Led i det Arbejde, for hvilket disse Kongresser ere stiftede. Og et maa der siges, at disse Kongresser, der samler de forskellige Landes Fængselsmænd og strafferetslærde, skaber en international Samfølelse af vidtrækkende Betydning, der ikke kan andet end virke styrkende, belærende og inciterende paa den enkelte Deltager og ildne ham til nye Anstrengelser for den sociale Mission, til hvilken han har helliget sit Arbejde.

A. K.

Egen Tilstaaelse.

Bemærkninger i Anledning af »En Tilstaaelse«, Skuespil i 4 Akter af
Palle Rosenkrantz (Gyldendalske Boghandel).

Skuespillet »En Tilstaaelse« fremkom i Foraaret. Det opførtes paa Dagmarteatret og gjorde Lykke. Det var vistnok den almindelige Mening blandt Tilskuerne, at det var et talentfuldt Debutarbejde, som, bygget over en alvorlig Kriminalhistorie, indeholdt virkningsfulde Scener og ram-mende Ord, men som, sét fra et kunstnerisk Standpunkt, skæmmedes noget af den vel deklamatoriske Maade, hvorpaa Forfatteren, navnlig i Slutningsscenen, lod Tendensen skinne frem.

Stykket er nu udkommet i Bogform, forsynet med et, d. 1ste September d. A. dateret, Forord, hvori Forfatteren, under Henvisning til en Linie af Horats »(facit indignatio versus«), lader forstaa, at Skuespillets Hovedformaal er at bekæmpe det i kriminelle Sager for Tiden gældende Inkvisi-tionsprincip.

Da Forfatteren, der selv er Jurist og har været i prak-tisk juridisk Virksomhed, har megen Fremstillingsevne, for-staar man, hvor fristende det maa have været for ham at benytte sit digteriske Talent til Støtte for det Angreb, han har villet rette mod det herskende System, men det er paa den anden Side klart, at Metoden indeholder Fare for, at Forfatteren kan vinde sine Sejre for let. Personer og For-

hold vilde naturligvis tage sig anderledes ud i Virkelighedens jævne Skær end i Teatrets grelle Belysning! Hvorom alting er turde der være Grund til nogle Bemærkninger over for det foreliggende Arbejde ogsaa fra et juridisk Synspunkt.

Først en kort Redegørelse for det Retstilfælde, hvorom Stykket handler:

Reinholdt er Bankkasserer i en mindre Provinsby »paa Øerne«. Han er gift med en Dame, hvis Fader oprindelig var rig, men som døde uden at efterlade sig videre Formue. Han vil selv være rig og begynder i den Anledning at »spekulere«, men benytter hertil, paa Gund af sin Stilling, en Mellemmand, Købmand og Byraadsmedlem Bruun, en Person af ringe Herkomst, som hans Svigerfader i sin Tid har taget sig af, og som nu er Indehaver af dennes tidligere Forretning. Reinholdts Spekulationer mislykkes, han taber betydelige Summer, hans pekuniære Forhold derangeres, og Bankens Direktion bevæger ham af denne Grund til at tage sin Afsked som Kasserer. Umiddelbart derefter opdages det, at der mangler 50,000 Kr. i Bankens Seddelbeholdning. Beløbet var efter Opgivende til Stede ved sidste Revision, og til Seddelbeholdningen havde kun Bankens Direktør og Reinholdt Adgang »samtidig og ved Hjælp af to forskellige Nøgler.« Mistanken for den formodede Forbrydelse falder paa Reinholdt. Han bliver arresteret, men nægter sig skyldig. Bruun afgiver som Vidne en løgnagtig Forklaring, hvorefter Reinholdt paa en bestemt opgiven Dag (15de Marts) har indbetalt netop 50,000 Kr. til ham, der derefter har sendt Pengene videre til det Spekulationsfirma, med hvilket han paa Reinholdts Vegne stod i Forbindelse, Firmaet Schrøder & Co.; han paaviser dette i sine Handelsbøger, og han beediger sluttelig sin Forklaring. Efter en Varetægtsarrest paa flere Maaneder tilstaar Reinholdt omsider i Retten, at han har stjaalet de 50,000 Kr. Han gentager sin Tilstaaelse, og Sagen bliver derpaa optagen til Dom. Under en Samtale, som Arrestanten kort efter har med sin Hustru, tilbagekalder han imidlertid sin

Tilstaaelse, idet han gør gældende, at denne er aftvunget ham ved sjælelig Tortur. Der gøres nu ogsaa fra Arrestantens Venners Side Anstrengelser for at stille ham i et gunstigere Lys, men foreløbig uden Held. Da — som det maa antages, efter at der er faldet en fældende Dom ved Underretten — indtræder der et Vendepunkt, idet Købmand Bruun, der selv er bleven ruineret, maa forlade Landet og i et Brev til Reinholdts Hustru bekender, at han er den virkelig skyldige. Saa reassumeres Sagen, og Reinholdt frifindes af Højesteret*), »da der ikke er tilvejebragt aldeles fyldestgørende Bevis for Arrestantens Skyld i det ham paa-sigtede Forhold.«

Forfatterens Standpunkt er nu det, at Reinholdt er uskyldig, at han er bleven skammelig behandlet, og at Ulykken ikke vilde være sket, hvis vi havde haft en anden Procesmaade.

Det lykkes ogsaa utvivlsomt Forfatteren ved den Energi og velgørende Varme, hvormed han forfægter sin Sag, at overbevise det store Publikum, men hans Argumenter ville neppe gøre stærkt Indtryk paa de sagkyndige. Lad os gennemgaa Sagen nærmere:

Tilstaaelsen siges at være aftvunget Arrestanten af Forhørsdommeren, Wandel, og dennes Hjælper, Politibetjent Jensen. Førstnævnte, der synes at ynde mærkelige Kombinationer, er Assessor i Kriminalretten, men for Tiden konstitueret Byfoged og befordres, inden Tæppet falder, til Assessor i Viborg Overret. Der siges i Stykket mange bitre Ord om de Midler, disse tvende benytte for at fremkalde Tilstaaelsen, men Forfatteren drister sig ikke til at beskyldte Dommeren for at handle mod sin Overbevisning, han faar endog af Herredsfoged Hansen, der er Forfatterens Talerør, Attest for at være en elskværdig og behagelig Kollega, og naar han, som det hævdes, griber fejl under

*) Da man intet hører om Overretten, maa det formodes, at Handlingen foregaar i en bornholmsk Jurisdiktion, hvorfra der som bekendt er direkte Appel af Justitsager til Højesteret, Pl. ²⁰/₆ 1813.

Sagens Behandling, maa det sikkert hovedsagelig tilskrives Bruuns falske Vidneforklaring, som selv en dygtigere Psykolog, med mindre forudfattede Meninger end Wandel, vel under de foreliggende Omstændigheder neppe vilde have fattet Mistillid til.

Hvad der bebrejdes Wandel er da væsentlig det, at han, medens Undersøgelsen staar paa, strengt opretholder Arresten, saaledes at den mistænkte ikke faar Lov til at sætte sig i Forbindelse med andre, at han trætter denne med lange og ubehagelige Forhør, hvorunder det stadig foreholdes den sigtede, hvad der taler imod ham, samt at han lader Arrestanten forstaa, at han kan dømmes paa Indicier, og at Straffen i saa Fald bliver særlig streng. Denne Kritik er dog formentlig ikke berettiget, Forhørsdommeren kan med Rette gøre gældende, at alt det forannævnte kun er pligtmæssige Handlinger — særlig Indicierne ere jo faktisk af megen Vægt — og lige saa lidt kan det med nogen Ret bebrejdes Dommeren, at han ikke under Sagen meddeler det ene Vidne, hvad det andet har forklaret. Forfatteren anker imidlertid ogsaa over, at Dommeren ikke protokolterer loyalt, og her er et Punkt, hvor »det hemmelige Forhør« vistnok kunde angribes ret virkningsfuldt, men denne Anke er ikke nærmere udført, thi hvad der i saa Henseende bemærkes om, at Bruuns Vidneforklaring bliver farligere end ment for Arrestanten ved den Maade, hvorpaa den tilføres Protokollen, taber sit Værd ved, at Forfatteren senere lader Bruun selv erklære sig overensstemmende med, hvad der maa antages at staa i Protokollen. Graverende er det derimod, at Dommeren lader sin Betjent usandfærdigt bilde Arrestanten ind, at dennes Hustru — der i den senere Tid har staaet i et køligt Forhold til ham, og som beundrer Bruun, der paa sin Side nærer meget varme Følelser for hende — er bleven Bruuns Elskerinde og vedblivende er det, skønt hun ved, at Bruun har vidnet mod hendes Mand. Saa er det, at Arrestanten falder sammen og tilstaar.

Er dette nu sandsynligt? Forfatteren har indset, at

hér er et skrøbeligt Punkt, og han har derfor gjort Arrestanten til en »svag og ubeslutsom« Person, der lader sig »hypnotisere« af Dommeren og Politibetjenten. Men, man maa dog paa den anden Side lægge Mærke til, at Arrestanten er skildret som en dannet Mand, en Mand med en levende Æresfølelse og en ikke ringe Ærgerrighed, en Forretningsmand, kendt med Verden og Forholdene; og denne Mand, der oven i Købet selv er Søn af en Retsbetjent og altsaa vel neppe helt ukendt med juridiske Kombinationer, denne Mand skulde ikke kunne holde Stand i nogle Maaneder over for en Forhørsdommer og en Betjent, der ville paadutte ham en Forbrydelse, hvori han er ganske uskyldig, navnlig naar han ved, at han, hvis han tilstaar, gaar lige ind i Forbedringshuset, hvorved hans hele Fremtid vil være ødelagt. Lad være, at han er stærkt medtaget af sin hele trøstesløse Situation, og at han gerne vil slippe for flere pinagtige Forhør, men kan det tænkes, at det kan gøre ham mere oplagt til at tilstaa og altsaa til helt at styrte sig i Fordærvelse, at han faar at vide, at hans Hustru er bleven ham utro? Ligger det ikke nærmere at antage, at dette Moment vil have en modsat Indflydelse, at han vil mande sig op og sige: Glipper alt andet, min egen Ære vil jeg værne til det sidste, og, naar jeg bliver en fri Mand, skal jeg vide at hævne mig paa dem, der have gjort mig Uret.

Imidlertid, dette faar staa ved sit Værd, han tilstaar altsaa; men nu maa det jo erindres, at det i saa Henseende aldeles ikke er nok, at Arrestanten siger: »Jeg erkender, at jeg har gjort det!« Han skal give en i alle Detailler gennemført Fremstilling af, hvad han har gjort, hvorledes han har baaret sig ad, hvad hans Motiver have været, og hvorledes han har forholdt sig med Udbyttet af sin Forbrydelse. Hér, paa dette Punkt ligger den egne Tilstaaelses eminente Betydning, det, der gør den til »regina probationum«, idet man gennem den sigtedes udførlige Fremstilling kan kontrolere Sagens øvrige Oplysninger, ligesom man paa den anden Side kan prøve Tilstaaelsens Korrekthed ved at undersøge,

om det har sin Rigtighed med de Biomstændigheder, den omhandler. Derfor vil den samvittighedsfulde Forhørsdommer selv i en Sag, hvor Indicierne ere afgørende, sætte Pris paa en Tilstaaelse, fordi den fjerner den sidste svage Tvivl, der undertiden, paa Grund af alle menneskelige Forholds Ufuldkommenhed, kan trænge sig frem, selv i en rede og klar Sag, naar den sigtede haardnakket vedbliver sin Benægtelse. Og i det foreliggende Tilfælde er Tilstaaelsen af overordentlig Interesse, thi den skal klare for os nogle væsentlige Momenter, som hidtil til Dels have staaet ret ubegribelige for os. Vi skulle saaledes have at vide, hvorledes Arrestanten, da han stjal Pengene, har kunnet skaffe sig Direktørens Nøgle, thi der hører jo 2 Nøgler til det paa-gældende Aflukke, og kun den ene er i hans egen Besiddelse. Vi skulle dernæst have at vide, om Arrestanten havde en Sum af netop 50,000 Kr. nødig til Dækning af en presserende Forpligtelse i Anledning af en Differencehandel, om Tyveriet var hans eneste Udvej til Tilvejebringelsen af dette Beløb, om han virkelig har indbetalt 50,000 Kr. d. 15. Marts til Bruun for Regning Schrøder & Co., om der er meddelt ham Kvittering herfor, og om han, som Bruun paastaar, har tilintetgjort denne. Ifald Tilstaaelsen intet indeholder angaaende disse Punkter, er den ganske værdiløs, og ingen højere Instans vil lade den passere, men vil forlange Reassumption.

Arrestanten skal altsaa, naar han vil tilstaa, ikke blot paatage sig Skylden for noget, han ikke har begaaet, men han skal lave en løgnagtig Fremstilling af den ham paa-sigtede Forbrydelses Udførelse m. m., og hvis han, paa Grund af sit Ukendskab til de virkelige Forhold, giver en Fremstilling, der ikke passer med disse (f. Eks. i Nøgle-Spørgsmaalet), maa han lave nye Løgne for at klare dette. Tror nogen virkelig, at en ærekær Mand, han være nok saa fortvivlet, indlader sig herpaa?*)

*) Det er højst interessant at sammenholde det foreliggende konstruerede Retstilfælde med det i HRT. 1897 p. 257 omhandlede,

Men vi vende tilbage til Sagen. Arrestanten har altsaa afgivet Tilstaaelse, en udførlig og detailleret Tilstaaelse, og denne Tilstaaelse har han vedstaaet i et senere Forhør.

Hvordan er det muligt, at han atter kan slippe fra en saadan Tilstaaelse? Er det med andre Ord muligt, at der kan tages mindste Hensyn til en Fragaelse? Ja, Forfatteren har rigtigt sét, at det eneste, der kan redde Reinholdt, er, at en anden optræder som den virkelig skyldige. Han lader derfor dette ske, og det gaar meget glat, »thi«, som Jensen siger, »naar vi kan faa en Mand, der ikke har gjort noget, til at tilstaa, uden Skygge af Bevis (!?), saa er det vel ikke saa løjerligt, at vi kan faa en, der har gjort det, til at tilstaa!« Altsaa Bruun, Stykkets Skurk, tilstaar at være den virkelig skyldige! Men denne Tilstaaelse er rigtignok udenretlig, altsaa ret betydningsløs, og i hvert Fald vide vi intet om, hvor udførlig den er. Hertil kommer endog, at Bruuns Tilstaaelse ifølge de af Forfatteren givne Præmisser egentlig nødvendigvis maa være urigtig, thi Forbrydelsen kunde jo kun begaas af Bankdirektøren og Reinholdt i Forening eller af den af dem, der havde skaffet sig den andens Nøgle. Eller ere Præmisserne urigtige? Manglede Sedlerne ved sidste Revision, og skyldes det en Fejl, at det er opgivet, at de da vare tilstede? Har Bruun maaske været med ved Revisionen og da set Lejlighed til Tyveriets Begaaelse? Forfatteren oplyser intet som helst i saa Henseende, men det burde dog, naar Stykket skal ses som et Angreb paa »Systemet«, være klaret, hvorfor der, efter hvad han forsikrer os, er mere Grund til at tro paa Bruuns end paa Reinholdts Tilstaaelse, skønt den sidstnævnte er afgivet

hvor en Bankkasserer ligeledes var sigtet for Tyveri af 50,000 Kr. af Bankens Kassebeholdning „hvortil Forretningsførereren og Kassereren havde hver sin Nøgle, saaledes at de alene i Forening havde Adgang til denne“, men hvor Kassereren haardnakket nægtede sig skyldig trods en ualmindelig lang Arrestationstid, og hvor der da end ikke dekretedes Aktion imod ham i Anledning af det paa-gældende Forhold, medens han derimod trods energisk Protest dømtes for nogle „mindre“ Uregelmæssigheder.

inden Retten og synes ganske at stemme med de øvrige Oplysninger, saa at den i hvert Fald ikke kan tilsidesættes som lidende af Usandsynlighed. I og for sig var det jo nemlig ikke utænkeligt, at Bruun, der, som vi erfare, i hvert Fald har afgivet en urigtig Vidneforklaring, ja endog gjort sig skyldig i Méned, altsaa i det hele er en Person, hvem man kan tiltro hvad som helst, kunde bestemme sig til yderligere at føre Retten paa Vildspor ved, efter at være bleven sikker paa at kunne redde sit eget Skind, rømmende fra det Land, hvor hans fortsatte Forbliven vilde være en Umulighed, at paatage sig Skylden for Tyveriet og derved redde en gammel Bekendt, der ganske vist virkelig er skyldig, men hvem han dog har forurettet, og hvis Hustru han har elsket. Med andre Ord, Bruuns Tilstaaelse er ikke saa betydningsfuld, i hvert Fald ikke af den Vægt, som Forfatteren antager.

Under disse Omstændigheder maa det anses for særdeles hensynsfuldt, at Højesteret, der kan formodes at have anstillet lignende Betragtninger som de ovenanførte, bestemmer sig til ifølge Grundsætningen *in dubio pro reo*, at frifinde Reinholdt med den foranævnte Motivering, hvorved han ganske vist udelukkes fra Erstatning for uforskyldt Varetægtsarrest.

Er det end saaledes ikke fuldtud lykkedes Forfatteren at overbevise os om sin Helts Uskyldighed, faa vi dog tro ham paa hans Ord, naar han erklærer, at Manden var uskyldig. Naar den sigtede alligevel ikke faar fuld Oprejsning, er det, siger Forfatteren, det ulyksalige Systems Skyld. Lad os anstille en Kontraprøve. Lad os antage, at Retsreformen var indført, og at særlig det af Proceskommissionen af 11/5 1892 forfattede Udkast til Lov om Strafferetsplejen var blevet Lov. Man maa da ikke tro, at sigtede havde undgaaet at blive arresteret, thi Mistanken maatte efter alle foreliggende Oplysninger rettes mod ham, og han maatte nødvendigvis foreløbig isoleres under Forundersøgelsen for ikke at modvirke denne (Udkastets § 167 jfr.

§ 25). Derimod vilde han ganske vist trods Fængslingen have Ret til skriftligt eller mundtligt Samkvem med sin valgte Forsvarer (§ 46 jfr. § 38), kunde i Almindelighed gøre Fordring paa at være til Stede i alle Retsmøderne (§ 208). der som Regel ere offentlige (§ 66), og vilde være sikret mod Paavirkninger fra en Politibetjents Side (§ 171 Nr. 6). Dette betyder naturligvis en væsentlig Forskel fra de nugældende Forhold, og vi tør vel herefter antage, at den sigtede ikke vilde afgive nogen Tilstaaelse. Imidlertid ere jo Indicierne mod ham graverende, og vi maa, efter hvad der foreligger, gaa ud fra, at der foreløbig intet fremkommer, der kan svække dem. Forundersøgelsen vil altsaa blive sluttet, Udskrift af Sagen vil blive tilstillet Overanklageren (§ 211); denne vil udfærdige sit Anklageskrift, og Sagen vil komme for Landsret. Hvis Overanklageren eller sigtede ønsker det, vil der blive tilkaldt Nævninger (§ 6). Landsrettens Formand vil i det offentlige Retsmøde spørge tiltalte, om han erkender sig skyldig, og give ham Lejlighed til at forklare sig angaaende Sigtelsen og de Beviser, der fremføres imod ham (§ 242 jfr. § 272). Tiltalte vil i dette Tilfælde nægte sig skyldig, men erkende, at Omstændighederne tale imod ham, særlig fordi hans økonomiske Forhold have været fortvivlede, idet han har bortspekuleret store Summer, og fordi han og Bankdirektøren (hvem ingen mistænker) ere de eneste, der have haft Adgang til Seddelbeholdningen. Overanklageren afhører derefter de af ham fremstillede Vidner (§§ 243, 273). Her vil Bruuns Forklaring virke knusende. Han, den rige, ansete Købmand, Medlem af Byraadet, paaviser i sine Bøger, at han d. 15de Marts har modtaget 50,000 Kr. af tiltalte, og at et tilsvarende Beløb samme Dag af ham er tilstillet Schrøder & Co., hvis Kvittering han vel endog vil fremlægge. Tiltaltes Forsvarer vil nu ganske vist kunne rette Spørgsmaal til Bruun, men paa Grund af den Aplomb, hvormed denne maa antages at optræde, vil der neppe herved fremkomme noget til Gunst for tiltalte. Saa kommer Overanklagerens Tale, hvori vil

blive fremhævet, hvorledes alt tyder paa, at den tiltalte, der har faaet Afsked fra Banken, og hvis huslige Forhold ere ulykkelige, er skyldig i den Forbrydelse, han er under Tiltale for. Herefter vil Forsvarstalen, der egentlig ikke har andet at holde sig til end tiltaltes tidligere pletfri Vandel og hans haardnakkede Benægtelse af at være skyldig, falde temmelig mat, og kort Tid efter vil der blive afsagt Dom. Der er neppe nogen Tvivl om, at den vil blive fældende! Sagen er jo tilsyneladende fuldt oplyst, den manglende Tilstaaelse vil under den nye Procesmaade neppe være noget sjældent Fænomen, følgelig ej heller blive tillagt videre Betydning, det er desuden en Kendsgerning, at man i Lande, hvor Anklageprincippet er gennemført, nødes til at stille forholdsvis ringe Fordringer til Beviset, og at der særlig ved Nævningeretter sker Domfældelse i Henhold til Bevisligheder, som ingen Domstol, der arbejder under Inkvisitionsprincippet og skal rette sig efter en lovbestemt Bevisteori, vilde lade sig nøje med.

Vi ville altsaa, ogsaa efter Indførelsen af den ønskede Reform, faa Brug for Bruuns Tilstaaelse, hvis der skal være en Mulighed for Frifindelse under en Genoptagelse af Sagen. Under en saadan Genoptagelse vil Højesteret ikke komme til at tage Affære, da Appelreglerne helt ville blive ændrede (jfr. § 320). Sagen vil derimod komme for den samme Landsret, der engang har paadømt Sagen (§ 335). Det tør jo haabes, at denne Ret paa Grundlag af de nye Oplysninger vil frifinde den tiltalte, skønt det vel neppe kan anses for givet*), i hvert Fald vil antagelig Frifindelse blive motiveret i Lighed med, hvad Højesteret in casu opgives at have statueret, saa at der altsaa ikke bliver Tale om fuld Oprejsning.

Som det vil ses, skal den foregaaende Udvikling egentlig kun pointere, hvad vel neppe kan omtvistes, at ingen Retter-

*) Mærk dog herved, at ingen Nævning, som har gjort Tjeneste under den tidligere Sag, maa medvirke ved den nye Domsforhandling (§ 361).

gangsmaade er saa fuldkommen, at der ikke under den kan komme til at foreligge alvorlige Retsvildfarelser, og at det derfor ikke er retfærdigt paa den angivne Maade at fremstille netop Inkvisitionsprincippet som særlig forkasteligt. Der er som bekendt endog kyndige Folk, der med Styrke hævde, at Anklageprincippet i Forbindelse med Nævningeinstitutionen rummer større Farer for Retsvildfarelser end det nuværende System. En Ting er vel sikker, nemlig, at det gamle System leder til flere virkelige Forbryderes Afstraffelse end det nye, og det fremgaar jo ogsaa af den hidtidige Retsudvikling i Danmark, at det væsentlig er Hensynet til Retssikkerheden, som har ført ind paa de hidtil betraadte Veje. *) Da det jo imidlertid synes givet, at Tidens Krav og Befolkningens Ønsker gaa i Retning af, at det nu skal være Alvor med Grundlovens Paabud om Indførelse af Offentlighed og Mundtlighed i Rettergangen i Forbindelse med Anklagesystemet og Nævningeinstitutionen, maa jo alle andre Hensyn vige herfor. Reformen kan have sine Ulemper, som Befolkningen nok vil komme til at føle, men den har utvivlsomme Fortrin og vil for Dommerstanden som saadan sikkert være en Vinding. Det Odium, der nu kan komme til at hvile paa en Forhørsdommer — stærkest paa den mest pligttopfyldende —, fordi han, naar han er overbevist om den sigtedes Skyld, skal behandle denne som Undersøgelsesobjekt og med alle lovlige Midler søge at bevæge ham til at tilstaa, vil ganske falde bort, naar den anklagede bliver Part i Sagen med en Parts Rettigheder; og Benævnelsen »Tyvetrækker«, som Forfatteren nu finder passende for en Kriminalretsassessor, vil da tabe sin Berettigelse. Men ganske særlig tror jeg, at Dommerne i Almindelighed ville glæde sig over Indførelse af Offentlighed, idet hermed den ofte fremtrædende Mistillid, som selv oplyste Folk nu nære over for den Loyalitet, hvormed der

*) Jfr. bl. a. Fr. 13/4 1886 om en Inquisitions-Commissions Indretning i Tyvs-Sager »at forekomme de store Tyverier, som i Kjøbenhavn gaa i Svang« etc.

arbejdes under de hemmelige Forhør, da vil ophøre af sig selv. At Offentligheden kan være yderst generende for den sigtede personlig, er jo en Sag for sig.

Det er Betragtninger som de ovenanførte, der have paatvunget sig mig under Opførelsen og ved Læsningen af det tidnævnte Skuespil; det Angreb, det indeholder, er vel ikke helt retfærdigt, men vil sikkert gøre sit til at fremme den store Reform, hvorefter »egen Tilstaaelse«, der nu er Hovedhjørnestenen under enhver Kriminalproces, vil træde tilbage, vel ikke paa en betydningsløs Plads, men dog paa en lidet fremtrædende Plads, berøvet sin nuværende Hæder og Værdighed.

C. E. Cold.

Varetægtsfængslets Længde i København.

Naar et Retssystem har mistet Folkets Tillid, naar det paa vigtige Punkter fjerner sig alt for meget fra almindelig sund Menneskeforstand, da har det, hvor godt det end for sin Tid maatte have været, overlevet sig selv og maa føledes som det raadne Træ.

Dette er sikkert Tilfældet med vort Inkquisitionssystem, og det skal her søges paavist, at den Brug, man herhjemme paa Grundlag af det — skønt uden nødvendig Sammenhæng dermed — gør af Varetægtsfængslet, staar i stærk Strid med saavel uhildede Juristers som fornuftige Lægfolks Opfattelse, der uafviselig kræver, at der skal være et vist rimeligt Forhold mellem Maal og Midler, mellem Straffens Størrelse og Varetægtsfængslets Længde.

Naturligvis kan det i enkelte Tilfælde indtræffe, at Varetægten bliver uforholdsmæssig lang, fordi der fra Begyndelsen har været skellig Grund til at mistænke vedkommende for betydeligere Forbrydelser end de, for hvilke det lykkes at fremskaffe det til Domsældelse fornødne Bevis, men er det omtalte Misforhold hyppigt eller endog Reglen, da ligger det enten i, at man er tilbøjelig til at fatte Mistanke paa et alt for løst Grundlag og derfor fængsle alt for let og alt for længe, eller i, at man overhovedet

sér for doktrinært paa Sagen, ikke gør sig klart, at der bør være et rimeligt Forhold mellem Straf og Varetægt, og i hvert enkelt Tilfælde under hele Undersøgelsen indretter sig derefter, selv om muligvis en enkelt skyldig derved undslipper helt eller delvis.

Til Belysning af, hvorledes dette Forhold stiller sig for Københavns Vedkommende, er omstaaende Oversigt udarbejdet over de i Aaret 1899 som sigtede for strafbare Handlinger*) i Københavns Jurisdiktion fængslede Mandspersoners Varetægtsfængsel og de paagældende Sagers Udfald**).

Som det af denne vil ses, har der i alt været fængslet 2164 Personer i 56,370 Dage, i Tidsrum varierende fra 1—331 Dage.

Af disse burde 677 eller henimod $\frac{1}{3}$ (31 %) af samtlige fængslede med 9898 eller henimod $\frac{1}{5}$ (18 %) af samtlige Varetægtsdage efter Sagernes Udfald overhovedet ikke have været underkastede Varetægtsfængsel, jfr. Grundlovens § 80***), selv om det formelt juridisk lader sig forsvare, fordi Straffen efter Forbrydelsens almindelige Art og Benævnelse og Lovens vide Strafferammer kunde have medført højere Straf end Bøder eller simpelt Fængsel. I det anførte Tal er kun medregnet de, hvis Sager ere hævede uden Straf, de frifundne og de med Bøder eller simpelt Fængsel ansatte Personer; hvis ogsaa Ris og Rotting kunde anses for en ringere Straf end Bøder og simpelt Fængsel, hvorom der dog sikkert kan tvistes, vilde det blive 781 Personer med 12,837 Dage.

*) For c. 95 %s Vedkommende Ejendomsforbrydelser eller Betleri.

**) Udeladte ere altsaa de mange, der kun har været foreløbig anholdte, men over hvem der ikke har været afsagt Fængslingskendelse.

Varetægtstiden er kun beregnet, indtil Dom er falden i 1ste Instans.

***) »Ingen kan underkastes Varetægtsfængsel for en Forseelse, som kun kan medføre Straf af Pengebod eller simpelt Fængsel.«

Sagens Udfald	Arresterede Personer	Varetægtsfængslets Længde				Varetægtsfængs- lets Længde i Forhold til Straffetiden		
		Dage	Gennem- snit	Mini- mum	Maksi- mum	kortere	længere	lig
1. Frifindelse	8	360	120	63	178	«	3	«
2. Sagen hævet uden Straf eller Tiltale. ...	376	6293	17	1	174	«	376	«
3. Varetægtsfængslet til- regnet som Straf	1	29	29	29	29	«	«	1
Bøder paa ...	12 Kr.	2	4	2	2	«	2	«
	20 —	3	44	15	21	«	3	«
	25 —	1	8	3	3	«	1	«
	30 —	7	59	8	11	«	7	«
	40 —	1	5	5	5	«	1	«
	50 —	5	21	4	6	«	5	«
	100 —	33	205	6	23	«	33	«
	150 —	3	17	6	6	«	3	«
	200 —	50	731	15	2	«	50	«
	300 —	26	344	13	3	«	26	«
	400 —	1	8	8	8	«	1	«
4. Bøder i alt...	132	1441	11	2	105	«	132	«
Ris	10 Slag	1	14	14	14	«	1	«
	15 —	4	40	10	9	«	4	«
	20 —	3	37	12	8	«	3	«
	25 —	4	53	13	9	«	4	«
	40 —	1	11	11	11	«	1	«
	50 —	2	41	20	14	«	2	«
5. Ris i alt...	15	196	13	8	27	«	15	«
Rotting	10 Slag	7	86	12	6	«	7	«
	12 —	6	66	11	7	«	6	«
	15 —	13	149	11	4	«	13	«
	20 —	20	619	31	7	«	20	«
	25 —	43	1823	42	8	«	43	«
6. Rotting i alt...	89	2743	31	4	163	«	89	«

Sagens Udfald	Arresterede Personer	Varetægtsfængslets Længde				Varetægtsfængslets Længde i Forhold til Straffetiden		
		Dage	Gennemsnit	Minimum	Maksimum	kortere	længere	lig
7. Tvangsarbejde 12-180 Dage	580	7830	14	3	180	499	60	21
Simpelt Fængsel ...	2 Dage	2	36	18	17	19	2	1
	6 —	4	47	12	9	14	4	1
	8 —	156	1623	10	2	30	109	17
	14 —	1	32	32	32	32	1	1
	30 —	3	66	22	17	30	2	1
8. Simpelt Fængsel i alt.	166	1804	11	2	32	39	109	18
Fængsel paa sædvanlig Fangekost	5 Dage	1	10	5	10	10	1	1
	14 —	2	23	12	6	17	1	1
	20 —	2	29	15	11	18	1	1
	30 —	4	182	46	12	130	8	1
	40 —	10	302	30	9	171	9	1
	60 —	14	556	40	7	132	11	1
9. Fængsel paa sædvanlig Fangekost i alt...	33	1102	33	6	171	7	26	1
Fængsel paa Vand og Brød.	8 Dage	35	866	25	2	141	25	2
	5 —	15	243	16	4	33	14	1
	2 × 5 —	127	2400	19	3	136	79	10
	3 × 5 —	87	2364	27	2	155	45	4
	4 × 5 —	126	4626	37	2	152	97	3
	5 × 5 —	12	431	36	5	96	11	1
	6 × 5 —	89	4436	50	9	212	67	2
10. Fængsel paa Vand og Brød i alt.....	491	15366	31	2	212	132	338	21
Strafarbejde	² / ₃ Aar	66	3900	59	13	236	2	1
	1 —	86	5756	67	13	222	1	1
	1—2 Aar..	90	6279	70	7	251	1	1
	over 2 Aar	85	3113	89	27	331	1	1
11. Strafarbejde i alt...	277	19048	69	7	331	275	2	1
12. Dom til at sættes i Forvaring.....	1	158	158	158	158	1	1	1

Den gennemsnitlige Varetægtstid for samtlige fængslede er 26 Dage eller, naar Betlere og Løsgængere ikke medregnes, 33 Dage pro persona. I øvrigt stiller Gennemsnittet for de forskellige Udfald af Sagerne sig saaledes:

Bøder	11 Dage	Rotting	31 Dage
Simpelt Fængsel...	11 —	Fængsel paa Vand	
Ris	13 —	og Brød	31 —
Tvangsarbejde....	14 —	Fængsel paa sæd-	
Sagen hævet uden		vanlig Fangekost.	33 —
Straf eller Tiltale	17 —	Strafarbejde.....	69 —

Man maatte paa Forhaand antage, at Ris, Rotting og Sagen hævet vilde give det mindste Gennemsnit.

I 1 Maaned eller mere, altsaa over det omtrentlige Gennemsnit, har hensiddet 591, i 2 Maaneder eller derover 203 og i 3 Maaneder eller derover 101 Personer.

Varetægtstidens Minimum varierer fra 1—13 Dage; ogsaa her frembyder de enkelte Resultater Interesse:

Sagen hævet uden		Tvangsarbejde....	3 Dage
Straf eller Tiltale.	1 Dage	Rotting	4 —
Bøder	2 —	Fængsel paa sæd-	
Simpelt Fængsel....	2 —	vanlig Fangekost.	6 —
Fængsel paa Vand		Ris	8 —
og Brød	2 —	Strafarbejde.....	13 —

Man skulde tro, at Minimum af Varetægt snarest maatte repræsenteres af en Dreng, der skulde have Ris, men saaledes er det ikke.

Maksimum varierer fra 27—331 Dage og stiller sig i det enkelte saaledes:

Ris	27 Dage	Sagen hævet uden	
Simpelt Fængsel..	32 —	Straf eller Til-	
Bøder	105 —	tale	174 Dage
Tvangsarbejde....	130 —	Fængsel paa Vand	
Rotting..	163 —	og Brød	212 —
Fængsel paa sæd-		Strafarbejde.....	331 —
vanlig Fangekost	171 —		

Et af de højeste Maksima ses altsaa at være leveret af en Person, der sluttelig har faaet sin Sag hævet uden Straf eller Tiltale.

Værst af alt synes det dog at være at blive frifunden, hvis man tør uddrage noget af de 3 Personers Skæbne, hvem dette er overgaaet:

Gennemsnit	Minimum	Maksimum
120 Dage	63 Dage	178 Dage
(værre end Strafarbejde) (værre end at faa Sagen hævet).		

Hvad dernæst angaar Forholdet mellem Varetægts-tiden og Sagens Udfald, da viser det sig, at 1211 Personer, altsaa over Halvdelen af samtlige fængslede, har tilbragt lige saa lang eller længere Tid i Varetægtsfængsel, end den resulterende Straf har medtaget.

Endnu urimeligere stiller Forholdet sig, naar man sér bort fra de Personer, der ere idømte simpelt Fængsel og Tvangsarbejde for Løsgænger og Betleri, altsaa meget simple og ikke egentlig kriminelle Sager, der kun rent undtagelsesvis kræver længere Tids Behandling, og fra dem, der ere idømte Strafarbejde, altsaa Straffe paa mindst $\frac{1}{2}$ Aar, hvor Varetægtstiden jo kun meget sjælden vil overskride Straffetiden. Resultatet bliver nemlig da, at af de 1141 Personer, der ere fængslede for egentlig kriminelle Forbrydelser og derfor idømte korte Frihedsstraffe eller Legemsstraffe eller ere frifundne eller løsladte uden Straf eller Tiltale, har de 1001 (88 %) siddet længere og kun 140 (12 %) kortere Tid i Varetægtsfængsel, end den resulterende Straf har medtaget.

Man kan ikke undlade at spørge, om der ikke i adskillige af disse Tilfælde havde været Grund til i Medfør af Straffelovens § 58 at lade det lidte Varetægtsfængsel træde i Stedet for Straf, hvilket kun har fundet Sted 1 Gang i Aaret 1899.

Oplysende er det ogsaa at sé, at Varetægten i Forhold til Straffetiden har været:

i 173 Tilfælde dobbelt saa lang eller derover
i 81 — 3 Gange — —
i 49 — 4 — — —
i 28 — 5 — — —
i 19 — 6 — — —
i 12 — 7 — — —
i 8 — 8 — — —
i 7 — 9 — — —
i 5 — 10 — — —
i 3 — 13 — — —
og i 1 — endog over 17 Gange saa lang.

I Varetægtsfængsel i 3 Maaneder eller derover har —
som ovenfor nævnt — hensiddet ialt 101 Personer. Af
disse ere de 58 blevne dømte til Strafarbejde, medens de
43 have faaet mindre Straffe.

For disse sidstes Vedkommende synes den oftnævnte
Uforholdsmæssighed stærkt fremtrædende, hvorfor de skal
anføres enkeltvis:

Løbe Nr.	Varetægts- dage	Sagens Udfald
1	93	25 Slag Rotting.
2	93	25 Slag Rotting.
3	94	2 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
4	94	3 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
5	95	60 Dages Tvangsarbejde.
6	96	5 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
7	99	6 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
8	101	20 Slag Rotting.
9	103	2 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
10	105	Bøde 200 Kr.
11	106	4 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
12	108	8 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
13	109	4 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
14	111	12 Dages Tvangsarbejde.
15	115	Sagen hævet uden Straf eller Tiltale.
16	118	6 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Løbe Nr.	Varetgæts- dage	Sagens Udfald
17	119	Frifindelse.
18	120	6 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
19	123	6 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
20	127	6 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
21	127	60 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost.
22	129	4 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
23	130	30 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost.
24	130	24 Dages Tvangsarbejde.
25	132	60 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost.
26	134	6 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
27	134	20 Slag Rotting.
28	135	6 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
29	136	Sagen hævet uden Straf eller Tiltale.
30	136	2 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
31	139	4 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
32	141	8 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
33	143	25 Slag Rotting.
34	145	4 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
35	152	4 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
36	155	3 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
37	156	6 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.
38	158	Dømt til at sættes i Forvaring.
39	163	25 Slag Rotting.
40	171	40 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost.
41	174	Sagen hævet uden Straf eller Tiltale.
42	178	Frifindelse.
43	212	6 × 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

eller ialt 5539 Varetgætsdage med Resultat ialt 777 Straffedage, 100 Slag Rotting, 40 Slag Ris, 1 Bøde paa 200 Kr., 2 Frifindelser, 3 Sager hævede uden Straf*) eller Tiltale og 1 Dom til at sættes i Forvaring.

*) At saa mange Sager, hvori Fængsling har fundet Sted, hæves uden Dom, er en københavnsk Ejendommelighed. Som det ovenfor vil ses, har deres Tal i alt udgjort 376. Af Fængslingerne har de 326 været under 1 Maaned, 38 i 1—2 Maaneder, 9 i 2—3 Maaneder og 3 over 3 Maaneder. Mon det ikke havde været at foretrække, i alt Fald i de 50 Tilfælde, hvor Fængslingerne

En særlig Betragtning fortjener ogsaa det af Drengene mellem 10 og 15 Aar og mellem 15 og 18 Aar forud for henholdsvis 10—50 Slag Ris og 10—25 Slag Rotting lidte Varetægtsfængsel, der tager sig saaledes ud:

Varetægts- dage	Personer		Varetægts- dage	Personer		Varetægts- dage	Personer	
	Ris	Rotting		Ris	Rotting		Ris	Rotting
4	1	1	21	1	2	46	1	1
6	1	2	22	1	1	47	1	1
7	1	6	23	1	1	49	1	1
8	1	4	25	1	1	53	1	1
9	2	3	27	1	1	57	1	4
10	3	6	28	1	2	59	1	1
11	1	2	29	1	1	62	1	1
12	1	7	30	1	1	65	1	1
13	1	2	31	1	4	80	1	1
14	3	3	34	1	2	93	1	2
15	1	1	36	1	2	101	1	1
16	1	5	40	1	2	134	1	1
17	1	2	42	1	3	143	1	1
18	1	2	48	1	2	163	1	1
19	1	2						

De 15, der har faaet Ris, har altsaa alle tilbragt over 1 Uge, de 7 fjorten Dage eller derover og de 3 tre Uger eller mere i Varetægtsfængsel, og af de 89, der har faaet Rotting, har henvend de halve (42) siddet 3 Uger eller derover, over $\frac{1}{3}$ (34) 1 Maaned eller derover, omtrent $\frac{1}{10}$ (9) over 2 Maaneder, 6 over 3 Maaneder, 3 over 4 Maaneder og 1 over 5 Maaneder i Varetægtsfængsel. »Tillavningen er det værste«, sagde Drengen, han skulde have Prygl — ja, Ære være de gamle, evig unge Ordsprog, men mon der

har varet over 1 Maaned, at en Dom var traadt i Stedet for den formløse Løsladelse uden positiv Konstatning af Undersøgelsens egentlige Udfald?

dog ikke skulde være andre, som man med større Nytte kunde banke ind i Fremtidens Mænd?

Af de med andre Udfald forefaldne Varetægtsfængslinger for Personer under 18 Aar skal her kun nævnes de længere Varetægter, nemlig paa 1—2 Maaneder: 8, 2—3 Maaneder: 7, 4—5 Maaneder: 4 og 5—6 Maaneder 4, altsaa i alt 23 over 1 Maaned, hvoraf de 13 bleve ansete med Strafarbejde, de 10 med korte Frihedsstraffe.

Maatte Retsreformen snart komme og medføre en Forandring i den her skildrede, beklagelige Tilstand, der, saadan som Forholdene har udviklet sig, næppe nogen Sinde vil blive væsentlig anderledes uden et radikalt Brud med Inkquisitionssystemet.

. S. Grundtvig.

Strafanstalterne i Danmark 18⁹⁷/₉₈.

Overinspektionens Beretning for nævnte Finansaar viser en Forøgelse af Celletallet i Horsens Strafanstalt med 9 Forbedringshusfangecceller, medens Anstalterne ellers i alt væsentligt ere uforandrede fra forrige Aar. Ved Cirkulære af 30. Juli 1897 har Overinspektionen tilstillet Anstalterne Tællekort, som skulle udfyldes for hver Fange, indsat fra 1. Januar 1891, ligesom der er givet detaillert Instruks om Kortenes Udfyldning og Indsendelse. Denne Foranstaltning skal danne Grundlaget for en virkelig Recidiviststatistik, der agtes paabegyndt med Tiaaret fra 1. Januar 1891 til 31. December 1900, og som vil udfylde et længe og haardt følt Savn.

Det samlede Fangetal d. 31. Marts 1897 var 639 Mænd og 116 Kvinder, med Tillæg af Aarets Tilgang bliver Tallet 1192 Mænd og 184 Kvinder; navnlig Kvindetallet er en Del — c. 17% — lavere end forrige Aar. Afgangen var henholdsvis 548 og 89, hvoriblandt 13 Mænd — de 9 fra Vridsløselille — og 10 Kvinder bleve benaadede, medens 9 Mænd, hvoraf de 7 i Horsens, og 1 Kvinde afgik ved Døden. Den 31. Marts 1898 hensad saaledes 644 Mænd og 95 Kvinder, i alt 739 Fanger.

For 963 Mænd af det samlede Tal 1192 og 140 Kvinder af det samlede Tal 184 var Strafarbejdets Art Forbedringshusarbejde, og ved Aarets Udgang hensad der 466 mandlige Forbedringshusfanger, deraf i Horsens 123, og 65 kvindelige; Tilgangen i Aarets Løb havde været henholdsvis 499 og 63. Tugthusfangernes samlede Tal i Løbet af Aaret var 229 Mænd og 44 Kvinder, Antallet ved Aarets Udløb henholdsvis 178 og 30, medens Tilgangen havde været 54 og 5. I Forhold til forrige Beretningsaar er Tallet for Tilgang af mandlige Tugthusfanger en hel Del højere, de øvrige Tilgangstal alle lavere.

Angaaende Fuldbyrdelesmaaden ses det, at 907 Mænd, hvoraf 179 i Horsens, og 132 Kvinder have været Cellefanger i Aarets Løb, og at som saadanne hensad ved Periodens Udgang 400 Mænd — heraf i Horsens 67 — og 60 Kvinder, medens i Horsens 45, paa Vridsløselille 12 og paa Christianshavn 2 Fanger vare overgaaede til Fællesskab. Som Fællesfanger behandledes i Aarets Løb 350 mandlige Fanger, hvoraf paa Vridsløselille 27, og 55 kvindelige, og ved Udgangen af Aaret hensad som saadanne henholdsvis 244 Mænd og 35 Kvinder, medens 8 Mænd og 1 Kvinde, der vare tilgaaede fra Cellefangerne, atter vare førte tilbage blandt disse.

Fangedagenes Antal udgjorde for Mænd 237,630, hvoraf i Horsens 105,194, for Kvinder 36,467, og det gennemsnitlige daglige Belæg var i Horsens 288, paa Vridsløselille 363, paa Christianshavn 100. Gennemsnitsstraffetiden var for de indsatte Tugthus-

fanger 3,91 Aar for Mænd og 3,20 Aar — mod 6,40 Aaret forud — for Kvinder; de tilsvarende Tal for indsatte Forbedringshusfanger vare henholdsvis 1,20 og 1,42 Aar.

De Forbrydelser, der bragte Aarets Tilgang ind i Anstalterne, vare Berigelsesforbrydelser — Tyveri og Ran, Hæleri, Røveri, Afpresning og Bedrageri — for 384 Mænd og 44 Kvinder, eller henholdsvis c. 72 og 65 pCt. af de inddømte, hvilket er en Stigning fra forrige Aar med henholdsvis 3 og 0 pCt., fra forforrige Aar med henholdsvis 12 og 6 pCt.; for Manddrab inddømtes 2 Mænd og 2 Kvinder. Næst efter Berigelsesforbrydelserne har for Mænd Falsk og Brandstiftelse, for Kvinder Brandstiftelse og Barnemord de højeste Tal af Specialforbrydelserne; Sædelighedsforbrydelser af forskellig Art udgøre i alt 62 Tilfælde — hvoriblandt ikke mindre end 15 bestaa i Omgængelse mod Naturen — eller c. 10 pCt.

En Mand inddømtes paa Livstid; i øvrigt var Straffetiden for 4 Mænd 7 Aar eller derover, medens de største Tal, for Mænd 179 og for Kvinder 25, falde paa en Tid af 2—1 Aar; for 450 Mænd og 57 Kvinder, henholdsvis 85 og 84 pCt., var Tiden fra 2 Aar og nedefter.

For 28 Mænd og 3 Kvinder var Alderen under 18 Aar; ingen Fange var under 15 Aar. I øvrigt falde de højeste Tal, 137 Mænd og 16 Kvinder, paa Alderen mellem 20 og 25 Aar, de næsthøjeste, henholdsvis 124 og 15, mellem 30 og 40 Aar. Over 60 Aar vare 5 Mandfanger.

Hjemstedet var København for henholdsvis c. 42 og 44 pCt. Antallet af ugifte var som sædvanlig langt større end af gifte, saaledes for Mænd 367 af 529 og for Kvinder 43 af 68. Af Mandfanger var c. 16 pCt., af Kvindefanger c. 23 pCt. uægte fødte.

Med Hensyn til de indsatte borgerlige Livsstilling viser Beretningen, at for Mænd langt det største Tal falder paa Daglejerklassen, nemlig c. 39 pCt., hvorefter følger Tyende, medens blandt Kvindefangerne disse sidste staa øverst med c. 43 pCt. Blandt de enkelte Haandværksklasser have ligesom Aaret forud Smedene det højeste Tal.

Angaaende Tilbagefald ses det, at af Tilgangen, der jo udgjorde 529 Mænd og 68 Kvinder, vare henholdsvis 124 og 17 ikke tidligere straffede, medens henholdsvis 165 og 21 Fanger tidligere havde været ansete med Fængsel paa Vand og Brød og mindre Straffe; Tallet af de forhen én Gang med Strafarbejde ansete Recidivister udgør 127 Mand- og 16 Kvindefanger, og af samtlige forhen en eller flere Gange med Strafarbejde ansete: 240 og 30, hvilket giver henholdsvis 45 og 44 pCt. af hele Tilgangen. Tiden for Tilbagefald til Strafarbejde var for de flestes Vedkommende inden et Aar efter forrige Straf af denne Art, nemlig for henholdsvis c. 35 og 40 pCt. I det langt overvejende Antal Tilfælde var den Forbrydelse, hvorved Tilbagefaldet skete, Ejendomsindgreb.

Af Disciplinærforseelser forelæa i Horsens navnlig respektstridigt Forhold samt Slagsmaal og Klammeri, paa Vridsløselille indbyrdes Meddelelse og Løgnagtighed, paa Christianshavn indbyrdes Meddelelse og Dovenskab eller anden Mislighed ved Arbejdet. De anvendte Disciplinærstraffe have navnlig bestaaet i mørkt eller ensomt Fængsel og Klassenedsættelse, ligesom der i 12 Tilfælde — de 10 paa Vridsløselille — er anvendt Rottingstraf paa Mandsfanger.

Det daglige Gennemsnitstal af syge har for Mandsfanger været 7,⁵⁴, for Kvindefanger 6,¹⁸, den daglige Gennemsnitsprocent af syge henholdsvis 1,¹⁷ og 6,²⁴. Blandt de 10 stedfundne Dødsfald var der 2 Selvmord, 1 i Horsens og 1 paa Vridsløselille.

Den samlede Udgiftssum androg 445,976 Kr. 82 Øre, Statstilskuddet 368,275 Kr. 47 Øre; Gennemsnitsudgiften pr. Fange var 593 Kr. 84 Øre, altsaa pr. Dag c. 1 Kr. 63 Ø., medens de tilsvarende Tal i forrige Beretningsaar vare 549 Kr. 66 Ø. og 1 Kr. 50 Ø.

I Fængselselskabernes Organisation og Virkemaade er ingen Forandring sket. Fælleskontoret har stadig været stærkt benyttet, navnlig til at skaffe løsladte Personer Plads og Arbejde. Velvillig Bistand er desuden ydet Selskaberne af Københavns Arbejdshjem, Selskabet Humaniteten og Frelsens Hær; Overinspektionen har ved Cirkulære af 25. Oktober 1897 meddelt Inspektørerne Bemyndigelse til at give sidstnævnte Institutions befuldmægtigede de samme Oplysninger, som gives Fængselselskaberne, med Hensyn til de Fanger, der efter Løsladelsen tages under Forsorg af Hæren, samt til at afgøre, om og under hvilke nærmere Vilkaar der henimod Straffetidens Slutning kan indrømmes delegerede fra Hæren Adgang til at tale med Fanger om, hvorledes de bedst kunne hjælpes. — Paa Finansloven for 1897—98 bevilgedes der et Tilskud til Fængselselskaberne af 2650 Kr., som af Overinspektionen er fordelt saaledes: Fællesbestyrelsen 500 Kr., Københavns Fængselselskab 750 Kr., Horsens 300 Kr., Vridsløselille 500 Kr., Fyen 100 Kr., Viborg 200 Kr., det sjællandske 150 Kr. og Lolland-Falsters 150 Kr. Desuden ere de overskydende Renter af Fangernes i Statskassen indestaaende Overarbejdspenge, 672 Kr. 47 Øre, som sædvanlig af Overinspektionen blevne fordelte til de 3 førstnævnte Selskaber med henholdsvis 155 Kr., 160 Kr. og 357 Kr. 47 Ø. Om Selskabernes Virksomhed henvises til omstaaende skematiske Oversigt efter de udgivne Beretninger.

O. H.

Oversigt over Fængselselskabernes Virksomhed.

	Indtægt 1897—98		Udgift 1897—98	Formue 31/3 98	Understøttede Straffanger	Andre understøttede Personer	Det til di- rekte Under- støttelse anvendte Beløb	Det til indi- rekte Under- støttelse anvendte Beløb	Admini- stration
	Gaver og Medl. ms- bidrag	Renter af Formue							
	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.			Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
København...	5,859 55 ¹⁾	551 54	5,930 02 ¹⁾	16,227 28	63	145	3,846 28	1,578 40 ²⁾	505 34
Horsens.....	2,930 00	1,254 50	3,444 96	32,516 23	82	"	2,524 46	200 00 ³⁾	720 50
Vridsløselille .	5,594 24 ¹⁾	888 83	4,564 05 ¹⁾	24,047 02	250	"	3,343 81	500 00 ³⁾	720 24
Fyen.....	2,109 00	218 27	1,983 94	6,245 40	17	25	1,370 35	100 00 ³⁾	513 59
Viborg	2,864 96	541 98	3,200 86	15,244 71	99	"	2,284 40	100 00 ³⁾	816 46
Sjælland	1,699 00	144 81	1,539 88	4,815 51	"	23 ⁴⁾	1,115 29	100 00 ³⁾	324 59
Lolland - Fal- ster	869 00	" ⁵⁾	353 39	4,229 41	8	5	239 57	50 00	63 82
Tilsammen	21,925 75	3,599 93	21,017 10	103,325 56	519	198	14,724 16	2,628 40	3,664 54

¹⁾ Herunder er indbefattet Bidrag fra de Spanjerske Legater til Københavns Selskab 700 Kr. og til Vridsløselille Selskab 500 Kr., for hvilke Bidrag, der bruges fuldtud, særligt Regnskab aflægges til Legatbestyrelsen.

²⁾ Heraf er 1078 Kr. 40 Øre medgaaet til Udgifter ved et Optagelseshus og 500 Kr. Bidrag til Fængsels-selskabernes Fælleskontor.

³⁾ Bidrag til Fælleskontoret.

⁴⁾ Herimellem ere vistnok nogle understøttede Straffanger, men Beretningen oplyser ikke, hvilken Straf de understøttede have udstaaet.

⁵⁾ Herom giver Beretningen ingen Oplysning.

Preussiske Strafanstalter 1. April 18⁹⁸/₉₉.

Af den detaillerede Statistik om dette Æmne, stor 237 Sider, fremgaar det, at den kriminalistisk set vigtigste Kategori af Straffanger, nemlig de til Tugthusarbejde dømte, har været i jævn Af- tagen siden 1891 saavel med Hensyn til det samlede Tal som til den aarlige Tilgang. Paa hvert 10,000 Individer i den preussiske Stat, der vare fyldte 18 Aar — og kun paa saadanne kan Tugthus- straf anvendes — faldt i Aarrækken fra 1891 følgende Antal Tugt- husfanger:

18 ⁹¹ / ₉₂	4,11
18 ⁹² / ₉₃	4,25
18 ⁹³ / ₉₄	4,06
18 ⁹⁴ / ₉₅	3,98
18 ⁹⁵ / ₉₆	3,77
18 ⁹⁶ / ₉₇	3,69
18 ⁹⁷ / ₉₈	3,08
18 ⁹⁸ / ₉₉	3,22

Dette sidste Tal viser altsaa atter en, maaske rent forbigaaende, Stigning.

Tallet af Aarets Tugthusfangetilgang var 4954 Mænd og 872 Kvinder, blandt hvilke henholdsvis 87,30 og 77,52 pCt. tidligere vare straffede, 70,04 og 63,53 pCt. mere end 3 Gange, 54,12 og 39,75 pCt. med mere end 1 Aars Straffetid. Siden 1. Oktober 1894 udfyldes der i Anstalterne „Tællekort“ over alle Tugthusfanger, som have udstaaet mindst 3 Frihedsstraffe, og herved vindes Materialet til en Recidiviststatistik. Det samlede Tal fra 1. Oktober 1894 til 31. Marts 1898 af disse mindst 3 Gange straffede er 18,289 Mænd og 3060 Kvinder, og af disse 21,349 Fanger havde 416 udstaaet mere end 30 Frihedsstraffe; 1357 vare ved den første Forbrydelses Be- gaaen under 14 Aar, 5900 i Alderen mellem 14 og 18, Hoved- tallet, 8931, mellem 18 og 25 Aar. Tilbagefald efter Løsladelsen var ifølge Strafanstalternes Embedsmænds Skøn sandsynligt for ikke mindre end 20,090 af disse Individer, tvivlsomt for 731 og kun for 526 usandsynligt — et ret trist Resultat med Hensyn til Straffens Evne som Specialprævention.

Tilgangen, saavel af mandlige som af kvindelige Tugthusfanger, skete for den største Gruppes Vedkommende fra Tyende- og Dag- lejerklassen og som Følge af Berigelsesforbrydelser og andre Ejendomsindgreb; c. 14 pCt. af Mændene indkom for Voldtægt („Unzucht mit Gewalt“). Af Preussens enkelte Provinser var Schlesien Fødested for langt den største Gruppe af Tilgangen.

Det samlede Fangetal i de 34 Tugthuse den 1. April 1898 var

24,301, hvilket Tal ved Aarets Udgang (d: 31. Marts 1899) var steget til 24,648. Anstalterne ere rigelig forsynede med Personale, der baade for de høiere og lavere Funktionærers Vedkommende næsten udelukkende tages af Militærklassen for derefter at gennemgaa en praktisk Foruddannelse i Anstalternes Tjeneste. — Arbejdsvirksomheden bestaar jo for en stor Del i Land- og Vandbygningsarbejder samt Dige- og Skovarbejde, altsaa Virksomhed uden for Anstalternes Grund; i Beretningsaaet har hertil været anvendt c. 1000 Fanger, hvoriblandt ogsaa en Del Tugthusfanger, hvilke kunne udtages hertil, naar de have afsonet mindst 1 Aar af deres Straffetid, og Røsttiden ikke overstiger 1 Aar. Fangerne have vist sig villige og flittige ved disse Beskæftigelser, Disciplinens Opretholdelse under Arbejdet har ikke voldt Vanskeligheder, og Præstationerne staa kun i Begyndelsen tilbage for de frie Arbejderes.

Sundhedstilstanden i Tugthusene har gennemgaaende været god; det kan bemærkes, at for Mandsfangerne 35, og for Kvindefangerne 38, pCt. af de indtrufne Dødsfald i disse Anstalter skyldes Tuberkulose. I Strafanstalten Moabit er der indrettet en Afdeling for indtil 55 sindssyge Fanger til nærmere Observation og foreløbig Behandling, og det er Hensigten at gennemføre denne Foranstaltning ved flere af de store Anstalter.

Tugthusenes samlede Udgift var 5,435,248 Mark 3 Pf., Indtægten 1,982,046 Mark 4 Pf., Statstilskuddet altsaa 3,453,201 Mark 99 Pf.; pr. Fange blive de tilsvarende Tal: 329 M. 53 Pf., 120 M. 17 Pf. og 209 M. 36 Pf.

O. H.

Forskellige Meddelelser.

Dansk Kriminalistforenings Aarsmøde

fandt Sted i Overensstemmelse med det tidligere i dette Tidsskrift publicerede Program i Dagene fra d. 24.—26. September d. A. i Industriforeningens Foredragssal. Idet vi forbeholde os, naar den stenografiske Beretning foreligger, at komme tilbage til Mødet og dets Forhandlinger, skulle vi her indskrænke os til at oplyse, at der vedtoges 4 Resolutioner, gaaende ud paa:

- a) at opfordre Bestyrelsen til at gøre de til Strfl.'s §§ 38 og 39 knyttede Spørgsmaal til Genstand for yderligere Behandling;
- b) Indførelse af betingede Straffedomme ad Lovgivningsvejen;
- c) Reform af Bødestraffen ved at lægge Formue, Indtægt og Lejlighed til Grund for Idømmelsen, saaledes at et vist Antal Dages Indtægt (f. Eks. fra 1—90 Dage) uden faste Maksima komme til at udgøre Bødebeløbet, ved at lette Bødens Betaling gennem lovhjemlet Adgang til Henstand og Afbetaling og saa vidt mulig Indførelse af Aftjening af Beløbet ved frivilligt Arbejde for det Offentlige. samt ved at søge Betaling fremtvungen gennem Indrivelse ved Udpantning og Tvangsarbejde som Afsoningsmiddel,
- d) at der ved Lov træffes Bestemmelser, der i Hovedsagen ere byggede paa de i Betænkningen af Februar 1895 fra Kommissionen angaaende Statstilsyn med Børneopdragelsen opstillede Principer.

Iøvrigt blev Spørgsmaalet om den praktiske Gennemførlighed af Bøders Aftjening ved frivilligt Arbejde udskudt til et følgende Møde, hvortil Kriminalistforeningens Bestyrelse opfordredes til at indsamle Materiale ved Henvendelse til Mænd i ledende kommunale Stillinger eller paa anden Maade.
